

Utgiftsområde 17

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Utgiftsområde 17 – Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagförslag.....	9
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst	9
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde.....	10
3	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	11
3.1	Utgiftsområdets omfattning.....	11
3.2	Utgiftsutveckling.....	11
3.3	Skatteutgifter	13
3.4	Mål för utgiftsområdet.....	14
3.5	Gemensamma bedömningsgrunder för kulturområdet.....	17
3.6	Sammanfattande resultatbedömning för kulturområdet	18
3.7	Politikens inriktning för kulturområdet	18
4	Kulturområdesövergripande verksamhet	23
4.1	Mål för området	23
4.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	23
4.3	Resultatredovisning	23
4.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	34
4.5	Budgetförslag.....	35
4.5.1	1:1 Statens kulturråd.....	35
4.5.2	1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.....	36
4.5.3	1:3 Skapande skola	38
4.5.4	1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	39
4.5.5	1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	39
4.5.6	1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet.....	41
4.5.7	1:7 Myndigheten för kulturanalys	42
5	Teater, dans och musik.....	45
5.1	Mål för området.....	45
5.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	45
5.3	Resultatredovisning	45
5.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	48
5.5	Budgetförslag.....	49
5.5.1	2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	49
5.5.2	2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	51
5.5.3	2:3 Statens musikverk	52
6	Litteraturen, läsandet och språket.....	55
6.1	Mål för området.....	55
6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	55
6.3	Resultatredovisning.....	55
6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	59
6.5	Budgetförslag.....	60
6.5.1	3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	60
6.5.2	3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	61

6.5.3	3:3 Institutet för språk och folkminnen.....	62
7	Bildkonst, arkitektur, form och design.....	65
7.1	Mål för området.....	65
7.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	65
7.3	Resultatredovisning.....	65
7.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	67
7.5	Budgetförslag.....	68
7.5.1	4:1 Statens konstråd.....	68
7.5.2	4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön.....	69
7.5.3	4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor.....	70
7.5.4	4:4 Bidrag till bild- och formområdet.....	71
8	Konstnärernas villkor.....	73
8.1	Mål för området.....	73
8.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	73
8.3	Resultatredovisning.....	73
8.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	76
8.5	Den årliga revisionens iakttagelser.....	76
8.6	Budgetförslag.....	77
8.6.1	5:1 Konstnärsnämnden.....	77
8.6.2	5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer.....	78
9	Arkiv.....	81
9.1	Mål för området.....	81
9.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	81
9.3	Resultatredovisning.....	81
9.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	84
9.5	Budgetförslag.....	84
9.5.1	6:1 Riksarkivet.....	84
10	Kulturmiljö.....	87
10.1	Mål för området.....	87
10.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	87
10.3	Resultatredovisning.....	87
10.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	91
10.5	Den årliga revisionens iakttagelser.....	92
10.6	Budgetförslag.....	92
10.6.1	7:1 Riksantikvarieämbetet.....	92
10.6.2	7:2 Bidrag till kulturmiljövård.....	93
10.6.3	7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning.....	95
10.6.4	7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer.....	95
11	Museer och utställningar.....	97
11.1	Mål för området.....	97
11.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	97
11.3	Resultatredovisning.....	97
11.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	99
11.5	Den årliga revisionens iakttagelser.....	100
11.6	Budgetförslag.....	101
11.6.1	8:1 Centrala museer: Myndigheter.....	101
11.6.2	8:2 Centrala museer: Stiftelser.....	104
11.6.3	8:3 Bidrag till vissa museer.....	106
11.6.4	8:4 Forum för levande historia.....	107
11.6.5	8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål.....	108

12	Trossamfund	109
12.1	Mål för området	109
12.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	109
12.3	Resultatredovisning	109
12.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	111
12.5	Politikens inriktning	111
12.6	Budgetförslag	112
12.6.1	9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	112
12.6.2	9:2 Stöd till trossamfund	113
13	Film	115
13.1	Mål för området	115
13.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	115
13.3	Resultatredovisning	115
13.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	120
13.5	Budgetförslag	120
13.5.1	10:1 Filmstöd	120
14	Medier	123
14.1	Mål för området	123
14.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	123
14.3	Resultatredovisning	123
14.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	130
14.5	Politikens inriktning	131
14.6	Budgetförslag	132
14.6.1	11:1 Sändningar av TV Finland	132
14.6.2	11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	133
14.6.3	11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	134
14.6.4	11:4 Stöd till taltidningar	135
14.6.5	Public service	136
15	Ungdomspolitik	139
15.1	Mål för området	139
15.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	139
15.3	Resultatredovisning	139
15.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	148
15.5	Politikens inriktning	149
15.6	Budgetförslag	150
15.6.1	12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	150
15.6.2	12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	151
15.6.3	12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitik	153
16	Politik för det civila samhället	155
16.1	Mål för området	155
16.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	155
16.3	Resultatredovisning	155
16.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	161
16.5	Politikens inriktning	161
16.6	Idrottspolitik	162
16.6.1	Mål för området	162
16.6.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	162
16.6.3	Resultatredovisning	163
16.6.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	167
16.6.5	Politikens inriktning	167
16.7	Friluftslivspolitik	168
16.7.1	Mål för området	168

16.7.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	168
16.7.3	Resultatredovisning.....	168
16.7.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	171
16.7.5	Politikens inriktning.....	171
16.8	Budgetförslag.....	172
16.8.1	13:1 Stöd till idrotten.....	172
16.8.2	13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler.....	173
16.8.3	13:3 Stöd till friluftorganisationer.....	174
16.8.4	13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.....	175
16.8.5	13:5 Insatser för den ideella sektorn.....	177
17	Folkbildning.....	179
17.1	Mål för området.....	179
17.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	179
17.3	Resultatredovisning.....	179
17.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	185
17.5	Politikens inriktning.....	187
17.6	Mer ändamålsenlig fördelning av statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund.....	189
17.7	Staten ska liksom tidigare ha möjlighet att utse en revisor för att granska Folkbildningsrådets redovisning och förvaltning.....	196
17.8	Budgetförslag.....	197
17.8.1	14:1 Statsbidrag till studieförbund.....	197
17.8.2	14:2 Statsbidrag till folkhögskolor.....	198
17.8.3	14:3 Bidrag till tolkutbildning.....	200
17.8.4	14:4 Särskilt utbildningsstöd.....	201
18	Spelmarknaden.....	203
18.1	Mål för området.....	203
18.2	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	203
18.3	Resultatredovisning.....	203
18.4	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen.....	206
18.5	Politikens inriktning.....	206
18.6	Budgetförslag.....	207
18.6.1	15:1 Spelinspektionen.....	207
Bilaga	Mer ändamålsenlig fördelning av statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst (avsnitt 2.1 och 14.6.5).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde (avsnitt 2.2 och 17.6).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Kungliga Operan AB får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i nya verkstäder och repetitionslokaler samt investeringar i teknik i operahuset som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 130 000 000 kronor (avsnitt 5.5.1).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Stiftelsen Nordiska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i huvudbyggnaden som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 77 300 000 kronor (avsnitt 11.6.2).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Stiftelsen Skansen får ta upp lån i Riksgäldskontoret för underhåll och utveckling av fastigheter och kulturhistoriska byggnader samt tillgänglighetsanpassning som uppgår till högst 80 000 000 kronor (avsnitt 11.6.2).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2024 besluta att Stiftelsen Tekniska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i byggnationen av en ny visualiseringsdom som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 95 000 000 kronor (avsnitt 11.6.2).
7. Riksdagen godkänner att tidigare ställningstaganden i frågor om taltidningsverksamhetens utformning inte längre ska gälla och att inriktningen för den framtida taltidningsverksamheten ska vara att personer som på grund av synnedsättning eller läsnedsättning inte kan ta del av textbaserade allmänna nyhetsmedier och tidskrifter med fördjupande samhälls- och nyhetsjournalistik ska få god tillgång till sådana medier genom taltidning (avsnitt 14.6.4).
8. Riksdagen godkänner medelstillelningen för 2024 från public service-kontot till Sveriges Radio AB med 3 330 800 000 kronor, till Sveriges Television AB med 5 456 800 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio AB med 481 800 000 kronor (avsnitt 14.6.5).
9. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2024 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt tabell 1.1.
10. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2024 besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1 Statens kulturråd	73 240
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	469 082
1:3 Skapande skola	176 464
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45 153
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9 753
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 704 455
1:7 Myndigheten för kulturanalys	19 412

2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 119 544
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	249 098
2:3 Statens musikverk	101 716
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	203 678
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	138 586
3:3 Institutet för språk och folkminnen	76 355
4:1 Statens konstråd	11 577
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42 518
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	11 851
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	45 608
5:1 Konstnärsnämnden	23 991
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	558 530
6:1 Riksarkivet	491 019
7:1 Riksantikvarieämbetet	298 032
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	303 282
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460 000
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8 000
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 464 578
8:2 Centrala museer: Stiftelser	275 714
8:3 Bidrag till vissa museer	79 718
8:4 Forum för levande historia	53 157
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	80
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	16 782
9:2 Stöd till trossamfund	81 100
10:1 Filmstöd	554 444
11:1 Sändningar av TV Finland	9 574
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3 491
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	633
11:4 Stöd till taltidningar	51 456
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	60 734
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	290 680
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	22 000
13:1 Stöd till idrotten	2 116 811
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	52 164
13:3 Stöd till friluftsförbund	97 785
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000
13:5 Insatser för den ideella sektorn	223 758
14:1 Statsbidrag till studieförbund	1 741 023
14:2 Statsbidrag till folkhögskolor	2 446 760
14:3 Bidrag till tolkutbildning	55 331
14:4 Särskilt utbildningsstöd	202 158
15:1 Spelinspektionen	90 410
Summa anslag inom utgiftsområdet	16 646 285

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställningsbemyndigande	Tidsperiod
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	211 000	2025–2027
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	11 000	2025–2026
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	45 000	2025
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	183 000	2025
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	39 300	2025
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	35 000	2025
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	252 200	2025–2034
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	90 000	2025–2027
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	262 000	2025
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	40 000	2025–2027
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15 000	2025
14:3 Bidrag till tolkutbildning	120 000	2025–2029
Summa beställningsbemyndiganden inom utgiftsområdet	1 303 500	

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst ska ha följande lydelse

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse
4 §¹

Underlaget för public service-avgiften är den avgiftsskyldiges beskattningsbara förvärvsinkomst enligt 1 kap. 5 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Underlaget ska högst uppgå till 1,75 gånger det inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken som gäller för beskattningsåret.

Underlaget ska högst uppgå till 1,60 gånger det inkomstbasbelopp enligt 58 kap. 26 och 27 §§ socialförsäkringsbalken som gäller för beskattningsåret.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.
  2. Bestämmelsen i den nya lydelsen tillämpas första gången för det beskattningsår som börjar efter 31 december 2023.

¹ Senaste lydelse 2022:1820.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Härigenom föreskrivs att 7 b § lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag *mellan* folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Föreslagen lydelse

7 b §²

Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag *till* folkhögskolor, *till* studieförbund och *till* studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

² Senaste lydelse 2000:1369.

3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområdet omfattar frågor om kulturområdesövergripande verksamhet, teater, dans och musik, litteraturen, läsandet och språket, bildkonst, arkitektur, form och design, konstnärernas villkor, arkiv, kulturmiljö, museer och utställningar, trossamfund, film, medier, ungdomspolitik, politik för det civila samhället (inklusive idrottspolitik), folkbildning och spelmarknaden. De myndigheter, verksamheter och anslag som utgiftsområdet omfattar behandlas i respektive delavsnitt. I avsnitt 4 Kulturområdesövergripande verksamhet sammanfattas även vissa tvärgående perspektiv för hela kulturområdet som gäller allas möjlighet att delta i kulturlivet samt kulturlivets internationalisering och internationellt samarbete.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	Utfall 2022	Budget 2023 ¹	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
Kulturområdesövergripande verksamhet	3 724	2 579	2 550	2 498	2 501	2 506
1:1 Statens kulturråd	69	71	73	73	76	77
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	1 669	532	517	469	464	464
1:3 Skapande skola	193	201	200	176	176	176
1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	45	45	45	45	45	45
1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	9	10	10	10	10	10
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	1 720	1 701	1 687	1 704	1 709	1 713
1:7 Myndigheten för kulturanalys	18	19	19	19	20	21
Teater, dans och musik	1 533	1 481	1 481	1 470	1 476	1 479
2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner	1 132	1 131	1 131	1 120	1 120	1 120
2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	301	252	250	249	249	249
2:3 Statens musikverk	100	99	100	102	107	110
Litteraturen, läsandet och språket	407	413	415	419	432	435
3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	206	206	204	204	204	204
3:2 Myndigheten för tillgängliga medier	128	133	135	139	151	152
3:3 Institutet för språk och folkminnen	72	74	76	76	78	79
Bildkonst, arkitektur, form och design	129	112	111	112	112	113
4:1 Statens konstråd	12	11	11	12	12	13
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	45	43	43	43	43	43
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	12	12	12	12	12	12
4:4 Bidrag till bild- och formområdet	61	46	46	46	46	46
Konstnärernas villkor	829	592	589	583	583	554
5:1 Konstnärsnämnden	23	24	24	24	25	26
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	805	569	565	559	559	529
Arkiv	452	455	452	491	514	528

Miljoner kronor						
6:1 Riksarkivet	452	455	452	491	514	528
Kulturmiljö	1 030	1 036	1 030	1 069	1 072	1 079
7:1 Riksantikvarieämbetet	286	292	288	298	309	317
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	276	276	273	303	295	295
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	460	460	460	460	460	460
7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer	8	8	8	8	8	8
Museer och utställningar	1 900	1 810	1 845	1 873	1 957	2 003
8:1 Centrala museer: Myndigheter	1 458	1 406	1 441	1 465	1 544	1 589
8:2 Centrala museer: Stiftelser	305	274	274	276	276	276
8:3 Bidrag till vissa museer	84	80	80	80	80	80
8:4 Forum för levande historia	53	51	50	53	58	58
8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål		0	0	0	0	0
Trossamfund	99	99	98	98	99	99
9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund	16	17	16	17	18	18
9:2 Stöd till trossamfund	83	82	81	81	81	81
Film	628	553	553	554	554	554
10:1 Filmstöd	628	553	553	554	554	554
Medier	55	62	62	65	65	65
11:1 Sändningar av TV Finland	10	10	10	10	10	10
11:2 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	3	3	3	3	4	4
11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet	0	1	1	1	1	1
11:4 Stöd till taltidningar	41	48	48	51	51	51
Ungdomspolitik	420	372	369	373	356	307
12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor	59	60	61	61	63	65
12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet	339	291	286	291	291	241
12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken	22	22	22	22	2	2
Politik för det civila samhället	3 236	2 431	2 429	2 506	2 506	2 388
13:1 Stöd till idrotten	2 787	2 092	2 092	2 117	2 117	2 049
13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	111	52	52	52	52	52
13:3 Stöd till friluftorganisationer	98	98	98	98	98	98
13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer	15	15	15	15	15	15
13:5 Insatser för den ideella sektorn	226	174	172	224	224	174
Folkbildning	5 079	4 589	4 588	4 445	4 347	4 197
14:1 Statsbidrag till studieförbund	4 829	4 338	4 338	1 741	1 641	1 491
14:2 Statsbidrag till folkhögskolor				2 447	2 447	2 447
14:3 Bidrag till tolkutbildning	48	49	50	55	57	57
14:4 Särskilt utbildningsstöd	202	202	201	202	202	202
Tillsyn över spelmarknaden	77	81	80	90	98	104
15:1 Spelinspektionen	77	81	80	90	98	104
Äldreanslag	134	54	55			
2023 11:4 Statens medieråd	24	24	25			
2023 14:3 Särskilda insatser inom folkbildningen	110	30	30			
Totalt för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	19 733	16 720	16 706	16 646	16 673	16 413

Tabell 3.2 Förändringar av utgiftsramen 2024–2026 för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	16 668	16 668	16 668
Pris- och löneomräkning ²	129	273	357
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-125	-241	-586
varav BP24 ³	121	32	-112
Överföring till/från andra utgiftsområden	-25	-26	-27
Övrigt			
Ny utgiftsram	16 646	16 673	16 413

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Tabell 3.3 Utgiftsram 2024 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2024
Transfereringar ¹	12 213
Verksamhetsutgifter ²	4 409
Investeringar ³	25
Summa utgiftsram	16 646

Anm.: Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2022 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag från staten till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

3.3 Skatteutgifter

Vid sidan av stöd till företag och hushåll på budgetens utgiftssida finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. Innebörden av skatteutgifter beskrivs närmare i Förslag till statens budget, finansplan m.m., avsnittet om skattefrågor. Den samlade redovisningen finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter (skr. 2022/23:98). Nedan redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 17.

Tabell 3.4 Skatteutgifter inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Miljoner kronor

	2023	2024
Avdrag för bidrag till Tekniska museet (B16)	0	0
Ersättning till idrottsutövare, undantag för socialavgifter (D9)	-	-
Försäljning av konstverk för mindre än 300 000 kr/år, undantag från mervärdesskatt (E2)	-	-
Tidningar och tidskrifter, mervärdesskattesats 6 % (E8)	2 560	2 680
Böcker och broschyrer m.m., mervärdesskattesats 6 % (E9)	1 690	1 630
Kulturella föreställningar, mervärdesskattesats 6 % (E10)	1 710	1 790
Förevisning av naturområden, mervärdesskattesats 6 % (E11)	50	50

	2023	2024
Vissa rekreations- och idrottstjänster, mervärdesskattesats 6 % (E12)	4 750	4 980
Upphovsrätter, mervärdesskattesats 6 % (E13)	-	-
Försäljning av konstverk för minst 300 000 kr/år, mervärdesskattesats 12 % (E18)	20	20
Omsättning i ideella föreningar, undantag från mervärdesskatt (E19)	530	540
Skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet (G7)	400	400

Anm.: Inom parentes anges den beteckning för respektive skatteutgift som används i regeringens skrivelse. Skatteutgifter som inte har beräknats anges med "-".

Källa: Regeringens skrivelse 2022/23:98.

3.4 Mål för utgiftsområdet

Kultur

Riksdagen har antagit följande nationella kulturpolitiska mål (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145):

Målen är att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling. För att uppnå målen ska kulturpolitiken

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor,
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse,
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas,
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

De nationella kulturpolitiska målen tillämpas på resultatredovisningen för följande avsnitt: Kulturområdesövergripande verksamhet, Teater, dans och musik, Litteraturen, läsandet och språket, Bildkonst, arkitektur, form och design, Konstnärernas villkor, Arkiv, Kulturmiljö, Museer och utställningar samt Film.

De statliga insatserna till stöd för den kommunala kulturskolan

Riksdagen har antagit att det övergripande målet ska vara att främja kulturskolans möjligheter att erbjuda barn och unga undervisning av hög kvalitet i kulturella och konstnärliga uttrycksätt, liksom möjligheterna till såväl fördjupning som bredd i undervisningen med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar (prop. 2017/18:164, bet. 2017/18:KrU9, rskr. 2017/18:312).

Litteratur och läsfrämjande

Riksdagen har antagit följande nationella mål för politiken för litteratur- och läsfrämjande (prop. 2013/14:3, bet. 2013/14:KrU4, rskr. 2013/14:117): Alla i Sverige ska, oavsett bakgrund och med utgångspunkt i vars och ens särskilda förutsättningar, ges möjlighet att utveckla en god läsförmåga och ha tillgång till litteratur av hög kvalitet.

Nationell språkpolitik

Riksdagen har antagit följande mål för en nationell språkpolitik (prop. 2005/06:2, bet. 2005/06:KrU4, rskr. 2005/06:89):

- Svenska språket ska vara huvudspråk i Sverige.
- Svenskan ska vara ett komplett och samhällsbärande språk.
- Den offentliga svenskan ska vara vårdad enkel och begriplig.
- Alla ska ha rätt till språk: att utveckla och tillägna sig svenska språket, att utveckla och bruka det egna modersmålet och nationella minoritetsspråket och att få möjlighet att lära sig främmande språk.

Bildkonst, arkitektur, form och design

Riksdagen har antagit följande nationella mål för arkitektur-, form- och designpolitiken (prop. 2017/18:110, bet. 2017/18:CKrU1, rskr. 2017/18:316):

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Målet ska uppnås genom att

- hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden,
- kunskap och arkitektur, form och design utvecklas och sprids,
- det offentliga agerar förebildligt,
- estetiska, konstnärliga och kulturhistoriska värden tas tillvara och utvecklas,
- miljöer gestaltas för att vara tillgängliga för alla, och
- samarbete och samverkan utvecklas, inom landet och internationellt.

Arkiv

Riksdagen har antagit mål för den statliga arkivverksamheten (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307). Målet är att myndigheternas arkiv ska bevaras, hållas ordnade och värdas så att de tillgodoser

- rätten att ta del av allmänna handlingar,
- behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, och
- forskningens behov.

Kulturmiljö

Riksdagen har antagit mål för det statliga kulturmiljöarbetet (prop. 2012/13:96, bet. 2012/13:KrU9, rskr. 2012/13:273). Målet är att främja

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas,
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjligheten att förstå och ta ansvar för kulturmiljön,
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser, och
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Film

Riksdagen har antagit följande mål för filmpolitiken (prop. 2015/16:132, bet. 2015/16:KrU11, rskr. 2015/16:289):

- utveckling och produktion av värdefull svensk film sker kontinuerligt och i olika delar av landet
- allt fler ser värdefull film som sprids och visas i olika visningsformer i hela landet

- filmarvet bevaras, används och utvecklas
- svensk film sprids alltmer utomlands och kvalificerat internationellt utbyte och samverkan sker på filmområdet
- barn och unga har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjligheter till eget skapande
- jämställdhet och mångfald präglar filmområdet
- filmen bidrar till att stärka yttrandefriheten och det offentliga samtalet.

Medier

Målen för mediepolitiken är att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadlig mediepåverkan (prop. 2014/15:1 utg.omr. 17, bet. 2014/15:KrU6, rskr. 2014/15:96).

Trossamfund

Riksdagen har antagit mål för statens stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45). Stödet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg.

Ungdomspolitik

Målet för alla statliga beslut och insatser som berör ungdomar mellan 13 och 25 år är att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen (prop. 2013/14:191, bet. 2013/14:KrU9, rskr. 2013/14:354).

Politik för det civila samhället

Målet för politiken för det civila samhället (prop. 2009/10:55, bet. 2009/10:KrU7, rskr. 2009/10:195) är att villkoren för det civila samhället som en central del av demokratin ska förbättras. Detta ska ske i dialog med det civila samhällets organisationer genom att

- utveckla det civila samhällets möjligheter att göra människor delaktiga utifrån engagemanget och viljan att påverka den egna livssituationen eller samhället i stort,
- stärka förutsättningarna för det civila samhället att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden både som röstbärare och opinionsbildare och med en mångfald verksamheter, och
- fördjupa och sprida kunskapen om det civila samhället.

Idrott

Riksdagen har beslutat om målen för den statliga idrottspolitiken (prop. 2008/09:126, bet. 2008/09:KrU8, rskr. 2008/09:243). Mål och syfte med statsbidraget till idrotten är att ge möjligheter för alla i Sverige att motionera och idrotta, att främja en god folkhälsa, att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt att ge alla i Sverige positiva upplevelser av idrott som underhållning. Stöd till barn och ungdomar ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Stöd kan även lämnas till sådan verksamhet som stärker idrottsutövares internationella konkurrenskraft.

Friluftslivspolitik

Målet för friluftslivspolitikerna är att stödja människors möjligheter att vistas ute i naturen och utöva friluftsliv där allemansrätten är en grund för friluftslivet. Alla

människor ska ha möjlighet att få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om natur och miljö (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:37 och 2010/11:38).

Tio mätbara mål har redovisats till riksdagen (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278). Målen är följande:

- tillgänglig natur för alla
- starkt engagemang och samverkan
- allemansrätten
- tillgång till natur för friluftsliv
- attraktiv tätortsnära natur
- hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling
- skyddade områden som resurs för friluftslivet
- ett rikt friluftsliv i skolan
- friluftsliv för god folkhälsa
- god kunskap om friluftslivet.

Till målen finns preciseringar som förtydligar innebörden av målen. Preciseringarna utgör ett stöd för att genomföra åtgärder. De är också underlag för att mäta och följa upp målen och för att fortsätta utveckla friluftslivspolitikerna.

Friluftsliv är ett allmänt intresse som spänner över flera politikområden och friluftslivsmålen berör flera olika myndigheter. Naturvårdsverket ansvarar för att utveckla förutsättningarna för friluftslivet och samordnar arbetet på nationell nivå. Länsstyrelserna samordnar och leder det regionala arbetet. Till flera av de miljö kvalitetsmål som riksdagen har beslutat om (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10:MJU25, rskr. 2009/10:377) finns preciseringar och etappmål som rör friluftslivet. Dessa redovisas i utgiftsområde 20 Klimat, miljö och natur.

Folkbildning

Målet för folkbildningspolitiken fastställdes genom riksdagens beslut i fråga om regeringens proposition Allas kunskap – allas bildning (prop. 2013/14:172, bet. 2013/14:KrU8, rskr. 2013/14:379). Målet är att folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Målet avspeglar folkbildningens idémässiga grund, särskilda pedagogik och självständighet.

Spelmarknaden

Målet för området är en sund och säker spelmarknad under offentlig kontroll som värnar intäkterna till det allmänna och som ger goda förutsättningar för allmännyttig ideell verksamhet att erhålla finansiering genom intäkter från spel. De negativa konsekvenserna av spelande ska minskas och det ska råda hög säkerhet i spelen. Spel om pengar ska omfattas av ett starkt konsumentskydd och inte kunna missbrukas för kriminell verksamhet (prop. 2018/19:1, bet. 2018/19:KrU1, rskr. 2018/19:94).

3.5 Gemensamma bedömningsgrunder för kulturområdet

Gemensamma bedömningsgrunder för kulturområdet är:

- barns och ungas tillgång till kultur,
- jämställdhet,
- tillgänglighet, och

- konstnärlig förnyelse och utveckling av verksamheten.

De gemensamma bedömningsgrunderna tillämpas för den sammanfattande resultatbedömningen för kulturområdet. Tillämpningen för respektive delavsnitt för kulturområdet framgår under rubrikerna Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.

3.6 Sammanfattande resultatbedömning för kulturområdet

Kultursektorn har under 2022 fortsatt varit påverkad av covid-19-pandemin och dess följdverkningar, bl.a. vad gäller besöksmönster vid den statligt stödda scenkonsten och den fria scenkonsten. Antal besökare vid t.ex. de statliga museerna har utvecklats väl jämfört med 2020 och 2021 men besökssiffrorna har inte återhämtat sig till nivåerna innan pandemin. De kris- och återstartsstöd som fördelats under året bedöms ha bidragit till att upprätthålla en bredd av kulturuttryck i hela landet.

Pandemin har också haft inverkan på barns och ungas tillgång till kultur, vilket bedöms få konsekvenser för barns och ungas framtida kulturvanor och kulturkonsumtion. Den återöppnade publika verksamheten, tillsammans med ett ökat digitalt utbud samt stöden till bl.a. Skapande skola och den kommunala kulturskolan har dock bidragit till att skapa möjligheter för barn och unga att både utöva och ta del av kultur.

Satsningen Stärkta bibliotek har bidragit till ökad tillgänglighet och ökat utbud av biblioteksverksamhet i hela landet. Resursbiblioteken för de nationella minoritetsspråken bedöms stärka tillgången till litteratur på de nationella minoritetsspråken. Vidare bedöms Statens kulturråds stöd till läs- och litteraturfrämjande insatser ha bidragit till att fler har fått tillgång till ett varierat utbud av högkvalitativ litteratur i hela landet.

En mångfald av kulturmiljöer har kunnat bevaras för kommande generationer och insatser för digitisering (omvandlande från analog till digital form) och digitalisering av kulturarv har ökat tillgängligheten till statliga museisamlingar och till kulturmiljön. Vidare har scenkonstens aktörer fortsatt investerat i och vidareutvecklat digitala plattformar, något som regeringen ser som positivt då det är ett sätt för scenkonsten att nå nya målgrupper i hela landet.

Regeringen bedömer att de stipendier och bidrag som Konstnärsnämnden har fördelat har bidragit till att främja konstnärlig kvalitet och konstnärlig utveckling. Konstnärlig förnyelse har främjats under 2022 genom bl.a. bidragsgivning till samverkansprojekt som skapar förutsättningar för nya organisatoriska lösningar och stödfunktioner som kan utveckla fältet samt genom utforskande konstprojekt. Biblioteksersättningen har bidragit till förbättrade villkor för författare och litterära upphovsmän samtidigt som de har getts möjlighet att utveckla sitt konstnärskap och sin litterära verksamhet.

3.7 Politikens inriktning för kulturområdet

Politikens inriktning redovisas samlat för kulturområdet i detta avsnitt. För övriga områden inom utgiftsområdet redovisas Politikens inriktning i respektive delavsnitt.

Förlängning av bidrag till den kommunala kulturskolan

Barn och unga har rätt till kultur och är en prioriterad målgrupp för regeringen och det statliga stödet till den kommunala kulturskolan är en viktig satsning för att främja tillgång till och deltagande i kulturlivet. Kulturskolan är en unik mötesplats för barn

och unga från olika delar av samhället och bidrar till att lägga grunden för deras kreativa utveckling.

I syfte att bevara och säkerställa en god tillgång till kulturskoleverksamhet i hela landet föreslår regeringen att stödet till den kommunala kulturskolan förlängs.

Kulturskolebidraget bidrar till en meningsfull fritid för många barn och unga.

Kulturskolan står inför många utmaningar, såsom att nå fler barn och unga oavsett socioekonomisk bakgrund och geografisk hemvist. Att förlänga stödet bidrar till långsiktighet så att kulturskolan kan nå fler och nya målgrupper.

Stärkt läsförmedlande arbete

Läsförmedlande och läsförståelse är en prioriterad fråga för regeringen. Sverige ska vara ett läsande land. Det är ytterst en fråga om demokrati och likvärdighet, dels vad gäller tillgången till utbildning och kultur, dels vad gäller möjligheten att ta plats i samhället och att som medborgare delta i det demokratiska samtalet.

Biblioteken finns nära medborgarna och har en viktig roll att spela för att göra läsningen och litteraturen tillgängliga för fler. Regeringen föreslår att medel avsätts för en satsning på folkbibliotekens arbete med att främja läsning, där insatser riktade till barn och unga ska prioriteras särskilt.

Regeringen föreslår att läslistor tas fram i syfte att stödja förskolor och skolor vid inköp av böcker (se vidare utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2). Vidare föreslår regeringen att Kungl. biblioteket tillförs medel för en uppföljning av skolbiblioteksstatistik (se vidare utg.omr. 16 avsnitt 3.5.2).

Resursbiblioteken för de nationella minoriteterna judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar stärker tillgången till litteratur på de nationella minoritetsspråken. Regeringen avser att förlänga den tidsbegränsade satsningen.

Regeringen stärker den ekonomiska situationen för författare och litterära upphovsmän vars verk lånas ut på bibliotek. Kulturdepartementet har kommit överens med företrädare för de litterära upphovsmännens organisationer om grundbeloppet för biblioteksersättningen för 2024 och 2025. Avtalet innebär en höjning av grundbeloppet med 8 öre 2024 och ytterligare 8 öre 2025. Regeringen avsätter även särskilda medel under 2024 och 2025 för att möjliggöra fler stipendier till författare, översättare och andra litterära upphovsmän. En höjd biblioteksersättning stärker de litterära upphovsmännens villkor och skapar förutsättningar för författare och litterära upphovspersoner att utveckla sitt konstnärskap och den litterära verksamheten.

En bidragsfördelande kulturmyndighet

Regeringens bedömning är att antalet myndigheter bör minska för att öka effektiviteten i statsförvaltningen (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4 och utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Regeringen kommer därför att pröva frågan om att inordna Konstnärsnämnden i Statens kulturråd. Regeringen avser att lämna ett uppdrag om att ta fram ett förslag på hur sammanslagningen kan genomföras och beskriva förslaget konsekvenser. I analysen ska särskild hänsyn tas till möjligheten till säkrad kompetensförsörjning.

Säkra kulturarvet

Regeringen föreslår en rad åtgärder som syftar till att stärka bevarandet, tillgängliggörandet och fortsatt förvaltning av det gemensamma kulturarvet.

Digitisering av arkiv- och föremålssamlingar

Regeringen föreslår att de statliga museerna och vissa andra institutioner tillförs medel för digitisering av föremål och material ur arkiv- och föremålssamlingar. Regeringens prioriterade arbete med att stärka beredskapsarbetet har ytterligare synliggjort behovet av att kulturarvet finns digitalt tillgängligt. Den digitala dokumentationen kan bl.a. möjliggöra restaurering av skadade föremål och ökar spårbarheten och därmed kontrollen och kunskapen om vilka typer av föremål och material som samlingarna innehåller. Arbetet förbättrar även tillgängligheten till det gemensamma kulturarvet för forskare och allmänhet.

Digitisering av fastighetshandlingar

Regeringen föreslår en flerårig satsning på digitisering av de fastighetsinskrivningshandlingar som förvaras vid Riksarkivet. Handlingarna utgör samhällsviktiga grunddata som bl.a. behövs vid överlåtelser av fastigheter. En digitisering av dessa handlingar är av stor betydelse, inte bara för att materialet ska kunna bevaras långsiktigt och mer kostnadseffektivt. Digitiseringen möjliggör också en effektivare ärendehandläggning hos Riksarkivet och lantmäterimyndigheterna, vilket medverkar till att processen kring fastighetsaffärer snabbas upp, med följd att kapitalbindningen i samhället minskar.

Förstärkt bidrag till kulturmiljövård

Regeringen föreslår att det statliga stödet till kulturmiljövård stärks långsiktigt. En förstärkning av kulturmiljöarbetet är viktigt för den fortsatta förvaltningen och utvecklingen av landets kulturmiljöer och för att bevara, använda och utveckla det gemensamma kulturarvet. En satsning på kulturmiljöarbetet ger positiva effekter i hela landet, för lokalsamhällen och regioner samt bidrar till attraktiva och hållbara livsmiljöer och besöksnäringen i mindre orter över hela landet.

Kulturfastigheter

Regeringen följer museernas fastighetssituation. Regeringen anser att Nationalmuseum ska kunna fortsätta bedriva verksamheten i lokalerna på Blasieholmen. Ett arbete har inletts för att genomlysna den uppkomna situationen, och vid behov kommer regeringen att återkomma i frågan.

Förutsättningar för svensk film

Filmområdet har under de senaste åren genomgått en mycket snabb och omvälvande utveckling. Covid-19-pandemin och restriktionerna för biografier i kombination med den snabba tillväxten av streamingtjänster har förändrat affärsmodeller och publikbeteende totalt. Arbetet med filmområdet kräver anpassning till nya utmaningar kring bevarande och krisberedskap. Den nuvarande filmpolitiken har varit i kraft sedan 2017 och det är dags att se över dess effekter och anpassa den till aktuella förhållanden. Riksdagen har tidigare tillkännagett för regeringen att en bred parlamentarisk filmutredning bör tillsättas, samt att skyndsamt utreda dels hur parts- och branschsamverkan kan utvecklas, dels en alternativ finansiering av filmpolitiken (bet. 2015/16:KrU11 punkt 1, 7 och 9, rskr. 2015/16:289; bet. 2017/18:KrU1 punkt 10, rskr. 2017/18:91 och bet. 2021/22:KrU1 punkt 3, rskr. 2021/22:85). Regeringen avser därför tillsätta en utredning för att se över förutsättningarna för svensk film. Tillkännagivandena är inte slutbehandlade.

Förstärkt bidrag till Giron Sámi Teáhter

Regeringen föreslår att medel tillförs för att stärka Giron Sámi Teáhters verksamhet. Det förstärkta bidraget ska ge teatern ökade möjligheter att utveckla och bedriva sin rikstäckande verksamhet. En förstärkning ger även förutsättningar för samisk konstnärlig utveckling och bidrar till en ökad kunskap om samiskt liv, språk och kultur. Genom sin verksamhet kan teatern också bidra till ökad kunskap om historiska och nutida konflikter. På så vis bidrar en förstärkning till att uppfylla målen för samepolitiken, kulturpolitiken och den nationella minoritetspolitiken.

Insatser för att öka kunskapen om och motverka antisemitism

För att kunna förebygga och motverka antisemitism behövs bred, samlad och djup kunskap om antisemitismens förekomst och spridning i Sverige. Regeringen ser behov av att ta ett samlat grepp för att öka kunskapen om antisemitiska attityder i Sverige samt om spridning av antisemitiska attityder på nätet. Regeringen föreslår därför att medel tillförs Forum för levande historia för att kunna genomföra en attitydundersökning och särskilda utbildningsinsatser för att öka kunskapen om och motverka antisemitism.

4 Kulturområdesövergripande verksamhet

4.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för den nationella kulturpolitiken och för de statliga insatserna för stöd till den kommunala kulturskolan.

4.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen för kulturområdets övergripande verksamheter omfattar följande bedömningsgrunder:

- kultur i hela landet, bl.a. hur bidrag inom kultursamverkansmodellen fördelas per län respektive konst- och kulturområde och regional fördelning av vissa andra statliga kulturutgifter,
- kultur av och för fler, bl.a. insatser för att stärka kulturskolan och insatser för bättre möjligheter till kulturupplevelser och eget skapande för alla,
- konstnärlig frihet, bl.a. insatser för att säkerställa och stärka den konstnärliga friheten, och
- kulturlivets internationalisering, bl.a. insatser för att främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan, inklusive de utsända kulturrådens arbete, samt svensk medverkan i EU-programmet Kreativa Europa.

Konstnärlig frihet är ny bedömningsgrund fr.o.m. budgetpropositionen för 2024 och kopplar till självständighetsmålet i de övergripande målen för den nationella kulturpolitiken. Bedömningsgrunden tillämpas även för avsnitten Teater, dans och musik, Konstnärernas villkor och Film. Av de gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) är samtliga relevanta och ingår i resultatredovisningen för området.

4.3 Resultatredovisning

Kultur i hela landet

Kulturens återstart efter pandemin

Under 2022 började kultursektorn att öppna upp efter perioder av begränsad verksamhet på grund av restriktioner till följd av covid-19-pandemin. Statens kulturråd har under 2022 fördelat både krisstöd och återstartsstöd. Utöver dessa bidragsomgångar har Statens kulturråd fördelat återstartsstöd och förstärkningar till regional kulturverksamhet utifrån tillfälliga förstärkningar på anslag 1:6 *Bidrag till kulturell verksamhet* och anslag 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* samt anslag 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet*. I skrivelsen med anledning av Riksrevisionens rapport om statens krisstöd till idrott och kultur under coronapandemin (skr. 2021/22:283) gör regeringen bedömningen, i likhet med Riksrevisionen, att regeringen och de bidragsgivande organisationerna utformade och fördelade de granskade krisstöden på ett i huvudsak ändamålsenligt och effektivt sätt.

I april 2022 beslutade Statens kulturråd om fördelning av krisstöd. Syftet med bidraget var att lindra den akuta ekonomiska krisen med anledning av covid-19-pandemin och att säkra en bredd av kulturuttryck i hela landet. Myndigheten skulle särskilt prioritera aktörer som är av central betydelse för respektive konstområde och som säkrar produktion och arbetstillfällen samt bevarar kompetens inom sektorn. Av 933 inkomna ansökningar om tillfälligt verksamhetsstöd beviljades 62 procent (579 stycken). Statens kulturråd beviljade 354 miljoner kronor och det totala sökta beloppet uppgick till 684 miljoner kronor (beviljandegrad 52 procent). Medel fördelades i hela landet och myndigheten bedömer att stödet ledde till att verksamheter i hela Sverige kunde genomföra planerad verksamhet under våren 2022. Musik är det konstområde som fått mest krisstöd vilket även avspeglade behoven inom området.

Återstartsstödet som fördelades av Statens kulturråd under 2022 syftade till att stimulera en återstart för kulturen och främja kulturutbud av hög kvalitet i hela landet. Stödet skulle stötta kulturpolitiskt viktiga aktörer och säkra produktion, arbetstillfällen och kompetens inom hela kultursektorn. Sammantaget inkom 2 010 ansökningar om ett samlat belopp på ca 1,6 miljarder kronor med spridning över hela landet. I juni 2022 beviljade Statens kulturråd 1 212 ansökningar och bidrag på 672 miljoner kronor. Arrangörer, främjande aktörer och konstnärligt verkamma både sökte och erhöll mest stöd. Musik är det konstområde som fått mest återstartsstöd. Bidrag fördelades brett till bl.a. aktörer som arbetar med tillgänglighet genom nya metoder för att sprida kultur, främja kultur för barn och unga samt tillgängliggöra kultur digitalt. Myndigheten för kulturanalys har för perioden fram till halvårsskiftet 2022 kunnat visa på en tydlig återhämtning på arbetsmarknaden för kultursektorn som helhet (Faktablad 2022:2). Återstartsmedel fördelades 2022 även av Sametinget (se utg.omr. 1 avsnitt 8.3.3).

Regionalt utfall av statens insatser

Vartannat år redovisar Statens kulturråd det regionala utfallet av 27 statliga myndigheters och institutioners verksamheter och bidrag som kan härledas till samtliga regioner. De senaste två åren har ca 86 procent av de statliga anslagen kunnat härledas. Se tabell 4.1.

Tabell 4.1 Utfall av statliga medel till kulturverksamheter, per region och per invånare 2018–2022 (löpande priser)

	2018 (tkr)	Kr/inv	2019 (tkr)	Kr/inv	2020 (tkr)	Kr/inv	2021 (tkr)	Kr/Inv	2022 (tkr)	Kr/Inv
Stockholm	2 619 371	1 117	2 081 565	876	2 959 762	1 237	4 608 500	1 908	3 756 908	1 540
Uppsala	170 453	453	173 611	452	210 606	542	233 027	590	207 847	519
Södermanland	97 139	330	92 256	310	123 485	412	151 888	503	131 735	435
Östergötland	214 392	464	238 288	512	282 960	606	303 612	646	270 856	574
Jönköping	95 489	265	79 785	219	109 946	301	124 150	338	114 320	310
Kronoberg	77 241	386	73 584	365	96 025	475	92 087	453	86 897	425
Kalmar	82 033	335	73 957	301	120 448	490	131 648	533	109 741	443
Gotland	226 270	3 819	239 979	4 021	257 897	4 289	276 433	4 532	253 913	4 151
Blekinge	98 922	619	93 892	588	114 722	721	123 620	778	105 162	662
Skåne	479 377	352	465 673	338	673 746	485	805 337	574	716 681	507
Halland	70 395	214	77 435	232	143 740	427	144 156	424	121 627	355
Västra Götaland	700 869	410	707 119	410	990 579	571	1 194 166	684	985 588	560
Värmland	115 518	410	112 438	398	162 019	573	227 969	805	162 356	572
Örebro	94 317	312	85 324	280	114 622	375	144 840	472	112 157	364
Västmanland	73 935	270	73 564	267	91 995	332	112 993	405	94 999	338
Dalarna	99 396	346	96 088	334	141 048	490	181 529	629	136 089	472

Gävleborg	151 682	529	159 314	554	201 134	700	191 516	666	178 304	621
Västernorrland	169 483	690	161 134	657	192 769	788	147 213	603	130 575	537
Jämtland	89 045	683	90 025	688	112 048	854	105 632	800	90 137	679
Västerbotten	152 861	566	158 671	584	219 687	804	223 113	813	223 960	811
Norrbottn	112 481	449	110 508	442	136 954	549	202 523	811	158 020	634
Internationellt	85 802	-	81 482	-	47 628	-	55 833		83 747	-
Totalt härlett	6 076 471	594	5 525 692	535	7 502 773	723	9 781 786	936	8 231 617	782
Totalt i kulturbudgetens utfall för ingående poster	7 401 431	723	7 364 121	713	9 832 024	947	11 494 652	1 100	9 516 336	904

Anm.: I 2020 års siffror ingår krismedel på ca 1,8 miljarder kronor, i 2021 års siffror ingår krismedel på ca 2,8 miljarder och i 2022 års siffror ingår kris- och återstartsmedel på ca 1,3 miljarder.

Källa: Statens kulturråd, Redovisning av det regionala utfallet av statliga kulturutgifter 2021–2022.

Statens kulturråds redovisning innehåller även regionala utfall inom olika konstområden och regionala utfall av större ordinarie statliga kulturbidrag. En påtaglig skillnad mellan det totala regionala utfallet som redovisas i tabellen ovan, jämfört med utfallet av de större ordinarie kulturbidragen, är bl.a. att Stockholm tilldelas betydligt lägre bidrag per invånare genom kulturbidragen, vilket bl.a. beror på att Stockholm tilldelas lägre bidrag inom ramen för statens stöd till regional och lokal kultur som redovisas i tabell 4.2.

Stärkt regional och lokal kultur genom kultursamverkansmodellen

Staten lämnar ett betydande bidrag till regionala och lokala kulturverksamheter genom kultursamverkansmodellen. Staten är inte huvudman för de verksamheter som tilldelas statligt stöd. Inom modellen ansvarar Statens kulturråd för en länsvis fördelning av statligt stöd som regionerna därefter ansvarar för att fördela till verksamheter i respektive län. Under 2022 fördelade Statens kulturråd totalt ca 1,46 miljarder kronor i verksamhetsbidrag till de regioner som ingår i modellen. Till verksamheter i Stockholms län, som hittills valt att stå utanför modellen, fördelades ca 105 miljoner kronor. Totalt fördelades därmed ca 1,57 miljarder kronor i verksamhetsbidrag, se tabell 4.2 nedan.

Tabell 4.2 Beviljade verksamhetsbidrag totalt 2022 per region

Region	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Blekinge	16 680	17 889	17 761	17 351	25 026	26 653
Dalarna	34 580	36 316	36 668	37 986	40 164	42 454
Gotland	22 860	23 665	23 898	24 274	25 880	27 356
Gävleborg	38 180	41 472	41 875	42 825	46 380	49 424
Halland	27 680	29 060	29 342	30 290	32 176	37 011
Jämtland	29 040	31 441	31 746	32 239	35 072	37 243
Jönköping	32 370	34 072	34 401	34 933	40 129	44 417
Kalmar	29 860	31 273	32 078	32 877	33 830	37 759
Kronoberg	35 090	36 664	37 176	38 948	35 417	38 126
Norrbottnen	42 900	45 765	47 411	48 151	50 363	54 705
Skåne	191 600	200 720	198 720	201 877	220 618	235 680
Södermanland	26 080	28 435	28 710	29 155	32 200	35 036
Uppsala	39 410	40 971	41 372	42 019	43 836	46 735
Värmland	51 110	53 103	53 623	54 812	58 645	62 688
Västerbotten	79 520	84 053	84 882	86 221	90 197	95 326
Västernorrland	44 220	45 856	46 306	47 032	49 146	52 519
Västmanland	30 520	31 694	32 004	32 504	34 079	36 822
Västra Götaland	311 980	319 716	323 697	328 849	351 046	373 056
Örebro	38 400	40 196	40 586	41 217	44 348	46 876
Östergötland	68 770	71 036	71 735	72 864	78 856	85 451
Totalt (belopp i tkr)	1 190 850	1 243 397	1 157 502	1 276 431	1 367 408	1 465 337
Stockholm (utanför modellen)	93 248	95 544	96 489	98 000	102 018	104 977

Källa: Statens kulturråd.

De medel som fördelas till respektive region ska fördelas till de sju konst- och kulturområden som anges i 8 § förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Sedan modellen trädde i kraft 2011 har den andelsmässiga fördelningen mellan ändamålen inte förändrats nämnvärt, vilket bl.a. framgår av Statens kulturråds rapport Uppföljning av ekonomi, personal och aktiviteter 2021 (Ku2023/00617). Av rapporten framgår också att statens andel av modellens offentliga finansiering uppgår till ca 28 procent.

Utöver verksamhetsstöd beviljar Statens kulturråd även tidsbegränsade utvecklingsbidrag till projekt av nationellt kulturpolitiskt intresse. År 2022 tilldelades 87 projekt totalt ca 37 miljoner kronor.

Under 2022 förstärktes även kultursamverkansmodellen med totalt 40 miljoner kronor i tillfälliga medel med anledning av covid-19-pandemins effekter. Dessa medel fördelades ut till samtliga regioner, inklusive verksamheter i Stockholms län.

I juli 2022 beslutade regeringen om direktiv till en särskild utredare som ska göra en översyn av kultursamverkansmodellen (dir. 2022:103). Ett betänkande ska överlämnas till regeringen senast den 29 september 2023.

Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Boverkets samlingslokaldelegation fördelar årligen stöd till icke-statliga kulturlokaler. Stödet har gått till ombyggnader, tillgänglighetsskapande insatser för personer med funktionsnedsättning och till standardhöjande reparationer. År 2022 inkom ansökningar med ett sammanlagt belopp om ca 57 miljoner kronor och Boverket betalade ut 9,5 miljoner kronor i stöd, enligt tabell 4.3 nedan.

Tabell 4.3 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal ansökningar	46	47	43	39	38	33
Antal utbetalda stöd	9	11	10	11	10	13
Utbetalat belopp (tkr)	4 600	7 600	8 700	9 500	6 300	9 500

Källa: Boverket.

Fyra läns museer, som enligt förordningen ska prioriteras, har totalt beviljats drygt 5,3 miljoner kronor i stöd.

Kulturinstitutioners hyror

Hyreskostnaderna samt dess andel av statligt anslag eller bidrag har minskat för vissa av kulturinstitutionerna under 2020–2022. Hyreskostnadernas andel av de statliga förvaltningsanslagen och bidragen varierade mellan 1,99 och 55,9 procent under 2022, vilket framgår av tabell 4.4. För merparten av institutionerna har hyreskostnadernas andel av förvaltningsanslag och bidrag ökat mellan 2020 och 2022. Under 2020–2022 tilldelades flera institutioner krisstöd och för vissa institutioner reducerades hyrorna vilket påverkar såväl hyreskostnaderna som dess andel av förvaltningsanslagen och bidragen.

Regeringen beslutade i augusti 2018 (dir. 2018:98) att tillsätta en särskild utredare för att göra en översyn av den existerande hyresmodellen för de fem kulturinstitutioner vars huvudbyggnader sedan 2001 har en kostnadsbaserad hyresmodell och lämna förslag till nya alternativa och hållbara hyresmodeller. Betänkandet Funktionalitet och enhetlighet – hyresmodell för fem kulturinstitutioners huvudbyggnader (SOU 2020:76) överlämnades till regeringen i december 2020. Betänkandet har remitterats och bereds i Regeringskansliet.

Tabell 4.4 Hyreskostnader för vissa kulturinstitutioner

Myndighet/Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el (tkr)			Förvaltningsanslag och bidrag (tkr)			Hyreskostnad, uppvärmning och el, andel av förvaltningsanslag och bidrag			Förändring av kostnadernas andel av förvaltningsanslag och bidrag 2020–2022 i procentenheter
	2020	2021	2022	2020	2021	2022	2020	2021	2022	
Riksteatern	4 270	4 747	5 864	291 851	288 979	294 338	1,50%	1,64%	1,99%	0,49
Kungliga Operan AB	54 100	57 845	56 465	550 495	503 753	507 922	9,80%	11,48%	11,12%	1,32
Kungliga Dramatiska teatern AB	36 400	32 206	31 370	268 134	262 005	255 804	13,60%	12,29%	12,26%	-1,34
Dansens Hus	10 601	12 335	14 700	26 708	25 151	26 297	39,70%	49,04%	55,90%	16,20
Drottningholms Slottsteater	367	322	643	15 888	17 718	15 837	2,30%	1,82%	4,06%	1,76
Statens musikverk	29 316	28 896	27 993	94 490	122 646	97 355	31,00%	23,56%	28,75%	-2,25
Institutet för språk och folkminnen	7 656	8 000	8 327	68 760	71 120	72 251	11,10%	11,25%	11,53%	0,43
Riksarkivet	144 053	137 674	142 167	427 306	441 117	467 946	33,70%	31,21%	30,38%	-3,32
Riksantikvarieämbetet	48 906	49 292	46 689	274 786	288 996	286 384	17,80%	17,06%	16,30%	-1,50
Statens historiska museer	44 154	44 092	48 613	177 033	183 354	205 057	24,90%	24,05%	23,71%	-1,19
Nationalmuseum	121 546	108 489	114 655	260 507	252 198	251 494	46,70%	43,02%	45,59%	-1,11
Naturhistoriska riksmuseet	51 451	59 016	63 842	199 760	204 499	214 233	25,76%	28,86%	29,80%	4,04
Statens museer för världskultur	68 765	69 362	70 836	194 959	203 162	202 894	35,30%	34,14%	34,91%	-0,39
Statens maritima och transporthistoriska museer	98 231	100 558	107 287	308 447	311 580	200 345	31,80%	32,27%	53,55%	21,75
Statens centrum för arkitektur och design	15 396	15 552	16 208	60 819	62 025	64 944	25,30%	25,07%	24,96%	-0,34
Statens försvarshistoriska museer	39 593	40 898	44 571	125 434	135 462	138 915	31,50%	30,19%	32,09%	0,59
Moderna museet	49 300	49 600	54 500	166 651	200 811	173 232	29,60%	24,70%	31,46%	1,86
Nordiska museet	39 922	28 458	30 880	138 729	128 229	128 854	28,80%	22,19%	23,97%	-4,83
Tekniska museet	4 297	6 387	9 004	61 192	63 192	56 817	7,00%	10,11%	15,85%	8,85
Arbetsmuseum	2 179	2 599	3 208	21 407	18 907	20 332	10,10%	13,75%	15,78%	5,68
Dansmuseet	5 140	1 849	5 936	11 626	12 454	10 779	44,20%	14,85%	55,07%	10,87
Forum för levande historia	7 456	7 847	8 198	66 702	59 785	50 175	11,20%	13,13%	16,34%	5,14

Källa: Uppgifter från respektive myndighet och institution.

Kultur av och för fler

Barn och unga

Som en fortsättning på regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter fick Statens kulturråd under 2022 fortsatt i uppdrag att analysera eventuella behov av att utveckla den praktiska tillämpningen av barnkonventionen inom sitt verksamhetsområde. I slutrapporteringen (Ku2023/00473) konstaterar myndigheten att ett fungerande samspel mellan kommuner, regioner och staten är nödvändigt för att barnkonventionen ska kunna efterlevas. För att uppnå ett fungerande samspel är det enligt rapporten relevant att arbeta utifrån tre huvudsakliga områden: samverkan och

samordning mellan de olika nivåerna kring barnets bästa, utvecklingsstöd till folkbibliotek och kulturskolor samt utvecklad uppföljning av analys av barns och ungas rätt till kultur.

Skapande skola

Statens kulturråd fördelar bidraget till Skapande skola. Under året inkom totalt 394 ansökningar om Skapande skola-bidrag varav merparten bifölls (se tabell 4.5 nedan). Antalet beviljade ansökningar har ökat under året och en mindre ökning av antalet beviljade ansökningar av enskilda skolhuvudmän kan noteras. Enligt de inkomna ansökningarna är antalet elever som planeras att ta del av aktiviteterna fler i jämförelse med 2021.

Tabell 4.5 Skapande skola

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Antal beviljade ansökningar	422	419	551	463	411	397	354	373
<i>Varav till Skapande förskola</i>	<i>18</i>	<i>20</i>	<i>75</i>	<i>96</i>	<i>167</i>	<i>175</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
Antal kommunala huvudmän som beviljats bidrag	273	273	272	261	267	258	252	258
Antal enskilda/statliga huvudmän som beviljats bidrag	128/0	120/2	124/2	125/2	162/3	139/0	100/2	113/2
Andel beviljade kommuner i procent	94	94	94	90	92	89	87	90
Belopp beviljat i tusental kronor	189 930	183 499	187 208	187 643	174 839	182 504	196 597	195 601
Varav beviljat belopp till förskola i tusental kronor	10 290	12 254	10 086	10 428	20 914	23 505	-	-
Antal elever och förskolebarn som planeras att ta del av aktiviteterna	830 780	885 243	885 758	868 502	891 419	829 194	726 813	776 534

Anm.: Fr.o.m. 2021 är förskola inte längre målgrupp för bidraget.

Källa: Statens kulturråd.

Under 2022 mottog Statens kulturråd ett stort antal återbetalningar av beviljade bidrag inom ramen för Skapande skola, på totalt ca 20 miljoner kronor. Återbetalningarna kom i huvudsak från de projekt som inte kunde genomföras som planerat under läsåret 2021/2022 till följd av covid-19-pandemin. Merparten av återbetalningarna kunde dock fördelas vidare till projekt som stärker kultur i skolan. Totalt fördelades 15 miljoner kronor till 22 projekt med potential att nå ut i hela landet.

Den kommunala kulturskolan

Under 2022 fördelade Statens kulturråd 195 miljoner kronor i bidrag till kommuner som bedriver kulturskoleverksamhet. Av 263 sökande kommuner beviljades 258 bidrag. Statens kulturråds sammanställning av bidraget visar att 58 000 nya barn och unga har hittat till kulturskolans verksamhet tack vare utvecklingsbidraget. Likt tidigare år sökte kommunerna bidraget för att utveckla de egna verksamheterna och nå fler barn och unga. Bidraget ges både till enskilda kommunala kulturskolor för utvecklingssatsningar i den egna verksamheten och till samverkanssatsningar mellan kommunala kulturskolor. Vidare får anslaget till kulturskolor även användas för bidrag till aktörer som bedriver undervisning med nationell spetskompetens. Totalt

fördelades 2 miljoner kronor, bl.a. till projekt som avser spetsundervisning inom blåsinstrument.

De nationella minoriteternas kultur

Statens kulturråds riktade bidragsgivning till de nationella minoriteternas kultur, dvs. bidrag till judars, romers, samers (som även är ett urfolk), sverigefinnars och tornedalingars språk och kultur uppgick 2022 till totalt ca 21 miljoner kronor, se tabell 4.6 nedan. De nationella minoriteternas aktörer kan också söka bidrag från myndighetens övriga bidragsgivning. Merparten av bidragen har fördelats som verksamhetsbidrag till tio verksamheter. Myndigheten konstaterar att många som tidigare beviljats projektbidrag nu söker verksamhetsbidrag för att konsolidera verksamheterna.

Tabell 4.6 Statens kulturråds bidragsgivning till nationella minoriteter

Tusental kronor

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Projektbidrag	2 460	2 227	4 075	4 050	4 584	6 347
Verksamhetsbidrag	15 450	9 250	8 800	7 800	8 800	11 600
Litteraturbidrag	1 976	1 802	1 905	2 002	1 515	1 889
Kulturtidskrifter	925	0	1 590	850	1 022	1 192
Totalt	20 811	13 279	16 370	14 702	15 921	21 028

Anm.: Könsuppdelad statistik finns inte tillgänglig.

Källa: Statens kulturråd.

Likvärdiga möjligheter för deltagande och utövande

Statens kulturråd har under året arbetat med att konkretisera insatser för att det ska råda trygga villkor för alla att utöva, se och uppleva fri konst och kultur. Myndigheten konstaterar i sin årsredovisning (Ku2023/00192) att det fortsatt finns utmaningar gällande jämställdhet inom kultursektorn – exempelvis är män fortsatt under-representerade som mottagare inom ett antal bidragsområden, däribland litteratur och bibliotek.

Statens kulturråd hade i regleringsbrevet för 2022 i uppdrag att genomföra kunskaps-höjande insatser med syfte att motverka snedrekrytering till kultursektorn och vara ett nav för erfarenhetsutbyte för breddat professionellt deltagande inom kultursektorn. Den 9 februari 2023 presenterade myndigheten mot bakgrund av uppdraget kunskaps-översikten Möjligheter, utmaningar, metoder (Ku2023/00618). Syftet med översikten är att bidra till samtal om förutsättningarna för breddad rekrytering inom kultursektorn samt fungera som underlag för främjande arbete.

Statens kulturråd är också en av de statliga myndigheterna med särskilt ansvar och uppdrag enligt regeringens strategi för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken 2021–2031. Som ett led i arbetet med uppdraget har Statens kulturråd under året bl.a. genomfört en enkätundersökning för att kartlägga hur kultursektorn arbetar med tillgänglighet för både utövare och publik med funktionsnedsättning (Ku2023/00685). Resultatet av undersökningen kommer att användas för att utvärdera kommande insatser.

Det civila samhällets betydelse för kultur i hela landet

Det civila samhällets aktörer är viktiga delar av den svenska kulturella infrastrukturen. Under 2022 har Statens kulturråds bidragsgivning till dessa aktörer ökat jämfört med de två föregående åren, se tabell 4.7 nedan. Bidragsmottagarna återfinns inom majoriteten av myndighetens olika stödformer.

Tabell 4.7 Statens kulturråds bidragsgivning till det civila samhället

	2020	2021	2022
Verksamhetsbidrag (mnkr)	229,1	230,2	333,3
Antal beviljade ansökningar	485	446	758
Andra bidrag (mnkr)	84,6	95,5	137,5
Antal beviljade ansökningar	601	553	733
Krisstöd (mnkr)	155,8	282,7	283,5
Antal beviljade ansökningar	1 408	1 076	664
Total bidragsgivning (mnkr))	469,5	608,4	754,3

Anm.: Könsuppdelad statistik finns inte tillgänglig.

Källa: Statens kulturråd.

Bidragsgivningen till det civila samhället har ökat som andel av myndighetens totala bidragsgivning och utgör ca 18 procent 2022. År 2020–2021 var andelen ca 12 procent. En stor del av bidragsgivningen till det civila samhällets aktörer har utgjorts av krisstöd.

Scenkonstallianserna och centrumbildningarnas stödjande och främjande arbete för kulturskapare

Statens kulturråd har under 2022 fördelat totalt ca 122,3 miljoner kronor till scenkonstallianserna inom musik-, teater- och dansområdet. Medlen har bidragit till att allianserna har kunnat verka för att öka frilansande scenkonstnärers sociala och ekonomiska trygghet, utveckla matchning och förmedling samt stimulera den konstnärliga utvecklingen. Det har möjliggjort både anställningar och kompetensutvecklingsinsatser. Under 2022 har Statens kulturråd också fördelat totalt 31,7 miljoner kronor till de 13 centrumbildningarna inom de olika konstområdena. Centrumbildningarna samlar drygt 10 000 professionella kulturskapare och stödet till dem har bidragit till att uppdrag förmedlats och arbetstillfällen skapats. I avsnitt 8 redogörs för fler åtgärder för att stärka kulturskaparnas villkor.

Främjandet av fristadsförfattare och konstnärer

Det finns i dag 24 fristäder i Sverige, dvs. kommuner eller regioner som är anslutna till det internationella nätverket ICORN (International Cities of Refuge Network). Det innebär att Sverige fortsatt är det land i världen som har flest fristäder. Under 2022 fanns det tio fristadsförfattare och konstnärer på plats i landet. Statens kulturråd har under 2022, inom ramen för sitt främjandeuppdrag för fristadssystemet, dels finansierat en nationell samordning av systemet, dels fördelat ca 2,4 miljoner i projektbidrag till insatser som syftar till att främja fristadskonstnärers publika arbete. Detta har inte bara inneburit en fristad för den enskilda konstnären utan också ett främjande av internationellt utbyte och konstnärlig frihet. Statens kulturråd har också under 2022 genomfört ett seminarium kopplat till 9th World Summit on Arts and Culture som nått 260 deltagare från 60 olika länder där fristadsfrågan lyftes.

Konstnärlig frihet

Regeringen beslutade om ett särskilt återrapporteringskrav i regleringsbrevet 2022 för Statens kulturråd. Kravet innebar att myndigheten skulle redovisa vilka åtgärder som vidtagits för att säkra den konstnärliga friheten inom ramen för sin bidragsgivning.

Samma återrapporteringskrav tillkom även i regleringsbrevet för Konstnärsnämnden (se avsnitt 8 Konstnärers villkor) samt riktlinjebeslutet för Svenska Filminstitutet (se avsnitt 13 Film).

Statens kulturråd har under 2022 prioriterat arbetet med att stärka den konstnärliga friheten såväl nationellt som internationellt. Statens kulturråds stöd bidrar till ekonomisk stabilitet och en struktur där den konstnärliga utvecklingen sker fritt och självständigt. Under året fördelade myndigheten sammanlagt drygt 4 miljarder kronor i bidrag till kulturaktörer. Bidragsgivningen når samtliga konstområden som omfattas av myndighetens uppdrag och bedöms av myndigheten främja det fria kulturlivet inom dessa. Statens kulturråd har genomfört ett antal åtgärder för att tydliggöra den konstnärliga friheten i bidragsgivningen. Insatser har gjorts för att klargöra att en sökandes konstnärliga idéer och innehållet i de verk som dessa resulterar i inte behöver präglas av särskilda perspektiv för att beviljas bidrag. Detta har bl.a. skett genom förändrade ansökningsblanketter och riktlinjer för bidragsgivning. Statens kulturråds styrelse har även fattat beslut om riktlinjer för rekrytering av ledamöter till referens- och arbetsgrupper, med utgångspunkt i arbetet med konstnärlig frihet i bidragsgivningen. Under året har myndigheten också utvecklat arbetet med att stärka referens- och arbetsgruppernas kompetens kring dessa frågor. Som framgår av följande avsnitt har även särskilda insatser gjorts för att stärka den konstnärliga friheten internationellt.

Kulturlivets internationalisering och internationellt samarbete

Statens kulturråd främjar på olika sätt förutsättningar för utveckling av kulturlivet genom internationellt utbyte och samarbete inom kulturområdet. Under 2022 har Statens kulturråd fördelat utökade medel för att förstärka internationellt utbyte och samverkan inom kulturområdet som av olika skäl påverkats av covid-19-pandemin. Statens kulturråd har under året hanterat två nya bidrag för internationell verksamhet. Det ena bidraget har syftat till medfinansiering till projekt inom EU-programmet Kreativa Europa och det andra bidragets syfte har varit att främja kulturlivets internationalisering och kulturexportfrämjande åtgärder genom att stödja aktörer att återuppta internationell aktivitet som avstannat på grund av covid-19-pandemin.

Statens kulturråd har i augusti 2022 fått regeringens uppdrag att ansvara för samordningen av det svenska värdskapet för europeiska kulturhuvudstadsåret 2029. Statens kulturråd öppnade under slutet av året en utlysning där svenska städer kan ansöka.

Statens kulturråd har under 2022 fortsatt förberedelserna inför värdskapet tillsammans med International Federation of Arts Councils and Culture Agencies (IFACCA) för att arrangera 9th World Summit on Arts and Culture. Mötet har flyttats från 2022 till maj 2023 på grund av covid-19-pandemin. Statens kulturråd har under 2022 tagit initiativ för att lyfta frågor om vikten av konstnärlig frihet i internationella sammanhang, bl.a. genom att tillsammans med IFACCA ta fram ett diskussionsunderlag med internationella perspektiv på konstnärlig frihet. Inom ramen för det SIDA-finansierade programmet för konstnärlig frihet har Statens kulturråd under 2022 vidarefördelat biståndsmiddel till elva organisationer som arbetar med att främja konstnärlig frihet internationellt och globalt.

Statens kulturråd fördelar även bidrag till de utsända kulturrådens verksamhet. Under det inledande kvartalet präglades kulturrådens verksamhet fortfarande delvis av covid-19-pandemin. Med avstamp i de kulturpolitiska målen arbetade kulturråden för att initiera utbyten och samarbeten för att stärka det fria kulturlivet, i närtid och långsiktigt.

Europeiska unionen

Statens kulturråd och Stiftelsen Svenska Filminstitutet följer årligen upp och redovisar utfallet av svenska ansökningar inom EU:s program Kreativa Europa. Den nya programperioden inleddes 2021 och sträcker sig fram t.o.m. 2027. Beviljade medel till projekt med svensk medverkan framgår av tabell 4.8. Skillnaden mellan antalet projekt med svensk medverkan 2021 och 2022 inom delområde Kultur beror främst på att ett nytt mobilitetsprogram introducerades i oktober 2022. Programmet var därmed endast sökbart under en kortare period 2022.

Tabell 4.8 Medel från EU:s program Kreativa Europa till projekt med svensk medverkan

	Antal projekt med svensk medverkan 2021	Beviljat belopp i euro	Antal projekt med svensk medverkan 2022	Beviljat belopp i euro
Delområde Kultur	28	2 378 120	19	1 671 829
Delområde MEDIA	83	4 278 058	91	5 129 748
Sektorsövergripande programområde	1	42 115	1	150 998
Totalt Kreativa Europa	112	6 698 293	111	6 952 575

Anm.: Antalet beviljade projekt samt beviljad summa 2021 har justerats i samband med årets rapport och inkluderar därmed två ytterligare projekt som inte redovisades i budgetpropositionen för 2023.

Källa: Statens kulturråd.

Myndigheten för kulturanalys har i uppdrag att varje år redovisa en samlad uppföljning och analys av utfallet av svenska projekt med kulturanknytning som har beviljats stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder 2021–2027, inklusive projekt inom de territoriella samarbetsprogrammen. Under 2022 har den nya perioden inte kommit i gång fullt ut. De nationella regionalfondsprogrammen ingår därför inte i 2022 års redovisning. Totalt 226 projekt i Sverige med kulturanknytning tilldelades 2022 totalt nära 106 miljoner kronor från EU:s struktur- och investeringsfonder. Flest projekt med kulturanknytning finns inom landsbygdsprogrammet, se tabell 4.9.

Tabell 4.9 Medel från EU:s struktur- och investeringsfonder till svenska projekt med kulturanknytning

Tusental kronor

	2019	2020	2021	2022
Regionalfondsprogram	71 178	17 953	2 498	0
Nationellt regionalfondsprogram	0	16 358	25 949	0
Interreg	47 203	42 069	8 984	37 365
Socialfondsprogram	23 119	35 456	18 119	17 952
Landsbygdsprogram	-	-	14 150	22 835
Lokalt ledd utveckling	-	-	11 074	27 924
Totalt	141 500	111 833	80 774	106 076

Anm.: Myndigheten för kulturanalys har förändrat uppföljningen jämfört med tidigare redovisningar, därför finns inga jämförelsesiffror för landsbygdsprogrammet och lokalt ledd utveckling 2019–2020.

Källa: Myndigheten för kulturanalys.

Nordiska ministerrådet

Under våren 2022 lyftes restriktionerna relaterade till covid-19-pandemin och i maj genomfördes den försenade officiella invigningen av den nordiska kultursatsningen ”Nordic Bridges” i Toronto, Kanada. Satsningen skapade synlighet för nordisk kultur i Kanada, samarbeten mellan nordiska och kanadensiska konstnärer och andra kulturaktörer i form av festivaler och evenemang på konstinstitutioner och museer över hela

Kanada, samt turnéer både i Kanada och Norden. Tillsammans med övriga nordiska länder arrangerade Sverige inom ramen för Mondiacult 2022, Unescos världskonferens om kultur och hållbar utveckling, ett officiellt sidoevenemang för att stärka yttrandefriheten och den konstnärliga friheten. Sidoevenemanget genomfördes med stöd från Nordiska ministerrådet och Statens kulturråd. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina föranledde de nordiska kulturministrarna att vid mötet i Oslo i maj 2022 göra ett gemensamt uttalande om att fördöma kriget och uppmana till skydd av det ukrainska kulturarvet i linje med gällande internationella konventioner.

Europarådet

Europarådets styrkommitté för kultur, kulturarv och landskap (CDCPP) har under 2022 implementerat den nya strategiska planen och de direktiv som lämnats från ministerkommittén. Detta har bl.a. inbegripit att ta fram uppdaterade rekommendationer för bibliotekslagstiftning och nya rekommendationer för en integrerad förvaltning av kultur, natur och landskap, med grund i Europarådets arbete med mänskliga rättigheter och existerande konventioner. Styrkommittén har även tillsatt en expertkommitté som har i uppgift att utreda möjligheten för ett gemensamt regelverk kring filmproduktion.

Unesco

I frivilliga bidrag gav Sverige, genom Svenska Unescorådets anslag, sammanlagt knappt 2,5 miljoner kronor till arbetet med tre av Unescos kulturarvskonventioner: 1970 års konvention om åtgärder för att förbjuda och hindra olovlig import, export och överförande av äganderätt av kulturegendom, 1972 års konvention om skydd för världens kultur- och naturarv och 2003 års konvention om tryggnad av det immateriella kulturarvet.

Under 2020–2024 är Sverige medlem i den mellanstatliga kommittén för konventionen om tryggnaden av det immateriella kulturarvet. Sverige har bl.a. varit drivande för att öka möjligheterna för utövare att dela goda exempel på metoder för att trygga immateriellt kulturarv över nationsgränserna. Som ett led i detta arbete höll Unesco ett expertgruppsmöte i Sverige i april 2023. Sveriges nominering av fåbodbruk till den representativa listan över mänsklighetens immateriella kulturarv lämnades in i mars 2023. Även Norge står bakom nomineringen.

I februari 2022 lanserades den tredje utgåvan av Unescos globala kulturpolitiska rapport *Re:Shaping Policies for Creativity – Addressing culture as a global public good* med stöd av Sverige.

I september 2022 höll Unesco tillsammans med Mexiko en global kulturministerkonferens om kultur och hållbar utveckling, Mondiacult, där en gemensam deklaration antogs. Arbetet inom konventionen om skydd och främjande av mångfalden av kulturyttringar lyftes även vid evenemanget och konferensen i stort.

4.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de kris- och återstartsstöd som fördelades under året har bidragit till att upprätthålla en bredd av kulturuttryck i hela landet. Därutöver bedömer regeringen att stöden medverkat till att säkra genomförandet av produktioner samt bibehålla kompetens och arbetstillfällen, vilket i sin tur skapar goda förutsättningar för ett kulturliv med verksamhet runtom i landet.

Regeringen bedömer att det är viktigt att staten, regionerna och kommunerna tar gemensamt ansvar och samtidigt samverkar för att säkerställa kultur i hela landet. De

verksamheter som finansieras genom kultursamverkansmodellen bidrar till en kulturell infrastruktur i hela landet.

Stödet till Skapande skola och den kommunala kulturskolan har bidragit till att skapa möjligheter för barn och unga att både utöva och ta del av kultur. Statens kulturråds bidragsgivning når också de nationella minoriteterna och det civila samhället och främjar därigenom fortsatt ett kulturliv som kommer fler till del. Statens kulturråds arbete visar att det finns ett fortsatt behov av insatser för att främja likvärdiga möjligheter, god tillgänglighet och delaktighet för inte minst barn och unga. Regeringen gör vidare bedömningen att det statliga bidraget till scenkonstallianserna och centrumbildningarna bidrar till kultur för och av fler genom att stärka konstnärernas arbetsmarknad och trygghetssystem.

Regeringen bedömer att Statens kulturråds arbete med att säkerställa den konstnärliga friheten i bidragsgivningen har utvecklats. Myndighetens SIDA-finansierade program för konstnärlig frihet medverkar också till att stärka förutsättningarna för ökad konstnärlig frihet i världen. Regeringen ser därtill att satsningar på fristadssystemet och de åtgärder som har vidtagits för att främja konstnärlig frihet bidrar till att frågan om konstnärlig frihet även lyfts i internationella sammanhang.

Statens kulturråds bidragsgivning och främjandeverksamhet har därtill medverkat till att främja internationella samarbeten och konstnärlig utveckling inom alla konstområden.

4.5 Budgetförslag

4.5.1 1:1 Statens kulturråd

Tabell 4.10 Anslagsutveckling 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

2022	Utfall	69 030	Anslagssparande	6 697
2023	Anslag	71 187 ¹	Utgiftsprognos	72 758
2024	Förslag	73 240		
2025	Beräknat	75 571 ²		
2026	Beräknat	76 845 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 73 240 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 72 767 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens kulturråds förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.11 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:1 Statens kulturråd

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	71 187	71 187	71 187
Pris- och löneomräkning ²	2 559	4 906	6 692
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-506	-522	-1 034
<i>varav BP24³</i>	<i>-506</i>	<i>-506</i>	<i>-1 006</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-769	-769	-769
– Uppdrag att ta fram läslistor	1 000	1 000	500
– Generell besparing i statsförvaltningen	-737	-737	-737
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	73 240	75 571	76 845

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 1 000 000 kronor för 2024 för uppdrag att ta fram läslistor. För 2025 beräknas anslaget ökas med 1 000 000 kronor och fr. o. m. 2026 med 500 000 kronor för samma ändamål. Anslaget minskas med 737 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 73 240 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Statens kulturråd* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 75 571 000 kronor respektive 76 845 000 kronor.

4.5.2 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.12 Anslagsutveckling 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

2022	Utfall	1 669 029	Anslagssparande	471 552
2023	Anslag	532 082 ¹	Utgiftsprognos	517 071
2024	Förslag	469 082		
2025	Beräknat	464 082		
2026	Beräknat	464 082		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.13 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	532 082	532 082	532 082
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-63 000	-68 000	-68 000
<i>varav BP24</i>	<i>142 000</i>	<i>142 000</i>	<i>142 000</i>
– Förstärkt bidrag till Giron Sámi Teáhter	2 000	2 000	2 000
– Förlängning av bidrag till Kulturskolan	100 000	100 000	100 000
– Långsiktig satsning på att stärka folkbiblioteken och läsfrämjandet	40 000	40 000	40 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	469 082	464 082	464 082

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 2 000 000 kronor årligen för 2024–2026 för bidrag till Giron Sámi Teáhter. Anslaget ökas med 100 000 000 kronor årligen för 2024–2026 för bidrag till kulturskolan. Vidare ökas anslaget med 40 000 000 kronor årligen för 2024–2026 för bidrag till folkbibliotekens läsfrämjande arbete (Se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information).

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 205 000 000 kronor fr.o.m. 2024 till följd av att tidsbegränsade medel för bl.a. bidrag till kulturskolan och folkbiblioteken upphör.

Regeringen föreslår att 469 082 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 464 082 000 kronor respektive 464 082 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 211 000 000 kronor 2025–2027.

Skälen för regeringens förslag: För att möjliggöra att beslut kan fattas om fleråriga projekt och för en långsiktig planering inom ramen för bidrag till allmän kulturverksamhet och stöd för produktion av audiovisuella verk bör regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 211 000 000 kronor 2025–2027.

Tabell 4.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2006–2027
Ingående åtaganden	8 600	109 548	211 401		
Nya åtaganden	109 548	181 200	166 000		
Infriade åtaganden	-8 600	-79 347	-166 401	-166 000	-45 000
Utestående åtaganden	109 548	211 401	211 000		
Beslutat/föreslaget bemyndigande	125 000	225 000	211 000		

4.5.3 1:3 Skapande skola

Tabell 4.15 Anslagsutveckling 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

2022	Utfall	193 442	Anslagssparande	6 522
2023	Anslag	201 464 ¹	Utgiftsprognos	199 913
2024	Förslag	176 464		
2025	Beräknat	176 464		
2026	Beräknat	176 464		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Skapande skola för elever i förskoleklass, grundskola och motsvarande skolformer. Anslaget får även användas för statsbidrag till andra verksamheter som syftar till att stärka kultur i skolan. Anslaget får även användas för utgifter för administration, främjande, uppföljning och genomförande av verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.16 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:3 Skapande skola

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	201 464	201 464	201 464
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-25 000	-25 000	-25 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	176 464	176 464	176 464

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 25 000 000 fr.o.m. 2024 till följd av att tidsbegränsade medel upphör.

Regeringen föreslår att 176 464 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Skapande skola* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 176 464 000 kronor respektive 176 464 000 kronor.

4.5.4 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.17 Anslagsutveckling 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

2022	Utfall	45 362	Anslagssparande	-591
2023	Anslag	45 153 ¹	Utgiftsprognos	44 806
2024	Förslag	45 153		
2025	Beräknat	45 153		
2026	Beräknat	45 153		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.18 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:4 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	45 153	45 153	45 153
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	45 153	45 153	45 153

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 45 153 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 45 153 000 kronor respektive 45 153 000 kronor.

4.5.5 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.19 Anslagsutveckling 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

2022	Utfall	9 247	Anslagssparande	605
2023	Anslag	9 852 ¹	Utgiftsprognos	9 776
2024	Förslag	9 753		
2025	Beräknat	9 753 ²		
2026	Beräknat	9 753 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till icke-statliga kulturlokaler för ändring, tillbyggnad och handikappanpassning av sådana lokaler.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.20 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	9 852	9 852	9 852
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-99	-99	-99
<i>varav BP24</i>	-99	-99	-99
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-99	-99	-99
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 753	9 753	9 753

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 99 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 9 753 000 kronor anvisas under anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 9 753 000 kronor respektive 9 753 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 000 000 kronor 2025 och 2026.

Skälen för regeringens förslag: Projekt inom stödet till icke-statliga kulturlokaler kan sträcka sig över flera år. Stöd betalas ut när projekten är avslutade. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:5 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 11 000 000 kronor 2025 och 2026.

Tabell 4.21 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:5 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026
Ingående åtaganden	8 991	8 035	10 787		
Nya åtaganden	4 704	6 000	6 213		
Infriade åtaganden	-5 660	-3 248	-6 000	-6 000	-5 000
Utestående åtaganden	8 035	10 787	11 000		
Beslutat/föreslaget bemyndigande	11 000	11 000	11 000		

4.5.6 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tabell 4.22 Anslagsutveckling 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

2022	Utfall	1 720 126	Anslagssparande	1 597
2023	Anslag	1 700 935 ¹	Utgiftsprognos	1 687 001
2024	Förslag	1 704 455		
2025	Beräknat	1 709 455		
2026	Beräknat	1 713 255		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till regionala och lokala kulturverksamheter inom följande områden:

- professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
- museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,
- bibliotek-, läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
- professionell bild- och formverksamhet,
- regional enskild arkivverksamhet,
- filmkulturell verksamhet, och
- främjande av hemslojd.

Anslaget får användas för utgifter för tidsbegränsade utvecklingsinsatser samt för bidrag till det civila samhället och de professionella kulturskaparnas medverkan i arbetet med att ta fram och genomföra regionala kulturplaner. Anslaget får även användas för Kungl. bibliotekets genomförande av det samlade ansvaret för statens stöd och samordning inom biblioteksväsendet. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet samt för Statens kulturråds arbete med bedömning, uppföljning och främjande inom ramen för kultursamverkansmodellen.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 4.23 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 700 935	1 700 935	1 700 935
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	3 520	8 520	12 320
<i>varav BP24</i>	3 520	8 520	12 320
– Uppdrag statistikuppföljning om skolbibliotek	1 200	1 200	
– Generell besparing i statsförvaltningen	-17 680	-17 680	-17 680
– Kultursamverkansmodellen	20 000	25 000	30 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 704 455	1 709 455	1 713 255

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 1 200 000 kronor årligen för 2024 och 2025 för statistikuppföljning om skolbibliotek.

Anslaget minskas med 17 680 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Anslaget beräknas fr.o.m. 2024 med ett bestämt nominellt belopp och pris- och löneomräknas därmed ej. I syfte att delvis kompensera för detta ökas anslaget med 20 000 000 kronor för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget ökas med 25 000 000 kronor respektive 30 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 704 455 000 kronor anvisas under anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 709 455 000 kronor respektive 1 713 255 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: För att möjliggöra långsiktig planering inom ramen för stöd till regional kulturverksamhet bör regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 1:6 *Bidrag till regional kulturverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 45 000 000 kronor 2025.

Tabell 4.24 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	0	0	0	
Nya åtaganden	0	0	45 000	
Infriade åtaganden				-45 000
Utestående åtaganden	0	0	45 000	
Beslutat/förslaget bemyndigande	30 000	45 000	45 000	

4.5.7 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tabell 4.25 Anslagsutveckling 1:7 Myndigheten för kulturanalys

Tusental kronor

2022	Utfall	17 929	Anslagssparande	1 026
2023	Anslag	18 659 ¹	Utgiftsprognos	19 064
2024	Förslag	19 412		
2025	Beräknat	20 312 ²		
2026	Beräknat	20 862 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 19 412 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 19 412 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för kulturanalys förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för forsknings- och utvecklingsinsatser.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 4.26 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 1:7 Myndigheten för kulturanalys**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	18 659	18 659	18 659
Pris- och löneomräkning ²	1 053	1 967	2 525
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-300	-314	-322
<i>varav BP24³</i>	<i>-300</i>	<i>-300</i>	<i>-300</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-103	-103	-103
– Generell besparing i statsförvaltningen	-197	-197	-197
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	19 412	20 312	20 862

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 197 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 19 412 000 kronor anvisas under anslaget 1:7 *Myndigheten för kulturanalys* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 20 312 000 kronor respektive 20 862 000 kronor.

5 Teater, dans och musik

5.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för den nationella kulturpolitiken.

5.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom teater, dans och musik utgår från följande bedömningsgrunder:

- besöks- och intäktsutveckling,
- insatser för att nå bredare målgrupper samt tillgänglighetsarbete i publik verksamhet,
- konstnärlig frihet, och
- internationellt utbyte och samverkan.

Av de gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) är samtliga relevanta och ingår i resultatredovisningen. Jämfört med föregående år har bedömningsgrunden för intäktsutveckling lagts till då den ger en bild av utvecklingen av finansieringen vid sidan av de statliga anslagen. Vidare har bedömningsgrunden för fördelning av bidrag tagits bort eftersom den i sig inte kan anses utgöra ett resultat och fördelningen av statsbidragen till de nationella scenkonstinstitutionerna framgår under budgetförslaget. Konstnärlig frihet är ny bedömningsgrund fr.o.m. budgetpropositionen för 2024 och handlar om bl.a. insatser för att säkerställa och stärka den konstnärliga friheten. Bedömningsgrunden för jämställdhet, som fanns med föregående år, ingår i de gemensamma bedömningsgrunderna.

5.3 Resultatredovisning

Publiken har hittat tillbaka med delvis nya publikmönster

Besöksiffror och försäljningsintäkter visar att publiken började hitta tillbaka och nådde under 2022 ungefär samma nivåer som innan pandemin, vilket visar på publikens vilja att möta levande scenkonst. Trots att de digitala visningarna har varit färre under 2022 framhåller bl.a. nationalscenerna Operan och Dramaten vikten av att utveckla arbetet med digitalisering för att på så sätt nå en publik i hela landet.

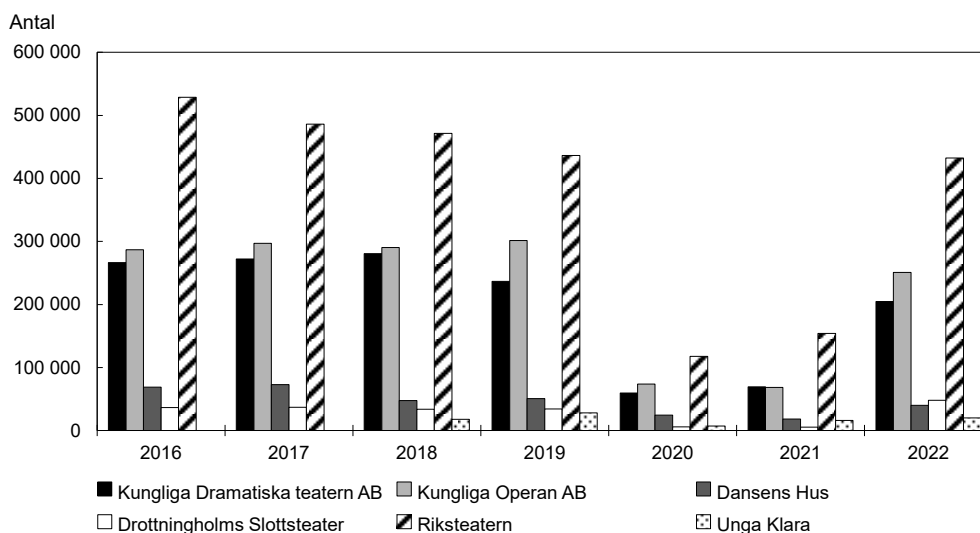
Samtidigt märks ett delvis förändrat publikbeteende genom att publiken nu väntar längre med att köpa biljetter, vilket många aktörer lyfter fram som en framtida ekonomisk risk- och osäkerhetsfaktor. Det har också funnits ett större scenkonstutbud under året då flera föreställningar och evenemang under covid-19-pandemin fick skjutas upp i väntan på att restriktionerna skulle släppa. Det ökade utbudet av föreställningar har inte alltid kunnat fyllas med publik.

Enligt rapporten Framtidens kulturkonsumtion (framtagen av Insight Intelligence tillsammans med Svensk Scenkonst, Helsingborg stad, Folkets Hus och Parker och GöteborgsOperan) har kulturvanorna inom scenkonsten förändrats under pandemin. Av rapporten framgår att lite mer än en fjärdedel (28 procent) av de tillfrågade anser att pandemin i ganska eller mycket stor utsträckning har påverkat deras kulturvanor, medan majoriteten av de tillfrågade svarar att pandemin i liten utsträckning eller inte

alls har påverkat deras kulturvanor. Av undersökningen framgår att 65 procent av de tillfrågade har återgått till att konsumera kultur på fysiska platser. Majoriteten av svenskarna ser det som viktigt att dela kulturupplevelser på plats med andra, samtidigt som andelen svenskar som är villiga att betala för kultur har minskat.

Diagram 5.1 visar en tydlig nedgång i antal besökare för samtliga scenkonst-institutioner under åren 2020 och 2021 som präglades av restriktioner till följd av covid-19-pandemin. Av diagrammet framgår även att antalet besökare 2022 närmade sig nivåerna före covid-19-pandemin för respektive institution.

Diagram 5.1 Antal besökare

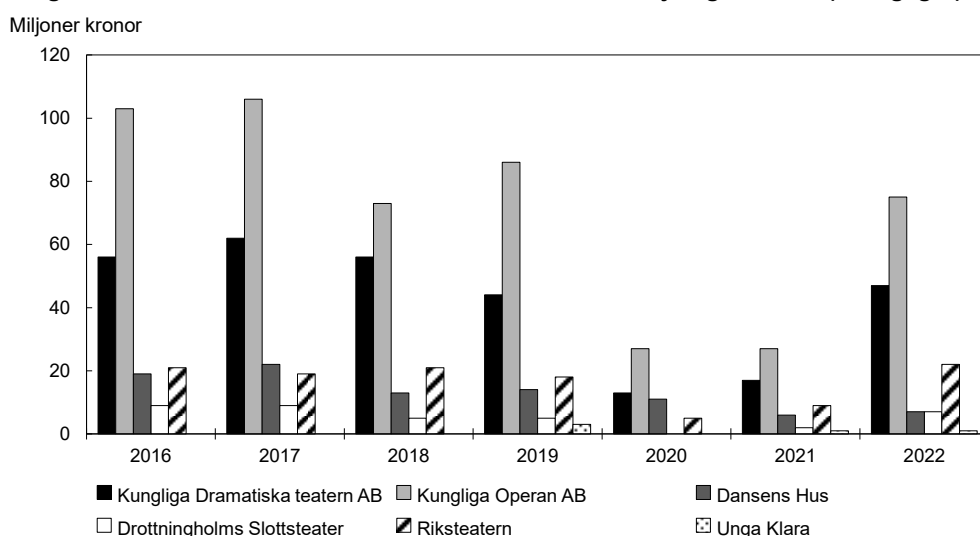

Anm.: Unga Klara finns med fr.o.m. 2018 då de blev nationell institution. Könsuppdelad statistik saknas.

Källa: Kulturinstitutionernas årsredovisningar.

Vad gäller försäljningsintäkter visar diagram 5.2 att nivåerna håller på att gå tillbaka till nivån innan covid-19-pandemin. Dramaten ökade sina försäljningsintäkter 2022 jämfört med 2019 med ca 7 procent, och Riksteatern ökade sina försäljningsintäkter med ca 17 procent mellan 2019 och 2022.

Diagram 5.2 Nationella scenkonstinstitutioners försäljningsintäkter (inkl. gager)

Anm.: Unga Klara finns med fr.o.m. 2018 då de blev nationell institution.

Källa: Kulturinstitutionernas årsredovisningar.

Voksenåsen AS verksamhet påverkades också i början av året av covid-19-pandemin. Därefter har förutsättningarna stärkts för verksamheten till följd av att restriktionerna

upphört. De återkommande årliga projekt som Voksenåsen bedriver inom ramen för kulturverksamheten kunde därför genomföras fullt ut för första gången sedan pandemin.

Statens musikverks arkiv- och biblioteksverksamhet har återhämtat sig efter covid-19-pandemin och etableringen i nya lokaler. Antal utlån, besök och förfrågningar har gått upp 2022 jämfört med 2021. Myndigheten har även fortsatt sitt arbete med att tillgängliggöra fler samlingar och tjänster digitalt.

Scenkonsten har utvidgat sin repertoar och inkluderar en bred publik

En del av de statligt finansierade scenkonstinstitutionernas uppdrag är att vara en del av konstens utveckling och förnyelse. Genom gästspel, turnéer och barn- och ungdomsverksamhet samt genom olika digitala kanaler har nationalscenerna Operan och Dramaten samt Riksteatern bedrivit ett omfattande arbete för att nå ut till en bred och ny publik i hela landet. Via flera kanaler och i olika format har Operan och Dramaten erbjudit en varierad repertoar med både moderna och klassiska verk. För att få en indikation på publikens önskemål följs föreställningarna upp med publikundersökningar som skickas ut efter varje föreställning.

Som exempel kan nämnas att Operan framförde de nyskrivna operorna Löftet och Strandad och Dramaten dramatiserade populära svenska tv-deckare inom ramen för Nordic Crime och framförde Arv som handlar om två olika generationers homosexuella män. Unga Klara har utifrån sin unika arbetsmetod att jobba i nära samarbete med referenspublik och med ett barnperspektiv i centrum skapat föreställningar som spelats i stora delar av landet. Dansens Hus fortsatte under 2022 att fokusera på olika former av residens och samarbeten för att förbättra villkoren och återväxten för Sverigebaserade koreografer och kompanier. Riksteatern har nått en bred publik med en varierad repertoar runt om i landet, där man ser en fortsatt stor efterfrågan på föreställningar. En stor andel av Riksteaterns repertoar utgjordes av nyskriven dramatik, varav flera är skrivna av dramatiker som är i början av sina karriärer. Drottningholms Slottsteater, som är en del av ett världsarv och som under 2022 firade 100 år sedan teatern återinvigdes, har under året arbetat aktivt med att nå ny publik. Detta bl.a. genom att bjuda in skolor från socioekonomiskt svaga områden till föreställningen Skönheten och odjuret samt visat filmproduktionen Agrippina i Slottsteatern med fri entré och för betalande publik i Folkets hus och Parkers biografnät.

Regeringen beslutade i mars 2023 (Fi2023/01066) att ge Statens fastighetsverk (SFV) i uppdrag att lämna in ett underlag inför en renovering av operabyggnaden. SFV har i en åiterrapportering till Regeringskansliet i april 2023 (Fi2023/01389) begärt regeringens medgivande till att få genomföra en förstudie för en renovering av operabyggnaden på fastigheten Stockholm Norrström 2. Utifrån framställningen beslutade regeringen i juni 2023 att ge SFV i uppdrag att genomföra en förstudie till en kostnad om högst 90 000 000 kronor för en renovering av operabyggnaden i Stockholm. Vid genomförandet av förstudien ska Operans synpunkter särskilt beaktas.

Covid-19-pandemins konsekvenser påverkar fortsatt barns och ungas tillgång till scenkonst

Även om det är tidigt att helt bedöma effekterna av restriktionerna under covid-19-pandemin ser många verksamheter indikationer på att barn och unga samt skolor har tappat kontakterna med kulturlivet och att det troligen kan påverka framtida kulturutövning, bl.a. tillgång till den fysiska scenkonsten.

Unga Klara, som främst spelar för skolpublik, framhåller att skolhuvudmän efter pandemin i stor utsträckning nedprioriterat konsten till förmån för den ordinarie skolundervisningen. Riksteatern påpekar att det blivit allt svårare att få tillgång till idrotts-salar, det rum som Riksteatern tidigare i högst utsträckning spelat i för barn och unga. Därtill konstaterar Riksteatern att möjligheten för barn och unga att ta del av scenkonst ser olika ut runt om i landet, något som även slås fast i rapporten Scenkonstens roll för barn- och ungdomskulturen (Svensk Scenkonst 2022). Även Statens kulturråd framhåller i sin årsredovisning att många barn och unga har halkat ur sina fritidsaktiviteter och kulturvanor. Enligt Operan är publiknivåerna till skolföreställningar och pedagogisk verksamhet lägre än innan pandemin.

För att skapa en mer likvärdig tillgång till konst och kultur – oavsett var i landet man bor eller skolform – har Statens kulturråd skapat ett nytt bidrag för stärkt kultur i skolan.

Konstnärlig frihet

Den 1 januari 2022 överfördes uppgiften att fördela bidrag till musikområdet och främja musiklivet från Statens musikverk till Statens kulturråd. Statens kulturråd har ett system för att säkerställa konstnärlig frihet i bidragsgivningen genom att använda sig av sakkunniggrupper vid bedömning av ansökningar och beslut om bidrag. Statens kulturråd har under 2022 fördelat totalt ca 301 miljoner kronor till den fria scenkonsten inom ramen för anslag 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*. Statens kulturråd har även under året genomfört insatser för att tydliggöra den konstnärliga friheten i bidragsgivningen, bl.a. genom förtydliganden i bidragsblanketter (se avsnitt 4.3).

Internationellt utbyte och samverkan har ökat

Statens kulturråd fick 2022 ett ökat anslag på 20 miljoner kronor för att stärka det internationella utbytet och samverkan som kraftigt minskat till följd av covid-19-pandemin. För många kulturinstitutioner och inte minst för aktörer inom den fria scenkonsten, exempelvis inom dans och cirkus, är det internationella samarbetet avgörande då många konstnärer verkar fritt över nationella gränser.

Inom ramen för Statens kulturråds bidragsgivning till den fria scenkonstens aktörer har produktioner som är internationella samarbeten och som även tar plats utomlands ökat. Denna utveckling ses även på scenkonstinstitutionerna som har återtagit sina internationella utbyten, både genom turnéer och gästspel men också genom att bjuda in regissörer och koreografer.

5.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att covid-19-pandemins effekter till viss del fortsatt har påverkat både de statligt stödda scenkonstinstitutionerna och den fria scenkonsten, bl.a. vad gäller nya besöksmönster och ändrat beteende vid biljettköp. Samtidigt visar både besöks- och försäljningssiffrorna att publiken vill komma tillbaka och uppleva scenkonsten på plats.

Regeringen ser det som positivt att scenkonstens aktörer fortsatt investerar och vidareutvecklar digitala plattformar trots att användandet minskat efter pandemin. På så sätt kan scenkonsten nå nya målgrupper i hela landet som av olika skäl inte kan ta sig till teatrarerna.

Till följd av pandemin blev barn och unga utan scenkonstupplevelser och möten med professionell scenkonst i nästan två år, vilket bedöms få konsekvenser för barn och

ungas framtida kulturvanor och kulturkonsumtion. Att tillgängliggöra och säkra scenkonstupplevelser för barn och unga i hela landet är en viktig och prioriterad fråga som regeringen avser följa framöver.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på scenkonstområdet bidrar till en utveckling och mångfald av konstnärliga uttryck som främjar förnyelse och utveckling av verksamheterna. Detta är en förutsättning för ett dynamiskt kulturliv. Regeringen bedömer vidare att Statens kulturråds arbete med att säkerställa den konstnärliga friheten i bidragsgivningen har utvecklats i rätt riktning under året. Regeringen bedömer vidare att det är positivt att internationellt utbyte och samarbete inom scenkonstområdet nu ökar. Det är av stor vikt för relationsbyggande och utveckling för scenkonstens aktörer.

5.5 Budgetförslag

5.5.1 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner

Tabell 5.1 Anslagsutveckling 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner

Tusental kronor

2022	Utfall	1 131 630	Anslagssparande	
2023	Anslag	1 131 287 ¹	Utgiftsprognos	1 131 287
2024	Förslag	1 119 544		
2025	Beräknat	1 119 544		
2026	Beräknat	1 119 544		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Kungliga Operan AB, Kungliga Dramatiska teatern AB, Riksteatern (ideell förening), Stiftelsen Dansens hus, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater, Unga Klara och Voksenåsen AS. Anslaget får även användas för kvalitetsstärkande insatser inom scenkonstområdet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:1 Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 131 287	1 131 287	1 131 287
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-11 743	-11 743	-11 743
<i>varav BP24</i>	-11 743	-11 743	-11 743
<i>– Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-11 743	-11 743	-11 743
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 119 544	1 119 544	1 119 544

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 11 743 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m.

2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Anslaget beräknas fr.o.m. 2024 med ett bestämt nominellt belopp och pris- och löneomräknas därmed ej.

Regeringen föreslår att 1 119 544 000 kronor anvisas under anslaget 2:1 *Bidrag till vissa scenkonstinstitutioner* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 119 544 000 kronor respektive 1 119 544 000 kronor.

Tabell 5.3 Sammanställning av medelstillelningen 2023 och 2024 till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens hus, Drottningholms slottsteater, Unga Klara och Voksenåsen

Tusental kronor

	2023 ¹	2024 ²
Operan	512 067	506 752
Dramaten	257 892	255 215
Riksteatern	293 715	290 666
Unga Klara	15 831	15 667
Dansens hus	25 503	25 238
Drottningholms slottsteater	14 958	14 803
Voksenåsen	11 321	11 203
Totalt	1 131 287	1 119 544

¹ Inklusive beslut om förändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Medelstillelningen för 2024 är preliminär.

Lån till Kungliga Operan AB

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Kungliga Operan AB får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i nya verkstäder och repetitionslokaler samt investeringar i teknik i operahuset som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 130 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Kungliga Operan AB (Operan) har påbörjat en flytt av delar av sin verksamhet till nya verkstäder och repetitionslokaler samt har behov av vissa investeringar i teknik i operahuset. Vidare kan vissa investeringar behöva göras på grund av att Operan inte fullt ut kan nyttja operahuset när Statens fastighetsverk genomför större underhåll. Regeringen bör mot denna bakgrund bemyndigas att för 2024 besluta att Operan får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 130 000 000 kronor.

5.5.2 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 5.4 Anslagsutveckling 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

2022	Utfall	301 317	Anslagssparande	297
2023	Anslag	251 614 ¹	Utgiftsprognos	249 677
2024	Förslag	249 098		
2025	Beräknat	249 098		
2026	Beräknat	249 098		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till det fria kulturlivet, arrangörer, fonogramverksamhet och vissa andra aktörer av kulturpolitiskt intresse inom teater, dans och musik. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.5 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	251 614	251 614	251 614
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-2 516	-2 516	-2 516
<i>varav BP24</i>	-2 516	-2 516	-2 516
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-2 516	-2 516	-2 516
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	249 098	249 098	249 098

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 2 516 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 249 098 000 kronor anvisas under anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 249 098 000 kronor respektive 249 098 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 183 000 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget beviljas bidrag till den fria scenkonsten samt fonogramstöd. För att skapa goda planeringsförutsättningar för de fria grupperna bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utgifter för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 2:2 *Bidrag till vissa teater-,*

dans- och musikändamål besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 183 000 000 kronor 2025.

Tabell 5.6 Beställningsbemyndigande för anslaget 2:2 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	110 780	170 126	180 000	
Nya åtaganden	170 126	180 000	183 000	
Infriade åtaganden	-110 780	-170 126	-180 000	-183 000
Utestående åtaganden	170 126	180 000	183 000	
Beslutat/förslaget bemyndigande	183 000	183 000	183 000	

5.5.3 2:3 Statens musikverk

Tabell 5.7 Anslagsutveckling 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

2022	Utfall	100 203	Anslagssparande	664
2023	Anslag	98 521 ¹	Utgiftsprognos	99 635
2024	Förslag	101 716		
2025	Beräknat	107 106 ²		
2026	Beräknat	110 178 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 101 716 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 101 716 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens musikverks förvaltningsutgifter och för utgifter för statsbidrag till musiklivet. Anslaget får även användas för utgifter som uppkommer till följd av att Stiftelsen Svenska rikskonserter avvecklas, såsom pensionskostnader som regleras retroaktivt.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 5.8 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 2:3 Statens musikverk

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	98 521	98 521	98 521
Pris- och löneomräkning ²	4 614	10 079	13 194
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-1 419	-1 494	-1 537
<i>varav BP24³</i>	<i>-360</i>	<i>-360</i>	<i>-360</i>
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	<i>-339</i>	<i>-339</i>	<i>-339</i>
– <i>Säkra kulturarvet</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	<i>-1 021</i>	<i>-1 021</i>	<i>-1 021</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	101 716	107 106	110 178

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 1 000 000 kronor årligen för 2024–2026 i syfte att säkra kulturarvet genom digitisering av arkiv- och föremålssamlingar (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information). Anslaget minskas med 1 021 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med ca 1 000 000 kronor fr.o.m. 2024 till följd av att tidsbegränsade medel upphör.

Regeringen föreslår att 101 716 000 kronor anvisas under anslaget 2:3 *Statens musikverk* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 107 106 000 kronor respektive 110 178 000 kronor.

Tabell 5.9 Sammanställning över avgiftsintäkter till Statens musikverk

Tusental kronor

	2021	2022
Totala intäkter avgiftsbelagd verksamhet	2 712	4 713

Källa: Statens musikverk.

6 Litteraturen, läsandet och språket

6.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för den nationella kulturpolitiken, politiken för litteratur- och läsfrämjande och den nationella språkpolitiken.

6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom litteraturen, läsandet och språket utgår från följande bedömningsgrunder:

- utbud och tillgänglighet till biblioteksverksamhet i hela landet med utgångspunkt i bl.a. bibliotekslagen (2013:801),
- fördelning av statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter, bibliotek och läsfrämjande,
- insatser för att främja mångfald, kvalitet och fördjupning i utgivningen av litteratur och kulturtidskrifter,
- utveckling av läsvanor hos befolkningen,
- insatser för att främja ett ökat läsande genom främjandeinsatser, bidragsgivning, produktion, utlåning och distribution av litteratur och medier för alla oavsett bakgrund och förutsättningar, och
- insatser för att främja klarspråksarbete och terminologiarbete inom den offentliga förvaltningen och insatser för att främja den enskildes tillgång till språk med utgångspunkt i språklagen (2009:600).

I de delar av avsnittet som rör språkfrämjande verksamhet, biblioteksverksamhet och läsfrämjande görs bedömningen utifrån resultat relaterade till den, för kulturområdet gemensamma bedömningsgrunden, tillgänglighet. När det gäller de övriga gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) redovisas uppgifter om jämställdhet och insatser kopplade till barn och unga.

6.3 Resultatredovisning

Utbud av och tillgänglighet till bibliotek, litteratur och läsning

Ett stärkt biblioteksväsende med vissa utmaningar

Biblioteken har en central betydelse för att tillgängliggöra kultur, litteratur och främjande av ökad läsförmåga, särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar, mindre kommuner och i glesbygd. Både antalet bibliotek och biblioteksbesökare har dock sjunkit över tid. Sedan millennieskiftet har antalet folkbiblioteksenheter totalt sett minskat med 25 procent. Även antalet besökare har sjunkit över tid. År 2019 besökte 51 procent av invånarna i Sverige ett bibliotek, att jämföra med 69 procent 2001. Könsuppdelad statistik saknas. Åren 2020 och 2021 var starkt präglade av covid-19-pandemin, vilket gör det svårt att dra några slutsatser från de åren. Kungl.

biblioteket konstaterar i sin statistikrapportering från 2021 för bibliotek att barn och unga också har olika tillgång till medier och litteratur beroende på var de bor.

Satsningen Stärkta bibliotek har pågått sedan 2018 och syftar till att öka utbudet av och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet. Uppföljningar visar att insatsen varit framgångsrik och möjliggjort för biblioteken att nå ut till nya grupper såsom äldre, boende i glesbygd, nyanlända och barn och unga. Konkreta resultat under 2022 är ett utökat antal bokbussar och ökade öppettider för folkbibliotek, men också nationella satsningar såsom Världens bibliotek som tillhandahåller digitala böcker på 16 av Sveriges största migrantspråk. Samtliga kommuner har sökt och beviljats stöd inom ramen för satsningen.

Statens kulturråd har under 2022 fördelat drygt 35 miljoner kronor till 266 kommuner i inköpsstöd till folk- och skolbibliotek. Detta är den högsta summan hittills som fördelats inom ramen för detta stöd, vilket har bidragit till att tillgången till litteratur ökat i kommunernas folk- och skolbibliotek.

Kungl. bibliotekets uppdrag om nationella minoriteters bibliotek som resursbibliotek för respektive språkgrupp och för landets kommuner har under året bidragit till utveckling och drift av nationella resursbibliotek samt arbete med nationella digitala bibliotekstjänster för att stötta läsfrämjande och medieförsörjning på de nationella minoritetsspråken. Tjänsten Bläddra, en läsapp som fritt tillgängliggör litteratur på de nationella minoritetsspråken har också fortsatt att utvecklas under 2022. Vid lanseringen 2021 innehöll appen e-böcker på romani chib och samiska. Under hösten 2022 inleddes processen för att lägga till jiddisch.

Enklare tillgång till tillgänglighetsanpassad litteratur

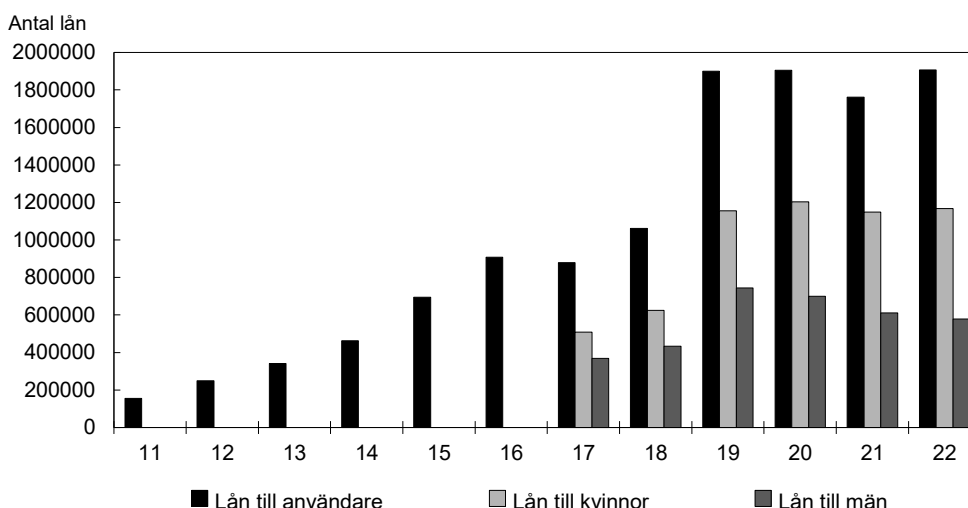
Efterfrågan på tillgänglighetsanpassad litteratur är fortsatt hög. Under 2022 har det blivit enklare för de som har behov av sådan litteratur att få tillgång till den, dels har designen av Myndigheten för tillgängliga mediers (MTM) biblioteksplattform Legimus renodlats och förenklats, dels har Legimus kopplats till Kungl. bibliotekets katalog Libris med följderna att läsarna kan se MTM:s produktioner direkt i katalogen.

Tabell 6.1 Utbudet av tillgänglighetsanpassad litteratur

Antal	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Samlat utbud i Legimus	135 200	139 100	139 700	138 642	142 452	145 733	148 545
Produktion av punktskriftsböcker	1 154	520	842	871	728	690	750
Förvärv av punktskriftsböcker	0	4	0	1	0	0	0
Produktion av talböcker	2 311	2 222	2 254	2 039	2 114	1 985	1 947
Förvärv av talböcker	868	1 017	618	303	150	139	115
Utgivning lättläst	26	20	25	8	11	15	15

Källa: Myndigheten för tillgängliga medier.

Diagram 6.1 Antal digitala lån av talböcker, e-textböcker och teckenspråkig litteratur

Källa: Myndigheten för tillgängliga mediers årsredovisning.

Bidragsgivning till litteratur, kulturtidskrifter, bibliotek och läsfrämjande

Under 2022 beviljade Statens kulturråd ca 353 miljoner kronor i bidrag till litteratur, kulturtidskrifter, bibliotek och läsfrämjande. Av tabell 6.2 framgår fördelning av stöd inom området. I bidragsgivningen inom litteratur- och biblioteksområdet utgör kvinnor fortsatt en högre andel bland bidragsmottagarna än män. Litteraturstödet som helhet är fördelat jämnt mellan män och kvinnor.

Tabell 6.2 Bidrag till litteratur, kulturtidskrifter, bibliotek och läsfrämjande (beviljade medel)

	2018	2019	2020	2021	2022
ALMA, Litteraturpriset till Astrid Lindgrens minne (tkr)	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Bokstart (tkr)	8 485	9 257	10 069	11 303	15 691
Litteraturstöd (efterhandsstöd till litteratur) (tkr)	35 048	36 655	47 893	52 290	52 545
Antal inkomna ansökningar	2 041	2 110	2 024	1 978	2 109
varav beviljade ansökningar	728	771	791	840	852
Inköpsstöd till folk- och skolbibliotek (tkr)	23 580	24 310	24 000	34 000	35 360
Antal inkomna ansökningar	246	237	242	271	267
varav beviljade ansökningar	241	236	237	256	266
Internationellt litteratursamarbete (projektbidrag och översättningsstöd) (tkr)	7 605	8 798	8 700	10 032	11 395
Kulturtidskrifter (stöd till produktion och spridning) (tkr)	2 000	50 580	27 752	28 567	29 337
Läs- och litteraturfrämjandebidrag (tkr)	15 188	16 187	22 699	22 002	23 184

	2018	2019	2020	2021	2022
Antal inkomna ansökningar	206	215	237	192	232
varav beviljade ansökningar	120	119	154	126	147
Stärkta bibliotek (tkr)	220 553	220 000	220 400	149 037	151 500
Antal inkomna ansökningar	427	367	407	258	244
varav beviljade ansökningar	339	331	363	252	241
Planerad utgivning (tkr)	555	1 260	1 540	1 919	3 304¹
Fristadsprogrammet (tkr)	1 792	1 886	1 920	1 901	2 243
TOTALT (tkr)	319 806	373 933	369 973	316 052	355 725²

¹ Planerad utgivning av nationella minoriteters litteratur ingår.

² Satsning på läsfrämjandelyft för folkbibliotekarier ingår.

Källa: Statens kulturråd.

Läs- och litteraturfrämjande insatser

Under 2022 fördelades den hittills högsta summan för Bokstart, vilket har lett till att satsningen spridits till fler regioner och kommuner och således kommit fler barn och föräldrar till del. I nära samarbete med Skolverket har informationsmaterial om läsning till föräldrar, förskolor samt region- och folkbibliotek nått ca 70 000 mottagare.

Inom ramen för satsningen på kompetensutveckling inom läsfrämjande för folkbibliotekarier har Kulturrådet bl.a. samlat in forskningsbaserat innehåll kopplat till läsfrämjande till den digitala nationella kunskapsplattformen för bibliotek, Digiteket.

Inom programmet Swedish Literature Exchange har Kulturrådet särskilt fokuserat på spridning av svensk skönlitteratur för vuxna och barn- och ungdomslitteratur inom de geografiska fokusområdena Spanien, Frankrike, Italien, Japan, Tyskland och Norge. 21 förläggare och ca 250 översättare från 19 olika länder har deltagit i myndighetens besöksprogram för förläggare och översättare.

Stöd till utgivning av litteratur och kulturtidskrifter – för stärkt kvalitetslitteratur

Statens kulturråd har under 2022 bl.a. fördelat litteraturstöd till förlag för utgivning av 95 böcker av debuterande författare, och beviljat medel till ett stort antal översättningar från 29 olika språk till svenska. Detta har bidragit till ökad spridning av genrer och större variation av titlar i litteraturutgivningen. Distributionsstödet har också möjliggjort att stödda titlar sprids via folkbiblioteken i hela landet och därmed möjliggjort en ökad spridning av kvalitetslitteratur för invånare i alla åldrar.

Vidare har Statens kulturråd fördelat stöd till 90 kulturtidskrifter varav 9 riktar sig till nationella minoriteter. Bidraget höjdes 2022 med ca 770 000 kronor (se tabell 6.2), och syftar till att en mångfald av kulturtidskrifter ska ges ut och läsas i Sverige. Stödet har betydelse för fördjupad diskussion och bevakning inom olika konstområden.

Sjunkande läsning och försämrad läsförmåga bland unga

Flertalet undersökningar visar på minskande läsning och försämrad läsförmåga bland unga. Av rapporten Nuläge om barns och ungas läsning (Kulturrådet, läsrådet 2023) framgår att det finns en bristande likvärdighet när det gäller läsning och läsförmåga bland unga i Sverige. Även den internationella studien PIRLS 2021, som bl.a. mäter läsförmåga hos elever i årskurs 4, visar att eleverna i Sverige har försämrat sin läs-

förmåga. Elever som presterar på en låg nivå eller under en låg nivå har ökat med 7 procent sedan förra mätningen (se utg.omr. 16 avsnitt 4.3.4).

Av den senaste bokförsäljningsstatistiken för 2022 som Svenska Förläggareföreningen presenterade nyligen framgår att de digitala abonnemangstjänsterna har präglats av en mycket hög tillväxttakt under de senaste fem åren. Sett till alla genrer oavsett format så ökade försäljningen av deckare och spänningslitteratur med 8,7 procent. Fackboks-försäljningen sjönk dock kraftigt, och även skönlitteratur och barn- och ungdoms-litteratur minskade.

Språkfrämjande verksamhet

Institutet för språk och folkminnets språkrådgivning till myndigheter, organisationer och allmänhet är omfattande, och har under 2022 varit fortsatt mycket efterfrågad. Myndigheten har systematiskt arbetat med att öka det digitala tillgänglighetsarbetet, och exempelvis har språktjänsten Lexin, som är tvåspråkiga lexikon till och från svenska, utvecklats vad gäller både innehåll och teknik. Under 2022 gjordes ca 123 miljoner sökningar i Lexins webblexikon och myndigheten har påbörjat en mobilanpassning av tjänsten för att ytterligare öka användarvänligheten. Myndigheten har under året utökat sina arkivsamlingar via donationer och insamling. Det insamlade materialet ligger till grund för vidare forskning och kunskapsspridning via institutets digitala arkivtjänster. Insatser för att bevara och revitalisera de nationella minoritetsspråken redovisas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse.

6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Kulturrådets stöd till läs- och litteraturfrämjande insatser bedöms ha bidragit till att fler har fått tillgång till ett varierat utbud av litteratur av hög kvalitet i hela landet samt möjlighet att utveckla en god läsförmåga. Kulturrådets arbete med programmet Swedish Literature Exchange under året bedöms också ha bidragit till fördjupad kunskap om svensk litteratur och etablerande av nya kontakter, vilket i sin tur lett till ett ökat utbyte på litteraturområdet. Regeringen bedömer att litteraturstödet likt tidigare år har bidragit till att främja mångfald, kvalitet och fördjupning i utgivningen.

Satsningen Stärkta bibliotek har bidragit till ökad tillgänglighet och ökat utbud av biblioteksverksamhet i hela landet. Resursbiblioteken för de nationella minoritetsspråken bedöms stärka tillgången till litteratur på de nationella minoritetsspråken.

Läsfrämjande är en prioriterad fråga för regeringen och en viktig framtidsfråga. Läsnings och läsförmåga är betydelsefullt för varje individ, dels vad gäller möjlighet till vidare utbildning och tillgång till kultur, dels för att kunna ta plats i samhället och som medborgare delta i det demokratiska samtalet. Regeringen vill även betona vikten av läsning och god språkutveckling för att människor som kommer till Sverige ska kunna integreras i det svenska samhället.

Tillgång till språk är ytterst en fråga om frihet, demokrati och jämlikhet. Regeringen bedömer att insatserna inom språkvården och språkpolitiken sammantaget har bidragit till att uppfylla de riksdagsbundna målen om allas rätt till språk, och att den offentliga svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig.

6.5 Budgetförslag

6.5.1 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tabell 6.3 Anslagsutveckling 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

2022	Utfall	206 342	Anslagssparande	9 196
2023	Anslag	205 735 ¹	Utgiftsprognos	204 151
2024	Förslag	203 678		
2025	Beräknat	203 678		
2026	Beräknat	203 678		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till litteratur, kulturtidskrifter, läsfrämjande och ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget får användas för utgifter för administration, uppföljning, främjande och genomförande av verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	205 735	205 735	205 735
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-2 057	-2 057	-2 057
<i>varav BP24</i>	-2 057	-2 057	-2 057
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-2 057	-2 057	-2 057
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	203 678	203 678	203 678

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 2 057 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 203 678 000 kronor anvisas under anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 203 678 000 kronor respektive 203 678 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 39 300 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelas stöd till utgivning och spridning av litteratur och kulturtidskrifter. För att skapa goda planerings-

förutsättningar för aktörerna inom området bör beslut om bidrag kunna fattas som medför utgifter för kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 3:1 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 39 300 000 kronor 2025.

Tabell 6.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 3:1 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	34 460	32 310	33 300	
Nya åtaganden	32 310	33 300	39 300	
Infriade åtaganden	-34 460	-32 310	-33 300	-39 300
Utestående åtaganden	32 310	33 300	39 300	
Beslutat/förslaget bemyndigande	40 000	45 000	39 300	

6.5.2 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tabell 6.6 Anslagsutveckling 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

2022	Utfall	128 254	Anslagssparande	3 106
2023	Anslag	133 363 ¹	Utgiftsprognos	135 419
2024	Förslag	138 586		
2025	Beräknat	150 534 ²		
2026	Beräknat	151 914 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 142 661 tkr i 2024 års prishäva.

³ Motsvarar 139 898 tkr i 2024 års prishäva.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för tillgängliga mediers förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 3:2 Myndigheten för tillgängliga medier

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	133 363	133 363	133 363
Pris- och löneomräkning ²	6 898	14 638	18 945
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-1 675	2 533	-394
<i>varav BP24³</i>	<i>-1 675</i>	<i>-1 675</i>	<i>-1 675</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-272	-272	-272
– Generell besparing i statsförvaltningen	-1 403	-1 403	-1 403
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	138 586	150 534	151 914

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 1 403 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 138 586 000 kronor anvisas under anslaget 3:2 *Myndigheten för tillgängliga medier* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 150 534 000 kronor respektive 151 914 000 kronor.

6.5.3 3:3 Institutet för språk och folkminnen

Tabell 6.8 Anslagsutveckling 3:3 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

2022	Utfall	72 218	Anslagssparande	2 167
2023	Anslag	74 001 ¹	Utgiftsprognos	75 582
2024	Förslag	76 355		
2025	Beräknat	77 563 ²		
2026	Beräknat	79 492 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 74 771 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 74 771 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Institutet för språk och folkminnens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till terminologiskt arbete.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 6.9 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 3:3 Institutet för språk och folkminnen

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	74 001	74 001	74 001
Pris- och löneomräkning ²	2 291	5 140	7 108
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	63	-1 578	-1 617
<i>varav BP24³</i>	63	63	63
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	-174	-174	-174
– <i>Säkra kulturarvet</i>	1 000	1 000	1 000
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-763	-763	-763
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	76 355	77 563	79 492

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 1 000 000 kronor årligen för 2024–2026 i syfte att säkra kulturarvet genom digitisering av arkiv- och föremålssamlingar (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information).

Anslaget minskas med 763 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 76 355 000 kronor anvisas under anslaget 3:3 *Institutet för språk och folkminnen* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 77 563 000 kronor respektive 79 492 000 kronor.

7 Bildkonst, arkitektur, form och design

7.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för den nationella kulturpolitiken och för arkitektur-, form- och designpolitiken.

7.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen för bildkonst, arkitektur, form och design utgår från följande bedömningsgrunder:

- fördelning av statliga medel till bild- och formområdet samt slöjd,
- insatser för att främja kunskap, kvalitet, förebildlighet och samverkan avseende arkitektur, form och design, och
- insatser för att främja utvecklingen av omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer.

Den första bedömningsgrunden har ändrats jämfört med föregående år genom förtydligandet att medel till slöjd ingår. För bildkonst och form tillämpas de gemensamma bedömningsgrunderna barns och ungas tillgång till kultur, konstnärlig förnyelse och utveckling samt tillgänglighet (se avsnitt 3.5). För arkitektur och design tillämpas de gemensamma bedömningsgrunderna barns och ungas tillgång till kultur samt tillgänglighet.

7.3 Resultatredovisning

Bidragsgivning till bild- och formområdet samt slöjd

Tabell 7.1 Beviljade bidrag inom bild- och formområdet

Tusental kronor

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bild- och form/projektbidrag	3 157	3 648	10 184	9 825	9 470	11 801	16 792
Kollektivverkstäder/konstnärliga produktionsplatser	800	900	1 000	1 000	1 300	1 890	2 500
Konsthantverkskooperativ	2 825	1 060	2 300	2 300	2 273	2 773	-
Organisationer inom bild- och formområdet	12 845	13 445	13 645	13 745	13 745	14 500	18 000
Verksamhetsbidrag till utställningsarrangörer ¹	9 160	9 450	12 175	12 500	14 800	920	46 594
Totalt	28 787	28 503	39 304	39 370	41 588	31 884	83 886

¹ Inkluderar den tidigare bidragstypen Konsthantverkskooperativ.

Källa: Statens kulturråd.

Under 2022 förstärktes Statens kulturråds anslag till bidrag till bild- och formområdet tillfälligt med 15 miljoner kronor. Syftet var att möjliggöra återstart för aktörer som drabbats hårt till följd av covid-19-pandemin och för att öka ersättningarna till konstnärer för utfört arbete. Antalet beviljade bidrag har ökat jämfört med 2021. Genom bidragsgivningen har infrastrukturen för bild- och formområdet stärkts och

fler invånare har fått tillgång till samtida professionell bildkonst, form och konsthantverk. Många av de aktörer som beviljades bidrag har haft en verksamhet som i någon del riktar sig till barn och unga.

Bidrag har fördelats till samverkansprojekt som syftar till att skapa organisatoriska lösningar, stödfunktioner och insatser som gynnar fältets utveckling. Enligt Statens kulturråd skapar dessa insatser förutsättningar för att på sikt bidra till konstnärlig utveckling och ökad tillgång till konst och kultur såväl nationellt som internationellt.

Statens kulturråds beslutade verksamhetsbidrag till utställningsarrangörer ökade jämfört med föregående år. Skälet till ökningen är dels att bidragen för konsthantverkskollektiv och bidragen för verksamhetsstöd till utställningsarrangörer slagits ihop till ett gemensamt bidrag, dels att det under 2022 utlystes och beslutades att bevilja medel vid två omgångar. Beslut om verksamhetsbidrag för 2022 skulle initialt ha fattats i december 2021 men sköts upp till 2022 och beslut om verksamhetsbidrag för 2023 fattades i december 2022 genom nyttjande av beställningsbemyndigande.

Nämnden för hemslöjdsfrågors bidragsgivning till slöjd har förutom organisationsstöd om 3 miljoner kronor till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund omfattat 1,9 miljoner kronor i verksamhetsbidrag och 3,1 miljoner kronor i projektbidrag. Av 230 projektansökningar beviljades 64 projektstöd.

Kunskap, kvalitet, förebildlighet och samverkan inom arkitektur, form och design

Kunskap om arkitektur, form och design har utvecklats och tillgängliggjorts över hela landet genom bl.a. praktiktäta forskning och utvecklingsinsatser, utställningar, konferenser och workshops. Insatserna av Statens centrum för arkitektur och design (ArkDes), Form/Design Center i Malmö, Föreningen Svensk Form och Röhsska museet har nått allmänhet, offentliga och privata aktörer och genomförts i samverkan med andra aktörer. Digitala lösningar har möjliggjort ökad tillgänglighet. Barns och ungas kunskap och tillgång till arkitektur, form och design har främjats genom bl.a. studiebesök för skolor, barn- och familjeverksamhet samt programaktiviteter vid ArkDes, Form/Design Center och Röhsska museet.

Upphandlingsmyndigheten slutredovisade i en rapport (UHM-2020-0160) i december 2022 regeringsuppdraget att utveckla stöd för hur kvalitetsfrågor som avser arkitektur och gestaltad livsmiljö kan tas tillvara vid offentlig upphandling (Fi2020/02740) (se utg.omr. 2 Avsnitt 7 Offentlig upphandling). För att främja att statliga fastighetsförvaltande myndigheter arbetar förebildligt beslutade regeringen i regleringsbrev för 2023 för Fortifikationsverket, Naturvårdsverket, Sjöfartsverket, Statens fastighetsverk och Trafikverket om åiterrapporteringskrav att redogöra för hur myndigheterna verkat förebildligt för hållbara gestaltade livsmiljöer och bidragit till det nationella målet för arkitektur, form och design.

Utveckling av omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer

I ArkDes rapport Ett samhälle som håller ihop (ArkDes 2023, Ku2023/00412) presenteras bl.a. övergripande bedömning av hur arbetet med att uppnå målet för arkitektur-, form-, och design utvecklats sedan 2018. I huvudsak bedöms arbetet ha utvecklats i positiv riktning med undantag för de delar av målet som avser ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle samt att hållbarhet och kvalitet inte underställs kortsiktiga ekonomiska överväganden. ArkDes framhåller fortsatta utvecklingsbehov för att nå målet inom samtliga delar avseende bl.a. kunskap, kompetens, verktyg, medskapande, krav på hållbarhet och kvalitet samt samverkan där fler aktörer ingår.

Regeringen konstaterar att av 19 intervjuade regioner anger samtliga att de påbörjat arbete med gestaltad livsmiljö men att det råder skillnader i hur långt man kommit.

Under 2022 har stöd till lokala, regionala och nationella aktörer utvecklats av Boverket, ArkDes, Riksantikvarieämbetet och Statens konstråd, samverkan inom området har fortsatt i olika nätverk. Mot bakgrund av uppdrag i regleringsbrev för 2021 avseende ArkDes har myndigheten 2022 etablerat ett nationellt nätverk där 20 av 21 regioner deltar. Vidare har regeringsuppdraget om metodstöd för byggnadsanknuten konst för värdering utifrån kulturhistoriska och estetiska aspekter (Ku2021/00295) färdigställts av Riksantikvarieämbetet i samarbete med Statens konstråd. Statens konstråd publicerade en upplaga av metodstödet Offentlig konst – handbok för statliga beställare (Ku2022/00010) och har påbörjat arbetet med en version anpassad för kommunala beställare. Statens konstråd har vidare genomfört konstprojekt i såväl den fysiska som digitala miljön varav flertalet med fokus på målgruppen barn och unga. Projekten har medverkat till såväl utveckling av omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer som till konstnärlig förnyelse och utveckling. Därutöver har myndigheten bidragit till kunskap inom gestaltad livsmiljö genom bl.a. samverkan med högskolor och andra relevanta aktörer.

I mars 2022 beslutade regeringen om förordning (2022:208) med instruktion för Boverket. I instruktionen fastställs bl.a. att myndigheten ska bedriva ett samlat arbete med arkitektur och gestaltad livsmiljö. Vidare beslutade regeringen i mars 2022 om förlängning och ändring av uppdraget om inrättande av Rådet för hållbara städer och av anknytande uppdrag (Fi2022/00907). Genom beslutet fick rådet bl.a. i uppdrag att stödja de kommuner som berörs av större industrietableringar och industriexpansioner i Norrbotten och Västerbottens län avseende gestaltad livsmiljö.

7.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna inom bildkonst, arkitektur, form och design har bidragit till de nationella kulturpolitiska målen bl.a. genom utställningsverksamhet och andra projekt som har främjat barns- och ungas tillgång till kultur. Vidare har bl.a. utställningar, seminarier, projekt och digitala lösningar främjat tillgängligheten till upplevelser, kunskap och bildning inom området. Konstnärlig förnyelse har främjats genom bl.a. bidragsgivning till samverkansprojekt som skapar förutsättningar för nya organisatoriska lösningar och stödfunktioner som kan utveckla fältet samt genom utforskande konstprojekt.

Vidare är regeringens sammantagna bedömning att statliga insatser avseende bl.a. utveckling och tillgängliggörande av kunskap, främjande av kvalitetsfrågor och statlig förebildlighet samt samverkan bidragit till att stärka förutsättningarna för ökad måluppfyllelse för arkitektur, form och design. Möjligheten till förbättrad måluppfyllelse är dock beroende av hur väl privata och offentliga verksamheter inom flera sektorer omhändertar arkitektur-, form- och designfrågorna samt tillvaratar de statliga insatserna. Regeringen konstaterar att sedan målet beslutades av riksdagen 2018 har flera statliga insatser genomförts och ett aktivt arbete bedrivits. För att nå långsiktig effekt krävs fortsatt arbete där samtliga nivåer och berörda aktörer deltar.

7.5 Budgetförslag

7.5.1 4:1 Statens konstråd

Tabell 7.2 Anslagsutveckling 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

2022	Utfall	11 662	Anslagssparande	-253
2023	Anslag	11 347 ¹	Utgiftsprognos	10 915
2024	Förslag	11 577		
2025	Beräknat	12 264 ²		
2026	Beräknat	12 635 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 576 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 577 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.3 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 4:1 Statens konstråd

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	11 347	11 347	11 347
Pris- och löneomräkning ²	629	1 340	1 723
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-399	-423	-435
<i>varav BP24³</i>	<i>-399</i>	<i>-399</i>	<i>-399</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-279	-279	-279
– Generell besparing i statsförvaltningen	-120	-120	-120
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 577	12 264	12 635

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 120 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 11 577 000 kronor anvisas under anslaget 4:1 *Statens konstråd* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 12 264 000 kronor respektive 12 635 000 kronor.

7.5.2 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tabell 7.4 Anslagsutveckling 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

2022	Utfall	44 625	Anslagssparande	361
2023	Anslag	42 947 ¹	Utgiftsprognos	42 616
2024	Förslag	42 518		
2025	Beräknat	42 518		
2026	Beräknat	42 518		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för Statens konstråds utgifter för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.5 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	42 947	42 947	42 947
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-429	-429	-429
<i>varav BP24</i>	-429	-429	-429
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-429	-429	-429
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	42 518	42 518	42 518

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 429 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 42 518 000 kronor anvisas under anslaget 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 42 518 000 kronor respektive 42 518 000 kronor.

7.5.3 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 7.6 Anslagsutveckling 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

2022	Utfall	11 807	Anslagssparande	45
2023	Anslag	11 844 ¹	Utgiftsprognos	11 789
2024	Förslag	11 851		
2025	Beräknat	11 994 ²		
2026	Beräknat	12 092 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 11 852 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 11 851 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Nämnden för hemslöjdsfrågors förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Svenska Hemslöjdsföreningars Riksförbund, rikshemslöjdskonsulenternas verksamhet och för projekt inom hemslöjdsområdet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	11 844	11 844	11 844
Pris- och löneomräkning ²	127	271	370
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-120	-121	-122
<i>varav BP24³</i>	<i>-120</i>	<i>-120</i>	<i>-120</i>
<i>– Generell besparing i statsförvaltningen</i>	<i>-120</i>	<i>-120</i>	<i>-120</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	11 851	11 994	12 092

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 120 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing i staten och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 11 851 000 kronor anvisas under anslaget 4:3 *Nämnden för hemslöjdsfrågor* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 11 994 000 kronor respektive 12 092 000 kronor.

7.5.4 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tabell 7.8 Anslagsutveckling 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

2022	Utfall	61 069	Anslagssparande	
2023	Anslag	46 069 ¹	Utgiftsprognos	45 714
2024	Förslag	45 608		
2025	Beräknat	45 608		
2026	Beräknat	45 608		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom bild- och formområdet, utställare, konsthantverkskooperativ samt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder. Anslaget får även användas för statsbidrag till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstförvärv.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 7.9 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	46 069	46 069	46 069
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-461	-461	-461
<i>varav BP24</i>	<i>-461</i>	<i>-461</i>	<i>-461</i>
<i>– Generell besparing i statsförvaltningen</i>	<i>-461</i>	<i>-461</i>	<i>-461</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	45 608	45 608	45 608

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 461 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 45 608 000 kronor anvisas under anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 45 608 000 kronor respektive 45 608 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används till bidrag som fördelas till fria aktörer inom bild- och formområdet. Ett bemyndigande skapar bättre planeringsförutsättningar för aktörerna. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för

anslaget 4:4 *Bidrag till bild- och formområdet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 35 000 000 kronor 2025.

Tabell 7.10 Beställningsbemyndigande för anslaget 4:4 Bidrag till bild- och formområdet

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	0	20 000	35 000	
Nya åtaganden	20 000	35 000	35 000	
Infriade åtaganden		-20 000	-35 000	-35 000
Utestående åtaganden	20 000	35 000	35 000	
Beslutat/förslaget bemyndigande	20 000	35 000	35 000	

8 Konstnärernas villkor

8.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för den nationella kulturpolitiken.

8.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom konstnärernas villkor utgår från följande bedömningsgrunder:

- hur fördelningen av statliga bidrag och ersättningar till konstnärer nationellt och internationellt har främjat konstnärlig frihet, konstnärlig kvalitet, mångfald och utveckling,
- hur biblioteksersättningen och den individuella visningsersättningen har utvecklats över tid,
- hur fördelningen av statliga bidrag och ersättningar till konstnärer har skett med avseende på bl.a. geografi,
- ytterligare insatser för att främja konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap, och
- ytterligare insatser för att stärka konstnärernas arbetsmarknad.

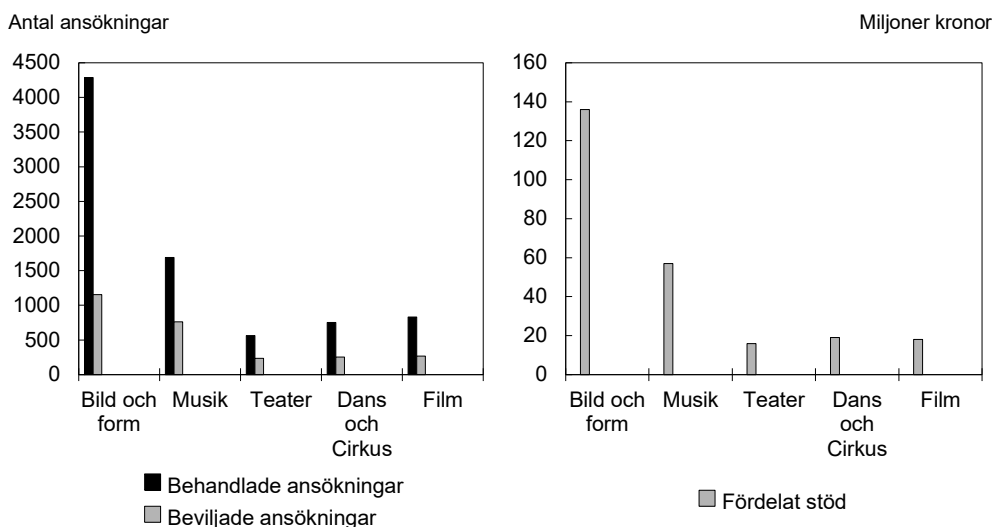
Konstnärlig frihet är ny bedömningsgrund fr.o.m. budgetpropositionen för 2024 och handlar om bl.a. insatser för att säkerställa och stärka den konstnärliga friheten. Av de gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) redovisas främst jämställdhet samt konstnärlig förnyelse och utveckling av verksamheten. Barns och ungas rätt till kultur redovisas inte särskilt eftersom bidragsgivningen på området normalt inte specifikt riktas till verksamhet för barn och unga.

8.3 Resultatredovisning

Bidrag och ersättningar till konstnärer främjar konstnärers möjligheter att utveckla sitt konstnärskap

Konstnärsnämndens stipendier och bidrag

Konstnärsnämnden fördelade totalt ca 277 miljoner kronor i stipendier och bidrag till enskilda konstnärer och kulturskapare inom områden som bild och form, teater, dans, cirkus, musik och film under 2022. Det är en högre summa än föregående år, vilket beror på att regeringen avsatt medel för en återstart av kulturen som användes till att förstärka den ordinarie bidragsgivningen genom extra arbetsstipendier. Under 2022 fördelade Konstnärsnämnden dessutom ca 170 miljoner kronor genom ett tilläggsbeslut till krisstipendier som fördelats 2020 och 2021. Inom bild- och formområdet har arbetsstipendierna bl.a. lett till utveckling av nya tekniker och materialexperiment och inom internationellt utbyte till utställningar i utlandet.

Diagram 8.1 Stipendier och bidrag till enskilda konstnärer under 2022

Källa: Konstnärsnämnden.

Inom ramen för Konstnärsnämndens ordinarie bidragsgivning fick myndigheten in 8 128 ansökningar från totalt 5 781 individer (4 792 från kvinnor och 3 336 från män). Det är det högsta antalet unika sökande sedan statistiken började tas fram och en ökning med ca 10 procent från föregående år. År 2022 kom 83 procent av ansökningarna från konstnärer bosatta i någon av de tre storstadsregionerna. Högst andel boende i storstadsregionerna återfinns inom områdena dans och cirkus (89 procent) samt inom området teater (88 procent). Konstnärsnämnden gör analysen att dessa konstarter är kollektiva verksamheter, vilket ökar behovet av sammanhang och infrastruktur för konstnärlig verksamhet.

Bibliotek ersättning stärker de litterära upphovsmännens ställning

Bibliotek ersättning betalas ut till upphovsmän till litterära verk för användningen av deras verk vid de svenska folk- och skolbiblioteken. Ersättningen delas ut av Sveriges författarfond och baseras på en överenskommelse mellan regeringen och företrädare för de litterära upphovsmännen. För 2021 har den totala ersättningen höjts med 3,8 miljoner kronor jämfört med året innan och 2022 höjdes ersättningen med ytterligare 3,7 miljoner kronor. Höjningen av ersättningen möjliggör förbättrade villkor för författare, översättare, tecknare, illustratörer och fotografer.

Den individuella visningsersättningen säkerställer att bild- och formkonstnärer ersätts för verk som visas offentligt

Den individuella visningsersättningen fördelas av Bildupphovsrätt i Sverige till bild- och formkonstnärer som ersättning för att deras verk som ägs av offentliga institutioner visas för allmänheten. Under 2022 fördelades totalt 64,1 miljoner kronor i individuell visningsersättning som möjliggjorde att 4 765 bild- och formkonstnärer (1 846 kvinnor och 2 919 män) fick sådan ersättning under året. Det innebär en ökning med 204 konstnärer (139 kvinnor och 65 män) jämfört med 2021.

Kulturbryggan främjar nyskapande kultur

Kulturbryggan fördelade under 2022 ca 26 miljoner kronor till 21 projekt inom de tre programmen Konstnärlig förnyelse, Kreativ infrastruktur och Nya finansieringsmodeller. Programmet Nya finansieringsmodeller syftar till att på sikt öka de privata resurserna till det fria kulturlivet genom att stödja utvecklingen av nya eller annorlunda finansieringsmodeller för konst och kultur. Ett exempel är ett projekt som kommer att

utveckla en modell för filantropiskt stöd till mindre kulturaktörer, med ambitionen att modellen ska få bred spridning. Detta program är nyligen lanserat och det finns därför ännu inte något resultat att redovisa.

Konstnärlig frihet

Konstnärsnämnden har, liksom Statens kulturråd, sedan lång tid tillbaka ett system för att garantera att principen om armlängds avstånd upprätthålls genom att sakkunniggrupper bedömer ansökningar och beslutar om stipendier och bidrag. Beslutande-gruppernas uppdrag är framför allt att beakta konstnärlig kvalitet och ekonomiskt behov. Under 2022 har flera åtgärder vidtagits för att ytterligare värna den konstnärliga friheten i bidragsgivningen. En ny webbplats har lanserats där uppdraget och beslutandeprocesserna tydliggörs för ökad transparens. Konstnärsnämnden har också initierat arbetet med ett nytt ansökningssystem där de ser över ansökningsformulärens frågor och säkerställer att dessa inte blir eller upplevs styrande i relation till den konstnärliga friheten.

Andra insatser för konstnärer att utveckla sitt konstnärskap

Analys och bevakning av konstnärernas villkor bidrar till underlag för både sektorn och regeringen

Konstnärsnämndens uppdrag att analysera och sprida kunskap om konstnärernas ekonomiska och sociala villkor samt löpande bevaka trygghetssystemets utformning och tillämpning i förhållande till konstnärlig verksamhet har under 2022 resulterat i ett antal underlag till regeringen, men också material som stöd till konstnärer. Ett exempel är handboken Stipendier och bidrag för konstnärligt yrkesverksamma – i förhållande till skatte- och trygghetssystem (Konstnärsnämnden 2022). Konstnärsnämnden har också, i samband med att myndigheten lanserat en ny hemsida, gjort en översyn av Konstnärsguiden som syftar till att informera om företagande och hur skatte- och trygghetssystem förhåller sig till konstnärers yrkesutövning.

Medverkans- och utställning ersättningen säkerställer att bild- och formkonstnärer får betalt för utfört arbete

Avtalet om upphovsmäns rätt till ersättning vid visning av verk samt medverkan vid utställning m.m. (MU-avtalet) är ett ramavtal som har tecknats mellan staten genom företrädare från Statens kulturråd å ena sidan och Konstnärernas riksorganisation, Svenska fotografers förbund och Föreningen svenska tecknare å andra sidan. Avtalets syfte är att skapa bättre förutsättningar för konstnärer inom bildkonst-, form- och konsthantverksområdet att få betalt för utfört arbete. Dagens avtal uppfattas enligt en rapport från Statens kulturråd (Ku2021/02065) som svårt att förstå och tillämpa för såväl arrangörer som konstnärer. För att öka användningen av MU-avtalet finns det enligt rapporten behov av att bl.a. förtydliga och förenkla avtalet. Mot den bakgrunden föreslog Statens kulturråd att ett uppdaterat, reviderat MU-avtal som är enklare att förstå och tillämpa för arrangörerna och konstnärerna ska tas fram. I april 2023 gav regeringen Statens kulturråd i uppdrag att omförhandla avtalet med berörda bildkonstnärorganisationer.

En stärkt upphovsrätt stärker konstnärernas villkor

Upphovsrätten är central för konstnärers och kulturskapares möjlighet att få ersättning för utfört arbete. Regeringens förslag till lagar om ändring i bl.a. lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk antogs av riksdagen den 30 november 2022 (prop. 2021/22:278, bet. 2022/23:NU6, rskr. 2022/23:41).

Lagändringarna har sin utgångspunkt i EU-direktivet om upphovsrätt på den digitala inre marknaden (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 av den 17 april 2019 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden) som syftar till att bl.a. anpassa upphovsrätten till den digitala utvecklingen. Utredningen En översyn av vissa frågor om upphovsrätt (dir. 2022:125) syftar till att åstadkomma ett tydligare och modernare regelverk för sådan användning av upphovsrättsligt skyddade verk som kan ske utan tillstånd. Uppdraget ska redovisas senast den 25 november 2023.

8.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de stipendier och bidrag som Konstnärsnämnden har delat ut i form av t.ex. projektbidrag, arbetsstipendier, långtidsstipendier, resebidrag och bidrag till internationellt kulturutbyte, har bidragit till att främja konstnärlig kvalitet och konstnärlig utveckling. Konstnärsnämnden arbetar också aktivt för att säkerställa den konstnärliga friheten i sin bidragsgivning.

Den betydande ökningen av antalet ansökningar 2022 bedöms dels kunna tolkas som att fler nya konstnärer har upptäckt Konstnärsnämndens verksamhet i och med krisstipendierna som fördelades under covid-19-pandemin. Den kan också tolkas som att behovet av ekonomiskt stöd har ökat efter pandemin. Regeringen har i syfte att möjliggöra fler långa stipendier förstärkt stöden till konstnärerna med 40 miljoner kronor under 2023.

Ett brett och kvalitativt analys- och bevakningsarbete i samverkan med berörda aktörer är också en central del av arbetet för att stärka konstnärernas villkor. Regeringen bedömer att Konstnärsnämndens analysuppdrag är av vikt för att följa upp och rikta insatser när det gäller konstnärspolitiska frågor.

Biblioteksersättningen har bidragit till att stärka arbetsmarknaden för författare och litterära upphovsmän samtidigt som de har getts möjlighet att utveckla sitt konstnärskap och sin litterära verksamhet.

Den individuella visningsersättningen bedöms på motsvarande sätt ha bidragit till att stärka den ekonomiska tryggheten för bild- och formkonstnärer. Statens kulturråds arbete med att göra det statliga MU-avtalet allmänt känt och tillämpat bedöms, på samma sätt som föregående år, ha bidragit till den positiva utvecklingen inom tillämpningen. Regeringen bedömer att det finns anledning att se över avtalet och har därför gett Statens kulturråd i uppdrag att omförhandla avtalet.

8.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen lämnar i revisionsberättelsen för Konstnärsnämnden 2022 ett uttalande med reservation. Konstnärsnämnden redovisar i sin årsredovisning för 2022 ett för lågt utestående åtagande i redovisningen av beställningsbemyndigandet för anslag 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* anslagspost 1. *Visningsersättning samt bidrag åt bild- och formkonstnärer*. Åtaganden som inte redovisas uppgår till 12,6 miljoner kronor. Detta är inte förenligt med 6 kap. § 1 förordningen om (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Riksrevisionen har också lämnat en revisionsrapport med rekommendationer kring hur myndigheten kan säkerställa att detta fel och motsvarande åtgärdas framöver.

Konstnärsnämnden har i en skrivelse till regeringen redovisat vilka åtgärder myndigheten har vidtagit eller avser att vidta med anledning av reservationen (Ku2023/00493). Regeringen har följt upp frågan vid den årliga myndighetsdialogen.

8.6 Budgetförslag

8.6.1 5:1 Konstnärnämnden

Tabell 8.1 Anslagsutveckling 5:1 Konstnärnämnden

Tusental kronor

2022	Utfall	23 473	Anslagssparande	648
2023	Anslag	23 702 ¹	Utgiftsprognos	24 163
2024	Förslag	23 991		
2025	Beräknat	24 921 ²		
2026	Beräknat	25 549 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 23 991 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 23 990 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Konstnärnämndens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 8.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 5:1 Konstnärnämnden

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	23 702	23 702	23 702
Pris- och löneomräkning ²	805	1 755	2 397
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-516	-536	-550
<i>varav BP24³</i>	<i>-516</i>	<i>-516</i>	<i>-516</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-271	-271	-271
– Generell besparing i statsförvaltningen	-245	-245	-245
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	23 991	24 921	25 549

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 245 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 23 991 000 kronor anvisas under anslaget 5:1 *Konstnärnämnden* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 24 921 000 kronor respektive 25 549 000 kronor.

8.6.2 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 8.3 Anslagsutveckling 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

2022	Utfall	805 225	Anslagssparande	705
2023	Anslag	568 530 ¹	Utgiftsprognos	564 816
2024	Förslag	558 530²		
2025	Beräknat	558 530		
2026	Beräknat	528 530		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² 7 575 tkr avser beräknad statlig ålderspensionsavgift för 2024 sedan hänsyn tagits till regleringsbeloppet för 2021 på 847 tkr.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och ersättningar till konstnärer och upphovsmän inom bild-, form-, musik-, teater-, dans-, ord- och filmområdet. Anslaget får även användas för utgifter för administration och genomförande av verksamheten, inklusive för det särskilda beslutsorganet Kulturbryggan.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 8.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	568 530	568 530	568 530
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-10 000	-10 000	-40 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	558 530	558 530	528 530

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 10 000 000 kronor årligen för 2024 och 2025 samt med 40 000 000 kronor fr.o.m. 2026 till följd av att tidsbegränsade medel för höjda ersättningar och bidrag till konstnärer upphör.

Regeringen föreslår att 558 530 000 kronor anvisas under anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 558 530 000 kronor respektive 528 530 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 252 200 000 kronor 2025–2034.

Skälen för regeringens förslag: Inom anslaget fördelar Konstnärsnämnden stipendier och andra bidrag som sträcker sig upp till tio år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 252 200 000 kronor 2025–2034.

Tabell 8.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2034
Ingående åtaganden	131 106	153 435	218 606			
Nya åtaganden	72 736	115 699	112 965			
Infriade åtaganden	-50 407	-50 528	-79 371	-53 223	-56 011	-142 966
Utestående åtaganden	153 435	218 606	252 200			
Beslutat/föreslaget bemyndigande	196 000	250 000	252 200			

9 Arkiv

9.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för den nationella kulturpolitiken och den statliga arkivverksamheten.

9.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom arkiv utgår från följande bedömningsgrunder:

- förelägganden efter tillsyn,
- leveransvolym av arkiv,
- antal besök, framtagna volymer, digitala bilder i digital söktjänst, besvarade förfrågningar och handläggningstider,
- nya metoder och ny kunskap, och
- statsbidrag till enskild arkivverksamhet.

Bedömningsgrunderna har kompletterats och utvecklats till följd av en utvecklad resultatredovisning. Av de gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) ingår tillgänglighet i bedömningsgrunderna: digitala bilder i söktjänsten och antal besök, framtagna volymer, besvarade förfrågningar och handläggningstider.

9.3 Resultatredovisning

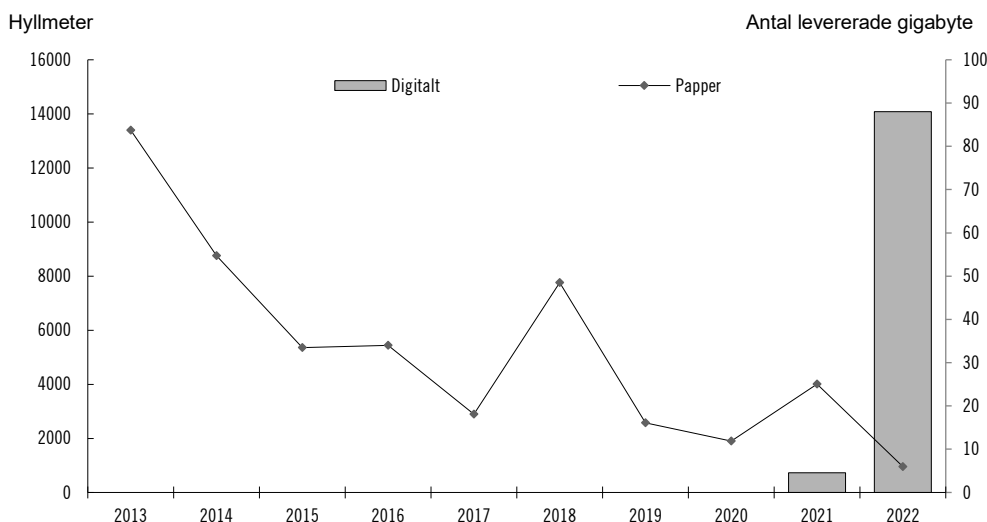
God arkivförvaltning men alltjämt brister i arkivredovisningen

Under 2022 har tillsyn skett vid 43 myndigheter under Justitiedepartementet och Utbildningsdepartementet samt enskilda organ som förvarar allmänna handlingar. Tillsynen har visat att föreskrifterna uppfylls i väsentliga delar och brister som uppmärksammats har föranlett 130 förelägganden. I likhet med de senaste tio åren rörde föreläggandena till största delen brister i arkivredovisningen som beskriver innehållet i arkiven. Tillsyn över arkivverksamheten görs områdesindelad så resultaten är inte jämförbara mellan olika år.

Mindre volymer av pappershandlingar levereras

Antalet överlämnade hyllmeter av pappershandlingar till Riksarkivet sjönk under 2022 i jämförelse med året innan och följer en nedåtgående trend (se diagram 9.1). Leveransvolymen av digitala handlingar är låg och det går ännu inte att se en trend. Inflödet avgörs främst av myndigheters behov av överlämnande och Riksarkivets förutsättningar att ta emot leveranser. Förutsättningarna för leveranser har varit ojämna de senaste åren bl.a. till följd av Krigsarkivets flytt.

I dag förvaras 75,7 hyllmil handlingar i statens depåer och det lediga utrymmet vid dessa är alltmer begränsat. Den byggnation av en ny depå i Härnösand som inleddes i augusti 2022 är därför angelägen. Arkivdepåerna är med enstaka undantag av god eller mycket god kvalitet.

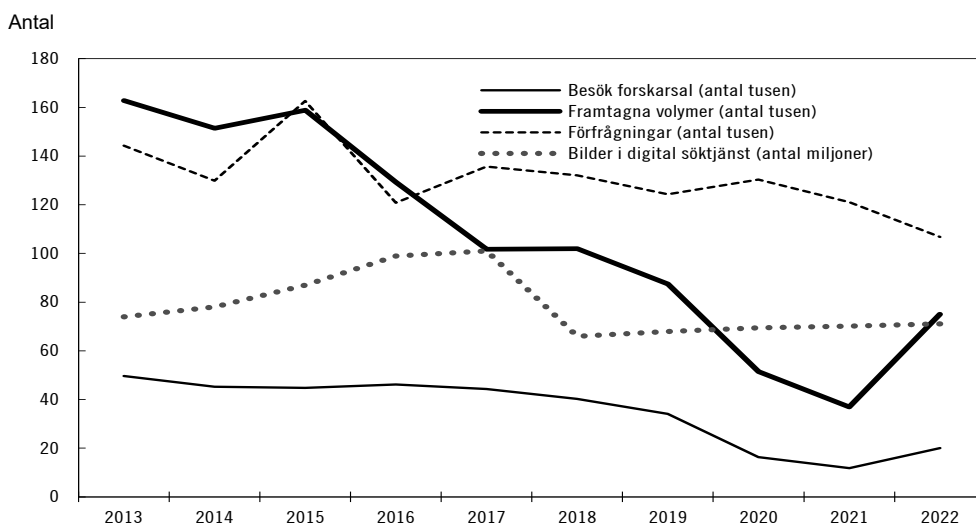
Diagram 9.1 Överlämnade arkiv

Anm.: Antal levererade gigabyte digitalt arkivmaterial är en ny uppgift fr.o.m. 2021. Äldre jämförelsesiffror saknas.
Källa: Riksarkivet.

Digital tillgång till arkiv och arkivmaterial ökar långsamt

Den nationella arkivdatabasen (NAD) utgör en ingång till landets arkivhandlingar och vid utgången av 2022 fanns uppgifter registrerade om knappt 250 000 arkiv med olika huvudmän. Antalet digitala bilder i arkivsystemet Arkis ökade med 3,4 miljoner, en större ökning än tidigare år då en stor del av det avbildade materialet var enklare att skanna än tidigare års material. Vid årsskiftet innehöll Arkis närmare 222 miljoner bilder varav knappt en tredjedel var tillgängliga i Riksarkivets digitala söktjänst. Med anledning av bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning eller offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) är övriga bilder tillgängliga i forskarsalarna, vid behov efter sekretessprövning.

Nytt säkerhetspolitiskt läge har förlängt redan långa svarstider

Diagram 9.2 Tillgång till arkivhandlingar

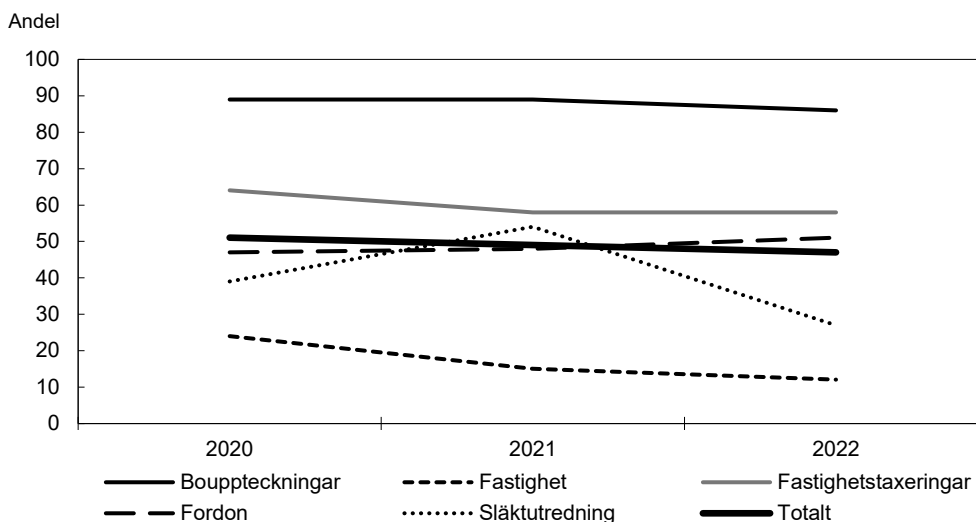
Anm.: Uppgifter om kön registreras inte vid besök eller förfrågningar.
I samband med införandet av EU:s dataskyddsförordning 2018 fick ett stort antal bilder avlägsnas från den digitala söktjänsten som är tillgänglig på webben.

Källa: Riksarkivet.

Efter att pandemirestriktionerna lyfts under året har öppettiderna i Riksarkivets läsesalar kunnat återgå till en mer normal nivå. Det har inneburit att de senaste årens

kraftiga nedåtgående trend av antalet besök har brutits (se diagram 9.2). Många har utnyttjat möjligheten att beställa fram handlingar i förväg vilket bidragit till en god service i läsesalarna trots en kraftig ökning av efterfrågade volymer. Närmare 100 miljoner handlingar har öppnats i den digitala söktjänsten under året.

Diagram 9.3 Ärenden med högst sju dagars handläggningstid

Anm.: Grafen visar andelen ärenden med högst sju dagars handläggningstid för fem av de största ärendetyperna samt för samtliga ärenden. För boupteckningar finns en e-tjänst tillgänglig. Äldre jämförelsesiffror saknas.

Källa: Riksarkivet.

Antalet skriftliga förfrågningar till Riksarkivet har minskat för tredje året i rad (se Diagram 9.2). I genomsnitt besvarades knappt hälften av ärendena inom en vecka och 39 procent besvarades efter mer än två veckor. Det är stora variationer i svarstid mellan olika ärendetyper (se diagram 9.3). Längst tid tar handläggningen för frågor om fastigheter som kräver platsbunden manuell handläggning. För 69 procent av fastighetsärendena tar handläggningen mer än två veckor. Det nya säkerhetspolitiska läget har inneburit en utökad sekretessprövning vid utlämnanden, ofta i samråd med andra myndigheter, vilket särskilt påverkat handläggningen av dessa ärenden. Detta påverkar även bl.a. Lantmäteriets handläggningstider negativt. Justitieombudsmannen har i januari 2023 uttalat att Riksarkivet behöver förkorta sina handläggningstider.

Indexering av handlingar med hjälp av artificiell intelligens

För att effektivisera ärendehandläggningen har ca nio miljoner digitala sidor från fastighetsböcker gjorts sökbara på fastighetsbeteckningar med hjälp av artificiell intelligens. Ett tekniskt gränssnitt har utvecklats som möjliggör för användare att hämta rättighetsmärkta arkivdata för egen bearbetning och vidareutnyttjande. Pågående forskningsprojekt rör nationella digitala infrastrukturer för befolkningsdata, språk och humaniora men också medeltida handskriftsfragment och undersökning av potentialen att kombinera medborgarforskningsdriven transkription och artificiell intelligens.

Statsbidrag till enskild arkivverksamhet

Tio centrala eller rikstäckande institutioner har fått verksamhets- eller utvecklingsbidrag inom Riksarkivets bidragsgivning. Totalt fördelades under 2022 ca 9,4 miljoner kronor från Riksarkivets ramanslag.

9.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att rätten att ta del av allmänna handlingar uppfylls väl i de fall handlingarna finns i digital form och kan sökas fram via en digital tjänst. Utifrån resultaten av Riksarkivets tillsyn bedömer regeringen att rätten också uppfylls väl i de fall handlingarna förvaras vid en arkivbildande myndighet. Detta gäller även om vissa brister i arkivredovisning påverkar tillgängligheten. Däremot bedömer regeringen att Riksarkivets delvis mycket långa handläggningstider för hanteringen av förfrågningar påverkar måluppfyllelsen negativt.

Regeringen bedömer att forskningens behov i stor utsträckning har kunnat tillfredsställas genom möjligheten att förbeställa efterfrågat material och genom att tillgången till Riksarkivets läsesalar har kunnat återställas till en mer normal nivå.

9.5 Budgetförslag

9.5.1 6:1 Riksarkivet

Tabell 9.1 Anslagsutveckling 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

2022	Utfall	451 995	Anslagssparande	-12 852
2023	Anslag	455 002 ¹	Utgiftsprognos	452 143
2024	Förslag	491 019		
2025	Beräknat	514 422 ²		
2026	Beräknat	528 369 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 491 020 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 491 019 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksarkivets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till restaurering, arkivering och arkivförvaltning av kulturhistorisk, försvarsanknuten film samt för statsbidrag till enskilda arkiv.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 9.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 6:1 Riksarkivet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	455 002	455 002	455 002
Pris- och löneomräkning ²	21 421	44 128	57 661
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	14 596	15 292	15 706
<i>varav BP24³</i>	<i>14 519</i>	<i>14 519</i>	<i>14 519</i>
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	<i>-716</i>	<i>-716</i>	<i>-716</i>
– <i>Digitisering av fastighetshandlingar</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>	<i>20 000</i>
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	<i>-4 765</i>	<i>-4 765</i>	<i>-4 765</i>
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	491 019	514 422	528 369

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 20 000 000 kronor årligen för 2024–2026 för att genom digitisering möjliggöra utvecklingen av en intern e-tjänst för de fastighetsinskrivningshandlingar som förvaras vid Riksarkivet Härnösand. En digitisering och efterföljande utveckling av en intern e-tjänst minskar platsberoendet och innebär att Riksarkivet bättre kan utnyttja ledig handläggningskapacitet vid andra orter och därmed sänka handläggningstiden för denna ärendegrupp. Förslaget bedöms kunna leda till ett ökat antal anställda vid Riksarkivet under genomförandet (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information). Vidare minskas anslaget med 4 765 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 491 019 000 kronor anvisas under anslaget 6:1 *Riksarkivet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 514 422 000 kronor respektive 528 369 000 kronor.

10 Kulturmiljö

10.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för den nationella kulturpolitiken och för det statliga kulturmiljöarbetet.

Målen för kulturmiljöarbetet kompletterar de nationella kulturpolitiska målen och de preciseringar avseende kulturmiljön som finns i flera av miljökvalitetsmålen samt generationsmålet för miljöarbetet (för mer information om de nationella miljömålen se utg.omr. 20).

10.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom kulturmiljö utgår från följande bedömningsgrunder:

- resultat av bidragsgivning för kulturmiljön,
- tillämpning av lagstiftning för kulturmiljö,
- insatser för ökad kunskap för kulturmiljöarbetet,
- insatser för ökad delaktighet och tillgänglighet till kulturarvet, och
- samverkan och samarbete för ett brett kulturmiljöansvar.

Bedömningsgrunderna för bidragsgivning, lagstiftning, ökad kunskap samt samverka och samarbeta har omformulerats i förtydligande syfte. Avsnittets struktur har ändrats och följer nu bedömningsgrunderna. Av de gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) är barn och ungas tillgång till kultur och tillgängligheten av störst relevans för kulturmiljöområdet.

10.3 Resultatredovisning

Resultat av bidragsgivning för kulturmiljön

Kulturmiljövårdsanslaget ökar mångfalden och delaktigheten i kulturmiljöarbetet

Under 2022 fördelade Riksantikvarieämbetet ca 276 miljoner kronor från anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* till länsstyrelserna som i sin tur fördelade medlen till olika insatser. Bidraget var något mindre än 2021 när anslaget förstärktes tillfälligt med anledning av covid-19-pandemins konsekvenser. Av den totala summan var 9 miljoner kronor bidrag till kulturarvsarbete.

Den största delen av bidraget till kulturmiljövård har beslutats för vårdåtgärder för bevarande och tillgängliggörande av lagskyddade miljöer. Under 2022 fördelades totalt drygt 241 miljoner kronor till olika kulturmiljövårdsinsatser i skyddade miljöer, en tydlig ökning i jämförelse med 193 miljoner kronor under 2021. Till insatser i kulturmiljöer som saknar skydd enligt lag eller förordning har bidrag beviljats om ca 19 miljoner kronor, en minskning på ca 25 procent jämfört med 2021. Länsstyrelserna uppger att kostnadsökningar på material och arbete samt på sina håll brist på hantverkskompetens gör att anslaget i allt mindre grad kan svara mot behovet av kulturmiljövård.

Tabell 10.1 Utbetalade medel anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Miljoner kronor utbetalade per aktör och kategori

	2018	2019	2020	2021	2022
Länsstyrelserna	244,2	255,9	260,2	249,2	259,7
Kunskapsunderlag	30,7	36,1	33,5	28,1	30,8
Vårdinsatser	181,4	176,4	182,4	176,1	192
Information och tillgängliggörande	20,8	23	24,6	22,2	21
Arkeologi	8,2	10,3	3,9	6,1	2,5
Ersättning enligt 2 kap 14 § kulturmiljölagen (1998:950)	3,2	6,6	7,2	9,5	5
Riksantikvarieämbetet	25,7	12,7	13,6	18,2	16,4
Varav Kulturmiljövård ap.1	17,7	4,7	4,6	9,2	7,4
Inkl. Laponia förvaltning	2	2	2	2	2
Varav Kulturarvsverksamhet ap.2	8	8	9	9	9
Summa bidrag till kulturmiljövård	269,9	268,6	273,7	267,4	276,1

Siffror för 2021 justerade för att följa tidigare indelning i kategorier.

Källa: Riksantikvarieämbetet.

Tillgången till en mångfald av kulturmiljöer har säkrats genom t.ex. insatser beviljade för byggnader i stadsmiljö och i skifteslandskap, slott, torp, folkrörelsebyggnader, kvarnar samt överloppsbyggnader. Bidragsgivningen har möjliggjort såväl informationsprojekt av olika slag som åtgärder för ökad fysisk tillgänglighet till kulturarvet. Bidraget har haft stor betydelse för ideella krafter i kulturarvsarbetet och med de särskilda medel som fördelats till världsarvssamordning i olika delar av landet har arbetet utvecklats och mervärden genererats lokalt och regionalt.

Fortsatt hög förbrukning av den kyrkoantikvariska ersättningen

Under 2022 förbrukade Svenska kyrkan 428 miljoner kronor av den kyrkoantikvariska ersättningen, som uppgick till 460 miljoner kronor. Det är en fortsatt minskning sedan åren före pandemin och kan enligt Svenska kyrkan härledas till pandemins fortsatta efterverkningar i kombination med ett osäkert samhällsekonomiskt läge.

Tabell 10.2 Förbrukade medel kyrkoantikvarisk ersättning

Miljoner kronor, förbrukade per objektstyp

	2018	2019	2020	2021	2022
Kyrkobyggnad	343,5	412,5	399,7	409,4	393,7
Kyrkotomt	7,1	2,8	2,2	1,0	2,2
Kyrkliga inventarier	28,7	25,7	24,2	16,5	20,9
Begravningsplats ¹	27,8	4,3	3,1	1,1	3,1
Övergripande planering eller flera objekt	9,7	8,3	5,3	2,6	7,7
Summa förbrukad kyrkoantikvarisk ersättning	416,8	453,6	434,5	430,6	427,6

¹ Ett förtydligande om vilka åtgärder som bör bekostas av begravningsavgiften ligger bakom den kraftiga minskningen 2019 av hur mycket kyrkoantikvarisk ersättning som förbrukats för åtgärder på begravningsplatser.

Källa: Svenska kyrkan.

Ansökningstrycket från församlingarna är fortsatt högt men har minskat sedan en ny fördelningsmodell antogs som möjliggör en långsiktigare och mer strategisk planering av fördelningen. Majoriteten av ersättningen har som tidigare år tillfallit projekt som rör Kyrkobyggnad. Andelen är dock mindre än tidigare år och man kan i stället ana en ökning för framför allt objektstyperna Kyrkliga inventarier och Övergripande planering eller flera objekt.

Tillämpning av lagstiftning för kulturmiljö

Stöd för regeltillämpning i kulturmiljöarbetet

Riksantikvarieämbetets granskning av beslut om bidrag till kulturmiljövård visar tydligt att länsstyrelserna verkar och arbetar effektivt för att bidra till att kulturmiljöer bevaras och utvecklas och når en större del av befolkningen. Till stöd för länsstyrelsernas arbete har Riksantikvarieämbetet beslutat nya allmänna råd om fornlämningar och om införande av en föreskrift om utmärkning av kulturegendom.

Arbetet med den nationella implementeringen av Unescos konvention om skydd av kulturföremål i händelse av väpnad konflikt (1954 års Haagkonvention) har intensifierats. Med det förändrade säkerhetsläget har arbete med beredskapsfrågor inom kulturarvsområdet aktualiserats. Riksantikvarieämbetet har, för kulturarvssektorn, åtagit sig en samordnande roll för beredskapsarbetet. Med avsikten att stärka skyddet för kulturarv i händelse av kris eller krig gav regeringen i mars 2023 i uppdrag till Riksantikvarieämbetet att utreda formerna för ett nytt nationellt kulturskyddsråd.

Antalet skyddade byggnader och kulturmiljöer ökar fortfarande långsamt

Under 2022 har 4 000 fornlämningar registrerats, vilket är något fler än året innan. Därmed finns totalt ca 309 000 fornlämningar i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister. Övriga kulturhistoriska lämningar i registret är ca 364 000. Antalet enskilda byggnadsminnen uppgår till 2 273 och antalet statliga byggnadsminnen är 279. Under 2022 har 14 enskilda byggnadsminnen tillkommit. Ett byggnadsminne, Ede såg i Gävleborg, har hävts på grund av brand. Antalet kyrkliga kulturminnen, i form av kyrkor och invigda kapell, som omfattas av 4 kap. kulturmiljölagen (1988:950) uppgår till 3 425, varav 2 986 skyddas av tillståndsplikt enligt 4 kap. 3 och 4 §§ kulturmiljölagen. Andra religiösa byggnader än kyrkliga kulturminnen kan också skyddas som byggnadsminne. Det saknas emellertid statistik över dessa byggnader. I likhet med andra skyddsformer ökar andelen planskyddad bebyggelse mycket långsamt. Regeringen noterar att en tydlig koppling iakttagits mellan skydd av kulturmiljöer och kommunernas tillgång till antikvarisk kompetens samt aktuella kulturmiljöunderlag.

Det finns totalt 1 473 riksintressen för kulturmiljö i landet. Flera av dem består av två eller flera geografiska ytor, det finns alltså fler ytor än riksintressen. Under 2022 beslutade Riksantikvarieämbetet om ändringar av 37 riksintressen, varav 11 riksintresseanspråk avstods. Inga nya riksintressen har tillkommit under året. Inga nya kulturreservat har tillkommit och antalet kulturreservat i landet är fortfarande 47 (36 statliga och 11 kommunala).

Insatser för ökad kunskap för kulturmiljöarbetet

Kunskapsunderlagen utvecklas men bristen är fortsatt stor

Intresset för kulturmiljö och efterfrågan på kulturmiljökompetens i olika samhällsprocesser ökar. Förutsättningarna för förvaltningen av kulturmiljöns värden har stärkts, bl.a. genom rapporter som Riksantikvarieämbetet tagit fram tillsammans med

Havs- och vattenmyndigheten och med Skogsstyrelsen. Det är också ett resultat av länsstyrelsernas arbete, bl.a. rörande skogsbruk, omprövning av vattenkraft och havsplanering. Behovet av kunskapsunderlag för kulturmiljö är dock fortfarande stort. Av bidraget till kulturmiljövård har drygt 16,5 miljoner kronor utbetalats för att ta fram regionala och kommunala kunskapsunderlag, vilket bidragit till fortsatt arbete med kommunernas kulturmiljöprogram. Länsstyrelserna har också fördelat 14 miljoner kronor till nödvändiga kunskapsunderlag för att genomföra vårdinsatser i värdefulla kulturmiljöer. Kunskapsuppbyggnad om landets kulturmiljöer tas också fram av landets regionala museer.

I Kulturmiljöregistret finns kulturmiljöinformation som behövs för att kunna ta hänsyn till kulturmiljövärden i olika samhällsbyggnadsprocesser, bl.a. information om drygt 670 000 kultur lämningar. Informationen i Kulturmiljöregistret uppdateras löpande, under 2022 gjordes 24 000 uppdateringar. Riksantikvarieämbetets mest använda söktjänst Fornsök utvecklades för att visa sjökort som stöd för att ta fram kulturmiljöunderlag vid havsplanering för ökat hänsynstagande när det gäller maritima fornlämningar. Användningen av Fornsök har ökat stadigt de senaste åren.

Bidragfördelning har gjort angelägen kulturarvsforskning möjlig

Av anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* har medel fördelats till området kulturarv och kulturmiljö genom Riksantikvarieämbetets FoU-program. Totalt beviljades bidrag till 19 projekt utifrån prioriteringarna kulturarvsområdets digitalisering samt kulturarv och klimat. För att möjliggöra en bred spridning av forskningsresultaten har Riksantikvarieämbetet erbjudit forskningsprojekten kommunikationsstöd. De beviljade projekten leddes av 8 kvinnor respektive 11 män, motsvarande en beviljandegrad på 38 procent för kvinnliga huvudsökanden och 48 procent för manliga huvudsökanden.

Arkeologi och arkeologisk uppdragsverksamhet ökar kunskapen om kulturarvet

Antalet beslut om uppdragsarkeologi har i stort varit oförändrat de tre senaste åren. De beslutade kostnaderna för uppdragsarkeologi under samma period har varierat mellan drygt 260 och knappt 330 miljoner kronor. Riksantikvarieämbetet har under 2022 gjort flera insatser för att främja utvecklingen på det uppdragsarkeologiska området, bl.a. i form av vägledning, utbildningar samt statistik som ger nationell överblick.

Insatser för ökad delaktighet och tillgänglighet till kulturarvet

Digital tillgänglighet till kulturarvet fortsätter att öka

Olika insatser inom det digitala området har under året ökat tillgängligheten till information om kulturarvet. Det ökande antalet objekt i K-samsök, genom vilket museiföremål, bildsamlingar och arkivhandlingar tillgängliggörs för en bredare publik, visar att allt fler museer och kulturarvsinstitutioner tillgängliggör sina samlingar digitalt. Över 9,8 miljoner objekt finns i dag via K-samsök, varav nästan 4,1 miljoner är publicerade i den europeiska kulturarvsportalen Europeana. Med anledning av covid-19-pandemin har många kulturarvsinstitutioner utvecklat sitt arbete inom digital förmedling och berättande via webben.

Tillgängligheten till kulturarvet har också ökat som en följd av det statliga bidraget för lönekostnader inom verksamheten Kulturarvs-IT. För 2022 översteg det sammanlagda sökta beloppet det disponibla med drygt 4,8 miljoner kronor, en kraftig ökning

jämfört med året innan. Totalt har 30 arbetsledare och 135 personer med lönebidrag varit anställda under året och 330 000 poster hanterats, vilket är drygt 100 000 fler än 2021.

Statligt stöd till ideellt arbete för kulturmiljöer över hela landet

Förutom de 9 miljoner kronor av bidraget till kulturmiljövård som fördelats till hembygds museer och andra ideella kulturarvsverksamheter, har 8 miljoner kronor fördelats i bidrag till arbetslivsmuseer över hela landet. Fördelningen har gjorts utifrån projektens bidrag till ökad delaktighet i kulturmiljöarbetet och allmänhetens tillgång till kulturarvet. Totalt beviljades inom de båda anslagen medel till 113 projekt som bedömts stärka civilsamhällets roll i kulturmiljöfrågor och öka delaktigheten i kulturarvsarbetet. Organisationsbidrag om totalt 4,7 miljoner kronor har fördelats mellan 24 ideella organisationer inom kulturmiljöområdet.

Samverkan och samarbete för ett brett kulturmiljöansvar

Det tvärssektoriella kulturmiljöarbetet utvecklas

Både Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har sett ett ökande intresse för kulturmiljö i samhällsbyggnadsfrågor. De tio statliga myndigheter som har utarbetat vägledande strategier för kulturmiljöarbetet bedöms av Riksantikvarieämbetet ta ett större kulturmiljöansvar i verksamhet och beslutsfattande än tidigare. Samarbete mellan myndigheterna har bl.a. skett för att minska skador på fornlämningar på havsbotten och på kulturmiljöer i skogen. Regeringen noterar att skadorna på kulturlämningar i skogsbruket sammantaget fortsätter att minska. På regional nivå redovisar länsstyrelserna en omfattande tvärssektoriell samverkan, t.ex. i miljöfrågor, stadsplanering och infrastrukturprojekt, för att lyfta fram kulturmiljön i olika processer.

Regionalt och lokalt arbete för kulturmiljön

Det har skett en omfattande samverkan för kulturmiljön på regional nivå. Länsstyrelserna har fortsatt utveckla sitt strategiska samarbete i kulturmiljöarbetet, bl.a. om beredskapsfrågor och kulturarv. Länsstyrelserna har noterat en större efterfrågan på länsstyrelsernas kulturmiljökompetens i andra samhällsprocesser än vad de kan möta. Statistik från Myndigheten för kulturanalys visar att länsstyrelsernas verksamhetskostnader för kulturmiljö har minskat sedan 2009 och att antalet ärenden under samma period ökat med nästan 50 procent. Länsstyrelserna redovisade enligt samma statistik 74 årsarbetskrafter för kulturmiljöarbete inom ordinarie anslag/bidrag för 2021, som delvis finansierades av statligt bidrag via kultursamverkansmodellen. Utöver detta har många museer bedrivit kulturmiljöarbete på uppdragsbasis. Mellan 2006 och 2021 ökade andelen kommuner med egen antikvarisk kompetens eller tillgång till antikvarisk kompetens till ca 50 procent. Andelen kommuner med minst en årsarbetskraft för personal med antikvarisk kompetens är alltså drygt 12 procent. Andelen kommuner som har kulturmiljöprogram eller motsvarande för hela eller delar av kommunen har ökat något, till drygt hälften, i och med att fler kommuner än tidigare uppger att arbete med att ta fram sådant program pågår.

10.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på kulturmiljöområdet sammantaget bidragit till att främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas. Kulturmiljöbidraget har haft stor betydelse för målet om ett hållbart samhälle med en

mångfald av kulturmiljöer och målet om människors delaktighet och möjligheter att förstå och ta ansvar för kulturmiljön. Tillgängligheten till information om kulturmiljön har ökat genom insatserna för digitisering (omvandlande från analogt till digitalt) och digitalisering av kulturarvet. Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna har var och en för sig och tillsammans arbetat strategiskt för att utveckla kulturmiljöarbetet, bl.a. för att stödja kommunerna i deras kulturmiljöarbete. De kunskapsunderlag för kulturmiljö i olika samhällsprocesser som tillkommit under året har stärkt förutsättningarna att ta tillvara kulturmiljön i samhällsutvecklingen. Regeringen ser också att de regionala museernas roll i det samlade kulturmiljöarbetet kan utvecklas. Regeringen noterar att behovet av kulturmiljökompetens i olika samhällsprocesser ökar och bedömer att tillgången till aktuella och tillgängliga kunskapsunderlag för kulturmiljö är avgörande för att kulturmiljömålen ska kunna nås. Kulturarvets relevans och utsatthet i krig och konflikt har aktualiserats och regeringen ser att beredskapsarbete för kulturarv är en viktig fråga som fortsatt behöver prioriteras.

10.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen har lämnat en revisionsberättelse med reservation för Riksantikvarieämbetet. Grunden för Riksrevisionens uttalande med reservation är att Riksantikvarieämbetet utan beställningsbemyndigande för 2022 har fattat beslut om att betala ut bidrag kommande år från anslag under utgiftsområde 17 anslag 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet*, anslagspost 10 Riksantikvarieämbetet med 18 646 000 kronor. Myndigheten har därmed överskridit sina befogenheter genom att ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag. Regeringen har följt upp frågan vid den årliga myndighetsdialogen med myndigheten. Riksantikvarieämbetet kommer att se över rutiner för fördelning av anslaget och säkerställa att beslut fattas vid rätt tidpunkt.

10.6 Budgetförslag

10.6.1 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tabell 10.3 Anslagsutveckling 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

2022	Utfall	286 386	Anslagssparande	-1 338
2023	Anslag	291 835 ¹	Utgiftsprognos	288 261
2024	Förslag	298 032		
2025	Beräknat	309 241 ²		
2026	Beräknat	316 700 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 298 032 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 298 033 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Riksantikvarieämbetets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till organisationer inom kulturmiljöområdet, till utgifter för statsbidrag till löner för arbetsledare inom ramen för Kulturarvs-IT samt för det svenska bidraget till Europeana.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 10.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 7:1 Riksantikvarieämbetet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	291 835	291 835	291 835
Pris- och löneomräkning ²	9 791	21 135	28 684
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-3 594	-3 729	-3 819
<i>varav BP24³</i>	<i>-3 594</i>	<i>-3 594</i>	<i>-3 594</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-578	-578	-578
– Generell besparing i statsförvaltningen	-3 016	-3 016	-3 016
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	298 032	309 241	316 700

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 3 016 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 298 032 000 kronor anvisas under anslaget 7:1 *Riksantikvarieämbetet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 309 241 000 kronor respektive 316 700 000 kronor.

10.6.2 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 10.5 Anslagsutveckling 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

2022	Utfall	275 846	Anslagssparande	-2 609
2023	Anslag	276 042 ¹	Utgiftsprognos	273 454
2024	Förslag	303 282		
2025	Beräknat	294 782		
2026	Beräknat	294 782		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till kulturmiljövård. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till hembygds museer och ideella kulturarvsverksamheter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 10.6 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	276 042	276 042	276 042
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	27 240	18 740	18 740
varav BP24	27 240	27 240	27 240
– Stärkt stöd till kulturmiljövård	30 000	30 000	30 000
– Generell besparing i statsförvaltningen	-2 760	-2 760	-2 760
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	303 282	294 782	294 782

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 30 000 000 kronor årligen för 2024–2026 i syfte att stärka stödet till kulturmiljövården (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information). Anslaget minskas med 2 760 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 303 282 000 kronor anvisas under anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 294 782 000 kronor respektive 294 782 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor 2025–2027.

Skälen för regeringens förslag: Projekt inom kulturmiljövårdsområdet sträcker sig ofta över flera kalenderår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 90 000 000 kronor för 2025–2027.

Tabell 10.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
Ingående åtaganden	79 255	76 915	83 008			
Nya åtaganden	64 269	76 200	83 103			
Infriade åtaganden	-66 609	-70 107	-76 111	-63 453	-9 762	-16 785
Utestående åtaganden	76 915	83 008	90 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	90 000	90 000	90 000			

10.6.3 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tabell 10.8 Anslagsutveckling 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

2022	Utfall	460 000	Anslagssparande	
2023	Anslag	460 000 ¹	Utgiftsprognos	460 000
2024	Förslag	460 000		
2025	Beräknat	460 000		
2026	Beräknat	460 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för kyrkoantikvarisk ersättning enligt kulturmiljölagen (1988:950) i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Den kyrkoantikvariska ersättningen får användas till kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, och ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet.

Skäl för regeringens förslag

Tabell 10.9 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	460 000	460 000	460 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	460 000	460 000	460 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 460 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:3 *Kyrkoantikvarisk ersättning* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 460 000 000 kronor respektive 460 000 000 kronor.

10.6.4 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer

Tabell 10.10 Anslagsutveckling 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer

Tusental kronor

2022	Utfall	8 000	Anslagssparande	
2023	Anslag	8 000 ¹	Utgiftsprognos	7 938
2024	Förslag	8 000		
2025	Beräknat	8 000		
2026	Beräknat	8 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till arbetslivsmuseer.

Skäl för regeringens förslag**Tabell 10.11 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 7:4 Bidrag till arbetslivsmuseer**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	8 000	8 000	8 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	8 000	8 000	8 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 8 000 000 kronor anvisas under anslaget 7:4 *Bidrag till arbetslivsmuseer* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 8 000 000 kronor respektive 8 000 000 kronor.

11 Museer och utställningar

11.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för den nationella kulturpolitiken.

11.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom museer och utställningar utgår från följande bedömningsgrunder:

- besöksutveckling,
- tillgänglighetsarbete i publik verksamhet,
- samlingarnas tillstånd och insatser för bevarande,
- insatser som främjar ny kunskap och förmedling av forskning, och
- internationellt utbyte och samverkan.

Av de gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet (se avsnitt 3.5) är samtliga relevanta och ingår i resultatredovisningen. Konstnärlig förnyelse och utveckling av verksamheten redovisas genom bl.a. den forskning och kunskapsuppbyggnad som bedrivs.

11.3 Resultatredovisning

Antal besök nära nivåerna innan covid-19-pandemin

Antalet registrerade besök till de centrala museerna, Forum för levande historia och Riksantikvarieämbetets besöksmål uppgick 2022 till 7 112 984 besök, en ökning med ca 90 procent jämfört med 2021, men en minskning med ca 12 procent jämfört med det genomsnittliga besöksantalet under de tre år som föregick pandemin. Ökningen har varit ungefär lika stor inom gruppen vuxna besökare som inom gruppen barn och unga. Skolbesöken ökade med ca 149 procent från 2021.

Tabell 11.1 Besöksutveckling 2012–2022, avrundat närmaste tusental

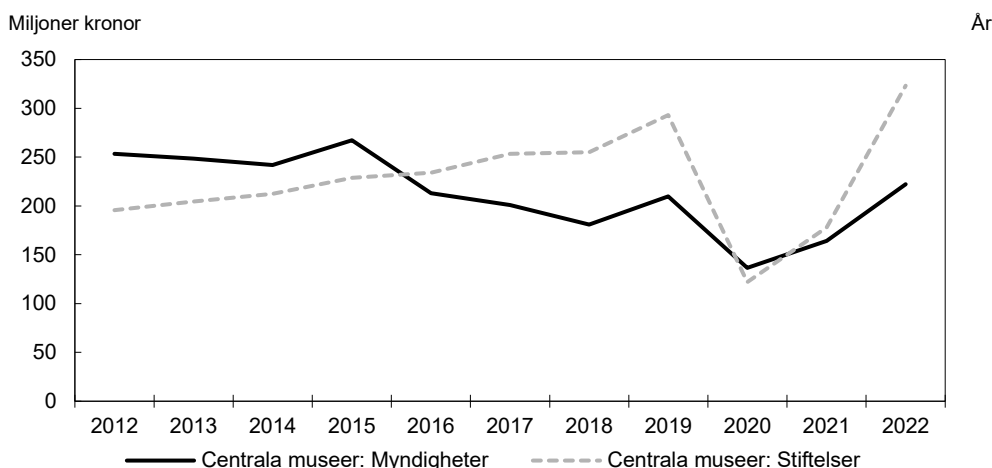
Antal fysiska besök till de centrala museerna, Forum för levande historia och Riksantikvarieämbetets besöksmål.

Tusental

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Totalt¹	6 453	6 404	7 047	8 127	8 127	7 987	7 437	8 796	2 951	3 742	7 113

¹ Beräkningarna av totalt antal fysiska besök utgörs av antalet anläggningsbesök och om anläggningsbesök inte rapporterats används verksamhetsbesök.

Källa: Besöksutveckling för de centrala museerna 2022, Myndigheten för kulturanalys, 2023.

Diagram 11.1 Diagram över avgiftsintäkter till 8:1 Centrala museer: Myndigheter och 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Anm.: I avgiftsintäkterna ingår bl.a. entré- och visningsavgifter samt intäkter av försäljning, ev. sponsring och lokaluthyrning m.m. Avgiftsintäkter för Arkeologisk uppdragsverksamhet, Cosmonovas verksamhet och Vasamuseets verksamhet redovisas separat i detta avsnitt, se tabell 11.6, 11.7 och 11.8.

Museerna genomför aktiviteter för att nå en större mångfald av besökare

Under 2022 har de statligt finansierade museerna återigen kunnat visa planerade utställningar, ha skolvisningar, arrangera föreläsningar och andra aktiviteter för publik i lokalerna. Antalet genomförda arrangemang har ökat kraftigt i jämförelse med 2021. Inom ramen för museernas pedagogiska verksamhet har flertalet museers skolprogram reviderats och anpassats till grundskolans nya kursplan i historia som trädde i kraft under 2022. Detta för att i än högre grad attrahera skolbesök vilket av museerna identifieras som det mest effektiva sättet att nå ut till yngre förstagångsbesökare. Målgrupper som urskilts som svåra att nå, däribland unga män, har på enskilda museer framgångsrikt lockats till besök genom nya utställningsämnen kopplade till respektive samlingsområde. Nya samarbeten har inletts med grupper av besökare med funktionsnedsättning för att utveckla arbetet med tillgänglighet. Under 2022 fördelade Riksantikvarieämbetet, Statens försvarshistoriska museer och Statens maritima och transporthistoriska museer totalt 44,36 miljoner kronor till det ideella kulturarvsarbetet som bedrivs vid t.ex. arbetslivsmuseer, hembygds museer och försvarshistoriska museer. De statliga bidragen har bidragit till en mängd insatser för lokalt kulturarv över hela landet.

Uppordning och digitisering av samlingar samt nytt beredskapsfokus på insatser för bevarande

Samtliga centrala museer arbetar målinriktat utifrån sina respektive förutsättningar med samlingsvård, konservering, säkerhetsåtgärder, ändamålsenliga lokaler och skadedjursbekämpning. Digital registrering av samlingarna, digitisering, pågår som en del i detta arbete. I budgetpropositionen för 2022 tilldelades de centrala museer som är myndigheter och Statens musikverk 20 miljoner kronor för digitalisering av kulturarvet och utveckling av digitala tjänster. De extra medlen har resulterat i att tillgängligheten till samlingarna har ökat. Med anledning av det förändrade säkerhetsläget har arbete med planer för undanförelse av föremål i samlingarna i händelse av krig ökat på museerna.

Fortsatt framväxt av ny kunskap och förmedlad forskning

Museernas forskning har bedrivits i samverkan med andra nationella och internationella institutioner och i hög grad med stöd av extern finansiering. I takt med att pandemin avklingat har även forskningsresor och fältarbete kunnat återupptas. Forskning som fått stöd genom anslaget 1:4 *Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet* har publicerats i vetenskapliga tidskrifter under året. Forskningsresultat av anslaget ska publiceras med öppen tillgång (se prop. 2021/22:01 utg. omr. 16 avsnitt 7). Museernas samlingar och arkiv har nyttjats av forskare och studenter.

Under 2022 har Statens historiska museer inrättat Sveriges museum om Förintelsen inom myndigheten (Ku2021/02054). Forum för levande historia har haft i uppdrag att samla in föremål, berättelser, dokument och arkivmaterial från överlevande och deras liv i Sverige till det nya museet. Materialet har överförts till Statens historiska museer.

Internationellt utbyte och samverkan

Rysslands invasion av Ukraina har satt sin prägel på museimyndigheternas verksamhet på flera sätt under året, även i de delar som rör internationell samverkan. Vissa museer har tagit emot forskare som flytt till Sverige från Ukraina och som nu jobbar integrerat i verksamheterna. Andra har ingått samarbetsavtal med sina ukrainska systerinstitutioner för att på olika sätt bistå verksamheterna men också för att samla, dela och sprida kunskap om konsekvenser och effekter av det pågående kriget i synnerhet och samtida krigsföring i allmänhet.

Museer som har föremål från andra delar av världen, som tillkommit samlingarna på vad som i dag är att betrakta som etiskt tvivelaktiga sätt, har i dialog med internationella forum och berörda parter utrett ett antal ärenden där återlämnande kan vara aktuellt. En hemställan om återlämnande inkom till regeringen under 2022 vilket resulterade i ett regeringsbeslut om tillåtelse för den aktuella myndigheten att avyttra föremål genom överlåtelse.

Riksantikvarieämbetet och Sveriges centralmuseer har under 2022 i samverkan påbörjat ett kompetensutvecklingsprojekt för att driva på museisektorns digitalisering. Med stöd av Europeiska Socialfonden och utifrån centralmuseernas förstudie DigiKraft kommer ett treårigt kompetensutvecklingsprojekt bedrivas med samtliga centralmuseer i Stockholm, tolv institutioner, 1 200 medarbetare och 12 000 timmar utbildning. Insatsen är ett viktigt steg mot ett digitalt tillgängligt och sammanlänkat kulturarv.

11.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen konstaterar att museerna redovisar positiva resultat i verksamhetsgrenar, aktiviteter och volymer som bidrar till måluppfyllelse utifrån de olika bedömningsgrunderna. Trots det har pandemins påverkan märkts i verksamheterna även under 2022. Åren av verksamhets- och personalneddragningar har inneburit en startsträcka när museer velat skala upp verksamheterna igen. Regeringens sammantagna bedömning är att museerna genom en mängd olika resultat bidragit till måluppfyllelsen för området utifrån samtliga bedömningsgrunder.

Besöksutvecklingen vid museerna visar på en viss återhämtning från såväl 2020 som 2021 års minskning. Den återöppnade publika verksamheten, i kombination med den ökade digitala tillgängligheten har bidragit till bättre måluppfyllelse när det gäller allas möjlighet att delta i kulturlivet, allas möjlighet till kulturupplevelser och bildning samt att särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur jämfört med föregående år.

Med hjälp av regeringens medelförstärkning för museimyndigheternas digitaliseringsarbete har i snitt ca 4 procent av föremålsposter vid institutionerna kunnat registreras digitalt under året, vilket är en ökning av antalet poster i jämförelse med föregående år. Regeringen bedömer dock att när det gäller måluppfyllelse avseende samlingarnas tillstånd och förutsättningar för bevarande, utgör eftersläpningen i digitisering (omvandlande från analogt till digitalt) av samlingarna en central utmaning. Det påverkar spårbarheten och därmed möjligheterna att minska risk för stöld och förlust, men också förutsättningarna för samlingarna att bidra till forskning och kunskapsuppbyggnad.

11.5 Den årliga revisionens iakttagelser

Riksrevisionen lämnar i revisionsberättelsen för Statens centrum för arkitektur och design årsredovisning för 2022 ett uttalande med reservation. Grund för reservationen är att Statens centrum för arkitektur och design i årsredovisningen har en avvikelse på 122 procent mellan lånet i Riksgäldskontoret och värdet på anläggningstillgångarna. Anläggningstillgångarnas bokförda värde uppgår till 5 800 000 kronor medan lån i Riksgäldskontoret uppgår till 2 610 000 kronor. Avvikelsen är inte förenlig med 2 kap. 2 § kapitalförsörjningsförordningen (2011:210). Myndigheten har i en skrivelse till regeringen redovisat vilka åtgärder myndigheten har vidtagit eller avser att vidta med anledning av reservationen. Frågan har följts upp vid den årliga dialogen. Regeringen har även genom beslut om ändring av myndighetens regleringsbrev för 2023 gett myndigheten i uppdrag att redovisa åtgärder för att säkerställa en effektiv intern styrning och kontroll inom myndigheten.

Riksrevisionen lämnar i revisionsberättelsen för Nationalmuseums årsredovisning för 2022 en reservation. Grund för reservationen är att Nationalmuseum inte har återrapporterat en plan för att över tid upprätthålla ekonomisk balans i den avgiftsbelagda verksamheten Försäljning av varor i årsredovisningen, vilket framgår i regleringsbrevet för budgetåret 2022. Avsaknad av sådan plan i årsredovisningen är inte förenligt med 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Nationalmuseum har i en skrivelse till regeringen redovisat vilka åtgärder myndigheten har vidtagit eller avser att vidta med anledning av reservationen (Ku2023/00487). Regeringen har följt upp frågan vid den årliga myndighetsdialogen.

11.6 Budgetförslag

11.6.1 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tabell 11.2 Anslagsutveckling 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

2022	Utfall	1 457 824	Anslagssparande	29 991
2023	Anslag	1 406 004 ¹	Utgiftsprognos	1 440 854
2024	Förslag	1 464 578		
2025	Beräknat	1 544 283 ²		
2026	Beräknat	1 588 993 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 1 465 613 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 1 466 184 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för förvaltningsutgifter för följande centrala museer som är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Statens maritima och transporthistoriska museer, Statens centrum för arkitektur och design, Statens försvarshistoriska museer och Moderna museet. Anslaget får även användas av nämnda myndigheter för utgifter för statsbidrag till ändamål inom museiområdet.

Tabell 11.3 Sammanställning över medelstillelning till Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

Myndighet	2023 ¹	2024 ²
Statens historiska museer	204 726	220 337
Nationalmuseum	239 557	249 983
Naturhistoriska riksmuseet	203 172	208 612
Statens museer för världskultur	196 675	208 923
Statens maritima och transporthistoriska museer	194 202	189 991
Statens centrum för arkitektur och design	65 376	67 690
Statens försvarshistoriska museer	135 507	146 253
Moderna museet	166 789	172 789
Summa	1 406 004	1 464 578

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Fördelningen av medel 2024 är preliminär.

Statsbidrag till försvarshistoriska museer har tidigare fördelats av både Statens maritima och transporthistoriska museer och Statens försvarshistoriska museer. Från och med 2024 omfördelas 7 500 000 kronor inom anslaget från Statens maritima och transporthistoriska museer till Statens försvarshistoriska museer i syfte att samla bidragsgivningen hos en myndighet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 11.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 8:1 Centrala museer: Myndigheter

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	1 406 004	1 406 004	1 406 004
Pris- och löneomräkning ²	70 191	149 551	194 046
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-11 614	-11 266	-11 054
<i>varav BP24³</i>	-2 614	-2 614	-2 614
– <i>Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision</i>	-3 592	-3 592	-3 592
– <i>Säkra kulturarvet</i>	15 000	15 000	15 000
– <i>Fokalpunktsansvar för svenskt nätverk i Anna Lindh Foundation</i>	650	650	650
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-14 672	-14 672	-14 672
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 464 578	1 544 283	1 588 993

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 15 000 000 kronor årligen för 2024–2026 i syfte att säkra kulturarvet genom digitisering av arkiv- och föremålssamlingar (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information). Vidare ökas anslaget med 650 000 kronor fr.o.m. 2024 till följd av att finansieringen av Statens museer för världskulturs arbete med den svenska fokalpunkten för det svenska medlemskapet i Anna Lindh Foundation flyttas från anslaget 1:1 *Biståndsverksamhet* inom utgiftsområde 7 *Internationellt bistånd*. Anslaget minskas med 14 672 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 10 000 000 kronor fr.o.m. 2024 för fortsatt uppbyggnad av Sveriges museum om Förintelsen vid Statens historiska museer. Anslaget minskas med 19 000 000 kronor fr.o.m. 2024 till följd av att tidsbegränsade medel upphör.

Regeringen föreslår att 1 464 578 000 kronor anvisas under anslaget 8:1 *Centrala museer: Myndigheter* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 544 283 000 kronor respektive 1 588 993 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Tabell 11.5 Sammanställning över avgiftsintäkter 8:1 Centrala museer: Myndigheter**

Tusental kronor

Myndighet	2019	2020	2021	2022
Statens historiska museer ¹	20 709	9 853	13 385	20 109
Nationalmuseum	42 303	18 731	26 860	39 031
Naturhistoriska riksmuseet ²	37 720	36 508	45 668	42 598
Statens museer för världskultur	14 458	7 279	14 393	15 806
Statens maritima och transporthistoriska museer ³	37 349	17 827	22 620	41 819
Statens centrum för arkitektur och design	3 280	1 472	1 258	2 526
Statens försvarshistoriska museer	14 809	8 620	11 782	13 842
Moderna museet	39 095	29 341	28 317	46 523
Summa	209 723	129 631	164 283	222 254

Anm.: I myndigheternas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning, eventuell sponsring och lokaluthyrning m.m.

¹ Intäkterna för Arkeologisk uppdragsverksamhet redovisas i tabell 11.6.

² Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas separat i tabell 11.6.

³ Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas separat i tabell 11.6.

⁴ Summan av de totala avgiftsintäkterna 2022 jämfört med 2019 visar på en god återhämtning efter pandemiåren 2020 och 2021.

Källa: De centrala museer som är myndigheter.

Tabell 11.6 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Statens historiska museer, Naturhistoriska riksmuseet och Statens maritima och transporthistoriska museer

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Ack. resultat t.o.m. år 2022	Resultat år 2023	Verksam- hetens intäkter år 2024	Kostnader som ska täckas år 2024	Resultat år 2024	Ack. resultat utgående år 2024
Verksamhet där intäkterna disponeras						
Arkeologisk uppdragsverksamhet	-35 840	1 900	152 600	150 700	1 900	-32 040
Cosmonova	-3 324	291	13 600	16 104	-2 504	-5 537
Vasamuseet	-7 718	-5 900	212 425	202 303	10 122	-3 496

Källa: Statens historiska museer, Naturhistoriska riksmuseet och Statens maritima och transporthistoriska museer.

Inom den arkeologiska uppdragsverksamheten vid Statens historiska museer pågår sedan flera år ett strategiskt utvecklingsarbete för att uppnå en ekonomi som på längre sikt är i balans. Under de år som verksamheten har bedrivits inom myndigheten har verksamheten uppvisat ett positivt resultat. Regeringen noterar det ackumulerade underskottet i den arkeologiska uppdragsverksamheten och följer myndighetens arbete med att minska detta.

11.6.2 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tabell 11.7 Anslagsutveckling 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

2022	Utfall	305 214	Anslagssparande
2023	Anslag	273 714 ¹	Utgiftsprognos
2024	Förslag	275 714	
2025	Beräknat	275 714	
2026	Beräknat	275 714	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till följande centrala museer som är stiftelser: Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum.

Tabell 11.8 Sammanställning över medelstillelning till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

Stiftelse	2023 ¹	2024 ²
Stiftelsen Nordiska museet	124 854	125 854
Stiftelsen Skansen	78 011	78 461
Stiftelsen Tekniska museet	51 317	51 767
Stiftelsen Arbetets museum	19 532	19 632
Summa	273 714	275 714

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Fördelningen av medel är preliminär.

Tabell 11.9 Sammanställning över avgiftsintäkter till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

Stiftelse	2019	2020	2021	2022
Stiftelsen Nordiska museet	52 078	26 031	33 272	53 418
Stiftelsen Skansen	180 420	69 642	109 653	209 469
Stiftelsen Tekniska museet	56 322	26 521	32 654	53 691
Stiftelsen Arbetets museum	4 165	2 024	2 123	6 639
Summa¹	292 985	124 218	177 702	323 217

Anm.: I stiftelsernas avgiftsintäkter ingår bl.a. entré- och visningsintäkter samt intäkter av försäljning och lokaluthyrning.

¹ Summan av de totala avgiftsintäkterna 2022 jämfört med 2019 visar på en god återhämtning efter pandemiåren 2020 och 2021.

Källa: De centrala museer som är stiftelser.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 11.10 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 8:2 Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	273 714	273 714	273 714
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	2 000	2 000	2 000
varav BP24	2 000	2 000	2 000
– Säkra kulturarvet	2 000	2 000	2 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	275 714	275 714	275 714

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 2 000 000 kronor årligen för 2024–2026 i syfte att säkra kulturarvet genom digitisering av arkiv- och föremålssamlingar. (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information.

Regeringen föreslår att 275 714 000 kronor anvisas under anslaget 8:2 *Centrala museer: Stiftelser* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 275 714 000 kronor respektive 275 714 000 kronor.

Lån till Stiftelsen Nordiska museet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Stiftelsen Nordiska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i huvudbyggnaden som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 77 300 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Nordiska museet bedriver ett arbete för ökad tillgänglighetsanpassning genom att åtgärda problem i museets basutställningar. Museet har även behov av ett förbättrat indraget skalskydd för att säkra samlingarnas säkerhet. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2024 besluta att Stiftelsen Nordiska museet får ta upp lån i Riksgälden som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 77 300 000 kronor.

Lån till Stiftelsen Skansen

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Stiftelsen Skansen får ta upp lån i Riksgäldskontoret för underhåll och utveckling av fastigheter och kulturhistoriska byggnader samt tillgänglighetsanpassning som uppgår till högst 80 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Skansen har ett eftersatt underhållsbehov i befintliga fastigheter och kulturhistoriska byggnader. Stiftelsen har även behov av att tillgänglighetsanpassa Skansen samt utföra övrigt nödvändigt underhållsarbete. De åtgärder som behöver genomföras för att Skansen fortsatt ska vara ett attraktivt besöksmål behöver delvis finansieras med lån. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2024 besluta att Stiftelsen Skansen får ta upp lån i Riksgälden som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 80 000 000 kronor.

Lån till Stiftelsen Tekniska Museet

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att för 2024 besluta att Stiftelsen Tekniska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret för investeringar i byggnationen av en ny visualiseringsdom som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 95 000 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Stiftelsen Tekniska museet har påbörjat byggnationen av en ny sfärisk byggnad i form av en visualiseringsdom med mål att bl.a. öka barn och ungas intresse för teknik och naturvetenskap. Under covid-19-pandemin minskade stiftelsens intäkter varför bl.a. delar av byggnationen nu behöver finansieras med lån. Regeringen bör därför bemyndigas att för 2024 besluta att Stiftelsen Tekniska museet får ta upp lån i Riksgäldskontoret som inklusive tidigare upplåning uppgår till högst 95 000 000 kronor.

11.6.3 8:3 Bidrag till vissa museer

Tabell 11.11 Anslagsutveckling 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

2022	Utfall	83 718	Anslagssparande	
2023	Anslag	79 718 ¹	Utgiftsprognos	79 718
2024	Förslag	79 718		
2025	Beräknat	79 718		
2026	Beräknat	79 718		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till museer och liknande institutioner.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 11.12 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 8:3 Bidrag till vissa museer

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	79 718	79 718	79 718
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	79 718	79 718	79 718

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 79 718 000 kronor anvisas under anslaget 8:3 *Bidrag till vissa museer* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 79 718 000 kronor respektive 79 718 000 kronor.

11.6.4 8:4 Forum för levande historia

Tabell 11.13 Anslagsutveckling 8:4 Forum för levande historia

Tusental kronor

2022	Utfall	53 145	Anslagssparande	907
2023	Anslag	50 757 ¹	Utgiftsprognos	50 310
2024	Förslag	53 157		
2025	Beräknat	57 609 ²		
2026	Beräknat	58 163 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 55 069 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 54 138 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Forum för levande historias förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för såväl prissumma som omkostnader för prisutdelning, avseende ett pris för humanitära och demokratifrämjande insatser. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till den fond som inrättats av Task Force for International Cooperation on Holocaust Education, Research and Remembrance, fr.o.m. 2013 benämnt International Holocaust Remembrance Alliance.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 11.14 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 8:4 Forum för levande historia

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	50 757	50 757	50 757
Pris- och löneomräkning ²	2 103	4 541	6 033
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	297	2 311	1 373
varav BP24 ³	297	2 297	1 297
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-174	-174	-174
– Insatser för att öka kunskapen om och motverka antisemitism	1 000	3 000	2 000
– Generell besparing i statsförvaltningen	-529	-529	-529
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	53 157	57 609	58 163

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 1 000 000 kronor för 2024 för insatser för att öka kunskapen om och motverka antisemitism. För 2025 beräknas anslaget ökas med 3 000 000 kronor och för 2026 beräknas anslaget ökas med 2 000 000 kronor för samma ändamål (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information). Anslaget minskas med 529 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 53 157 000 kronor anvisas under anslaget 8:4 *Forum för levande historia* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 57 609 000 kronor respektive 58 163 000 kronor.

11.6.5 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 11.15 Anslagsutveckling 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

År	Slagslag	Utgiftsprognos	Antal
2022	Utfall	Anslagssparande	80
2023	Anslag	80 ¹ Utgiftsprognos	79
2024	Förslag	80	
2025	Beräknat	80	
2026	Beräknat	80	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för utställningsgarantier. Anslaget får även användas för utgifter för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 11.16 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 8:5 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	80	80	80
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	80	80	80

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas under anslaget 8:5 *Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål* för 2023. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 80 000 kronor respektive 80 000 kronor.

12 Trossamfund

12.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för statens stöd till trossamfund.

12.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom trossamfund utgår från följande bedömningsgrunder:

- antalet församlingar och antalet medlemmar som får statligt stöd
- insatser för att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv långsiktig religiös verksamhet.

12.3 Resultatredovisning

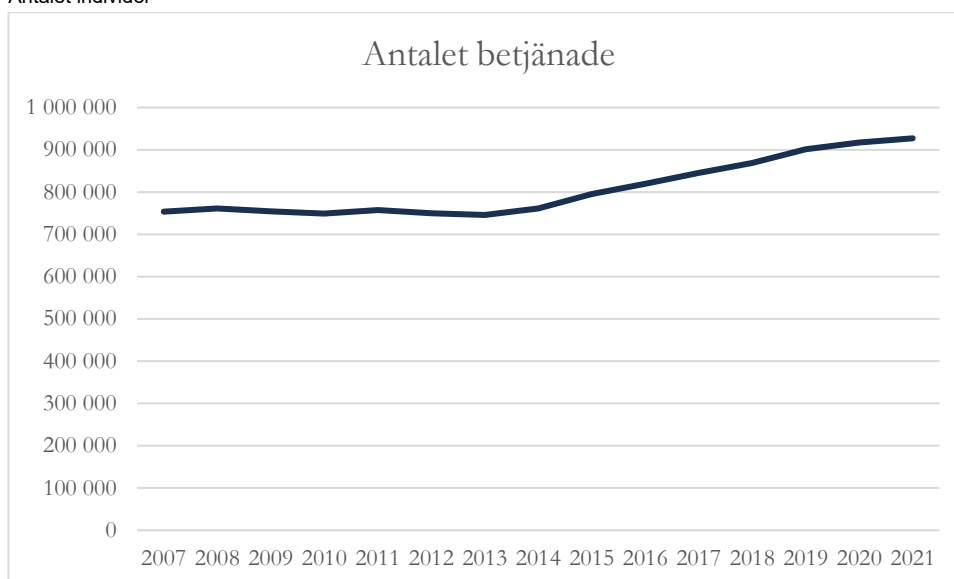
Det statliga stödet fortsätter att nå fler församlingar och medlemmar

Den 1 januari 2023 var 24 trossamfund och samverkansorgan statsbidragsberättigade enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. Under 2022 tillkom inte några nya trossamfund.

Enligt statistik från Myndigheten för stöd till trossamfund (SST) fanns den 31 december 2021 totalt 927 164 betjänade personer inom de statsbidragsberättigade trossamfunden, en ökning med drygt 10 000 jämfört med 2021. Antalet betjänade personer inom sådana trossamfund har ökat kraftigt sedan 2014 (diagram 12.1), vilket delvis förklaras av att fler trossamfund blivit berättigade till statsbidrag. De fem största statsbidragsberättigade trossamfunden var Romersk-katolska kyrkan, Pingströrelsen, Eumeniakyrkan, Förenade Islamiska Föreningar i Sverige och Sveriges muslimska förbund.

Diagram 12.1 Antalet betjänade personer inom de statsbidragsberättigade trossamfunden

Antalet individer

Källa: Myndigheten för Stöd till trossamfund

Från anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* utgick 2022 drygt 88,5 miljoner kronor som statligt bidrag till trossamfunden, vilket var drygt 16,5 miljoner kronor mindre än 2021. Minskningen berodde på att de tillfälliga medel som hade tillförts anslaget med anledning av covid-19-pandemin upphörde.

Huvuddelen av stödet för 2022, knappt 63 miljoner kronor, fördelades i likhet med tidigare år till trossamfunden i form av organisationsbidrag. Stödet motsvarar ett bidrag på knappt 70 kronor per betjänad person, vilket är en minskning med närmare 20 kronor jämfört med föregående år. Resterande del av stödet fördelades i form av verksamhetsbidrag respektive projektbidrag till trossamfunden.

Insatser för att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktig religiös verksamhet

En grundläggande förutsättning för att trossamfunden ska kunna bedriva en religiös verksamhet är att de som deltar i samfundens verksamhet känner sig trygga. Nivån på det stöd som fördelas enligt förordningen (2018:1533) om statsbidrag för säkerhets- och skydd åtgärder till organisationer inom det civila samhället höjdes under 2022 från 22 miljoner kronor till 44 miljoner kronor på anslaget 6:1 *Allmänna val och demokrati* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse. Stödet lämnas dels till skydd av byggnader, dels till bevakning av byggnader och riktar sig till både trossamfund och andra organisationer som uppfyller förutsättningarna enligt förordningen. Av medlen ska, i enlighet med riksdagens beslut, minst 10 miljoner kronor användas för att stärka enskilda kyrkors och enskilda trossamfunds säkerhets- och trygghetsarbete.

Kammarkollegiet beviljade 2022 statsbidrag om drygt 30 miljoner kronor. Huvuddelen av medlen gick till olika trossamfund och judiska organisationer (S2023/00865). Statskontoret inkom i maj 2023 med en utvärdering som skett på regeringens uppdrag av stödet och lämnade en rad förbättringsförslag i syfte att göra stödet mer ändamålsenligt och träffsäkerhet (S2023/01786).

12.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de statliga insatserna i form av stöd till trossamfund bidrar till att uppfylla målet för statens stöd till trossamfund genom att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktig religiös verksamhet.

När det gäller säkerhetsmedlen delar regeringen den slutsats som Statskontoret presenterat att nuvarande ordning har brister och att det är angeläget att måluppfyllelsen förbättras så att de organisationer som har störst behov av stöd också är de som får stöd.

12.5 Politikens inriktning

Trossamfunden är en viktig del av det civila samhället och ger med sin verksamhet stöd och hjälp i olika avseenden till såväl sina medlemmar och betjänade som till samhället i stort. De bidrar också till att hålla det demokratiska samtalet levande. Religionsfriheten och föreningsfriheten är centrala för den svenska demokratin och ska värnas, och gäller för alla.

Insatser inom politikområdet ska bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktig verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. En viktig aspekt av religionsfriheten är att alla ska känna sig trygga att utöva sin tro öppet, fullt ut och tillsammans med trosfränder. Likaså att kunna leva i religiös och kulturell samhörighet med andra. Religionsfriheten är en grundläggande, och grundlagsfäst, fri- och rättighet.

Det är ytterst statens ansvar att garantera den fysiska säkerheten för gudstjänstlokaler och den verksamhet som där bedrivs, så att troende i Sverige fullt ut kan åtnjuta sina fri- och rättigheter. Säkerhetsbidraget är ett viktigt komplement till det arbete som bedrivs av Polismyndigheten för att upprätthålla säkerheten i samhället. Regeringen föreslår därför att nivån på säkerhetsmedlen ska höjas med 30 miljoner kronor.

Statskontorets utvärdering (2023:11 Översyn av statsbidraget för säkerhetshöjande åtgärder till organisationer inom det civila samhället) av bidraget har dock visat att modellen kan bli mer ändamålsenlig. Regeringen kommer se över modellen och återkomma i frågan.

Inom ramen för sitt uppdrag arbetar Myndigheten för stöd till trossamfund med frågor som rör tro, religion och samfundsliv och myndigheten har därmed en viktig roll, inte minst givet oroligheter i Sverige och omvärlden kopplat till dessa frågor. Myndigheten har en aktiv samverkan med de myndigheter som ansvarar för allmän ordning och för att motverka spridning av falsk information. Genom dialog bidrar de till att förmedla och förklara grundläggande funktioner och värden i det svenska samhället och dra nytta av samverkan med trossamfund.

Regeringen gav den 17 augusti 2023 Myndigheten för stöd till trossamfund i uppdrag att planera en informationsinsats riktad till kommuner, regioner och myndigheter för att öka deras kunskap om trossamfund och deras verksamhet. Regeringen avser att fortsatt följa frågan om behovet av stärkt kunskap om trossamfund och deras verksamhet.

Regeringens bedömning är att antalet myndigheter bör minska för att öka effektiviteten i statsförvaltningen (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4 och utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Regeringen kommer därför att pröva frågan att inordna Myndigheten för stöd till trossamfund i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Regeringen avser att lämna ett uppdrag om att ta fram ett förslag på hur sammanslagningen kan genomföras och beskriva förslagens konsekvenser.

Utöver alternativet att Myndigheten för stöd till trossamfund inordnas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan alternativa utformningar av sammanslagningen övervägas. I analysen ska särskild hänsyn tas till effekter av geografisk omlokalisering och möjlighet till säkrad kompetensförsörjning.

12.6 Budgetförslag

12.6.1 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tabell 12.1 Anslagsutveckling 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tusental kronor

2022	Utfall	16 349	Anslagssparande	-299
2023	Anslag	16 600 ¹	Utgiftsprognos	16 472
2024	Förslag	16 782		
2025	Beräknat	17 522 ²		
2026	Beräknat	17 987 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 16 782 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 16 782 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för stöd till trossamfunds förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 12.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 9:1 Myndigheten för stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	16 600	16 600	16 600
Pris- och löneomräkning ²	540	1 296	1 771
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-358	-374	-384
<i>varav BP24³</i>	<i>-358</i>	<i>-358</i>	<i>-358</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-187	-187	-187
– Generell besparing i statsförvaltningen	-171	-171	-171
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	16 782	17 522	17 987

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 171 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 16 782 000 kronor anvisas under anslaget 9:1 *Myndigheten för stöd till trossamfund* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 17 522 000 kronor respektive 17 987 000 kronor.

12.6.2 9:2 Stöd till trossamfund

Tabell 12.3 Anslagsutveckling 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

2022	Utfall	82 599	Anslagssparande	577
2023	Anslag	81 919 ¹	Utgiftsprognos	81 288
2024	Förslag	81 100		
2025	Beräknat	81 100 ²		
2026	Beräknat	81 100 ³		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 81 100 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 81 100 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till trossamfund. Anslaget får användas för utgifter för Skatteverkets avgiftshjälp.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 12.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 9:2 Stöd till trossamfund

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	81 919	81 919	81 919
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-819	-819	-819
<i>varav BP24</i>	-819	-819	-819
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-819	-819	-819
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	81 100	81 100	81 100

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Anslaget minskas med 819 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 81 100 000 kronor anvisas under anslaget 9:2 *Stöd till trossamfund* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 81 100 000 kronor respektive 81 100 000 kronor.

13 Film

13.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för den nationella kulturpolitiken och för filmpolitiken.

13.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom film utgår från följande bedömningsgrunder:

- hur bidrag har fördelats med avseende på stöd till utveckling och produktion av värdefull svensk film i olika delar av landet,
- insatser för att sprida och visa värdefull svensk film i hela landet och internationellt,
- konstnärlig frihet inom ramen för stödgivningen, och
- antalet filmer ur det svenska filmarvet som har digitaliserats och gjorts tillgängliga genom biografvisning i Sverige.

Konstnärlig frihet är en ny bedömningsgrund fr.o.m. budgetpropositionen för 2024. Den knyter an till självständighetsmålet i de övergripande målen för den nationella kulturpolitiken och är även i enlighet med regeringens beslut om riktlinjer för Stiftelsen Svenska Filminstitutet (Filminstitutet) fr.o.m. 2022. Bedömningen görs vidare utifrån de fyra gemensamma bedömningsgrunderna för kulturområdet: barns och ungas tillgång till kultur, jämställdhet, tillgänglighet samt konstnärlig förnyelse och utveckling av verksamheten (se avsnitt 3.5).

13.3 Resultatredovisning

Filmåret i korthet

Första kvartalet 2022 hade covid-19-pandemin ännu en stor inverkan på verksamheten och arbetssituationen på Filminstitutet. Distansarbete förekom i stor utsträckning och vissa aktiviteter gick på sparlåga i linje med rådande restriktioner. Inledningen av 2022 var också filmen påverkad i alla led och krisstöd delades därför ut till olika delar av branschen under hela året. Totalt delades 306,1 miljoner kronor ut varav 124,4 miljoner kronor till produktionsledet och 181,7 miljoner kronor till visningsområdet.

Svensk film upplevde under 2022 ett stort internationellt genomslag med stor spridning och uppmärksamhet på filmfestivaler. Svensk film visades på de mest tongivande och prestigefulla festivalerna och erhöll priser på flera av dem. I Cannes vann *Triangle of Sadness* i regi av Ruben Östlund ett av filmvärldens mest åtråvärda priser, Guldpalmen, och Tarik Saleh vann pris för bästa manus för *Boy from Heaven*.

Utveckling och produktion av värdefull film i olika delar av landet

För att stimulera talanger och nya röster runt om i landet har Filminstitutet sedan 2013 en gemensam satsning med Sveriges Television, Moving Sweden, som riktas till upphovs personer som är i början av sin karriär, oavsett ålder.

Antalet regioner som mottagit utvecklings- och produktionsstöd är en indikator på att stöd till värdefull svensk film delas ut i olika delar av landet. I tolv av landets 21 regioner finns organisationer representerade som mottagit utvecklings- och produktionsstöd under året. År 2022 var första gången Filminstitutet undersökte detta, vilket innebär att det inte finns några jämförbara siffror från tidigare år. Nyckeltalet kommer att följas upp löpande framöver.

Inom kultursamverkansmodellen ansvarar regionerna för att fördela statligt stöd till filmkulturell verksamhet (se även avsnitt 4.3).

Produktionskostnaderna inom den långa spelfilmen har eskalerat på grund av ökad konkurrens om både kreatörer och filmarbetare samt på grund av inflation. En översyn av samtliga stöd och processer har därför inletts av Filminstitutet och beräknas pågå även under 2023.

Den 7 november 2022 öppnade Tillväxtverket första ansökningsomgången för det nya stödet till produktion av audiovisuella verk. Totalt 37 ansökningar inkom med en total söksumma på över 320 miljoner kronor. Av de 37 ansökningarna fick 14 bifall.

Inom ramen för Konstnärsnämndens stödgivning fördelades under 2022 ca 17,7 miljoner kronor till personer verksamma inom filmområdet i form av bl.a. arbetsstipendier, resebidrag och projektbidrag (se även avsnitt 8.3).

Tabell 13.1 Nyckeltal för stöd till svensk filmproduktion (lång spelfilm) 2016–2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Beviljade ansökningar (totalt antal) ¹	17 (325)	17 (385)	22 (370)	18 (473)	15 (405)	18 (418)	16 (387)
Andel, procent	5	4	6	4	4	4	4
Andel stöd av total budget (procent)	31,8	28,7	32,9	26,6	31,1	33,4	29,8
Genomsnitt budget (mnkr)	30,1	25,7	27,6	29,2	27,5	23,3	30,6

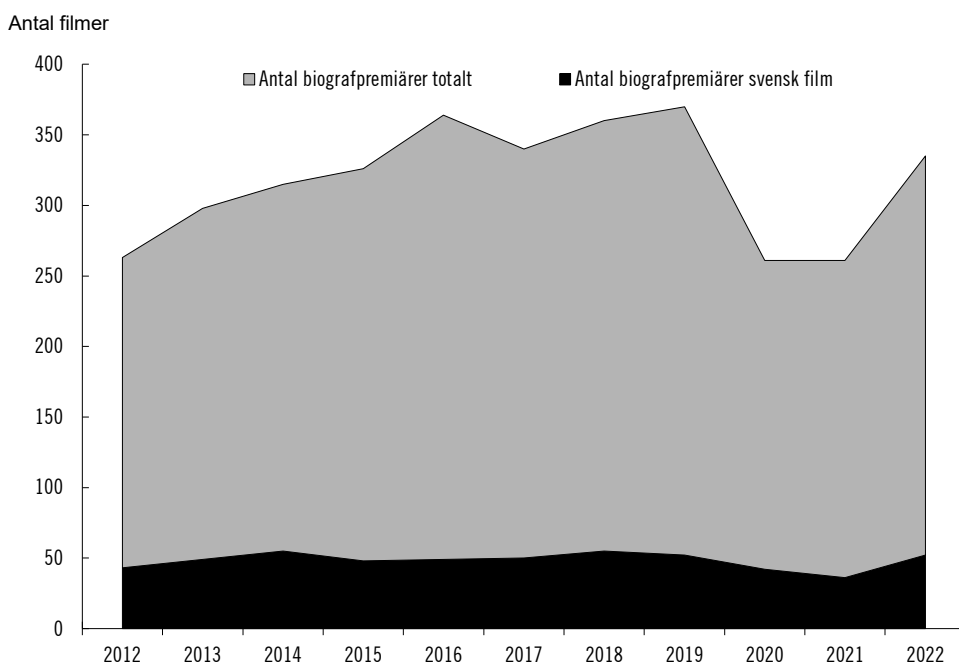
¹ Könsuppdelad statistik saknas på denna nivå, då det krävs en mer detaljerad genomgång av varje enskilt projekt för jämförbarhet.

Källa: Filminstitutet.

Spridning och visning av värdefull film i hela landet och internationellt

Trots att publikrestriktionerna för biograferna upphävdes den 9 februari 2022 har publiken inte kommit tillbaka i samma utsträckning som före pandemin. Under 2022 uppgick biografbesöken till 10,4 miljoner, ca 35 procent lägre jämfört med 2019 års besök (2019 betraktas som ett normalår).

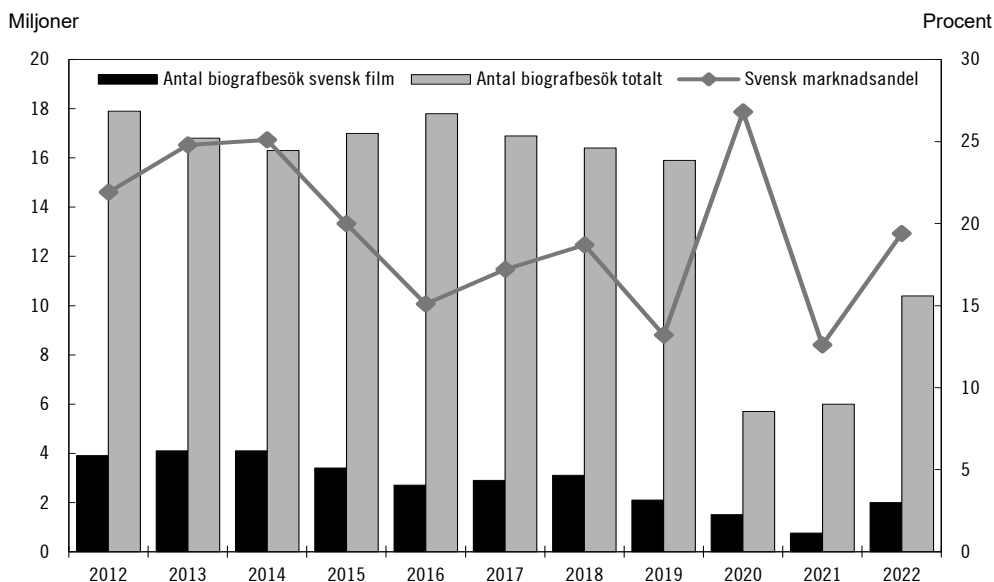
Under 2022 hade totalt 283 långfilmer biopremiär i Sverige, en ökning med 58 filmer jämfört med 2021. Ökningen kan delvis härledas till uppskjutna premiärer under pandemin. Även antalet premiärsatta svenska långfilmer ökade under 2022. Totalt hade 60 svenska långfilmer premiär, varav 52 på biograf och 8 via streaming, en ökning med 11 filmer jämfört med 2021.

Diagram 13.1 Biografpremiärer totalt och antal premiärer svensk film (och i andra visningsfönster) 2012–2022¹

¹ Därutöver hade en svensk lång spelfilm under 2020 sin premiär på en digital strömningstjänst. Under 2021 var den siffran 13 och 2022 hade 8 svenska långfilmer digitala premiärer.

Källa: Filminstitutet. Könsuppdelad statistik saknas.

Antalet biografbesök till svensk film uppgick till drygt 2 miljoner, vilket innebar en andel på 19,4 procent av de totala biografbesöken under 2022. Det är den högsta noteringen sedan 2015, bortsett från pandemiåret 2020 då den var över 20 procent, men de exceptionella omständigheterna gör året svårt att använda som jämförelse.

Diagram 13.2 Antal biografbesök svensk film, biografbesök totalt och svensk marknadsandel på biograf 2012–2022

Källa: Filminstitutet. Könsuppdelad statistik saknas.

Antal kommuner i Sverige som mottagit biografstöd är en indikator på den geografiska spridningen av Filminstitutets visningsfrämjande stöd och att värdefull film visas i hela landet. Av Sveriges alla 290 kommuner har 242 en biografaktör som mottagit biografstöd från Filminstitutet.

Under hösten 2022 utlystes också krisstöd för att stötta biografer i hela landet för att attrahera publik efter pandemin. Totalt avsattes 6,5 miljoner kronor i detta syfte.

Antalet rättighetsförsäljningar av svensk långfilm internationellt är en indikator på hur svensk film sprids utomlands. Under 2022 skedde 280 rättighetsförsäljningar internationellt av svensk långfilm och lång dokumentärfilm. År 2022 var första gången Filminstitutet undersökte detta, vilket innebär att det inte finns några jämförbara siffror från tidigare år.

För att göra film tillgänglig för personer med funktionsnedsättning fördelar Filminstitutet medel till syntolkning och textning av svensk film. Under 2022 fördelades 989 825 kronor vilket är en minskning jämfört med 2020 då Filminstitutet fördelade 1 250 347 miljoner kronor (2020 betraktas som ett normalår).

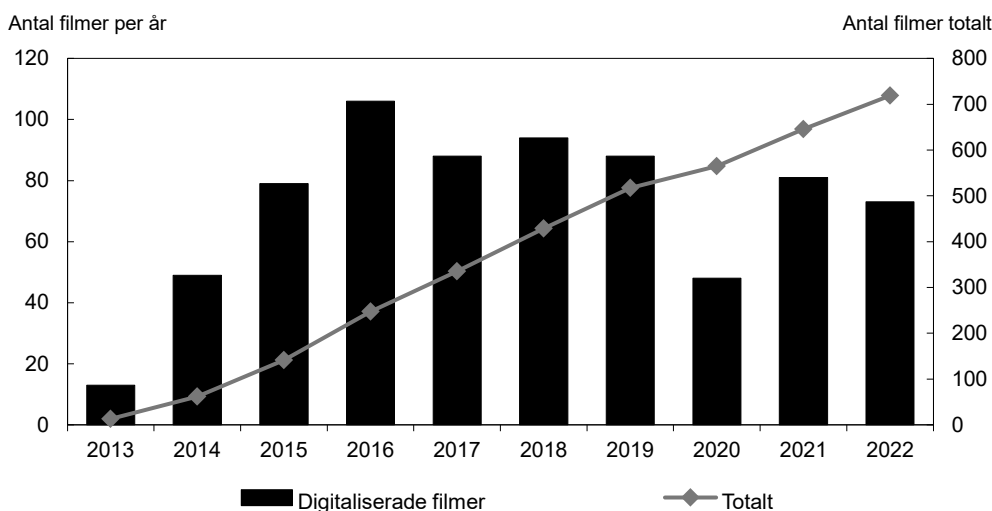
Konstnärlig frihet inom ramen för stödgivningen

Filminstitutet arbetar löpande med att se över hur den konstnärliga friheten upprätthålls i arbetsprocesser och interna beslutsgångar, samt i den externa kommunikationen i exempelvis stödutlysningar. För ansökningar om stöd till filmprojekt görs bedömningar av Filminstitutets sakkunniga experter (konsulenter) utifrån de kriterier som finns i stödets olika riktlinjer. Tre kvalitetskriterier, originalitet, hantverksskicklighet och angelägenhet, utgör grunden för alla bedömningar. Under 2022 initierade Filminstitutet bl.a. en genomgång av samtliga styrdokument kopplade till stödgivningen för att säkerställa att ingen text kan uppfattas som begränsande av den konstnärliga friheten. Under 2023 fortsätter arbetet som en del av Filminstitutets övergripande översyn av de filmpolitiska stöden.

Filmarvet

Filmpolitiken ska bidra till att filmarvet digitaliseras, liksom till underhåll och en väl fungerande spridningsverksamhet som kan tillgängliggöra detta. En viktig del av Filminstitutets strategier är därför digital reproduktion som syftar till att film inte ska bli otillgänglig av tekniska skäl. Analog film är skapade för analog biografer och när biograferna numera är digitala måste filmerna föras över till ett digitalt format. När de väl är digitala är de lätta att anpassa till andra digitala plattformar såsom strömningstjänster.

Diagram 13.3 Antalet digitaliserade filmer per år och antal filmer totalt 2013–2022

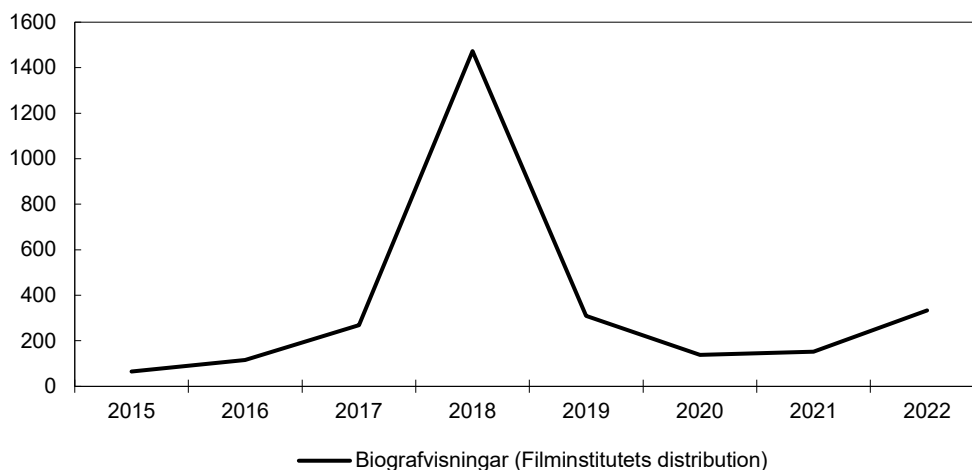

Källa: Filminstitutet. Könsupplad statistik saknas.

Filminstitutet verkar även för att sprida den digitaliserade filmen genom bl.a. en egen distribution och visningsverksamhet. Filminstitutet följer även på vilka platser som de digitaliserade filmerna visas för att kunna arbeta mer aktivt för visningar i hela landet.

Diagram 13.4 Filminstitutets biografdistribution av digitaliserade filmer 2015–2022

Antal visningar

Källa: Filminstitutet. Könsuppdelad statistik saknas.

Filmpedagogik

Skolbio, film på biograf under skoltid, ger unga möjligheten att besöka en biograf för första gången. Pandemin begränsade dock kraftigt möjligheten till skolbio men en svag återhämtning kan skönjas under 2022. I Filminstitutets årliga skolbioenkät uppgav 42 procent av kommunerna som besvarade enkäten att de hade arrangerat skolbio under 2021. Under 2020 var motsvarande siffra 38 procent.

Andelen kulturskolor som erbjuder kurser i film eller animation är en indikator på barns och ungas möjligheter till eget skapande i sin kommun. Under 2021 erbjöd 45 procent av kommunerna kurser i film eller animation. Det är en ökning jämfört med 2020 då motsvarande siffra var 38 procent. Statistik för 2022 blir tillgänglig först under andra halvan av 2023.

För att tillgängliggöra film för barn och unga på de nationella minoritetsspråken fördelade Filminstitutet stöd till två projekt, ett för versionering av en kortfilm till alla fem minoritetsspråken och ett för biografen som mötesplats för unga samer. Jämfört med tidigare år innebär det en markant nedgång. Att det uppsökande arbetet i huvudsak ställdes in under covid-19-pandemin, bedöms ha påverkat den här nya och relativt okända stödformen negativt.

Jämställdhet

För de filmer som erhåller produktionsstöd följs könsfördelningen för nyckelpositionerna regissör, manusförfattare och producent löpande upp. Jämfört med föregående år ökade andelen kvinnliga regissörer för samtliga filmer som fått produktionsstöd (exkluderat internationella samproduktioner), från 43 till 46 procent. I samma kategori var andelen kvinnliga manusförfattare 47 procent, vilket är något lägre jämfört med 2021 då andelen var 52 procent. Jämfört med föregående år minskade även andelen kvinnliga producenter för samtliga filmer som fått produktionsstöd (exkluderat internationella samproduktioner), från 58 till 47 procent.

13.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen anser att de olika insatser som gjorts inom filmområdet bidrar till att uppfylla målen för filmpolitiken och de nationella kulturpolitiska målen. I den bedömningen har regeringen bl.a. beaktat att Filminstitutet under året fördelat utvecklings- och produktionsstöd till ett brett utbud av värdefull svensk film i hela landet. Filmerna har på olika sätt levt upp till en mångfald av perspektiv, höga konstnärliga ambitioner, originalitet, angelägenhet och hantverksskicklighet och har haft potential att nå sin publik, i Sverige och internationellt. Filmstödgivningen har också skett på ett sådant sätt att den inte kan uppfattas som begränsande av den konstnärliga friheten. Mot bakgrund av att det finns organisationer representerade i tolv av 21 regioner som mottagit stöd till utveckling och produktion anser regeringen att även den regionala spridningen för filmstöden varit god.

Angående visning och spridning av värdefull film konstaterar regeringen att publiken inte hittat tillbaka till biosalongerna i samma utsträckning som före pandemin. De internationella festivalframgångarna 2022 har dock satt ljuset på svensk film, vilket bedöms kunna bidra till en positiv utveckling på områden som distribution/visning men också produktion liksom kompetenstillförsel och finansiering. Stöd till produktion av audiovisuella verk som infördes under 2022 som ett nytt, näringspolitiskt motiverat verktyg, bedöms även komplettera de kulturpolitiskt motiverade selektiva filmstöden, till gagn för filmbranschen.

Regeringen konstaterar att tillgängligheten till svensk film för personer med funktionsnedsättning minskade något under 2022 jämfört med 2020.

Filminstitutets biografdistribution av digitaliserade filmer bedöms spegla en vilja hos bioograferna att satsa igen efter pandemin. Antalet visningar för filmer i distribution är nu detsamma som före pandemin. Regeringen noterar dock att antalet digitaliserade filmer är på en lägre nivå än föregående år och på en fortsatt lägre nivå än före pandemin. Det gäller även för det filmfrämjande arbetet filmpedagogik. En svag återhämtning går dock att skönja för exempelvis skolbio. Regeringens bedömning är att målet att tillgängliggöra, bevara och utveckla det svenska filmarvet samt ge barn och unga tillgång till kultur är uppfyllt.

Regeringen noterar också att det under 2022 fortsatt var en lägre andel kvinnor än män på nyckelpositionerna regissör, manusförfattare och producent för samtliga filmer som fått produktionsstöd. Mot denna bakgrund bedöms det filmpolitiska målet om att jämställdhet ska prägla filmområdet som delvis uppfyllt.

13.5 Budgetförslag

13.5.1 10:1 Filmstöd

Tabell 13.2 Anslagsutveckling 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

2022	Utfall	628 444	Anslagssparande	
2023	Anslag	553 444 ¹	Utgiftsprognos	553 444
2024	Förslag	554 444		
2025	Beräknat	554 444		
2026	Beräknat	554 444		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till utveckling, produktion, visning och spridning av film, samt till filmkulturell verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 13.3 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 10:1 Filmstöd

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	553 444	553 444	553 444
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 000	1 000	1 000
<i>varav BP24</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>	<i>1 000</i>
– Säkra kulturarvet	1 000	1 000	1 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	554 444	554 444	554 444

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 1 000 000 kronor årligen för 2024–2026 i syfte att säkra kulturarvet genom digitisering av arkiv- och föremålssamlingar (se avsnitt 3.7 Politikens inriktning för kulturområdet för mer information).

Regeringen föreslår att 554 444 000 kronor anvisas under anslaget 10:1 *Filmstöd* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 554 444 000 kronor respektive 554 444 000 kronor.

14 Medier

14.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för medieområdet.

14.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom medier utgår från följande bedömningsgrunder:

- spridningen av press- och mediestöd över landet fördelat på antal nyhetsmedier eller insatser,
- dagspressens ekonomiska resultat och övergripande utveckling,
- antalet taltidningar och prenumeranter samt kostnadsutveckling,
- granskningsnämnden för radio och tv:s bedömning av om programföretagen i allmänhetens tjänst har uppfyllt sina public service-uppdrag,
- antalet tillstånd respektive registreringar av icke tillståndspliktig sändningsverksamhet gällande radio och tv,
- antalet ärenden i granskningsnämnden för radio och tv samt andelen fällande beslut, och
- insatser för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem mot skadlig mediepåverkan.

I resultatredovisningen redovisas även vissa resultat från verksamheten vid public service-företagen. Public service-verksamheten fyller en central funktion för att de mediepolitiska målen ska uppfyllas. Granskningsnämnden för radio och tv vid Myndigheten för press, radio och tv (MPRT) har i uppdrag att bedöma i vilken utsträckning företagen har uppfyllt villkoren för sändningarna.

14.3 Resultatredovisning

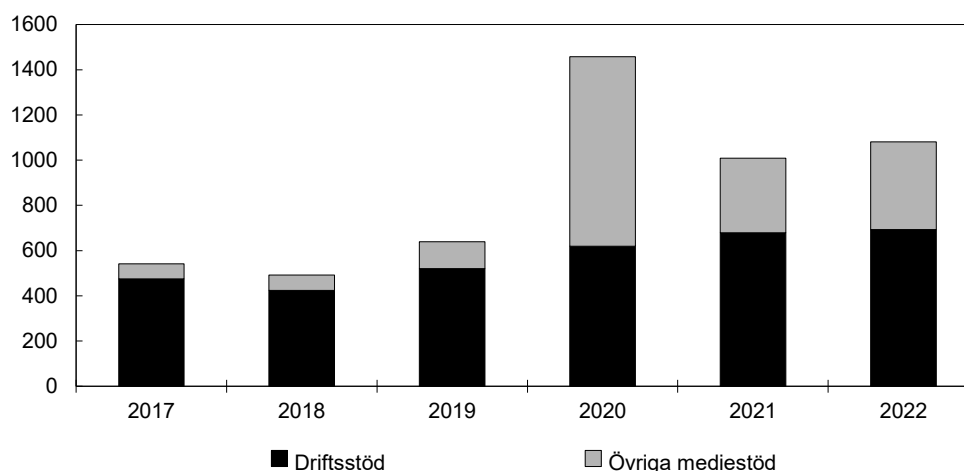
Spridning av press- och mediestöd över landet

Under 2022 betalades sammanlagt ca 1 081 miljoner kronor ut i press- och mediestöd, vilket innebar en viss ökning jämfört med föregående år (1 009 miljoner kronor).

Ökningen beror i huvudsak på att ett nytt stöd har införts med anledning av övergången till utdelning av post varannan dag.

Diagram 14.1 Utbetalat driftsstöd och övriga mediestöd

Miljoner kronor

Anm.: Övriga mediestöd innefattar distributionsstöd, innovations- och utvecklingsstöd, lokalt stöd, redaktionsstöd och stöd för viss tidningsdistribution.

Källa: Myndigheten för press, radio och tv:s årsredovisning 2017–2022.

Kostnaderna för presstödet ökar då fler mottagare har rätt att ta del av stödet

Presstöd ges till abonnerade dagstidningar och består av driftsstöd och distributionsstöd. Under 2022 betalades ca 684 miljoner kronor ut i driftsstöd till 79 av totalt 147 dagstidningar, jämfört med ca 679 miljoner kronor till 78 tidningar året innan.

Utgifterna för driftsstöd har ökat de senaste åren till följd av att fler traditionella förstaidningar, dvs. större tidning i förhållande till mindre konkurrerande tidning på samma ort, har tappat i upplaga och blivit berättigade till stödet.

Distributionsstödet syftar till att främja samverkan mellan tidningar och stimulera till så stor spridning som möjligt. Stödet ges till tidningar som samdistribueras, dvs. där flera tidningsföretag deltar i distributionen. För 2022 beviljades ca 61 miljoner kronor i stöd till 126 dagstidningstitlar, att jämföra med ca 64 miljoner kronor till 123 dagstidningstitlar föregående år.

Under 2022 har stöd för första gången betalats ut för tidningsdistribution med anledning av övergången till utdelning av post varannan dag. Syftet med stödet är att kompensera nyhetstidningar för extra distributionskostnader för fortsatt utdelning fem dagar i veckan. Det totala utbetalade stödet för två ansökningsomgångar (en för 2021 och en för 2022) blev sammanlagt ca 20,5 miljoner kronor.

Minskat utrymme för mediestöd

Det teknikneutrala mediestöd som kan fördelas till allmänna nyhetsmedier består av ett stöd för lokal journalistik i områden med svag bevakning, ett stöd för redaktionell verksamhet och ett innovations- och utvecklingsstöd. Dessa stödformer delas ut i mån av tillgängliga medel. Till följd av de senaste årens ökade kostnader för det rättighetsbaserade driftsstödet, så minskar det ekonomiska utrymmet för övriga former av mediestöd.

Stöd till lokal journalistik syftar till att nå svagt bevakade områden, s.k. vita fläckar. Under 2022 fördelades ca 141 miljoner kronor till stöd för lokal journalistik. Det är samma belopp som föregående år och stödet har liksom tidigare nått ut i 20 län och i stort sett lika många områden, 224 jämfört med 225 föregående år.

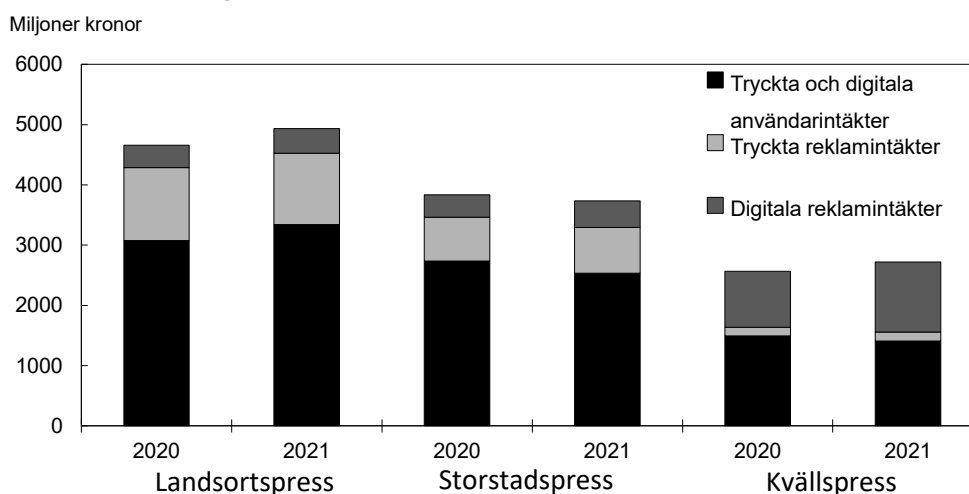
Sedan 2020 finns ett stöd för redaktionell verksamhet. Under 2022 beviljades ca 155 miljoner kronor till 83 nyhetsmedier, vilket kan jämföras med föregående år då ca 91 miljoner kronor beviljades till 106 nyhetsmedier. Samtidigt uppgick summan av det totala sökta redaktionsstödet i ansökningarna till drygt 660 miljoner kronor, vilket innebär att den beviljade stödnivån justerats ned.

Innovations- och utvecklingsstöd får fördelas till allmänna nyhetsmedier för utveckling av redaktionellt innehåll i digitala kanaler eller utveckling av digitala affärsmodeller. Utifrån beslut fattade under perioden 2019–2021 har 11,2 miljoner kronor betalats ut i innovations- och utvecklingsstöd under 2022. Inga nya beslut har dock fattats 2022 då det inte funnits tillgängliga medel för det.

Dagspressens ekonomiska utveckling

Dagspressens omsättning har minskat under flera år. Huvudorsaken är den strukturella omvandlingen av mediemarknaden där en allt större del av investeringarna har flyttats från traditionella medier, som tryckta tidningar, till internetbaserade reklamkanaler. Under 2019–2022 har tidningsmarknadens aktörer genomfört flertalet strukturaffärer som ett led i att hantera denna utveckling. Exempelvis godkände Konkurrensverket under 2022 ett djupgående samarbete via korsägande mellan Bonnier News Local och Gota Media (Medieekonomi, MPRT och Göteborgs universitet [Nordicom], 2022).

Diagram 14.2 Dagspressens tryckta och digitala användarintäkter samt tryckta och digitala reklamintäkter

Anm.: Tryckta reklamintäkter är exklusive reklambilagor. Uppgifterna om landsorts- respektive storstadspressens digitala reklamintäkter bygger på inrapportering till TU från berörda tidningsföretag. Uppgifterna om kvällspressens digitala reklamintäkter bygger på sammanvägningar av statistik från IRM, TU och berörda företags årsredovisningar. Siffrorna är därför att betrakta som uppskattningar.

Källa: Medieekonomi 2021–2022.

Samtidigt som konkurrensen om reklaminvesteringar ökar från globala plattformar fortsätter digitala annonsintäkter att utvecklas starkt och den ökade betydelsen av publik- och användarintäkter förstärktes under 2021.

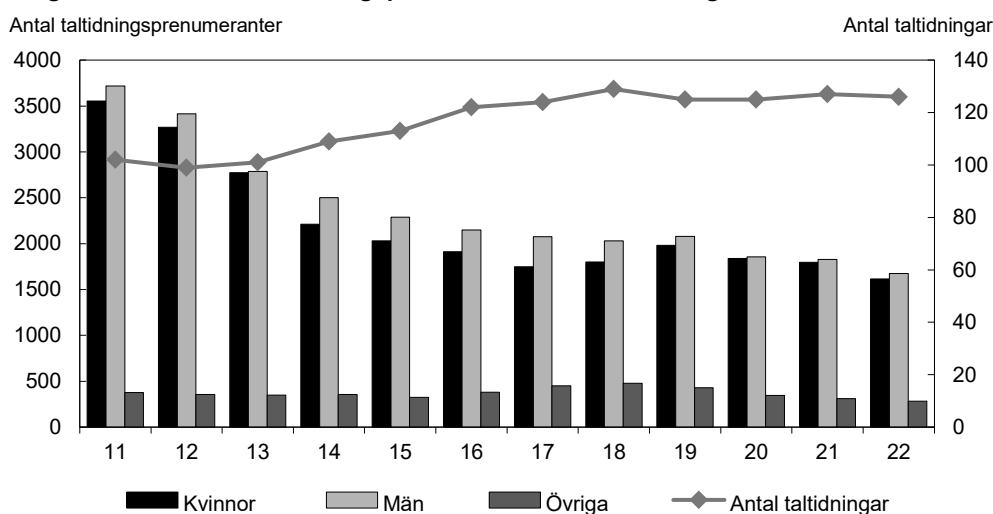
Under 2021 vek morgonpressens användarintäkter nedåt och de statliga stöden minskade kraftigt då tillfälliga stöd till följd av covid-19-pandemin avvecklades. Trots detta steg de samlade rörelseintäkterna något, bl.a. som ett resultat av att investeringarna i tidningsföretagens digitala reklamkanaler växte med nästan 21 procent. Det samlade rörelseresultatet för 2021 uppgick till 845 miljoner kronor, en förbättring jämfört med 2020 års samlade resultat på minus 50 miljoner kronor. Orsakerna till 2021 års resultat är besparingsåtgärder som bl.a. minskade

produktionskostnader, avyttringar av kontors- och tryckerifastigheter samt personella neddragningar. Det samlade positiva resultatet kan också förklaras av storstadstidningarnas relativt goda resultat. Dessa konkurrerar i dag digitalt med landsortstidningarna både vad gäller innehåll och reklamintäkter.

Färre prenumeranter trots stort utbud av taltidningar

De flesta av landets alla dagstidningar ges ut som taltidning. Medan utbudet av taltidningar har ökat, har antalet taltidningsprenumeranter nära halverats det senaste decenniet, delvis till följd av ett bortfall av prenumeranter efter övergången till talsyntesproducerade och internetdistribuerade taltidningar. En del av minskningen kan också förklaras av covid-19-pandemin. Trots att verksamheten kunnat bedrivas som planerat under 2022 har antalet prenumeranter fortsatt minska. Under 2022 togs en ny ekonomisk stödmodell i bruk där det ekonomiska stödet till dagstidningarna i huvudsak är schablonbaserat, vilket underlättar processen kring ansökan om stöd. Modellen öppnar även upp för dialog mellan Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) och tidningsföretagen kring prissättning av abonnemang för taltidningens ofta priskänsliga målgrupp. Kostnaderna för taltidningsverksamheten ökade och uppgick till ca 41 miljoner kronor, varav ca 6,1 miljoner kronor var bidrag till tidningsföretagen (föregående år ca 37,3 miljoner kronor, varav 5,6 miljoner kronor i bidrag till tidningsföretagen).

Diagram 14.3 Antal taltidningsprenumeranter och taltidningar

Källa: Tal- och punktskriftsbibliotekets årsredovisningar 2011–2012 och Myndigheten för tillgängliga mediers årsredovisningar 2013–2022.

MTM har på regeringens uppdrag sett över hur taltidningsverksamheten skulle kunna anpassas till det moderna medielandskapet. I rapporten En taltidning i takt med tiden (Ku2021/00658) har myndigheten analyserat förutsättningarna att bredda verksamheten så att fler innehålls- och spridningsformer för nyheter och samhällsinformation kan inkluderas.

Granskningsnämndens bedömning av om public service-företagen uppfyllt sina uppdrag

Granskningsnämnden för radio och tv vid MPRT granskar årligen Sveriges Radio AB:s (SR), Sveriges Television AB:s (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB:s (UR) public service-redovisningar. Utifrån redovisningarna bedömer nämnden om programföretagen har uppfyllt sina uppdrag i allmänhetens tjänst enligt

sändningstillstånd, medelsvillkor och beslut om tillgängliggörande av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning.

Granskningsnämnden anser att SR, SVT och UR har uppfyllt sina respektive public service-uppdrag under 2022 utom avseende villkoret att tydligt och utförligt redovisa den programverksamhet på internet som programföretagen vill tillgodoräkna sig. Granskningsnämnden anser att kraven i denna del endast delvis uppfyllts. Det framgår därför inte i alla delar tydligt om uppfyllandet av varje enskilt innehållsvillkor huvudsakligen skett i marknätet. Enligt nämnden behöver programföretagen utveckla sina redovisningar i dessa delar (Ku2023/00769).

SVT och UR omfattas av särskilda krav på tillgänglighet till tv-sändningar och beställ-tv genom textning, teckenspråkstolkning, uppläst text och syntolkning. Företagen ska bl.a. texta samtliga förproducerade program och minst 75 procent av de direktsända programmen. Enligt granskningsnämnden har SVT uppfyllt kraven för 2022 men företaget behöver utveckla sin redovisning i vissa delar. Bland annat bör det tydligare framgå vad som gjorts för att eftersträva en ökad kvalitet i textningen av direktsända program. UR har uppfyllt alla kraven för 2022 utom kraven avseende teckenspråkstolkning och syntolkning i tv-sändningarna. Enligt nämndens beräkning har UR tillgängliggjort 4,95 procent av sändningstiden med teckenspråkstolkning och 4,94 procent med syntolkning under året. UR har därmed inte uppfyllt kraven på 5,5 procent tillgängliggörande (Ku2023/00769).

Tillståndsgivning respektive registrering av sändningsverksamhet för radio och tv

Tillstånd för radio- och tv-sändningar

I dag har 18 programbolag 47 tillstånd att sända tv i marknätet (inklusive Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB). Tillstånden gäller t.o.m. den 31 december 2025.

Det finns 3 nationella och 35 lokala och regionala tillstånd att sända analog kommersiell radio som gäller t.o.m. den 31 juli 2026. 2014 beviljade MPRT tillstånd att sända digital kommersiell radio i 21 nationella och 3 lokala eller regionala program-tjänster som förlängts och gäller t.o.m. 31 juli 2026. I augusti 2023 beviljades ytterligare sex nationella och ett regionalt tillstånd att sända digital kommersiell radio som löper ut vid samma tidpunkt. Därmed har tillståndsperioderna för analog och digital kommersiell radio synkroniserats.

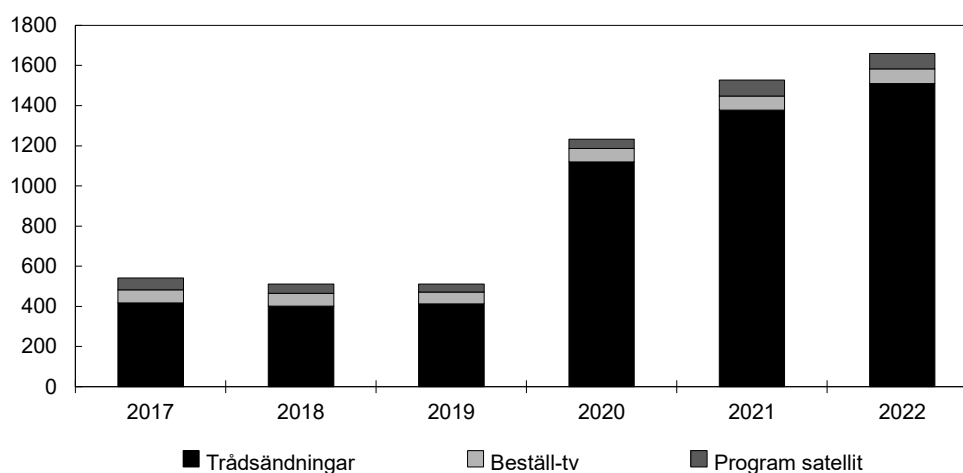
MPRT har i december 2022 redovisat ett regeringsuppdrag om marknaden för digitalradio och förutsättningarna för en långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet (Ku2022/01937).

Registrering av icke-tillståndspliktig sändningsverksamhet ökar

Satellitsändningar, trådsändningar och beställ-tv-tjänster kräver inte tillstånd men ska registreras hos MPRT.

Diagram 14.4 Registrerad icke-tillståndspliktig sändningsverksamhet och beställ-tv-tjänster

Antal programtjänster

Anm.: All trådsändning av radio och tv redovisas samlat. Ingen uppdelning görs mellan kabel-tv och annan trådsändning, exempelvis via internet.

Källa: Myndigheten för press, radio och tv:s årsredovisningar 2017–2022.

En bidragande anledning till att antalet registrerade trådsändningar av radio och tv (traditionella kabelsändningar eller via exempelvis internet) ökat markant under perioden 2020–2022 (se diagram 14.5) är att det under covid-19-pandemin fanns restriktioner för antalet deltagare under allmänna sammankomster vilket innebar att t.ex. gudstjänster och föreläsningar sändes direkt via internet.

Antal ärenden i granskningsnämnden för radio och tv samt andelen fällande beslut

Granskningsnämnden för radio och tv prövar om innehållet i program som sänts i tv, sökbar text-tv eller radio, eller som har tillhandahållits som beställradio som finansieras med public service-avgift eller beställ-tv följer de regler som finns i sändningstillstånd och i radio- och tv-lagen (2010:696). Antalet anmälningar till granskningsnämnden för radio och tv uppgick 2022 till 2 294, vilket är något färre än 2021 (2 565). Även antalet upprättade granskningsärenden var färre än förra året (1 621 jämfört med 1 676).

Av tabellen nedan (tabell 14.1) framgår granskningsnämndens avslutade ärenden fördelade på beslutstyp. I ca 31 procent av ärendena friades programföretagen (33 procent år 2021) och i drygt 2 procent av ärendena fälldes de (knappt 2 procent 2021).

Tabell 14.1 Avslutade granskningsärenden fördelade på beslutstyp 2015–2022

Antal ärenden	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Friande	505	459	505	472	625	578	583	466
Kritiserande	11	14	15	12	6	3	0	0
Fällande	50	68	39	63	55	34	32	36
Övrigt	110	110	159	280	173	118	115	73
Beslut att inte genomföra granskning	652	648	850	1 064	1 052	999	1 020	916
Totalt	1 328	1 299	1 568	1 891	1 911	1 732	1 750	1 491

Anm.: Granskningsnämndens avgjorda ärenden 2015–2022 (antal fördelade efter beslutstyp). Kategorin övrigt innehåller t.ex. avskrivningar på grund av anonyma anmälningar eller anmälningar mot utländska programbolag. Under 2021 övertog Medieombudsmannen prövningen av intrång i privatlivet för public service-bolagen, TV4 AB och C More Entertainment AB vilket påverkar jämförelsen över tid.

Källa: Myndigheten för press, radio och tv:s årsredovisningar 2015–2022.

Krav på att tillgängliggöra program

MPRT har även prövat om leverantörer av medietjänster har uppfyllt kraven att tillgängliggöra program för personer med funktionsnedsättning. Uppföljningen för perioden 1 september 2021 till 31 augusti 2022 omfattade hur TV4 Aktiebolag, Viaplay Group Sweden AB, HBO Nordic AB och ett urval av leverantörer med generella krav på främjande följt skyldigheterna. TV4 Aktiebolag och HBO Nordic AB, som under redovisningsperioden omfattades av särskilda skyldigheter, har uppfyllt kraven. Viaplay Group Sweden AB har uppfyllt kraven för sina linjära tv-tjänster som omfattats av särskilda skyldigheter, men inte samtliga krav för sin beställ-tv-tjänst Viaplay.se som också omfattats av särskilda skyldigheter. 26 leverantörer med generella krav på främjande har uppfyllt dessa avseende 34 programtjänster, jämfört med föregående period då 11 leverantörer uppfyllde kraven avseende 11 programtjänster. En leverantör med krav på främjande uppfyllde inte kravet för sin programtjänst, jämfört med föregående period då fem leverantörer inte uppfyllde kraven för sina programtjänster.

Stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan

Statens medieråd har sedan 2018 haft i uppdrag att arbeta för ökad medie- och informationskunnighet (MIK) t.ex. genom att utveckla samverkan mellan relevanta aktörer (Ku2023/00466). Myndigheten har inom ramen för uppdraget utvecklat och fördjupat samverkan inom det nationella aktörsnätverket för MIK genom att ytterligare ha utökat medlemskretsen och stärkt samverkanskretsen med ett forum för samverkan med privata medieaktörer. De har även genomfört en större nationell MIK-kartläggning som bör betraktas som en baslinjemätning för framtida mätningar. Vidare har myndigheten vidareutvecklat den digitala kunskapsbanken genom fler resurser. Inför de nationella valen genomfördes en valsatsning med kampanjen #informeratval som spreds till skolbibliotek och folkbildare. Statens medieråd har även, i enlighet med det s.k. AV-direktivet, rapporterat till kommissionen vilka åtgärder som gjorts för att främja medie- och informationskunnighet i Sverige (Ku2022/01776).

Som ett led i myndighetens uppgift att sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediesituation har myndigheten under året genomfört ett flertal utåtriktade aktiviteter utöver det material som finns på myndighetens webbplats.

Statens medieråd har under 2022 fortsatt ingått i regeringens kunskapslyft för barnets rättigheter (Ku2022/01686). Myndigheten har implementerat det barnrättspaket som togs fram 2021 bestående av en barnrättspolicy och olika stödmaterial. Myndigheten har också arbetat med metodutveckling och information riktad till barn, bl.a. genom att ta fram en barn- och unga-sektion på myndighetens webbplats.

Sedan 2021 är Statens medieråd koordinator för Sveriges Safer Internet Center (SIC). SIC är ett EU-projekt som finns i samtliga medlemsstater och som syftar till att skydda barn från utsatthet på nätet. Statens medieråds arbete innebär att utgöra kunskapscenter om möjligheter och risker kopplade till barns medieanvändning.

Statens medieråd fastställer även åldersgränser för film enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt. Under 2022 fattade myndigheten beslut i 813 granskningsärenden, varav 323 rörde långfilmer, att jämföra med totalt 672 ärenden 2021 och 531 ärenden 2020.

En stärkt myndighetsstruktur på medieområdet

För att uppnå en mer ändamålsenlig myndighetsstruktur inom medieområdet fick en särskild utredare den 21 mars 2022 i uppdrag (Ku2022/00643) att utreda konsekvenserna av ett inordnande av uppgifterna vid Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv. Utredaren överlämnade den 16 augusti 2022 departementspromemorian Inordnande av Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv (Ds 2022:17). Promemorian har remitterats (Ku2022/01369).

14.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens samlade bedömning är att de olika insatser som gjorts inom medieområdet bidrar till att uppfylla målen för mediepolitiken. En mer ändamålsenlig utformning av mediestödet skulle dock i än högre grad bidra till måluppfyllelsen. Inom mediestödet har driftsstödets kostnader fortsatt att öka på bekostnad av andra stödformer vilket tydliggjort behovet av att anpassa mediestödet till ett modernt medielandskap. Mediestödsutredningen (Ku 2021:B) har i departementspromemorian Ett hållbart mediestöd för hela landet (Ds 2022:14) lämnat förslag om nytt system för mediestöd. Promemorian har remitterats. Regeringen har i juni 2023 lämnat propositionen Ett hållbart mediestöd för hela landet (prop. 2022/23:133) till riksdagen.

Tidigare har områden som saknar lokal journalistik blivit allt fler, men 2019/2020 noterades ett trenderbrott. Den avstannande trenden av vita fläckar håller i sig. Stödet för lokal journalistik och public service-bolagens nystartade redaktioner har haft betydelse för denna utveckling.

Taltidningsverksamheten har fortsatt bedrivits i enlighet med den inriktning som riksdagen godkänt, dvs. att personer med sådana funktionsnedsättningar som innebär att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning ska få god tillgång till dessa tidningar genom taltidningar (prop. 2012/13:1 utg.omr. 17, bet. 2012/13:KrU1, rskr. 2012/13:111). Regeringen bedömer att målet för verksamheten utifrån denna inriktning får anses uppfyllt. Samtidigt är inriktningen inte längre ändamålsenlig utan behöver anpassas till de förutsättningar som råder i det nya medielandskapet.

I sändningstillstånd, medelsvillkor och beslut om tillgängliggörande av tv-sändningar för personer med funktionsnedsättning ställs grundläggande villkor och krav på public service-företagens verksamhet. Utifrån dessa villkor bidrar SR, SVT och UR till att

uppfylla de mediepolitiska målen. Regeringen bedömer, utifrån granskningsnämnden för radio och tv:s beslut, att SR, SVT och UR har uppfyllt sina respektive public service-uppdrag under 2022 utom avseende villkoret att tydligt och utförligt redovisa den programverksamhet på internet som programföretagen vill tillgodoräkna sig. Beträffande kraven på tillgänglighet bedömer regeringen, utifrån granskningsnämnden för radio och tv:s beslut, att SVT uppfyllt kraven på tillgänglighet till tv-sändningar och beställ-tv men behöver utveckla sin redovisning i vissa delar. UR har uppfyllt alla kraven utom kraven på teckenspråkstolkning och syntolkning i tv-sändningarna.

Regeringen bedömer att de insatser som gjorts av Statens medieråd bl.a. genom att utveckla arbetet med MIK och den digitala kunskapsbanken, fastställa åldersgränser i samverkan med andra myndigheter och organisationer och genomföra utåtriktade aktiviteter har bidragit till att uppfylla det riksdagsbundna målet om att stärka barn som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan.

14.5 Politikens inriktning

Ett hållbart mediestöd för hela landet

Regeringen har föreslagit ett nytt mer ändamålsenligt och teknik neutralt stödsystem för medier som är anpassat till ett modernt medielandskap. Mediestödets syfte är att stärka demokratin genom att främja allmänhetens tillgång till oberoende nyhetsförmedling. Stödet ska främst främja tillgången till lokal och regional nyhetsförmedling i hela landet. Stödet ska också bidra till en mångfald av allmänna och oberoende nyhetsmedier av hög kvalitet. Parallellt med regeringens arbete med nytt mediestöd utreds behovet av ett tidsbegränsat stöd för tidskrifter som bedriver fördjupande samhälls- och nyhetsjournalistik.

En modernisering av taltidningsverksamheten

Taltidningarna görs i dag tillgängliga genom digital teknik. Regleringen är dock fortfarande uppbyggd kring dagstidningsbegreppet och papperstidningens förutsättningar. Regeringen föreslår därför en förändring av inriktningen så att personer med synnedsättning eller läsnedsättning ska få god tillgång till allmänna nyhetsmedier och tidskrifter med samhälls- och nyhetsjournalistik genom taltidning (se avsnitt 14.6.4).

En samlad mediemyndighet

I departementspromemorian Inordnande av Statens medieråd i Myndigheten för press, radio och tv (Ds 2022:17) analyseras konsekvenserna av ett inordnande av Statens medieråds samtliga uppgifter i MPRT. Det primära syftet med en samlad organisation är att skapa en mer ändamålsenlig myndighetsorganisation med stärkt kompetens. Ett inordnande bedöms ge bättre förutsättningar att arbeta med omvärldsbevakning, analys och kunskapsspridning och på sikt bedöms det även finnas samordningsvinster avseende kansli- och stödfunktioner samt lokalkostnader. MPRT fick därför i uppdrag den 11 februari 2023 att förbereda för inordnande av uppgifter från Statens medieråd och Statens medieråd fick i uppdrag att förbereda för avveckling samt överföring av uppgifter till MPRT den 31 december 2023. Regeringen aviserade i 2023 års ekonomiska vårpropositionen om en flytt av Statens medieråds verksamhet och ändamål till utgiftsområde 1. Regeringen följer fortsatt inordnandet under 2024.

14.6 Budgetförslag

14.6.1 11:1 Sändningar av TV Finland

Tabell 14.2 Anslagsutveckling 11:1 Sändningar av TV Finland

Tusental kronor

2022	Utfall	9 721	Anslagssparande	
2023	Anslag	9 671 ¹	Utgiftsprognos	9 597
2024	Förslag	9 574		
2025	Beräknat	9 574		
2026	Beräknat	9 574		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Sverigefinska Riksförbundet för sändningar av TV Finland.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 14.3 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 11:1 Sändningar av TV Finland

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	9 671	9 671	9 671
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-97	-97	-97
<i>varav BP24</i>	-97	-97	-97
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-97	-97	-97
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	9 574	9 574	9 574

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 97 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 9 574 000 kronor anvisas under anslaget 11:1 *Sändningar av TV Finland* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 9 574 000 kronor respektive 9 574 000 kronor.

14.6.2 11:2 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tabell 14.4 Anslagsutveckling 11:2 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tusental kronor

2022	Utfall	3 471	Anslagssparande	
2023	Anslag	3 488 ¹	Utgiftsprognos	3 488
2024	Förslag	3 491		
2025	Beräknat	3 545 ²		
2026	Beräknat	3 615 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 3 490 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 3 491 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för förmedling av forskningsresultat om svensk och internationell medietveckling, för sammanställning av mediestatistik och för dokumentation av ägar- och marknadsförhållanden på den svenska mediemarknaden av Nordiskt informationscenter för Medie- och Kommunikationsforskning (Nordicom).

Skälen för regeringens förslag

Tabell 14.5 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 11:2 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	3 488	3 488	3 488
Pris- och löneomräkning ²	38	93	163
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-35	-36	-36
<i>varav BP24³</i>	-35	-35	-35
– <i>Generell besparing i statsförvaltningen</i>	-35	-35	-35
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	3 491	3 545	3 615

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 35 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 3 491 000 kronor anvisas under anslaget 11:2 *Forskning och dokumentation om medietvecklingen* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 3 545 000 kronor respektive 3 615 000 kronor.

14.6.3 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tabell 14.6 Anslagsutveckling 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

2022	Utfall	471	Anslagssparande	12
2023	Anslag	533 ¹	Utgiftsprognos	529
2024	Förslag	633		
2025	Beräknat	633		
2026	Beräknat	633		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till Europeiska audiovisuella observatoriet.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 14.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 11:3 Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	533	533	533
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	100	100	100
<i>varav BP24</i>	<i>100</i>	<i>100</i>	<i>100</i>
– Omfördelning	100	100	100
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	633	633	633

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 100 000 kronor fr.o.m. 2024 för ökade kostnader för Sveriges avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet.

Regeringen föreslår att 633 000 kronor anvisas under anslaget 11:3 *Avgift till Europeiska audiovisuella observatoriet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 633 000 kronor respektive 633 000 kronor.

14.6.4 11:4 Stöd till taltidningar

Tabell 14.8 Anslagsutveckling 11:4 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

2022	Utfall	41 072	Anslagssparande	6 784
2023	Anslag	48 456 ¹	Utgiftsprognos	48 083
2024	Förslag	51 456		
2025	Beräknat	51 456		
2026	Beräknat	51 456		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till taltidningar. Anslaget får även användas för vissa förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 14.9 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 11:4 Stöd till taltidningar

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	48 456	48 456	48 456
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	3 000	3 000	3 000
<i>varav BP24</i>	-100	-100	-100
<i>– Omfördelning</i>	-100	-100	-100
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	51 456	51 456	51 456

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Nu föreslagna och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget minskas med 100 000 kronor fr.o.m. 2024 för omprioriteringar inom utgiftsområdet.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 3 100 000 kronor fr.o.m. 2024 till följd av att tidigare omprioriteringar från anslaget upphör.

Regeringen föreslår att 51 456 000 kronor anvisas under anslaget 11:4 *Stöd till taltidningar* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 51 456 000 kronor respektive 51 456 000 kronor.

Ändrad inriktning för taltidningsverksamheten

Regeringens förslag: Riksdagens tidigare ställningstaganden i frågor om taltidningsverksamhetens utformning ska inte längre gälla. Inriktningen för den framtida taltidningsverksamheten ska vara att personer som på grund av synnedsättning eller läsnedsättning inte kan ta del av textbaserade allmänna nyhetsmedier och tidskrifter med fördjupande samhälls- och nyhetsjournalistik ska få god tillgång till sådana medier genom taltidning.

Skälen för regeringens förslag: Den av riksdagen godkända inriktningen för taltidningsverksamheten är att personer med sådana funktionsnedsättningar som

innebär att de inte kan ta del av en vanlig dagstidning ska få god tillgång till dessa tidningar genom taltidning (prop. 2012/12:13:1, utg. omr. 17 s. 156, 2012/13:KrU1, rskr 2012/13:106). I betänkandet En gränsöverskridande mediepolitik – För upplysning, engagemang och ansvar (SOU 2016:80 s. 148–150) konstaterade Medieutredningen att statens stöd för tillgängliggörande av dagstidningar inte följt med i den digitala utvecklingen på medieområdet. Taltidningens abonnentkrets minskar årligen och består nästan uteslutande av äldre personer i behov av särskild utrustning och teknisk support. Medieutredningen bedömde det som troligt att behovet av denna utrustning kommer minska i takt med att medborgarna blir mer digitalt vana, däremot att behovet av att få allmänna nyhetsmedier tillgängliggjorda inte skulle avta. Utredningen ansåg att taltidningsverksamheten borde breddas för att kunna inkludera fler innehålls- och spridningsformer och förordade en översyn av stödet till taltidningar i syfte att utveckla nya former för tillgängliggörande av allmänna nyhetsmedier. I juni 2020 gav regeringen MTM i uppdrag att se över hur taltidningsverksamheten kan utvecklas och anpassas till användarnas behov av och tillgång till nyheter och samhällsinformation i ett modernt medielandskap. I uppdraget ingick att analysera förutsättningarna att bredda taltidningsverksamheten så att fler innehålls- och spridningsformer för nyheter och samhällsinformation skulle kunna inkluderas inom ramen för det befintliga taltidningsanslaget. I februari 2021 redovisade myndigheten rapporten En taltidning i takt med tiden – 18 förslag för likvärdig nyhetsläsning (Ku2021/00658). Regeringen konstaterar att taltidningsverksamheten inte längre är i linje med medieutvecklingen och heller inte med den utveckling som skett av stödet till nyhetsmedier. Den föreslagna ändrade inriktningen ger regeringen förutsättningar att göra de anpassningar av regleringen av taltidningsverksamheten som är nödvändiga för den modernisering som behövs.

14.6.5 Public service

Medelstildelning 2024

Regeringens förslag: Medelstildelningen för 2024 från public service-kontot till Sveriges Radio AB med 3 330 800 000 kronor, till Sveriges Television AB med 5 456 800 000 kronor och till Sveriges Utbildningsradio AB med 481 800 000 kronor godkänns.

Tabell 14.10 Medelstildelning för SR, SVT och UR 2024

Kronor

Sveriges Radio	3 330 800 000
Sveriges Television	5 456 800 000
Sveriges Utbildningsradio	481 800 000
Summa	9 269 400 000

Skälen för regeringens förslag: Enligt lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst ska riksdagens beslut om tilldelning av avgiftsmedel inför att ett sändningstillstånd meddelas avse hela den period som tillståndet gäller. Riksdagen beslutade i oktober 2019 om tilldelning av medel till public service-företagen för tillståndsperioden 2020–2025 (prop. 2018/19:136, bet. 2019/20:KrU2, rskr. 2019/20:20). I enlighet med riksdagens beslut om tilldelning av medel för tillståndsperioden 2020–2025 tilldelas Sveriges Radio AB 3 330 800 000 kronor, Sveriges Television AB 5 456 800 000 kronor och Sveriges Utbildningsradio AB 481 800 000 kronor för 2024 från public service-kontot.

Ändring i lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst

Ärendet och dess beredning: I Kammarkollegiets årliga åiterrapportering av utvecklingen på public service-kontot (Ku2023/00329) framkommer att det vid årets slut fortfarande kommer att vara ett överskott på kontot. Förslaget att justera public service-avgiften är en del i den löpande förvaltningen av kontot och regeringen har inte ansett det nödvändigt att inhämta ytterligare upplysningar i ärendet. Den föreslagna justeringen förutsätter en ändring i lagen (2018:1893) om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Förslag till lag om sådan ändring redovisas under avsnitt 2.1 Lagförslag. Förslaget är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringens förslag: Public service-avgift ska betalas med 1 procent av den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till en inkomst som motsvarar 1,60 inkomstbasbelopp för beskattningsåret.

Skälen för regeringens förslag: Public service-avgift betalas av alla som är över 18 år och som har en beskattningsbar förvärvsinkomst. Avgiftens storlek regleras i lagen om finansiering av radio och tv i allmänhetens tjänst. Avgiften 2023 är 1 procent av den beskattningsbara inkomsten upp till en inkomst som motsvarar 1,75 inkomstbasbelopp för beskattningsåret. Avgiftens koppling till inkomstbasbeloppet innebär att taket i avgiften i normalfallet räknas upp varje år. År 2022 var avgiftens tak 1 327 kronor per person och år. Innevarande år är taket 1 300 kronor. Avgiften sänktes 2023 som en följd av förslag i budgetpropositionen för 2023. Avgiftsintäkterna samlas in av Skatteverket och förs över till public service-kontot i Riksgäldskontoret. Public service-kontot förvaltas av Kammarkollegiet som betalar ut medel till public service-företagen.

När det nya finansieringssystemet infördes konstaterade regeringen att avgiftsintäkterna från public service-avgiften i så hög grad som möjligt bör följa riksdagens beslut om tilldelning av medel till public service-företagen (prop. 2017/18:261 s. 36). Avgiften bör därför justeras om det blir stora skillnader mellan hur mycket medel som kommer in i systemet och tilldelningen till public service-företagen.

I Kammarkollegiets åiterrapportering av utvecklingen på public service-kontot (Ku2023/00329) framkommer att det vid årets slut kommer att finnas ett överskott på public service-kontot. Överskottet beror delvis på att de sänkningar som gjordes av avgiften 2022 och 2023 ännu inte slagit igenom på kontot. Överskottet kan av dessa skäl förväntas minska något i samband med den slutliga avräkningen för 2022 års avgifter som genomförs i mars 2024. Trots tidigare sänkningar bör en ytterligare justering av avgiften genomföras för att undvika ett alltför stort överskott på kontot. Regeringen föreslår att inkomsttaket för när full avgift tas ut justeras från 1,75 till 1,60 inkomstbasbelopp. I förslaget har hänsyn tagits till den osäkerhet som råder gällande hur mycket överskottet på kontot kommer att minska i samband med avräkningen i början av 2024. Tilldelningen till public service-bolagen påverkas inte av avgiftsjusteringen.

15 Ungdomspolitik

15.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för ungdomspolitiken.

15.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

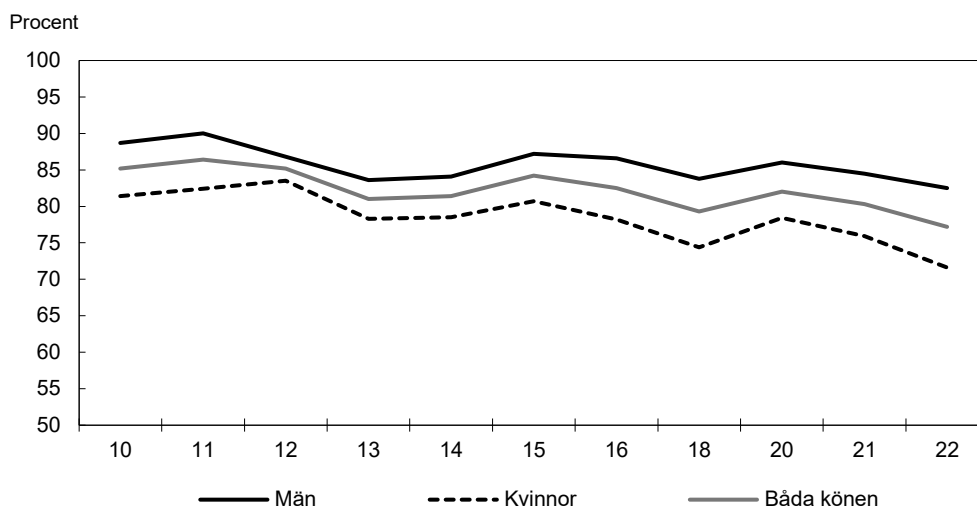
Resultatredovisningen inom området Ungdomspolitik utgår från följande bedömningsgrunder:

- unga som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra i åldern 16–24 år
- unga som anger att de har besvär av ångslan, oro eller ångest i åldern 16–24 år
- unga som inte studerar och som inte genomfört en gymnasial utbildning, i åldern 16–24 år
- unga som varken arbetar eller studerar i åldern 15–24 år, efter kön och inrikes och utrikes född
- mediantid i arbetslöshet för unga i åldern 16–24 år
- unga som bor kvar i föräldrahemmet i åldern 20–24 år
- unga som besöker fritidsgård eller ungdomens hus varje månad i åldern 16–25 år
- unga som är medlemmar i en förening i åldern 16–25 år
- unga som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti eller förbund i åldern 16–29 år
- unga som vill och kan påverka lokalt i åldern 16–25 år.

15.3 Resultatredovisning

Andelen unga som bedömer sin hälsa som bra har minskat

Diagram 15.1 Andel i åldern 16–24 år som bedömer sitt allmänna hälsotillstånd som bra, efter kön

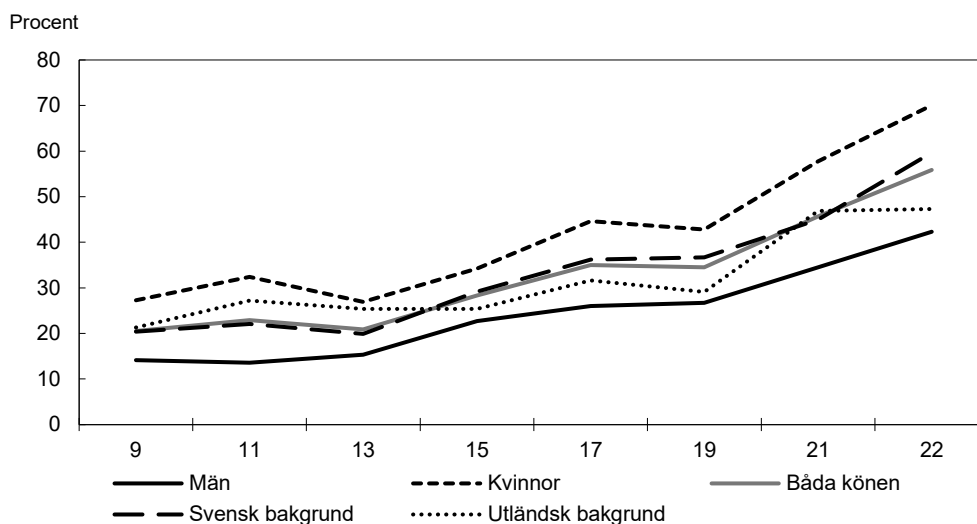

Anm.: Mellan 2010—2016 utförde Folkhälsomyndigheten enkäten varje år. Därefter utförs den vartannat år.
Källa: Folkhälsomyndigheten.

En god fysisk och psykisk hälsa hos unga utgör en grundförutsättning för att det ungdomspolitiska målet ska uppnås. Generellt bedömer unga sin hälsa som bättre än övriga åldersgrupper. Dock har andelen unga mellan 16 och 24 år som bedömer sin hälsa som bra minskat över tid. År 2022 bedömde 77,3 procent av unga mellan 16 och 24 år sitt allmänna hälsotillstånd som bra, att jämföra med 80,3 procent 2021. Sedan 2010 har andelen unga som mår bra minskat med 8 procentenheter. Andelen som 2022 uppgav att de mår bra var lägre bland unga kvinnor (71,6 procent) än bland unga män (82,5 procent). År 2022 var andelen unga som uppskattade sin hälsa som dålig 5,2 procent, en ökning jämfört med 2021 då samma siffra var 3,1 procent. En större andel unga män (5,6 procent) än kvinnor (4,8 procent) i åldersgruppen uppskattade sin hälsa som dålig (Statistiska centralbyrån, SCB 2023).

Ungas självskattade psykiska ohälsa har ökat, särskilt bland unga kvinnor

Diagram 15.2 Andel i åldern 16–24 år som uppger att de har besvär av ångslan, oro eller ångest, efter kön samt svensk eller utländsk bakgrund

Anm.: 1 Varje redovisat år består av sammanslagning av data från två undersökningar. Från och med 2021 har undersökningen ULF en ny utformning och enkelår redovisas.

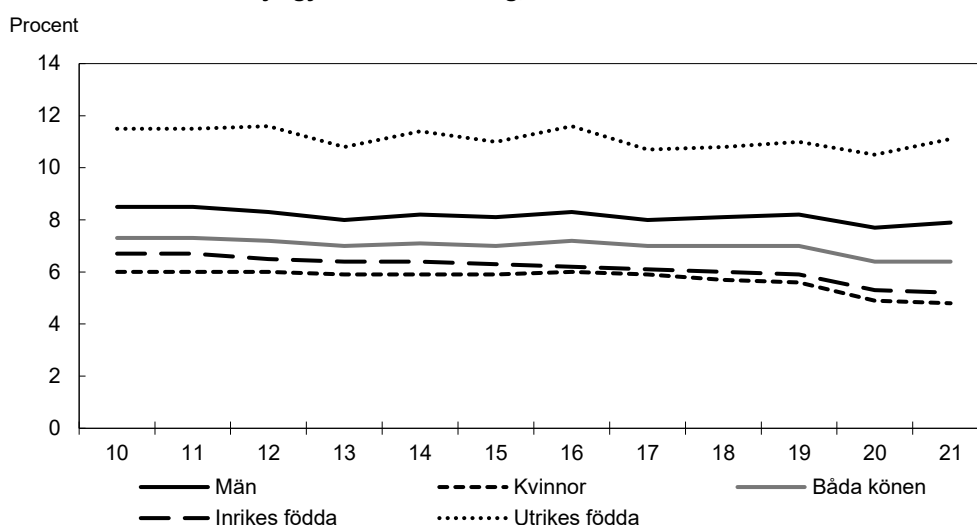
Anm.: 2 Med utländsk bakgrund avses en person som är utrikes född eller person som är inrikes född med två utrikes födda föräldrar. Med svensk bakgrund avses inrikes född med minst en inrikes född förälder.

Källa: SCB

Unga uppskattar generellt sin psykiska hälsa som sämre jämfört med andra åldersgrupper. År 2022 uppgav 55,9 procent av unga mellan 16 och 24 år att de besvärades av ångslan, oro eller ångest. Det är en ökning med 10,2 procentenheter jämfört med 2021 då samma siffra var 45,7 procent. Sedan 2009 har andelen som upplever besvär av psykisk ohälsa ökat med 35,4 procentenheter. Andelen med psykiska symtom var 2022 högre bland unga kvinnor än bland unga män, 70,1 respektive 42,3 procent. Andelen var också högre bland unga med svensk bakgrund jämfört med unga med utländsk bakgrund. Unga, tillsammans med de allra äldsta (85 år och äldre), uppger också i högre utsträckning än befolkningen generellt att de besvärades av ensamhet och isolering. Enligt den nationella befolkningsundersökningen, Hälsa på lika villkor, uppger mer än var tredje person mellan 16 och 29 år att de besvärades av ensamhet och isolering, vilket kan jämföras med befolkningen i stort där knappt var fjärde person uppger att de besvärades av ensamhet och isolering. (Folkhälsomyndigheten 2023). Se vidare utgiftsområde 9, avsnitt 4 Folkhälsopolitik.

Andelen unga utan gymnasieutbildning är stabil men det finns skillnader inom gruppen

Diagram 15.3 Andel i åldern 16–24 år som inte studerar och som inte har en fullföljd gymnasieutbildning, efter kön samt inrikes och utrikes född

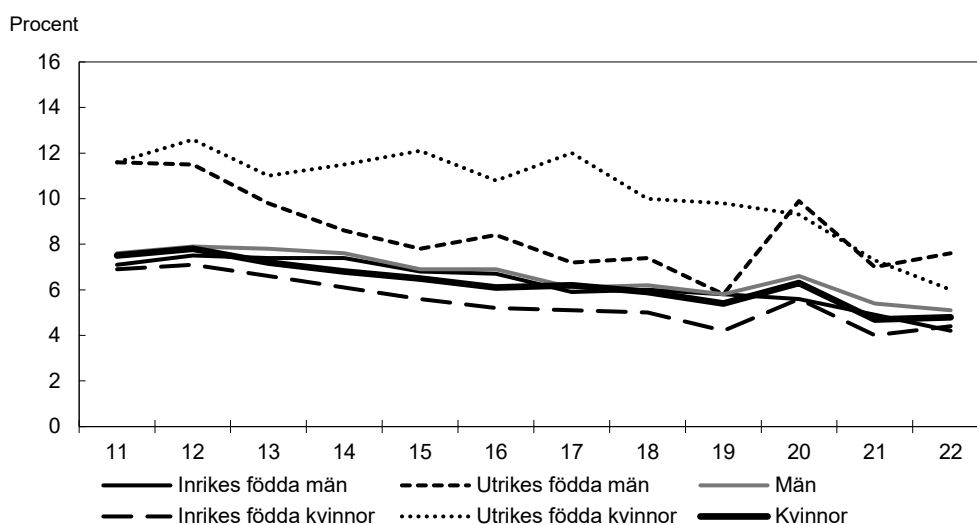

Källa: SCB

Andelen unga i åldersgruppen 16–24 år som har lämnat utbildningsväsendet utan att ha uppnått motsvarande minst två års gymnasieutbildning och som inte studerar var 6,4 procent 2021. Denna nivå var oförändrad jämfört med 2020 men var lägre än 2011 då motsvarande siffra var 7,3 procent. Det finns även tydliga skillnader mellan könen. År 2021 var det fler unga män (7,9 procent) än unga kvinnor (4,8 procent) som saknade gymnasieutbildning. Det finns även påvisbara skillnader mellan unga utrikes födda där andelen som saknade en gymnasieutbildning var 5,2 procent jämfört med unga inrikes födda där andelen var 11,1 procent.

Andelen unga som varken arbetar eller studerar fortsätter att minska

Diagram 15.4 Andel i åldern 15–24 år som varken arbetar eller studerar, efter kön samt inrikes och utrikes född

Källa: SCB

Andelen unga mellan 15 och 24 år som varken arbetar eller studerar har minskat jämfört med 2021 och låg 2022 på 4,9 procent. Skillnader mellan könen kan

konstateras. Andelen unga kvinnor var 4,8 procent och andelen unga män var 5,1 procent 2022, vilket motsvarar 26 800 kvinnor och 30 700 män. Statistiken visar på stora skillnader mellan utrikes- (6,9 procent) och inrikes födda (4,3 procent) unga.

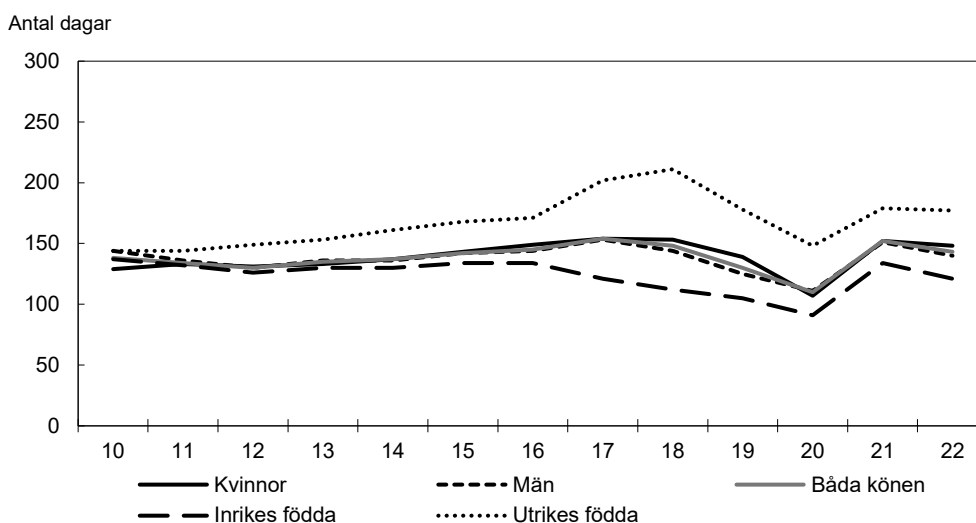
Enligt Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) är unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning överrepresenterade inom gruppen unga som varken arbetar eller studerar. Mot bakgrund av detta har regeringen gett Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) ett uppdrag att ta fram kunskap om insatser riktade mot unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar. Uppdraget ska redovisas till regeringen senast den 15 november 2024. (S2023/01041).

Sedan 2018 har MUCF haft ett uppdrag att stödja de aktörer, i första hand kommuner, som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar. Av delredovisningen för 2022 framgår att de aktörer som tagit del av MUCF:s stöd har fått ökad kunskap om unga som varken arbetar eller studerar och ökad förståelse för behovet av ökad samverkan och samordning av insatser för målgruppen. Av myndighetens delredovisning framgår dock även att samverkan för etablering av unga minskat påtagligt sedan 2018 och ligger på fortsatt låg nivå 2022.

Arbetslösheten bland unga minskar men de långsiktiga effekterna av covid-19-pandemin är fortfarande svåra att utläsa

Andelen unga i åldern 16–24 år som är öppet arbetslösa och arbetssökande i program med aktivitetsstöd har minskat under flera år, från 18,1 procent 2011 till 8,7 procent 2019. Covid-19-pandemin medförde att arbetslösheten bland unga ökade under 2020. Därefter har andelen arbetslösa ungdomar gradvis minskat igen. År 2022 var 7,9 procent av unga i åldern 16–24 år arbetslösa. Skillnaden mellan könen har varit relativt oförändrad sedan mätperiodens början 2011. År 2022 var andelen inskrivna arbetslösa större bland unga män än bland unga kvinnor, 9,3 respektive 6,4 procent. Därtill var andelen fortsatt större bland unga som är utrikes födda än unga som är inrikes födda, 16,9 jämfört med 5,7 procent. Bland utrikes födda fanns ingen skillnad mellan könen. Bland inrikes födda var siffran för unga män 7,1 procent och för unga kvinnor 4,5 procent.

I rapporten Sociala utmaningar för unga i spåren av pandemin – en kunskapsöversikt (Forte 2022) konstaterar Forte att covid-19 pandemin hade genomgående negativ effekt på ungas arbetsmarknad och att det redan etablerade mönstret att unga med svag utbildningsbakgrund ställs inför betydande etablerings- och försörjningsproblem kan ha förstärkts av pandemin. De långsiktiga effekterna går dock inte att uttala sig om med säkerhet, men erfarenheter från tidigare kriser talar för att arbetslöshet under unga år medför bestående negativa effekter i form av ökade arbetslöshetsrisker och försvagad inkomstutveckling.

Diagram 15.5 Mediantid i arbetslöshet bland inskrivna på Arbetsförmedlingen i åldern 16–24 år, efter kön samt inrikes och utrikes född

Anm.: Siffrorna har delvis korrigerats jämfört med budgetpropositionen för 2023.

Källa: Arbetsförmedlingen

Mediantiden i arbetslöshet för inskrivna arbetslösa mellan 16 och 24 år ökade mellan 2020 och 2021, från 110 dagar till 152 dagar. Ökningen var tydlig bland unga oavsett kön eller födelseland. År 2022 har mediantiden minskat något jämfört med året innan och var 143 dagar, vilket är fortsatt högre än före covid-19-pandemin. Under de senaste tio åren har mediantiden i arbetslöshet varit högre bland utrikes födda unga jämfört med inrikes födda, år 2022 var mediantiden 177 respektive 121 dagar inom dessa grupper. Skillnaden mellan könen har varit relativt liten under hela mätperioden. Mediantiden i arbetslöshet för 2022 var något kortare bland unga män 140 dagar, jämfört med 148 dagar bland unga kvinnor.

De flesta unga har en god ekonomisk situation men det finns variationer inom gruppen

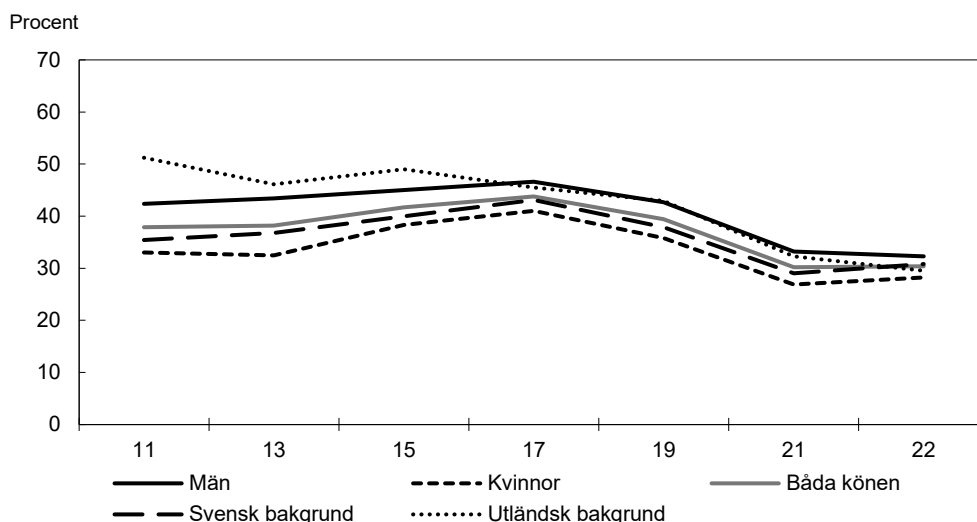
MUCF har undersökt den ekonomiska situationen för unga mellan 20 och 25 år. Rapporten visar bl.a. att den ekonomiska situationen för de flesta unga är god men att delar av ungdomsgruppen lever i ekonomisk utsatthet, med ekonomisk utsatthet avses i första hand situationer där en person har svårigheter att få sina inkomster att räcka till de mest nödvändiga utgifterna. Framför allt är andelen ekonomiskt utsatta relativt hög bland unga som är arbetslösa, sjuka eller föräldralediga. Andelen utsatta varierar även utifrån vilken typ av hushåll unga lever i. Ungas som bor ensamma är i högre utsträckning utsatta jämfört med de som bor kvar med sina föräldrar. Särskilt hög är andelen ekonomiskt utsatta bland ensamstående unga med barn. Det föreligger även skillnader mellan könen då 52,7 procent av de ensamstående kvinnorna i åldern 20–25 år med barn har varaktigt låg ekonomisk standard och 20,6 procent varaktigt låg inkomststandard, bland de unga ensamstående männen med barn var motsvarande siffror 27,8 procent respektive 9,3 procent år 2020.

Rapporten visar även att andelen unga med låg ekonomisk standard och låg inkomststandard är betydligt högre bland utrikes födda jämfört med inrikes födda. Det finns också tydliga skillnader mellan olika typer av bostadsområden. Bland unga som bor i områden med socioekonomiska utmaningar är en högre andel ekonomiskt utsatta jämfört med unga som bor i områden med bättre socioekonomiska förutsättningar. Både för utrikes- och inrikes födda föreligger endast mindre skillnader mellan könen. Resultaten från myndighetens ungdomsenkät pekar i samma riktning. Samma undersökning visar även att unga med funktionsnedsättning samt unga hbtqi-personer i

högre utsträckning haft svårt att klara sina löpande utgifter. Rapporten visar också att unga kvinnor har lägre individuella disponibla inkomster än unga män. Efter att andelen unga som lever i hushåll med låg ekonomisk standard och låg inkomststandard minskat under 2011–2016 har andelen ökat igen från och med 2018, särskilt bland unga med lägst inkomster. (Fokus 22 Ett liv som andras – Om ungas ekonomiska utsatthet, MUCF 2023).

Ungas boendesituation är generellt bra men det finns ett underskott av bostäder för unga

Diagram 15.6 Andel i åldern 20–24 år som bor kvar i föräldrahemmet, efter kön samt svensk och utländsk bakgrund

Anm.: 1 Varje redovisat år består av en sammanslagning av data från två årliga undersökningar.

Anm.: 2 Med utländsk bakgrund avses en person som är utrikes född eller person som är inrikes född med två utrikes födda föräldrar. Med svensk bakgrund avses inrikes född med minst en inrikes född förälder.

Källa: SCB

År 2022 var andelen unga i åldern 20–24 år som bor kvar i föräldrahemmet 30,4 procent, vilket är en marginell ökning mot föregående år. Dock är det lägre än genomsnittet för perioden 2013 – 2019 då andelen var runt 40 procent. Det finns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan könen. Det samma gäller för skillnader mellan unga med utländsk respektive svensk bakgrund. De flesta unga har goda boendeförhållanden, vilket är en förutsättning för goda levnadsvillkor. Det finns dock unga som har en svår boendesituation med t.ex. trångboddhet, osäkra hyreskontrakt eller avsaknad av egen bostad.

I Boverkets bostadsmarknadsenkät 2023 uppgav 154 av de 272 kommuner som svarade på enkäten att det råder underskott av bostäder för unga på den lokala bostadsmarknaden. På tre år har antalet kommuner som uppger underskott på bostadsmarknaden för ungdomar minskat med 56. Av de kommuner som uppger att det finns för få bostäder svarar en majoritet att de som finns att tillgå är för stora eller för dyra för ungdomar. Andra hinder för unga att få egen bostad kan vara att de oftare har en sämre ekonomisk ställning jämfört med andra eller att de sällan stått länge i bostadsköer. Detta leder till att unga bor kvar i föräldrahemmet. Det är negativt om ungas möjligheter att ta steget ut i vuxenlivet begränsas av priser, hyror eller utbudet på bostäder och det kan även vara problematiskt ur ett samhällsperspektiv. Enligt MUCF bodde 74,6 procent av unga i åldern 20–29 år som flyttat hemifrån i hyresrätt, 18,4 procent i bostadsrätt och 5,9 procent i äganderätt 2021. Förhållandet mellan olika boendeformer har varit stabilt bland unga sedan 2009. (MUCF, En sammanfattad bild av ungas levnadsvillkor i Sverige – Ung idag, 2023).

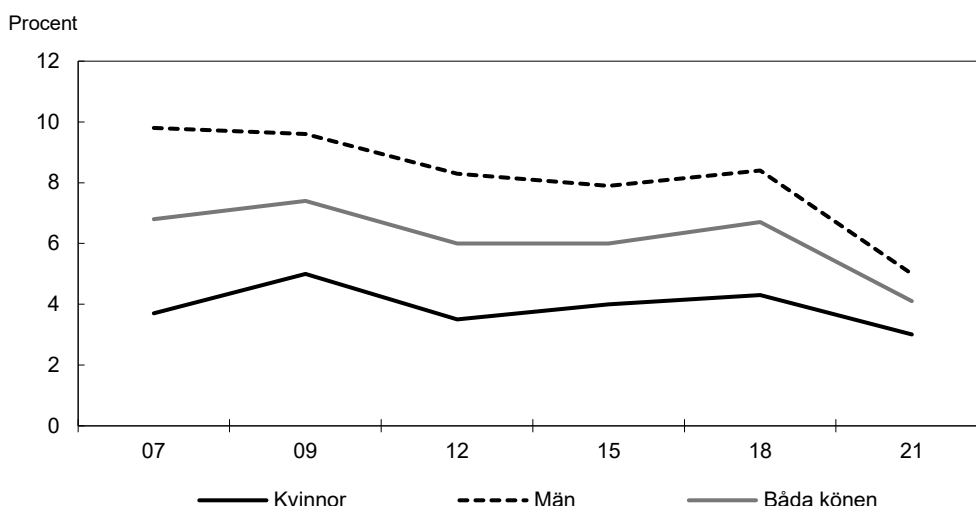
Unga kvinnor avstår i högre utsträckning än unga män från att gå ut ensam på grund av rädsla

Tillgång till ett bra boende och till en god närmiljö är viktiga förutsättningar för en god och jämlik hälsa. Enligt Folkhälsomyndigheten uppgav dock fler än hälften av unga kvinnor i åldern 16–29 år att de avstått från att gå ut ensam på grund av rädsla för att bli överfallna, rånade eller på annat sätt ofredade, under 2022. Samma siffra för unga män var cirka en av fem. Andelen unga kvinnor som uppger att de avstått från att gå ut ensam på grund av rädsla var även högre än för befolkningen i stort (16–84 år) där samma siffra var 41 procent av kvinnorna och 14 procent av männen (Folkhälsan i Sverige Årsrapport, Folkhälsomyndigheten 2023).

Ungas tillgång till fritidsaktiviteter är generellt god men det finns skillnader mellan grupper av unga

De flesta unga uppger att de har goda möjligheter att ta del av aktiviteter på fritiden, andelen var 79 procent bland unga i åldrarna 16–25 år under 2021. Andelen är högre bland unga män än bland unga kvinnor, 82 procent jämfört med 77 procent. Den vanligaste orsaken som unga anger hindrar dem från att delta i fritidsaktiviteter är tidsbrist på grund av skola eller arbete, 68 procent uppgav att de avstått av den anledningen. Det är också en hög andel som avstår för att aktiviteter varit för dyra, vilket 34 procent uppger. Samtidigt finns det grupper av unga som i större utsträckning än andra upplever hinder. Bland utrikes födda unga angav 49 procent att de har avstått på grund av att aktiviteten kostat för mycket, vilket kan jämföras med 32 procent av inrikes födda unga. Det finns även skillnader i upplevelse av hinder bland unga med funktionsnedsättning, bl.a. har en högre andel unga med funktionsnedsättning avstått från aktiviteten för att den inte varit anpassad jämfört med unga utan funktionsnedsättning, 28 respektive 18 procent. Majoriteten av unga i åldern 16–25 år är nöjda med sin fritid, år 2021 var andelen 67 procent, men även här finns skillnader. Bland unga med funktionsnedsättning uppgav endast drygt hälften, 56 procent, att de var nöjda med sin fritid. De uppger även i högre utsträckning att de har för mycket fritid jämfört med andra unga, 21 respektive 11 procent. Även unga med utländsk bakgrund uppgav i lägre utsträckning att de är nöjda med sin fritid jämfört med unga som har svensk bakgrund. Andelen är särskilt låg bland unga kvinnor med utländsk bakgrund där 54 procent uppgav att de var nöjda år 2021. (MUCF, En fördjupad bild av ungas fritid – Ung idag, 2023:2).

För att öka barns och ungas tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv har regeringen gett flera myndigheter i uppdrag att förbereda för införandet av ett fritidskort. Särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll ska genom fritidskortet få ökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter. Fritidskortet är planerat att införas under 2024.

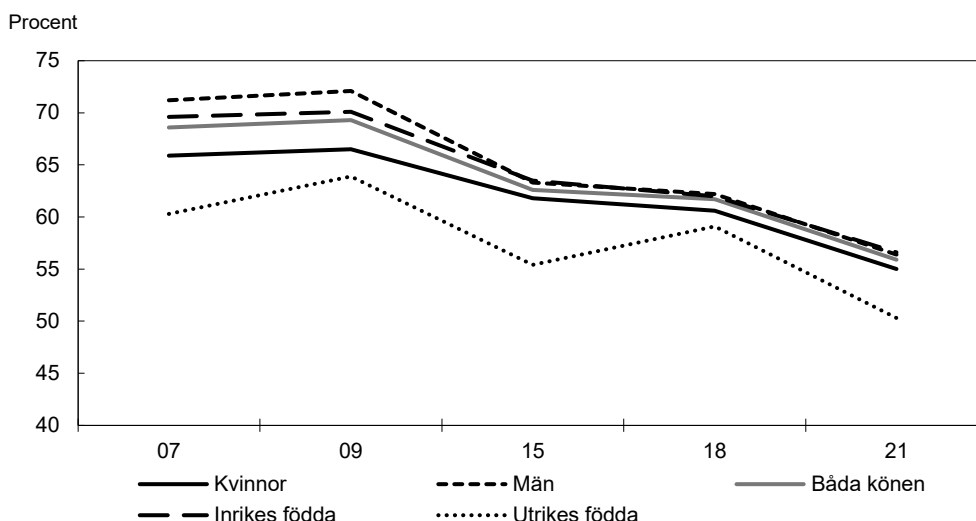
Diagram 15.7 Andel i åldern 16–25 år som besöker fritidsgård eller ungdomens hus varje månad, efter kön

Anm.: Data hämtas från ungdomsenkäten som genomförs vart tredje år.

Källa: MUCF

Öppen fritidsverksamhet i form av bl.a. fritidsgårdar eller ungdomens hus kan vara särskilt viktiga för unga som i mindre utsträckning deltar i föreningslivet. Omkring 4 procent av unga i åldern 16–25 år besökte en fritidsgård varje månad under 2021. Andelen har sjunkit något sedan 2018, då motsvarande siffra var 6,7 procent. Det är framför allt unga utrikes födda (9,3 procent), unga i åldern 16–19 år (7,6 procent) och unga pojkar (5 procent) som besöker fritidsgårdar eller ungdomens hus regelbundet. Andelen besökare i åldersintervallet 16–25 år ger dock inte en helt rättvisande bild eftersom många verksamheter främst riktar sig till och besöks av unga som går på högstadiet.

Ungas föreningsengagemang och egna organisering har minskat över tid

Diagram 15.8 Andel i åldern 16–25 år som är medlem i en förening, efter kön samt inrikes och utrikes född

Data hämtas från ungdomsenkäten som genomförs vart tredje år.

Källa: MUCF

Andelen unga i åldern 16–25 år som är medlemmar i en förening har minskat från 69 procent 2007 till 56 procent 2021. Det finns inte någon statistiskt säkerställd skillnad mellan könen. År 2021 var andelen som var medlem i en förening större

bland inrikes födda unga jämfört med utrikes födda unga. Ungefär sex av tio unga är medlemmar i en förening och en av tio är medlem i en förening som är uttalat samhällsorienterad. Dessutom uppger varannan ung att de arbetar ideellt i någon form. Intresse och tid är grundläggande faktorer för att unga ska vilja och kunna engagera sig. Ungas levnadsvillkor påverkar också förutsättningar för engagemang. En aktiv och engagerad omgivning är en viktig främjande faktor, medan brist på kunskap, kontaktnät och tillgänglighet skapar sämre förutsättningar. Förutsättningarna varierar även utifrån var i landet unga bor (Fokus 21 – Vilja att förändra, MUCF 2021).

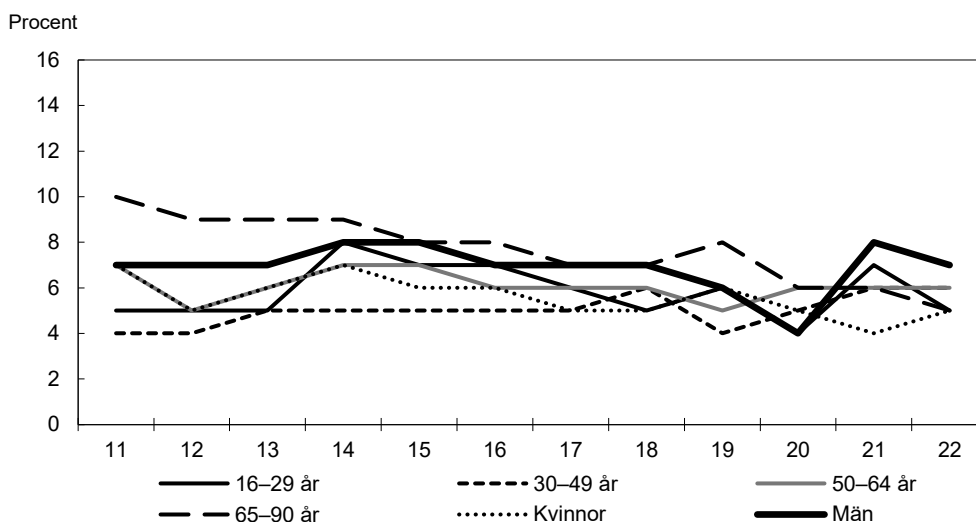
Det tillfälliga stödet till barn- och ungdomsorganisationer har stärkt det unga civilsamhället

Ungas demokratiska organisering är en viktig del i att öka ungas inflytande och delaktighet. MUCF fördelar statsbidrag enligt förordningen (2011:65) om statsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer. Syftet med statsbidraget är att stödja barns och ungdomars självständiga organisering och inflytande i samhället. Antalet unga som är medlemmar i en barn- och ungdomsorganisation har varierat under de senaste åren. MUCF bedömer att ca 655 000 barn och unga i åldern 6–25 år tog del av bidraget 2022. Fördelningen mellan flickor och unga kvinnor respektive pojkar och unga män i medlemsbasen har legat inom spannet 40–60 procent över tid.

Under perioden 2023 till 2025 har riksdagen, mot bakgrund av ett behov av att stärka barn- och ungdomsorganisationer efter covid-19 pandemin, beslutat om en tillfällig förstärkning av statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna med 50 miljoner kronor årligen. MUCF disponerade därmed 262 miljoner kronor för organisationsbidrag och 18,4 miljoner kronor för projektbidrag under 2022. Totalt fördelades organisationsbidrag till 114 barn- och ungdomsorganisationer (109 år 2021) samt projektbidrag till 23 barn- och ungdomsorganisationer (26 år 2021) under 2022 (S2023/00780).

Ungdomars politiska engagemang är stabilt över tid

Diagram 15.9 Andel i varje åldersgrupp som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti eller förbund, efter kön

Anm.: 1 Könsuppdelad statistik finns endast för den totala befolkningen 16–90 år.

Anm.: 2 Fram till och med 2021 års undersökning var åldersintervallet upp till 85 år.

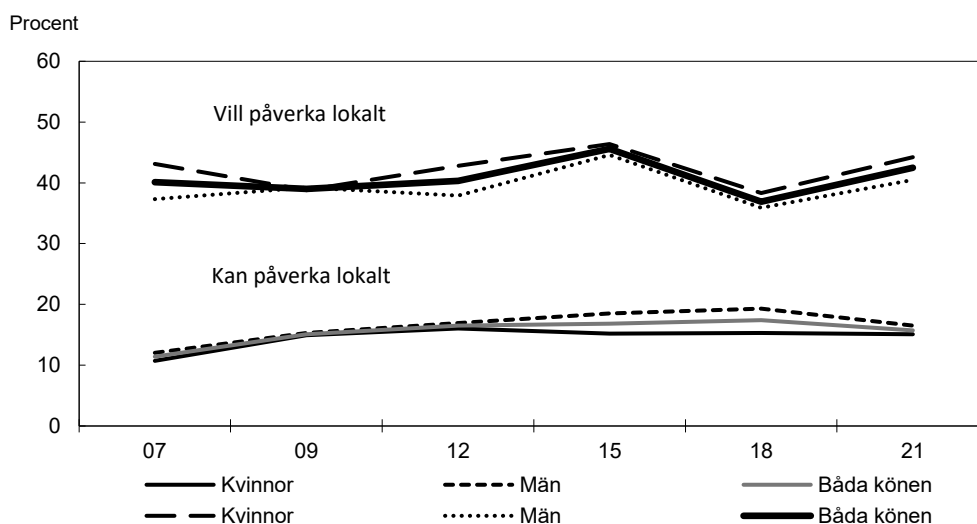
Källa: SOM-institutet

Bland unga i åldern 16–29 år uppger 5 procent att de är medlemmar i ett politiskt parti 2022, vilket är lägre än 2021 då andelen var 7 procent. För befolkningen i stort ligger

motsvarande siffra för 2022 på 6 procent. Sett över längre tid har andelen medlemmar i politiska partier minskat i hela befolkningen. Detta gäller även unga i åldersgruppen 16–29 år, även om nedgången inte varit lika tydlig i denna grupp. Under de senaste tio åren har andelen unga som anger att de är medlemmar i ett politiskt parti dock legat relativt stabilt och varierat mellan 4 och 8 procent. (Svenska demokratitrender, SOM-institutet 2023).

Unga har vilja och intresse att påverka lokala beslut men de upplever hinder

Diagram 15.10 Andel i åldern 16–25 år som vill och kan påverka lokalt, efter kön

Data hämtas från ungdomsenkäten som genomförs vart tredje år.

Källa: MUCF

Andelen unga i åldern 16–25 år som vill vara med och påverka i frågor som rör deras kommun var 42,5 procent 2021. Andelen är högre än 2018 då den var 36,9 procent. Det fanns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan unga män och unga kvinnor 2021. Andelen unga i åldern 16–25 år som upplever att de har möjligheter att föra fram åsikter till beslutsfattare i kommunen var 16,5 procent 2021. Andelen ökade mellan 2004 och 2009 men har sedan varit stabil fram till 2021. Det fanns ingen statistiskt säkerställd skillnad mellan unga kvinnor och unga män 2021.

15.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Ungdomspolitikens utveckling påverkas av insatser som genomförs inom flera olika utgiftsområden. Regeringens insatser bedöms ha haft positiva effekter för måluppfyllelsen.

Det kan konstateras att unga över lag bedömer sin hälsa som bättre än övriga grupper. Samtidigt finns det tydliga tecken på att den psykiska ohälsan bland unga ökar, särskilt bland unga kvinnor. Unga uppger även i högre grad att de besväras av ensamhet och isolering jämfört med befolkningen i stort. För en utförlig redogörelse av regeringens insatser för att förbättra barns- och ungas psykiska hälsa se vidare utg.omr. 9 avsnitt 4 Folkhälsopolitik.

Ungas förutsättningar för etablering i arbetslivet bedöms ha förbättrats. Efter att såväl arbetslösheten som mediantiden i arbetslöshet bland unga ökade under covid-19-pandemin har dessa åter minskat fram till och med 2022. Samtidigt har pandemin haft negativa effekter på ungas arbetsmarknad och unga med svag utbildningsbakgrund har ställts inför särskilda svårigheter. De långsiktiga konsekvenserna av pandemin är

fortfarande svåra att utläsa och det finns därför skäl att fortsätta följa denna utveckling. Regeringen bedömer att Arbetsförmedlingens uppdrag att fördela bidrag till kommuner för att skapa jobb för ungdomar som under 2022 har avslutat eller under 2023 kommer att avsluta gymnasieskolan samt ungdomar som omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret kommer att bidra till att ytterligare förbättra ungas inträde på arbetsmarknaden.

När det gäller gruppen unga som varken arbetar eller studerar så visar utvecklingen på att andelen fortsätter att minska något. Samtidigt kvarstår problemet för många och det är problematiskt att samordningen mellan olika aktörer som arbetar med målgruppen minskat påtagligt sedan 2018 då unga som varken arbetar eller studerar ofta är i behov av insatser från flera olika aktörer för att lyckas återgå i studier eller etablera sig i arbetslivet. Regeringen bedömer att MUCF:s uppdrag att stödja de aktörer, i första hand kommuner, som bidrar till etablering av unga som varken arbetar eller studerar har bidragit till att stärka gruppens förutsättningar. Regeringen bedömer också att det pågående uppdraget till Forte om att ta fram kunskap om insatser riktade mot unga med psykisk ohälsa och funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar kommer kunna bidra till kunskap om hur etablering av dessa grupper av unga kan stärkas.

Även ungas tillgång till en aktiv och meningsfull fritid bedöms generellt som god, dock finns även här skillnader mellan olika grupper av unga. Fler unga män än unga kvinnor bedömer att de har goda möjligheter att ta del av aktiviteter på sin fritid. Samtidigt är det färre unga med funktionsnedsättning som är nöjda med sin fritid. Även unga med utländsk bakgrund är i lägre utsträckning än unga med svensk bakgrund nöjda med sin fritid. De vanligaste hindren som unga anger för att inte delta i aktiviteter på sin fritid är tidsbrist och att aktiviteten är för dyr.

Att ungas samhällsengagemang är stabilt över tid bedömer regeringen vara positivt. Även om många unga inte är medlemmar i olika föreningar för politisk eller annat medborgerligt engagemang finns det många som engagerar sig på andra sätt, via olika forum på internet och på sociala medier. Samtidigt finns det utmaningar i att unga utrikes födda, unga med funktionsnedsättningar och unga från gles- och landsbygdskommuner deltar i lägre utsträckning. Den tillfälliga höjningen av statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna bedöms ha bidragit till att stärka ungas förutsättningar till demokratisk organisering och förbättrat möjligheter för ungas inflytande och delaktighet i samhällsutvecklingen.

15.5 Politikens inriktning

Inom ungdomspolitik prioriterar regeringen att ungas sociala inkludering och etablering på arbetsmarknaden ska öka, att alla unga ska ha en meningsfull fritid, att alla unga ska vara delaktiga i samhällsbygget samt att den psykiska hälsan bland unga ska förbättras.

Tillgång till en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra är en viktig del i goda levnadsvillkor för unga, som samtidigt bidrar till ungas sociala inkludering. För att stärka barns och ungas tillgång till fritidsaktiviteter är fritidskortet en viktig reform som kommer alla barn och unga mellan 8–16 år till del (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 4 Folkhälsopolitik).

Ungas psykiska hälsa, inklusive motverkandet av ensamhet, är en prioritering i arbetet för goda levnads- och uppväxtvillkor för alla ungdomar. (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 4 Folkhälsopolitik)

Ungas självständiga organisering och inflytande i samhället är en central del av regeringens ungdomspolitik. Unga i hela landet ska ha möjlighet att organisera sig och utöva inflytande över samhällsutvecklingen. Statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationerna är ett betydelsefullt stöd för att skapa förutsättningar för detta.

För att stärka och uppmuntra ungas engagemang i civilsamhället ser regeringen även över möjligheten att införa en ordning för ett offentligt erkännande av ungas insatser i civilsamhället. Social inkludering och etablering på arbetsmarknaden är en förutsättning för att unga ska ha goda levnadsvillkor och makt att forma sina liv, särskilt för de grupper av unga som riskerar långvarigt utanförskap. Inom gruppen unga som varken arbetar eller studerar finns personer som lever under ekonomisk utsatthet och besväras av isolering och ensamhet. Kunskap om insatser som stärker förutsättningarna för etablering av personer som ingår i gruppen unga som varken arbetare eller studerar är fortsatt viktigt.

15.6 Budgetförslag

15.6.1 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Tabell 15.1 Anslagsutveckling 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Tusental kronor

2022	Utfall	59 002	Anslagssparande	1 600
2023	Anslag	59 690 ¹	Utgiftsprognos	60 818
2024	Förslag	60 734		
2025	Beräknat	63 194 ²		
2026	Beräknat	64 814 ³		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

² Motsvarar 60 735 tkr i 2024 års prisnivå.

³ Motsvarar 60 734 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 15.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 12:1 Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	59 690	59 690	59 690
Pris- och löneomräkning ²	2 185	4 691	6 342
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-1 141	-1 187	-1 218
<i>varav BP24³</i>	<i>-1 141</i>	<i>-1 141</i>	<i>-1 141</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-522	-522	-522
– Generell besparing i statsförvaltningen	-619	-619	-619
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	60 734	63 194	64 814

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

² Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

³ Exklusive pris- och löneomräkning.

Anslaget minskas med 619 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 60 734 000 kronor anvisas under anslaget 12:1 *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 63 194 000 kronor respektive 64 814 000 kronor.

15.6.2 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tabell 15.3 Anslagsutveckling 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

2022	Utfall	338 999	Anslagssparande	1 681
2023	Anslag	290 680 ¹	Utgiftsprognos	286 456
2024	Förslag	290 680		
2025	Beräknat	290 680		
2026	Beräknat	240 680		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till ungdomsorganisationer. Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag och visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet för ungdomspolitikens genomförande. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 15.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	290 680	290 680	290 680
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			-50 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	290 680	290 680	240 680

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I budgetpropositionen för 2023 ökades anslaget med 50 000 000 kronor per år för perioden 2023–2025. Mot bakgrund av detta beräknas anslaget minska med 50 000 000 kronor från och med 2026.

Regeringen föreslår att 290 680 000 kronor anvisas under anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 290 680 000 kronor respektive 240 680 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 262 000 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: För att nå en ökad förutsägbarhet i medelstilldelningen som avser statsbidrag i form av organisationsbidrag till barn- och ungdomsorganisationer bör MUCF under 2024 kunna fatta beslut om stödets fördelning 2025. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 12:2 *Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 262 000 000 kronor 2025.

Tabell 15.5 Beställningsbemyndigande för anslaget 12:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	262 000	0	262 000	
Nya åtaganden	0	262 000	262 000	
Infriade åtaganden	-262 000	0	-262 000	-262 000
Utestående åtaganden	0	262 000	262 000	
Beslutat/förslaget bemyndigande	212 000	262 000	262 000	

15.6.3 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken

Tabell 15.6 Anslagsutveckling 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken

Tusental kronor

2022	Utfall	21 602	Anslagssparande	398
2023	Anslag	22 000 ¹	Utgiftsprognos	21 831
2024	Förslag	22 000		
2025	Beräknat	2 000		
2026	Beräknat	2 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilda insatser inom ungdomspolitiken. Anslaget får användas för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 15.7 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 12:3 Särskilda insatser inom ungdomspolitiken

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	22 000	22 000	22 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer		-20 000	-20 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	22 000	2 000	2 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget beräknas minska med 20 000 000 kronor fr.o.m. 2025 till följd av att tidsbegränsade medel upphör.

Regeringen föreslår att 22 000 000 kronor anvisas under anslaget 12:3 *Särskilda insatser inom ungdomspolitiken* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 2 000 000 kronor respektive 2 000 000 kronor.

16 Politik för det civila samhället

16.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för politiken för det civila samhället.

16.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Resultatredovisningen inom området utgår från följande bedömningsgrunder:

- hur de statliga bidragen har fördelats med avseende på det civila samhällets självständighet och oberoende
- insatser för att besluts- och beredningsprocesser inom olika områden ska omfatta dialog med det civila samhället
- insatser för att det civila samhället ska kunna verka i rollen som utförare och ingå partnerskap med det offentliga samt insatser för att öka kunskap om det civila samhället hos offentliga aktörer
- insatser för att stärka stabilitet, enhetlighet och förutsebarhet i villkor för och bidrag till det civila samhället
- insatser för öppenhet och tillvaratagande av det civila samhällets kunskaper i frågor som rör dem, exempelvis genom remisser, sakråd och möten
- tillstånd och utveckling som gäller befolkningens deltagande i det civila samhället, förutsättningar för civilsamhällets aktörer att verka inom olika samhällsområden och hur det civila samhället speglar den mångfald som finns i befolkningen.

16.3 Resultatredovisning

I det civila samhället ingår ideella föreningar, registrerade trossamfund, stiftelser och kooperativ, men också exempelvis nätverk, tillfälliga sammanslutningar och frivilliga insatser. En rad faktorer påverkar villkoren för det civila samhällets gemenskaper. De effekter som insatser inom politiken för det civila samhället har på dessa villkor är svåra att avgränsa från effekterna av insatser som görs inom andra verksamhetsområden. Redovisning av resultat görs mot denna bakgrund.

Resultat utifrån principen om självständighet och oberoende

Principen om självständighet och oberoende handlar bl.a. om det civila samhällets centrala betydelse för demokratin och vikten av organisationernas fristående ställning.

Fördelning av statsbidrag

Statsbidrag om sammanlagt ca 24 miljarder kronor (varav 11 miljarder kronor till biståndsverksamhet, se vidare redovisning under utg.omr. 7) fördelades till det civila samhällets organisationer under 2022, vilket är cirka 2,4 miljarder kronor mindre än 2021. Av statsbidragen har ca 900 miljoner kronor tillförts mot bakgrund av covid-19-pandemin, vilket är en minskning med ca 2 miljarder kronor. Under 2022 uppgick andelen generella bidrag till 97,8 procent, vilket kan jämföras med 94,8 procent 2021. En hög andel generella bidrag är i linje med regeringens ambition om självständighet och oberoende med stort utrymme för egna initiativ.

Statsbidrag till det civila samhällets organisationer fördelas inom flera områden. I detta kapitel redovisas stöd inom områdena idrott, allmänna samlingslokaler, friluftsliv och riksdagspartiernas kvinnoorganisationer. I avsnitten 16.6 respektive 16.7 redogörs det närmare för stödet till idrotten och bidraget till friluftorganisationerna. I utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet avsnitt 5.3 redogörs det närmare för bidraget till riksdagspartiers kvinnoorganisationer.

Bidrag till allmänna samlingslokaler

Antalet ansökningar till Boverket om statsbidrag till allmänna samlingslokaler ökade från 2021 till 2022. Under 2022 beviljades 84 av 237 ansökningar om investeringsbidrag respektive 17 av 52 ansökningar om verksamhetsutvecklingsbidrag. Vidare beviljades 65 miljoner kronor i organisationsbidrag som infördes i samband med en förstärkning för att mildra de ekonomiska konsekvenserna till följd av spridningen av covid-19 (prop. 2021/22:86, bet. 2021/22:FiU16, rskr.2021/22:142). Totalt beviljades 116 ansökningar. De tre samlingslokalorganisationerna Bygdegårdarnas riksförbund, Folkets Hus och Parker samt riksorganisationen Våra gårdar förmedlade majoriteten av medlen till sina medlemsorganisationer. Medlen har främst gått till hyra, kostnader för el och personalkostnader och har haft avgörande betydelse för att verksamheterna har kunnat bibehållas (Boverkets sammanfattande redogörelse, S2023/01316).

Uppföljning av det civila samhällets villkor att verka

På uppdrag av regeringen följer Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) årligen upp ideella föreningars villkor. Uppföljningen avseende 2022 (S2023/01733) visar att de negativa effekterna av covid-19-pandemin börjar avta jämfört med 2020 och 2021 men fortsatt upplevs vara betydande, främst gäller det idrottsföreningar och kulturföreningar. Även de höga elpriserna och den stigande inflationen påverkar villkoren - var tredje förening upplever att deras möjligheter att bedriva verksamhet påverkats på ett negativt sätt. Trots dessa utmaningar har de flesta föreningar en fortsatt stark tro på framtiden, dock har andelen med framtidstro minskat jämfört med tidigare år, från 88 procent 2021 till 83 procent 2022. Även andelen föreningar som bedömer att de har goda möjligheter att utveckla sin verksamhet under de kommande åren har minskat, från 80 procent 2021 till 73 procent 2022.

Undantag från skatteplikt för interna tjänster inom fristående grupper

Den 12 januari 2023 beslutade regeringen propositionen Ny mervärdesskattelag (prop. 2022/23:46) med förslag att den svenska mervärdesskattelagstiftningen anpassas till EU:s mervärdesskattedirektiv vad gäller undantag från skatteplikt för så kallade interna tjänster inom fristående grupper. Denna förändring har under lång tid efterfrågats av föreningar och andra organisationer inom civilsamhället. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2022/23:SkU10, rskr. 2022/23:167).

Skatteincitament för gåvor till ideell verksamhet

Den 15 juni 2023 beslutade regeringen att tillsätta en utredning som ska lämna förslag på ett skatteincitament för gåvor från juridiska personer till ideell verksamhet (dir. 2023:87). Ett sådant skatteincitament kan bidra till att öka donationerna till ideella organisationer och därigenom främja olika samhällsnyttiga verksamheter. Uppdraget ska slutredovisas senast den 16 december 2024. Sedan tidigare finns ett etablerat skatteincitament, i form av en skattereduktion, för fysiska personer att skänka gåvor till vissa på förhand godkända ideella mottagare som främjar social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning.

Villkor för bidrag till civilsamhället

Den 2 augusti 2022 överlämnade regeringen propositionen Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället (prop. 2021/22:272) till riksdagen. Den 10 november 2022 beslutade regeringen att återkalla propositionen genom skrivelsen Återkallelse av regeringens proposition 2021/22:272 Statens stöd till trossamfund samt demokrativillkor vid stöd till civilsamhället (skr. 2022/23:14). Ett sakråd (S2023/00055) genomfördes den 13 december 2022 med ett antal civilsamhällesorganisationer och trossamfund bl.a. i syfte att ge de inbjudna organisationerna tillfälle att framföra synpunkter avseende det förslag till demokrativillkor som fanns i propositionen inför frågans fortsatta beredning.

Resultat utifrån principen om dialog

Principen om dialog handlar bl.a. om att dialog ska finnas mellan regeringen och det civila samhället i alla frågor och beslutsprocesser som rör civilsamhällets villkor och verksamheter.

Under 2022 fanns i Regeringskansliet 38 fasta forum för samråd med det civila samhällets organisationer. Utöver dessa fasta forum anordnade Regeringskansliet 112 möten för samråd med det civila samhällets organisationer i specifika frågor. Av dessa möten var 24 sakråd varav 5 var EU-sakråd och 7 hölls med anledning av Rysslands invasion av Ukraina. MUCF:s uppföljning av ideella föreningars villkor 2022 visar att andelen föreningar som har haft kontakt med företrädare för offentlig sektor stabiliserats efter att ha minskat betydligt mellan 2020 och 2021.

Partsgemensamt forum

Partsgemensamt forum (PGF), som är en plattform för dialog mellan regeringen och det civila samhällets organisationer, ska bl.a. följa upp och bidra till att utveckla politiken för det civila samhället. Under de dialogmöten som har genomförts 2022 har 13 organisationer varit representerade. Dialogerna har utifrån olika teman gett ökad kunskap om civilsamhällets förutsättningar och bidragit till att utveckla de generella villkoren för det civila samhället. En beskrivning av den genomförda verksamheten finns i årsskriften Partsgemensamt forum 2022 som tagits fram av Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället (NOD).

Nationellt organ för dialog och samråd mellan regeringen och det civila samhället

Den partsgemensamma strukturen NOD och dess kansli har under 2022 bistått flera departement och myndigheter i dialog och samverkan med civilsamhället och arbetat med bl.a. det nationella genomförandet av Agenda 2030, ett ungdomsråd om klimat- och miljöfrågor, en mötesserie om EU:s ungdomsdialog och utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden. NOD har även levererat lägesbilder om bl.a. civilsamhällets mottagande av människor på flykt från Ukraina, skattefrågor och konsekvenser av ökande elpriser samt administrerat PGF. Enligt en slutrapport från ett treårigt forskningsprojekt om NOD har NOD bidragit till att konkretisera regeringens ambition om dialog och samverkan med civilsamhället. Ett exempel på hur NOD har använts på ett innovativt sätt är den snabba omställningen under covid-19-pandemin då NOD bidrog till att lösa en gemensam samhällsutmaning där båda parter i NOD hade sina behov (Från innovativ till hållbar samverkan i tider av krig och kris – Slutrapport i NOD:s följeforskning 2022, Luleå tekniska universitet).

Resultat utifrån principen om kvalitet

Principen om kvalitet handlar bl.a. om att den offentliga sektorn ska ha kunskap om och erkänna det egenvärde som finns i att aktörer från civilsamhället deltar i välfärden.

Civila samhällets roll i samhällsekonomin

Det civila samhället bidrog under 2020 med verksamheter till ett värde (förädlingsvärde) av 157 miljarder kronor (159 miljarder kronor 2019), vilket utgjorde 3,1 procent (3,1 procent 2019) av Sveriges totala BNP. Den totala produktionen för det civila samhället 2020 var 271 miljarder kronor (275 miljarder 2019), vilket utgjorde 3,0 procent (3,0 procent 2019) av Sveriges totala produktion. Av detta utgjorde 44 miljarder kronor betalningar från offentlig förvaltning (Det civila samhället 2020, Statistiska centralbyrån [SCB], 2022). År 2021 fanns det 263 498 organisationer i det civila samhället (261 000 år 2020) varav 98 416 var ekonomiskt aktiva (99 000 år 2020). Totalt sett förvärvsarbetade 191 827 personer inom det civila samhället 2021 (188 000 år 2020), med fördelningen 60,8 procent kvinnor och 38,2 procent män (Det civila samhället 2021 – delrapport, SCB 2023).

Kunskap om det civila samhället i offentlig sektor

MUCF har under 2022 genomfört flera insatser för att öka offentliga aktörers kunskap och samverkan med det civila samhället. Arbetet har riktats mot att förstärka och utveckla samverkansformerna mellan kommuner, regioner och civilsamhället. Myndigheten har mött särskild efterfrågan kring behov av ökad samverkan inom välfärdsområdet. Myndighetens samverkansmodell för offentliga aktörer och civilsamhället har spridits och används av allt fler aktörer och på allt fler områden. Myndigheten har även verkat i sitt myndighetsnätverk för att bl.a. förbättra metoder och modeller för att mäta resultat och effekter av stöd till civilsamhället och för att undersöka erfarenheter av civilsamhällets insatser och förutsättningar att verka under covid-19-pandemin.

Enligt MUCF:s uppföljning av ideella föreningars villkor 2022 anser en majoritet av föreningarna liksom tidigare år att offentliga företrädare har förståelse för föreningarnas villkor och förutsättningar. Ungefär en tredjedel anger dock att offentliga företrädare inte tar hänsyn till föreningens synpunkter kring beslut som fattas.

Forskning för kunskap på lång sikt

Vetenskapsrådet ansvarar för ett flervetenskapligt forskningsprogram om det civila samhället. Den senaste utlysningen gjordes 2021 och resulterade i nio beviljade forskningsprojekt, se budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 17).

Resultat utifrån principen om långsiktighet

Principen om långsiktighet handlar bl.a. om att det civila samhällets organisationer ska ha goda och stabila villkor och förutsättningar för sin verksamhet.

Av totalt 217 statsbidrag till det civila samhällets organisationer under 2022 beviljades 56 för två år eller mer, motsvarande cirka 26 procent (26 procent 2021). MUCF:s uppföljning av ideella föreningars villkor 2022 visar att 84 procent (87 procent 2021) av föreningarna anser sig ha haft ekonomiska förutsättningar att bedriva sin kärnverksamhet det senaste året. 83 procent (88 procent 2021) av föreningarna tror sig även ha goda möjligheter att bedriva verksamheten de kommande åren.

Resultat utifrån principen om öppenhet och insyn

Principen om öppenhet och insyn handlar bl.a. om att civilsamhället ska ha inflytande i processer för beslutsfattande i frågor som rör civilsamhällets villkor och verksamhet.

Synpunkter inhämtas från det civila samhällets organisationer

Regeringskansliets uppföljning visar att totalt 112 remisser har skickats ut till 1 839 organisationer inom det civila samhället under 2022. Svarsfrekvensen var 47 procent, vilket är en minskning jämfört med 2021 då det var 51 procent som svarade. Som komplement till remissförfarandet har synpunkter och perspektiv från det civila samhällets organisationer inhämtats genom t.ex. sakråd.

Främjande av det civila samhällets medverkan i beslutsprocesser

Europeiska koden för främjande av idéburna organisationers medverkan i offentliga beslutsprocesser (Europarådet 2019) kan användas som ett stöd vid samverkan mellan det offentliga och det civila samhället. Koden har under året använts och spridits av MUCF inom ramen för myndighetens arbete med sin samverkansmodell för offentliga aktörer och civilsamhället samt av NOD.

Resultat utifrån principen om mångfald

Principen om mångfald handlar bl.a. om att det civila samhället bör rymma en mångfald av verksamheter samt spegla och omfatta människor från olika delar av landet och dess befolkning.

Deltagande i det civila samhället

Drygt hälften av befolkningen gör ideella insatser i eller utanför föreningslivet, en nivå som är stabil över tid. Den långsiktiga tendensen är dock att andelen av befolkningen som är medlemmar i en förening minskar. Enligt en undersökning utförd av SOM-institutet vid Göteborgs universitet (Ku2023/00814) var 67 procent av Sveriges befolkning i åldern 16–90 år medlemmar i en förening 2022, en minskning med 11 procentenheter sedan mätningarna inleddes 1998. För män var andelen som är medlemmar i en förening 69 procent och för kvinnor 66 procent. För personer med högre utbildning var andelen 77 procent och för personer med lägre utbildning 46 procent. Med högre utbildning avses genomförda studier på universitets- eller högskolenivå och med lägre utbildning avses grundskoleutbildning eller motsvarande. En mindre andel personer som är uppväxta utomlands är medlemmar i en förening jämfört med personer uppväxta i Sverige, 54 procent jämfört med 69 procent. Andelen i befolkningen som deltar aktivt i en förening uppgår enligt samma undersökning till 24 procent. Att vara aktiv i en förening är något vanligare bland män än bland kvinnor, 25 procent jämfört med 22 procent.

Av MUCF:s uppföljning av ideella föreningars villkor 2022 framgår att de negativa effekterna av pandemin när det gäller deltagande avtagit något jämfört med tidigare år. Var tredje förening uppger att antalet medlemmar minskat det senaste året. Bland föreningar som består av äldre är andelen något högre.

Ofrivillig ensamhet bland äldre

Socialstyrelsen har under 2022 fördelat 23,5 miljoner kronor till totalt 203 organisationer, främst till pensionärsorganisationer men också till andra organisationer med verksamhet som vänder sig till äldre, för insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre personer. Totalt inkom 288 ansökningar om sammanlagt ca 82 miljoner kronor, myndigheten biföll ca 70 procent av dessa.

Bidraget har bl.a. möjliggjort uppsökande verksamhet för att bryta isolering bland äldre. Socialstyrelsen uppger att minst 160 000 deltagare har nåtts eller deltagit i aktiviteter som har finansierats av statsbidraget. Över hälften av organisationerna har skapat olika mötesplatser för äldre men också insatser för ökad digital kompetens samt hälsofrämjande aktiviteter har genomförts. Bidraget har bidragit till att förebygga och bryta ensamhet och isolering bland äldre (S2023/002202). Från 2022 ökade bidraget till 100 miljoner kronor samtidigt som målgruppen för statsbidraget breddades till att omfatta fler grupper där ensamheten kan vara betydande. Socialstyrelsen beslutade i juli 2023 att bevilja stöd till 441 organisationer. Att behovet av stöd är stort visas då det totalt inkom 846 ansökningar om sammanlagt ca 377 miljoner kronor. Socialstyrelsen inkommer med en redovisning till regeringen i juni 2024 om hur medlen har använts.

Stöd till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer med anledning av covid-19-pandemin

Effekterna av covid-19-pandemin innebar även under 2022 ett behov av civilsamhällets insatser för samhällets mest utsatta. Under 2022 tillfördes organisationer som bedriver verksamhet som riktar sig mot människor i socialt särskilt utsatta situationer sammanlagt 78 miljoner kronor. De stöd som redovisades i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 17 avsnitt 16.3) fördelades av MUCF vid två utlysningar. Av sammanlagt 104 ansökningar beviljades 32 organisationer stöd enligt MUCF:s delredovisning av regeringsuppdraget att fördela stödet (S2023/00056). I rapporten Bidrag med anledning av covid-19 till organisationer som arbetar med människor i socialt särskilt utsatta situationer 2021 (S2023/00053) redovisar MUCF att bidraget varit av stor betydelse för organisationernas verksamhet och att medlen i huvudsak gått till boende, mat, hygienartiklar, informationsspridning, juridisk rådgivning, psykosociala stödsamtal och själavård. MUCF redovisar vidare att bidraget har gått till organisationer som riktar sig till exempelvis migranter, personer med missbruksproblematik och barn i områden med socioekonomiska utmaningar. Flera av organisationerna uppger att de utsatta grupperna har blivit större och att människor har blivit än mer utsatta men att bidraget har varit avgörande för att dessa har kunnat få de mest basala behoven tillgodosedda. I rapporten anger MUCF att organisationerna anser att bidraget utgjort en grundläggande resurs för deras fortsatta verksamhet under kristid och att vissa organisationer menar att bidraget har varit helt avgörande för personer i socialt särskilt utsatta situationer.

Stöd för insatser med anledning av flyktingsituationen

Det civila samhällets organisationer har mot bakgrund av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina tillförts totalt 100 miljoner kronor för humanitära insatser som avser organisationernas arbete med flyktingmottagandet i Sverige (prop. 2021/22:269, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021/22:467). Under våren 2022 fördelades 30 miljoner kronor till fem organisationer. Vidare under 2022 har MUCF fördelat 68,8 miljoner kronor till 33 organisationer. Enligt MUCF:s delrapport Statsbidrag till vissa organisationer som arbetar med mottagande av människor från Ukraina som söker skydd i Sverige (S2023/00049) användes medel bl.a. till mat, husrum, hjälp med vård, språkcaféer och olika sociala aktiviteter.

MUCF har även på regeringens uppdrag spridit information till det civila samhällets organisationer och samverkat med andra myndigheter till följd av flyktingsituationen. Myndigheten har bl.a. deltagit i en nationell migrationsgrupp under ledning av Migrationsverket och inom denna varit sammankallande i en arbetsgrupp för civilsamhällesfrågor (Årsredovisning 2022, MUCF 2022).

16.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på området bidrar till att uppfylla målet inom politiken för det civila samhället. Även statliga insatser inom andra politikområden bidrar till målet. För en ännu bättre måluppfyllelse behöver politiken för det civila samhället utvecklas i riktning mot att ytterligare stärka civilsamhällets villkor och förutsättningar samt dess delaktighet i samhällsutvecklingen inom olika politikområden.

Andelen generella bidrag som fördelas till civilsamhällets organisationer ligger alltså på en hög nivå, vilket bl.a. bidrar till att upprätthålla civilsamhällets självständighet och oberoende som en central del av demokratin.

Statsbidraget för insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet bland äldre personer har bidragit till att förebygga och bryta ensamhet och isolering bland äldre. Statsbidraget har vidare haft betydelse för stärkt lokal samverkan mellan civilsamhällets organisationer.

Såväl covid-19-pandemin som mottagandet av människor som flyr från kriget i Ukraina har tydliggjort betydelsen av civilsamhället och gett ökad kunskap om det civila samhället hos offentliga aktörer samtidigt som behovet av ytterligare ökad kunskap synliggjorts och behöver fortsatt prioriteras. Det minskande medlemsantal som flera organisationer uppvisade under pandemin har under 2022 avstannat. Den långsiktiga tendensen är dock fortsatt att antalet medlemmar i föreningarna minskar. Även om de flesta föreningarna har en fortsatt positiv framtidstro, finns det oroande tecken på att allt färre föreningar bedömer att de har goda möjligheter att bedriva och utveckla sin verksamhet de kommande åren.

Vetenskapsrådets forskningsprogram för det civila samhället respektive SCB:s statistikuppdrag om det civila samhället bedöms ha bidragit till ökad kunskap om hur det civila samhällets villkor utvecklas.

Regeringen bedömer vidare att det civila samhällets organisationer har bidragit till fördjupning och breddning av underlag för offentligt beslutsfattande. Dialog och samråd har varit viktiga redskap för detta. De statliga medel som har avsatts för NOD har stärkt dialogen med det civila samhället, inbegripet dialogen i PGF.

16.5 Politikens inriktning

Det civila samhället utgör både en omistlig förutsättning för ett levande samhällsliv och ett uttryck för ett öppet demokratiskt samhälle som är större än staten. I det civila samhället ryms såväl stora organisationer som små gemenskaper människor emellan. I civilsamhällets gemenskaper och mänskliga möten kan förståelse och respekt växa mellan människor, något som kan bidra till att motverka hat och polarisering och till att bryta utanförskap och ofrivillig ensamhet. Det civila samhället verkar också som demokratiskola och röstbärare samt bedriver samhällsnyttig verksamhet inom olika sektorer i hela landet. En utgångspunkt för politiken är att skapa goda villkor för ett självständigt civilsamhälle som bygger på frivilliga gemenskaper. Av stor vikt för genomförandet av politiken är god kunskap bland offentliga aktörer om det civila samhällets särart och förutsättningar, välfungerande former för dialog mellan det offentliga och det civila samhället, samt långsiktig och rättssäker hantering av statsbidrag till det civila samhället. Regeringen fortsätter arbetet med att säkerställa att statsbidrag till det civila samhället lämnas till organisationer som i sin verksamhet respekterar samhällets grundläggande värderingar. Det är angeläget att statsbidrag inte ges till organisationer som agerar i strid med dessa, främjar extremism eller

undergräver demokratin. Införande av ett nytt demokrativillkor bereds i Regeringskansliet och regeringen avser återkomma med ett lagförslag.

Regeringen avser att fortsatt verka för bl.a. förbättrade villkor och ökad långsiktighet för civilsamhället inom områden som rör civilsamhällets finansiering och ekonomi. Regeringen vill också värna och stärka civilsamhällets roll i att bryta ofrivillig ensamhet och avser fortsatt tillföra utökade medel för civilsamhällets insatser inom ramen för den treåriga gemenskapssatsning som regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2023 (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 4.5) samt därefter medel på en högre permanent nivå jämfört med 2022.

Civilsamhällets förutsättningar att verka och växa påverkas av många olika politikområden och det är av vikt att konsekvenserna för civilsamhället av olika slags åtgärder synliggörs. Vid åtgärder som i hög grad påverkar civilsamhället är det särskilt viktigt att konsekvenserna för civilsamhället beaktas.

Regeringen vill stärka det civila samhällets förutsättningar att verka och göra insatser för människor i olika situationer där civilsamhällets stöd är avgörande. Inflationen har drivit upp levnadskostnaderna i samhället och det slår hårdast mot redan utsatta hushåll. Därför föreslår regeringen att 100 miljoner kronor tillförs civilsamhällesorganisationer, där huvuddelen av medlen under den pågående ekonomiska krisen ska gå till de civilsamhällesorganisationer som arbetar med människor i särskilt utsatta situationer för att mildra konsekvenserna av den. I denna satsning liksom i alla nya statliga stöd har regeringen som en generell ambition att säkerställa att statliga stöd utformas på ett sätt som minskar riskerna för brott och felaktiga utbetalningar.

Regeringens bedömning är att antalet myndigheter bör minska för att öka effektiviteten i statsförvaltningen (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4 och utg.omr. 2 avsnitt 4.5.1). Regeringen kommer därför att pröva frågan att inordna Myndigheten för stöd till trossamfund i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor. Regeringen avser att lämna ett uppdrag om att ta fram ett förslag på hur sammanslagningen kan genomföras och beskriva förslagets konsekvenser. Utöver alternativet att Myndigheten för stöd till trossamfund inordnas i Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor kan alternativa utformningar av sammanslagningen övervägas. I analysen ska särskild hänsyn tas till effekter av geografisk omlokalisering och möjlighet till säkrad kompetensförsörjning.

16.6 Idrottspolitiken

16.6.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen beslutat för idrottspolitiken.

16.6.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Bedömningen av resultatet inom idrottspolitiken utgår bland annat från bedömningsgrunder och resultatindikatorer som har formulerats med utgångspunkt i de indikatorer som anges i regeringens uppdrag till Centrum för idrottsforskning om att följa upp statens stöd till idrotten. Bedömningsgrunderna är följande:

- antal medlemmar inom idrottsrörelsen
- antal ideella ledare inom idrottsrörelsen
- fördelning av lokalt aktivitetsstöd
- barns och ungdomars deltagande i föreningsidrott
- antal personer som idrottar på fritiden
- andel kvinnor och män på ledande positioner på förbunds nivå

- insatser inom arbetet mot dopning.

De tidigare använda bedömningsgrunderna deltagande i ledarutbildning samt antal medaljer i internationella mästerskap bedöms inte vara relevanta att redovisa eftersom dessa områden minskade relativt kraftigt på grund av covid-19-pandemin.

16.6.3 Resultatredovisning

Resultat utifrån idrotten som folkrörelse

Antal medlemmar inom idrottsrörelsen

Efter 2023 års riksidsrottsmöte har Sveriges Riksidrottsförbund (RF) 73 specialidrottsförbund som medlemmar. I dessa förbund är ca 19 000 idrottsföreningar medlemmar. Totalt samlar specialidrottsförbunden sammanlagt ca 3,3 miljoner personer som medlemmar vilket innebär att mer än var tredje svensk medborgare mellan 6 och 80 år var medlemmar i en idrottsförening 2023.

Utifrån senaste statistiken från 2021 så är Svenska Fotbollförbundet störst bland specialidrottsförbunden med över 1,3 miljoner medlemmar fördelat på mer än 3 000 föreningar. De 16 största förbunden samlar 79 procent av RF:s totala medlemskår medan de 47 minsta förbunden samlar 12 procent. Det totala antalet medlemmar ökade mellan 2019 och 2021 med över 720 000 personer enligt förbundens statistik och endast tio förbund redovisade ett minskande medlemskapsantal.

Könsfördelningen i RF:s totala medlemskår 2021 var 45 procent flickor och kvinnor och 55 procent pojkar och män. Skillnaden i könsfördelningen är i princip oförändrad över tid. Hela 53 av specialidrottsförbunden har emellertid en ojämn könsfördelning, varav 46 förbund har mer än 60 procent män bland sina medlemmar och sju förbund har mer än 60 procent kvinnor bland sina medlemmar.

Antal ideella ledare inom idrottsrörelsen

Ett av flera kännetecken på en folkrörelse är förekomsten av frivilligt och oavlönat föreningsarbete. Under 2021 hade 746 000 personer i åldern 6–80 år uppdrag som ledare, tränare, styrelsemedlem, domare eller funktionär i en idrottsförening. Av dessa var 65 procent män respektive 35 procent kvinnor. Detta är en minskning i antalet ideella ledare, sannolikt som en följd av covid-19-pandemin, jämfört med 2019 då 882 000 personer hade uppdrag inom idrottsrörelsen, varav 61 procent var män och 39 procent kvinnor.

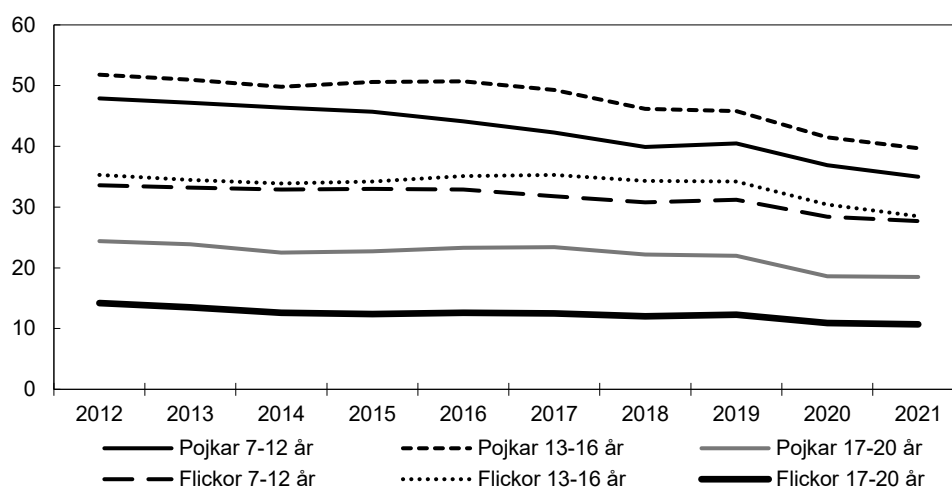
Resultat utifrån idrottens betydelse för folkhälsan

Fördelning av lokalt aktivitetsstöd

Statistiken för statligt lokalt aktivitetsstöd (LOK-stöd) är en tydlig indikator på aktivitetsnivån i svensk barn- och ungdomsidrott. LOK-stödet utgår för idrottslig verksamhet för barn och ungdomar i åldern 7–25 år och ledare i åldern 13–25 år. För deltagare och ledare inom idrott för personer med funktionsnedsättning finns ingen övre åldersgräns. Enligt LOK-statistiken för 2021 redovisades totalt strax under 50,5 miljoner deltagartillfällen, varav den främsta deltagargruppen bestod av barn och ungdomar i åldern 7–16 år som stod för ca 80 procent av alla deltagartillfällen.

Diagram 16.1 Aktivitetsnivån i barn- och ungdomsidrotten 2012–2021 fördelad på pojkar och flickor i respektive åldersgrupper

Antal deltagartillfällen per capita

Källa: Centrum för idrottsforskning.

Antalet deltagartillfällen under 2020 och 2021 var lägre jämfört med åren före covid-19-pandemin. Vidare var det under pandemins andra år – 2021 – färre deltagartillfällen än 2020 avseende ungas föreningsidrottande. Det är dock för tidigt att dra generella slutsatser om huruvida pandemin påverkat ungas idrottande eftersom det finns en stor variation i hur väl olika idrotter kunde bedriva sin verksamhet under pandemin. Att pandemin påverkade enskilda idrotter i olika grad står klart och framför allt drabbades inomhusidrotter som handboll, innebandy och basket. För utomhusidrotter var nedgången betydligt lägre. En stor nedgång av deltagartillfällen noterades för personer med funktionsnedsättning vilka i stor utsträckning tillhör olika riskgrupper avseende covid-19. Mellan 2019 och 2021 minskade deltagartillfällena i Svenska Parasportförbundet med strax över 60 procent. Centrum för idrottsforskning håller på att utveckla relevanta indikatorer kopplat till strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken och kommer att fortsätta med detta arbete under 2023.

Pojkar svarade under 2021 för 60 procent av samtliga deltagartillfällen och flickor för 40 procent. Denna fördelning har i huvudsak varit oförändrad sedan 2002, vilket innebär att pojkars idrottande sammantaget får väsentligt större stöd än flickors idrottande. Det finns en stark dominans av pojkar i de tre största barn- och ungdomsidrotterna fotboll, ishockey och innebandy, samtidigt som de storleksmässigt efterföljande idrotterna gymnastik och ridsport är starkt dominerade av flickor. Fyra av tio idrotter har en jämställd könsfördelning (minst 40 procent av båda könen). Vidare ökar andelen pojkar något med stigande ålder, upp till och med 25 år. Sammantaget indikerar statistiken att pojkar redan i unga år är något mer aktiva inom föreningsidrotten än flickor och att skillnaderna tilltar under ungdomsperioden.

Tabell 16.1 Förbund med flest deltagartillfällen 2021, fördelat på pojkar och flickor 7–25 år

Procent	Pojkar	Flickor
	Fotbollförbundet	71
Ishockeyförbundet	93	7
Innebandyförbundet	65	35
Gymnastikförbundet	16	84
Ridsportförbundet	3	97
Handbollsförbundet	45	55
Basketbollförbundet	55	45
Simförbundet	44	56
Tennisförbundet	63	37
Friidrottsförbundet	44	56

Anm.: Många lokalföreningar i Friskis & Svettis är medlemmar i Svenska Friidrottsförbundet.

Källa: RF/LOK-stöd.

Antal personer som idrottar på fritiden

Genom regelbunden fysisk aktivitet kan olika sjukdomstillstånd motverkas. Världshälsoorganisationen (WHO) rekommenderar därför alla vuxna (18 år och äldre) att vara fysiskt aktiva minst 150 minuter i veckan med måttlig intensitet och/eller 75 minuter med hög intensitet. För barn och unga (5–17 år) rekommenderas fysisk aktivitet minst 60 minuter om dagen i måttlig till hög intensitet.

I Folkhälsomyndighetens folkhälsoenkät (2021) uppger ungefär två av tre kvinnor och män att de är fysiskt aktiva på en nivå som motsvarar WHO:s hälso-rekommendationer. När det gäller barn i elvaårsåldern uppger 14 procent av flickorna och 24 procent av pojkarna fysiskt aktiva på den nivå som motsvarar WHO:s hälsorekommendation för barn. Vidare framgår att personer i åldern 16–29 år i störst utsträckning är aktiva på den rekommenderade nivån för vuxna och att andelen därefter minskar successivt i takt med ökad ålder. Samtidigt uppger en fjärdedel av den svenska befolkningen att de är stillasittande minst tio timmar om dagen. Tre mönster är särskilt tydliga: unga personer är stillasittande i större utsträckning än äldre, män är stillasittande i större utsträckning än kvinnor och personer med eftergymnasial utbildning är mer stillasittande än de med endast förgymnasial eller gymnasial utbildning. En anledning till det ökande stillasittandet kan vara den ökade användningen av skärmar och internet. I rapporten Ungar & medier (Statens medieråd 2021) undersöktes barn och ungdomars medievanor. Andelen barn och unga upp till 12 år som använder internet mer än tre timmar per dag på sin fritid fortsätter att öka och vid 11 års ålder använde hälften av barnen internet mer än tre timmar en vanlig dag 2020. Från 16 års ålder använder omkring 80 procent internet mer än tre timmar per dag på sin fritid.

Av RF:s enkätstudie Svenska folkets relation till motion och idrott (2021), där personers deltagande i motionsaktiviteter på fritiden undersökts, framgår att 52 procent av de tillfrågade mellan 6 och 80 år deltog i minst tre idrotts- eller motionsaktiviteter i veckan. 77 procent deltog i minst en till två motionsaktiviteter i veckan. Det framgår dock inte av statistiken vilka idrotts- och motionsaktiviteter de tillfrågade ägnade sig åt.

Av enkätstudien Unga och idrott 2023 (Ungdomsbarometern 2023) framkommer att idrottande i egen regi (exempelvis att jogga eller promenera) var den vanligaste motionsformen bland 15–24-åringar och 61 procent av de tillfrågade idrottade på detta vis. På andra plats i denna åldersgrupp kom idrott i privat regi (träningscenter,

gym osv.), vilket ca 54 procent uppgav sig utöva. På tredje plats kom föreningsidrott, som ca 29 procent angavs delta i. Studien visade att motion i egen eller privat regi ökar ju äldre ungdomarna blir, medan föreningsidrottande i stället minskar. I åldern 24 år uppgav 73 procent att de motionerar på egen hand och 63 procent att de tränar i privat regi, medan endast 15 procent sade sig idrotta i en idrottsförening.

Resultat utifrån alla flickor och pojkars, kvinnors och mäns lika förutsättningar till deltagande

Barns och ungdomars deltagande i föreningsidrott

Statistiska centralbyrån (SCB) har i Undersökningarna av barns levnadsförhållanden (Barn-ULF) genomfört intervjuer med barn och unga i åldrarna 12–18 år om deras levnadsförhållanden. Mer än hälften av de svarande barnen och unga sade sig idrotta minst en gång i veckan under 2018–2019 (57 procent bland flickor och 59 procent bland pojkar). Dessa uppgifter skiljer sig från RF:s aktivitetsstatistik som visar att pojkar idrottar mer än flickor i större utsträckning än så. En förklaring till skillnaden kan vara att SCB endast frågade om de unga idrottar i en idrottsförening minst en gång i veckan, medan LOK-stödsstatistiken visar det totala antalet träningstillfällen.

Centrum för idrottsforskning redovisar att den överordnade empiriska tendensen är att idrottens tillgänglighet samvarierar med människors socioekonomiska förutsättningar. Det innebär att barn till föräldrar med eftergymnasial utbildning idrottar i större utsträckning än barn till föräldrar med högst gymnasieutbildning. Barn med sammanboende föräldrar idrottar mer än barn till ensamstående. Likaså idrottar barn i storstäder och förortskommuner mer än barn boende på landsbygden. Det är en lägre andel tjejer med utländsk bakgrund som idrottar i förening varje vecka jämfört med andra unga. Killar deltar i föreningsidrott varje vecka i högre utsträckning än tjejer, oavsett bakgrund. Unga i områden med stora socioekonomiska utmaningar deltar i lägre utsträckning i föreningsidrott jämfört med riksgenomsnittet. Skillnaderna gäller båda könen, men är särskilt tydliga för flickor. Den bild som framträder är att svensk föreningsidrott är socialt stratifierad och att ojämlika förutsättningar i samhället även återspeglas på idrottens område.

Andel kvinnor och män på ledande positioner på förbunds nivå

Av RF:s 71 specialidrottsförbund (2021) har 64 förbund gått mot en mer jämställd sammansättning i sina centrala förbundsstyrelser, där båda könen uppgår till minst 40 procent bland ledamöterna. Detta är en kraftig ökning av denna jämställdhetsaspekt jämfört med 2019, då endast 44 av 72 förbundsstyrelser nådde den nivån. Det finns fortsatt en tydlig överrepresentation av män både som ordförande och som generalsekreterare i idrottsrörelsens specialidrottsförbund. Bland de 71 förbunden innehades posten som ordförande av 26 kvinnor och 45 män. Samma siffror gällde för positionen som generalsekreterare. Det finns även en överrepresentation av män på ledande positioner i den svenska idrottsrörelsens internationella uppdrag. Av specialidrottsförbundens 344 representanter i internationella förbundsstyrelser och kommittéer 2021 var 121 kvinnor och 223 män. Det har dock skett en ökning av kvinnliga representanter jämfört med 2020 då motsvarande antal var 97 kvinnor och 227 män.

Insatser inom arbetet mot dopning

Att minska bruket av dopningspreparat är en del av målet för folkhälsopolitiken. Bruket finns inom både idrotten och samhället i stort. Bruket är olagligt i Sverige, strider mot medicinsk etik och är förenat med stora hälsorisker för den enskilde. Från och med 2021 har ansvaret som nationell antidopningsorganisation i Sverige övergått till Antidoping Sverige AB, som ägs av Antidopingstiftelsen till vilken regeringen har

fördelat statens bidrag till antidopningsverksamhet inom idrotten. Övergången har skett smidigt i samarbete mellan Antidoping Sverige AB och Riksidrottsförbundet, som tidigare hade den uppgiften.

16.6.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att de statliga insatserna i form av stöd till idrotten bidrar till att uppnå mål och syften för idrottspolitiken. Idrottsrörelsen ska vara öppen och tillgänglig för alla människor och rörelsen behöver fortsätta att fördjupa sitt arbete med att erbjuda idrott och motion till de barn och unga som av olika skäl inte söker sig till eller som lämnar föreningsidrotten. I detta arbete behövs ett fokus på ökad jämlikhet och jämställdhet inom idrotten i stort men även inom idrottens separata delar. Regeringen anser att det är viktigt att RF fortsätter sitt påbörjade arbete med förändringar i fördelningen av statens stöd till idrotten för att fördela stödet i bättre förenlighet med de mål och syften som riksdagen beslutat för idrottspolitiken.

Styrkan i den idrottspolitiska modellen ligger i att staten stödjer en fri och självständig idrottsrörelse som delar de mål och syften med stödet som staten satt upp och arbetar efter dessa. Idrottsrörelsens användning av det statliga stödet behöver löpande granskas likväl som att idrottsrörelsen själv kontinuerligt bör utvärdera sin organisation och verksamhet i syfte att eftersträva ett så ändamålsenligt användande som möjligt av det statliga stödet till idrotten. Utöver att stödet i högre grad bör stimulera en jämställd och jämlik idrott bör stödet också tydligare bidra till att grundlägga ett hälsosamt och långvarigt förhållningssätt till idrott och motion. Det ligger i hela samhällets intresse att främja människors möjlighet att utöva idrott och motion utifrån sina egna intressen och förutsättningar. Det är särskilt angeläget att tidigt ge barn och ungdomar goda motionsvanor för framtiden.

Regeringen ser det också som angeläget att värna barns och ungas skydd och rättigheter inom alla delar av idrotten och betonar att stöd endast ska lämnas till verksamhet som bedrivs ur ett barnrättsperspektiv. Vidare deltar alltför få personer med funktionsnedsättning i den organiserade idrottsverksamheten och det är angeläget att åtgärder som ökar deltagandet får högre prioritet. Idrottsrörelsens utmaningar i detta avseende blev än tydligare under pandemin.

Regeringen konstaterar att det är svårt att bedöma resultatet av idrottens internationella konkurrenskraft under pandemin eftersom resultaten till stor del påverkats av omständigheter utanför statens stöd till idrotten. Under covid-19-pandemin ställdes många mästerskap in varför en rimlig jämförelse med föregående tidsperioder inte låter sig göras. De insatser som genomförts i arbetet mot dopning inom idrotten med statligt stöd bedöms vara av betydelse för en god folkhälsa. Tillskapandet av en fri och oberoende nationell antidopningsorganisation – Antidoping Sverige – bidrar till att upprätthålla det internationella regelverket om dopning inom idrotten som Världsan antidopningsbyrån (WADA) har beslutat och till att svensk idrott följer det regelverket.

16.6.5 Politikens inriktning

En viktig utgångspunkt för statens idrottspolitik är en fri och självständig idrottsrörelse, en folkrörelse som engagerar många, är betydelsefull för gemenskap och folkhälsa och är inkluderande och tillgänglig.

Regeringen avser fortsätta den i år påbörjade satsningen på idrottsverksamhet i utsatta områden, särskilt för barn och unga. Att stärka idrottsrörelsens närvaro i dessa områden kan ge boende en mer aktiv och meningsfull vardag. Utöver de hälsovinster och den sociala gemenskap som föreningsidrotten ger för den enskilde bedömer

regeringen att idrotten i sig fyller en viktig funktion i arbetet med att främja integration och i det brottsförebyggande arbetet.

Fysisk aktivitet är viktigt även för äldre personer och det är aldrig för sent att börja träna. Regelbunden fysisk träning förebygger inte minst risken för fall och fallskador, vilket drabbar många äldre idag. Regeringen fortsätter att satsa på idrott för äldre genom det s.k. Äldrelyftet som avser utveckla idrotten för äldre och skapa bättre förutsättningar för äldre att idrotta. Idrottsrörelsen bör kunna erbjuda alla äldre idrotts- eller motionsaktiviteter men också föreningsarbete och gemenskap som bidrar till ett aktivt liv och ett friskt åldrande.

Tillgång till anläggningar och idrottsmiljöer är en avgörande faktor för att kunna bedriva idrottslig verksamhet. Att förvalta, utveckla och skapa nya anläggningar och idrottsmiljöer är viktigt för såväl folkhälsan som svensk idrott.

För att stärka barns och ungas tillgång till idrotts- och andra fritidsaktiviteter är fritidskortet en fortsatt viktig reform (se vidare utg. omr. 9 avsnitt 5 Folkhälsopolitik).

16.7 Friluftslivspolitik

16.7.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges målen för friluftslivspolitik.

16.7.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Regeringens tio friluftslivsmål och deras preciseringar följdes upp av Naturvårdsverket 2019. Resultatet av uppföljningen redovisades i budgetpropositionen för 2021. I år är underlaget för regeringens bedömning av resultat och måluppfyllelse inom området främst Naturvårdsverkets rapport Återrapporering av medelsanvändning och resultat för skydd av och åtgärder för värdefull natur 2020–2022 (Naturvårdsverkets rapport 7098) inklusive Naturvårdsverkets återrapporering av länsstyrelsernas uppdrag om att samordna och leda det regionala friluftslivsarbetet. En särskild redovisning av uppföljningen av friluftslivsmålen görs nästa gång i slutet av 2023.

16.7.3 Resultatredovisning

År 2020–2022 beviljade länsstyrelserna bidrag till totalt 1 368 åtgärder med inriktning på människa och friluftsliv med stöd av förordningen (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt, s.k. Lona-bidrag. De fyra vanligaste friluftslivsmålen som åtgärderna syftar att bidra till är Tillgänglig natur för alla, Attraktiv tätortsnära natur, Tillgång till natur för friluftsliv och Friluftsliv för god folkhälsa. Stöden går till åtgärder som underlättar utövandet av friluftsliv och får fler människor att vistas i naturen, t.ex. åtgärder för att underlätta framkomligheten för rullstol och barnvagn eller att anlägga broar och bryggor. Många naturskolor har också beviljats stöd för att undervisa om naturen och allemansrätten vilket bl.a. bidrar till att uppnå friluftslivsmålet om ett rikt friluftsliv i skolan.

Det statliga ledsystemet i fjällen har under året fortsatt att rustas upp med bl.a. 29 nya broar och 52 upprustade broar, 730 km förbättrad ledmarkering och 159 km röjd led. Upprustningssatsningen av det statliga ledsystemet som startade 2015 har gett resultat. I Västerbottens län, Dalarnas län samt i Norrbottens län (när det gäller världsarvet Laponia) har merparten av upprustningsbehoven nu åtgärdats. Naturvårdsverket har också inom ramen för regeringens satsning på vandringsleder och fjälleder fördelat 13,2 miljoner kronor till 24 aktörer i bidrag till vandringsleder som staten inte är huvudman för. Av de inkomna bidragsredovisningarna framkommer att bidragen på

kort tid haft en stor effekt för det regionala arbetet med vandringsleder och i synnerhet i riktning mot en mer förankrad regional och lokal organisering. Arbetet med vandringsleder bidrar bl.a. till det övergripande målet för friluftslivspolitikerna samt till friluftsmålet Tillgänglig natur för alla. Med målet att förebygga olyckor och tillbud, bidra till tryggare fjällupplevelser och öka kunskapen om laviner och lavinfara driver Naturvårdsverket tjänsten Lavinprognoser. Under vintersäsongen 2022 hade tjänsten 150 000 besökare. Naturvårdsverket har stimulerat samverkan mellan friluftslivets aktörer och spridit kunskap om friluftsliv, exempelvis genom konferensen Tankesmedja för friluftsliv. Temat för tankesmedjan 2022 var Friluftsliv som ger hälsa för individer, platser och planeten, där cirka 180 deltagare närvarade. Som en del i arbetet med att nå det friluftspolitiska målet om allemansrätten har Naturvårdsverket under 2022 fördelat nära 6 miljoner kronor till 18 informationsprojekt. Projekten syftar till att öka kunskapen om allemansrätten och samtliga riktar sig till någon av Naturvårdsverkets prioriterade målgrupper: barn och unga, personer som är nya i Sverige och de som utövar aktiviteter med risk för störning och skador på mark. Under 2022 har flera länsstyrelser beskrivit att folkhälsoperspektivet varit en drivkraft i deras arbete med friluftsmålen. Som exempel på konkreta insatser har länsstyrelserna i Västernorrlands län och Norrbottens län aktivt arbetat med att utveckla konceptet natur på recept, detta tillsammans med respektive region och kommun. Konceptet natur på recept fungerar som ett komplement till konceptet fysisk aktivitet på recept (se vidare i utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg).

Under 2022 ägnade sig ca 1,2 miljoner personer i åldrarna 16–80 år, varav ca 350 000 kvinnor och 860 000 män, som är folkbokförda i Sverige åt fritidsfiske i svenska vatten minst en gång. Detta är en minskning med nära 300 000 personer jämfört med föregående år. Fritidsfisket stod tillsammans för 12,2 miljoner fiskedagar under 2022. Fritidsfiskets sammanlagda utgifter 2022 inklusive utgifter för större inköp var enligt undersökningen omkring 9,5 miljarder kronor vilket kan jämföras med motsvarande siffra för 2021 som var 15,3 miljarder. Statistiken uppvisar dock här stora felmarginaler. (SCB, Fritidsfiske 2022).

Tabell 16.2 Användning av medel från anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur i syfte att skapa tillgänglighet till naturen (medel till Naturvårdsverkets disposition) (tkr)

Sakanslagsområde	Total förbrukning 2020	Total förbrukning 2021	Total förbrukning 2022
Friluftsliv och allemansrätt	61 361	95 049	87 945
Naturumverksamhet inkl. naturvägledning	49 237	57 629	69 514
Friluftsliv i skyddade områden	106 415	141 668	196 630
Summa	217 013	294 346	354 091

Källa: Naturvårdsverket.

Naturumverksamhet

Naturum är ett centrum för besökare till ett naturområde. Det finns 32 naturum i Sverige, varav 23 har statliga huvudmän (eller av staten utsedd förvaltare) och finansieras av Naturvårdsverket. Besöken på naturum har ökat markant jämfört med föregående år och ligger i dag nära 1,7 miljoner, men är fortfarande något under året innan pandemin, då besöks-siffran låg på 1,8 miljoner (2019). Även antal deltagare i programaktiviteter har ökat markant. Antalet besök av skolelever har fördubblats jämfört med föregående år.

Friluftsliv i skyddade områden

De senaste åren har arbete gjorts både vad gäller nödvändigt underhåll och för att främja friluftslivet i landets skyddade områden. Insatser för att möjliggöra besök för fler människor genom att förbättra tillgängligheten till och i naturområden har genomförts. Det har även genomförts insatser för att kanalisera och möta det höga besöksstrycket på många håll. Arbetet med att tillgängliggöra naturen görs genom att anlägga och underhålla anordningar för friluftslivet, exempelvis vandringsleder, vindskydd, eldstäder och parkeringar samt genom information och naturvägledning. Generellt har antalet besökare ökat mycket under covid-19-pandemin, för att sedan minska något eller återgå till nivåerna före pandemin. Variationerna är dock stora mellan områden och olika delar av landet.

Tabell 16.3 Förbrukning av länsstyrelsernas, Stiftelsen Tyrestaskogens och föreningen Laponiatjuottjudus bidrag för skötsel av skyddade områden – friluftsliv (tkr)

Kostnadspost	2020	2021	2022
Information, naturvägledning	30 415	37 259	54 560
Friluftsanordningar och renhållning	48 721	70 591	99 698
Leder	24 582	30 398	39 574
Uppföljning friluftsliv	2 697	3 421	2 798
Summa	106 415	141 669	196 630

Källor: Länsstyrelserna, Stiftelsen Tyrestaskogen och Laponiatjuottjudus.

Granbarkborreangrepp är en växande utmaning i många län. Många insatser har gjorts för att upprätthålla framkomlighet och säkerhet i välbesökta områden. Det har gällt t.ex. att fälla träd som riskerar att falla och att hitta nya sträckningar för vandringsleder. I samverkan med förvaltningsorganisationerna tillhandahåller Naturvårdsverket öppna geodata om friluftslivsanordningar och leder i de statligt skyddade områdena. Andelen skyddade områden som finns publicerade som öppna data ökar stadigt, i nuläget finns 66 procent av de statligt skyddade områden som öppna data att jämföra med 58 procent föregående år. Arbetet bidrar till att göra naturen tillgänglig genom att såväl externa aktörer som förvaltningsorganisationerna själva, kan presentera informationen i kartapplikationer.

Besökstalen i Sveriges 30 nationalparker har totalt sett fortsatt att minska något efter rekordnoteringen under det första pandemiåret men 2022 års besöksiffror är ändå högre än antalet besökare före pandemin. Tyresta och Söderåsen är de nationalparker som haft flest besök under 2022. Störst procentuell ökning av antalet besökare hade Gotska Sandöns nationalpark, där turbooten återigen varit i trafik efter uppehållet under pandemin.

Tabell 16.4 Antal besök i Sveriges nationalparker och på www.sverigesnationalparker.se

	2020	2021	2022
Besök i nationalparkerna	3,13 miljoner	3,01 miljoner	2,88 miljoner
Besök på sverigesnationalparker.se	1,70 miljoner	1,70 miljoner	1,17 miljoner

Anm.: Könsuppdelad statistik för besök saknas.

Källa: Nationalparksförvaltarna och besöksstatistik från hemsidan.

Som en del i förvaltningen av Sverige nationalparker pågår införandet av den visuella identiteten som genom ett gemensamt designkoncept syftar till att lyfta fram och förtydliga Sveriges nationalparker som varumärke, idé och attraktion. Varumärket är infört i drygt hälften av nationalparkerna och genomförande pågår bl.a. i Tyresta, Sonfjället och Fulufjället. Detta arbete bidrar bl.a. till målet Skyddade områden som resurs för friluftslivet.

Statsbidraget till friluftorganisationer har ökat

Under 2022 omfattade stödet till friluftorganisationer 97 785 000 kronor, fördelat av Svenskt Friluftsliv enligt förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftorganisationer. Dessa fördelades till 25 organisationer där tre fick organisationsbidrag, tolv fick verksamhetsbidrag och tio organisationer fick både organisations- och verksamhetsbidrag. Ökningen av statsbidraget har möjliggjort för organisationerna att ta tillvara det ökade intresset för friluftsliv efter pandemin, där flera organisationer också uppger att dess medlemsantal ökat under 2022. Organisationerna som har fått stöd har genomfört aktiviteter som bidragit till att många människor fått möjlighet att komma ut i naturen, i flera fall genom aktiviteter särskilt riktade till ovana friluftsutövare. Organisationerna har också bidragit till ökad kunskap om naturen, t.ex. kopplat till vilt och fiske, allemansrätten och de positiva hälsoeffekter som naturvistelse medför.

16.7.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringens bedömning är att Naturvårdsverkets och länsstyrelsernas arbete har bidragit till en ökad tillgänglighet till natur- och kulturlandskap, både för befolkningen i stort och för särskilda grupper som t.ex. barn och unga. Regeringen bedömer att arbetet med att tillgängliggöra och möta fler besökare i skyddade områden, samtidigt som man begränsar slitage etc. har varit betydelsefullt. Regeringens bedömning är att Lona-bidragen har skapat möjligheter för kommuner att driva ett aktivt och långsiktigt arbete med bl.a. friluftsliv, ökad tillgänglighet, och informationsspridning. Det är positivt att åtgärderna ofta gynnar flera miljö kvalitetsmål eller friluftsmål samtidigt. Upprustningen av det statliga ledsystemet i fjällen samt bidragen till vandringsleder där staten inte är huvudman har bidragit till att stärka förutsättningarna för friluftsliv genom att ge fler möjlighet att vandra, vilket bidrar till stärkt folkhälsa och även till turism och besöksnäring samt regional utveckling. Regeringen bedömer att syftet med stödet till friluftorganisationerna uppfyllts och att människor i hög grad organiserar sig, vistas i naturen och utövar friluftsliv i gemenskap med andra genom de organisationer och aktiviteter som har beviljats medel. Det visar på att stödet har bidragit till att tillvarata det ökade intresset för friluftslivet efter pandemin samtidigt som den allmänna folkhälsan förstärks.

16.7.5 Politikens inriktning

Regeringen anser att arbetet med att nå målen för friluftslivet ska fortsätta och utvecklas med sikte på 2030. Friluftslivet är en hörnsten i naturvårdspolitik. Friluftslivet är en källa till såväl fysisk aktivitet som upplevelser och återhämtning för människor runt om i landet. På så sätt kan friluftslivet bidra till att upprätthålla och stärka folkhälsan. Den svenska naturen kan också tillföra andra positiva aspekter som att utgöra en mötesplats samt bidra till lärande.

Alla människor ska ha möjlighet att vistas i naturen och utöva friluftsliv med allemansrätten som grund. Det är viktigt att göra det möjligt för grupper som möter hinder för att utöva friluftsliv eller som är förhållandevis ovana vid friluftsliv att lättare få ta del av Sveriges natur. Det kan till exempel handla om personer med funktionsnedsättning, barn och unga samt utrikes födda. Regeringen ser positivt på friluftorganisationernas arbete inom detta område, där de fyller en central funktion. Det är av vikt att det arbetet fortgår även framåt. Stora samhällsvinster kan göras genom att fler människor, både som boende och som besökare, nyttjar naturen för rörelse och rekreation.

För att ge barn och unga en aktiv och meningsfull fritid i gemenskap med andra ska ett fritidskort införas, där tillgång till friluftsliv är en del av satsningen (se vidare utg.omr. 9 avsnitt 4).

Under covid-19-pandemin blev friluftslivets betydelse särskilt tydlig då många människor sökte sig ut i naturen. Studier visar att människor uppger att de tänker fortsätta vara ute i naturen i högre utsträckning även efter pandemin. Regeringen anser att utöandet av friluftsliv ska underlättas genom ökad tillgänglighet till skyddade natur- och kulturmiljöer, tillgång till information om friluftsliv samt upprustning av vandringsleder och fjälleder. Det är samtidigt avgörande att det finns god förståelse för både de rättigheter och de skyldigheter som följer med allemansrätten, oavsett om man har stor erfarenhet av friluftsliv eller upptäcker den svenska naturen för första gången. Att allemansrätten respekteras och nyttjas på ett respektfullt sätt är en förutsättning för att friluftsliv, naturturism och det privata markägandet kan fortsätta att gå hand i hand. Natur- och kulturbaserad turism är en betydelsefull del av en hållbar turism och besöksnäring genom att den bidrar till sysselsättning samt till den lokala ekonomin och platsutveckling.

Regeringen anser att den tätortsnära naturen är av stor betydelse. En stor del av friluftslivet till vardags utövas nära bostaden eller tätorten. Arbetet med att på ett ändamålsenligt sätt säkerställa tillgång till redan skyddad tätortsnära natur är viktigt för att bland annat skapa goda rekreativsmöjligheter, inklusive platser för fysisk aktivitet, för människor i deras vardag.

Ansvar för att ge friluftslivet goda förutsättningar är delat mellan stat och kommun och flera myndigheter. En god samordning mellan ansvariga myndigheter och dialog med övriga markägare är viktig. Ansvarsfördelningen för friluftsförhållanden mellan olika myndigheter behöver bli tydligare.

16.8 Budgetförslag

16.8.1 13:1 Stöd till idrotten

Tabell 16.5 Anslagsutveckling 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

2022	Utfall	2 786 783	Anslagssparande	28
2023	Anslag	2 091 811 ¹	Utgiftsprognos	2 091 811
2024	Förslag	2 116 811		
2025	Beräknat	2 116 811		
2026	Beräknat	2 048 811		

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till idrotten. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till specialidrott inom gymnasieskolan, kunskapsstöd och forskning samt insatser mot dopning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 16.6 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 13:1 Stöd till idrotten

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	2 091 811	2 091 811	2 091 811
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	25 000	25 000	-43 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 116 811	2 116 811	2 048 811

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär att anslaget ökas med 25 000 000 kronor för 2024 och beräknas öka med 25 000 000 kronor för 2025 för insatser inom ramen för ett äldrelyft för idrotten. För 2026 beräknas anslaget minska med 50 000 000 kronor till följd av att den tidsbegränsade satsningen upphör.

Tidigare beslutade och aviserade anslagsförändringar innebär även att anslaget minskas med 18 000 000 kronor fr.o.m. 2026 bl.a. till följd av att tidsbegränsade medel till åtgärder mot segregation upphör.

Regeringen föreslår att 2 116 811 000 kronor anvisas under anslaget 13:1 *Stöd till idrotten* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 2 116 811 000 kronor respektive 2 048 811 000 kronor.

16.8.2 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 16.7 Anslagsutveckling 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

2022	Utfall	110 702	Anslagssparande	1 462
2023	Anslag	52 164 ¹	Utgiftsprognos	51 762
2024	Förslag	52 164		
2025	Beräknat	52 164		
2026	Beräknat	52 164		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till allmänna samlingslokaler. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till Bygdegårdarnas Riksförbund, Folkets Hus och Parker och Riksföreningen Våra Gårdar för organisationernas information, rådgivning, utvecklingsarbete och arbete gällande ansökningar om statligt stöd.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 16.8 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	52 164	52 164	52 164
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	52 164	52 164	52 164

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 52 164 000 kronor anvisas under anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 52 164 000 kronor respektive 52 164 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2025–2027.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används bl.a. för investeringsbidrag till fleråriga projekt enligt förordningen (2016:1367) om statsbidrag till allmänna samlingslokaler. Detta innebär att bidragen betalas ut ett eller flera år efter det år då projektbidrag beslutats. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 13:2 *Bidrag till allmänna samlingslokaler* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 40 000 000 kronor 2025–2027.

Tabell 16.9 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027
Ingående åtaganden	36 281	35 420	40 000			
Nya åtaganden	25 527	31 693	28 000			
Infriade åtaganden	-26 388	-27 113	-28 000	-28 000	-8 000	-4 000
Utestående åtaganden	35 420	40 000	40 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	40 000	40 000	40 000			

16.8.3 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 16.10 Anslagsutveckling 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

2022	Utfall	97 785	Anslagssparande
2023	Anslag	97 785 ¹	Utgiftsprognos
2024	Förslag	97 785	
2025	Beräknat	97 785	
2026	Beräknat	97 785	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till friluftorganisationer.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 16.11 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	97 785	97 785	97 785
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	97 785	97 785	97 785

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 97 785 000 kronor anvisas under anslaget 13:3 *Stöd till friluftorganisationer* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 97 785 000 kronor respektive 97 785 000 kronor.

16.8.4 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tabell 16.12 Anslagsutveckling 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor

2022	Utfall	15 000	Anslagssparande	
2023	Anslag	15 000 ¹	Utgiftsprognos	14 885
2024	Förslag	15 000		
2025	Beräknat	15 000		
2026	Beräknat	15 000		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer i enlighet med lagen (2010:473) om statligt stöd till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 16.13 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	15 000	15 000	15 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	15 000	15 000	15 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 15 000 000 kronor anvisas under anslaget 13:4 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 15 000 000 kronor respektive 15 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 13:4 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2025.

Skälen för regeringens förslag: För att Partibidragsnämndens administration ska kunna bedrivas effektivt bör stödet till riksdagspartiers kvinnoorganisationer handläggas samtidigt som stödet till de politiska partierna enligt lagen (1972:625) om statligt stöd till politiska partier. Detta innebär att åtaganden om stöd till riksdagspartiers kvinnoorganisationer beslutas under hösten för det kommande året och därmed medför behov om framtida anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2024 för anslaget 13:4 *Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 15 000 000 kronor 2025.

Tabell 16.14 Beställningsbemyndigande för anslaget 13:4 Bidrag till riksdagspartiers kvinnoorganisationer

Tusental kronor	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025
Ingående åtaganden	15 000	15 000	15 000	
Nya åtaganden	15 000	15 000	15 000	
Infriade åtaganden	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Utestående åtaganden	15 000	15 000	15 000	
Beslutat/föreslaget bemyndigande	15 000	15 000	15 000	

16.8.5 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tabell 16.15 Anslagsutveckling 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

2022	Utfall	225 706	Anslagssparande	3 052
2023	Anslag	173 758 ¹	Utgiftsprognos	172 420
2024	Förslag	223 758		
2025	Beräknat	223 758		
2026	Beräknat	173 758		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för bidrag till forskning samt annan kunskapsutveckling som avser det civila samhället. Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och annan verksamhet för genomförandet av politiken för det civila samhället samt för sådana administrativa utgifter som är en förutsättning för genomförandet av insatser inom området.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 16.16 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 13:5 Insatser för den ideella sektorn

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	123 758	123 758	123 758
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	100 000	100 000	50 000
<i>varav BP24</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>
– Stöd till civilsamhällesorganisationer	100 000	100 000	100 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	223 758	223 758	173 758

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I budgetpropositionen för 2023 föreslogs att anslaget skulle ökas med 75 000 000 kronor årligen 2023–2025 för insatser som bidrar till att motverka ofrivillig ensamhet. Därefter beräknas 25 000 000 kronor årligen fr.o.m. 2026 för detta ändamål. Sammantaget beräknas 50 000 000 kronor per år inom anslaget för detta ändamål fr.o.m. 2026. Regeringen föreslår därtill att anslaget ökas med 100 miljoner kronor för att stärka det civila samhällets förutsättningar att verka och göra insatser för människor i olika situationer där civilsamhällets stöd är avgörande.

Regeringen föreslår att 223 758 000 kronor anvisas under anslaget 13:5 *Insatser för den ideella sektorn* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 223 758 000 kronor respektive 173 758 000 kronor.

17 Folkbildning

17.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för politiken för folkbildning.

17.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Statens stöd till folkbildningen uppgick 2022 sammantaget till ca 5 miljarder kronor. Folkbildningens verksamhet följs i första hand upp i förhållande till de fyra syften som gäller för statsbidraget för folkbildningen. Dessa fyra syften presenteras nedan och ligger till grund för resultatindikatorerna. De resultatindikatorer som används för folkbildningens område är i huvudsak kvantitativa och beskriver främst den verksamhet som genomförts. Genomgående jämförs resultaten för 2022 med föregående år. Underlag för uppföljningen har hämtats i redovisningar från Folkbildningsrådet, SISU Idrottsutbildarna, Myndigheten för yrkeshögskolan, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Statistiska centralbyrån.

Utredningen Styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden (dir. 2022:75) har bl.a. i uppdrag att göra en översyn av nuvarande indikatorer och föreslå kvantitativa och kvalitativa indikatorer för uppföljning av folkbildningen. Uppdraget ska redovisas senast den 14 juni 2024.

17.3 Resultatredovisning

Resultat

Syfte: Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Indikator: Antalet folkhögskolor och studieförbund i landet

Det finns 156 folkhögskolor och 11 studieförbund (inklusive SISU Idrottsutbildarna) som får statsbidrag enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Enligt den senaste statistiken från 2022 rapporterades därutöver 78 filialer till 38 folkhögskolor i andra kommuner än den kommun där huvudskolan är placerad. Metoden för redovisning av denna statistik har förändrats och jämförelse med tidigare år är därför inte möjlig.

Indikator: Fördelning av folkhögskolor och studieförbund i hela landet

Landets folkhögskolor och studieförbund har stor geografisk spridning. Folkhögskolorna erbjöd under 2022 långa folkhögskolekurser i 154 kommuner, vilket är en ökning med tre kommuner i jämförelse med 2021. Studieförbunden har sedan flera år tillbaka varit verksamma i alla landets kommuner. Den geografiska spridningen av studieförbundens studiecirkelverksamhet har förbättrats något 2022 jämfört med 2021.

Flertalet deltagare inom folkhögskolans allmänna och särskilda kurs återfanns 2022, likt föregående år, i storstäder, större städer eller i städernas omgivande pendlingskommuner. I relation till antalet kommuninvånare har antalet deltagare i allmän och särskild kurs tidigare varit störst i landsbygdskommuner, mindre städer och tätorter samt i de kommuner som omger mindre städer. Det gäller även för särskild kurs under 2022, men för allmän kurs var under 2022 andelen deltagare i relation till befolk-

ningens storlek ungefär lika stor i alla kommuntyper. När det gäller studieförbundens studiecirkelar 2022 återfanns likt föregående år den största delen av deltagarna i storstäder och större städer med tillhörande pendlingskommuner. I förhållande till befolkningens storlek var antalet deltagare i studiecirkelar också ganska jämnt i de olika kommungrupperna, med en något lägre andel i pendlingskommuner nära storstad och en något högre andel i landsbygdskommuner.

Inom folkhögskolan studerade 8 procent av deltagarna i allmän kurs (varav 67 procent kvinnor och 33 procent män) och 41 procent av deltagarna i särskild kurs (varav 72 procent kvinnor och 28 procent män) digitalt på distans 2022, vilket är i nivå med 2021. Det är något högre deltagarandelar än innan covid-19-pandemin.

I studieförbundens verksamhet under 2022 deltog 7 procent av studiecirkeldeltagarna, 8 procent av deltagarna inom annan folkbildningsverksamhet och 4 procent av deltagarna i kulturprogram på distans. I studiecirkelar och annan folkbildningsverksamhet på distans var andelen kvinnor 62 procent och andelen män 38 procent. Andelen deltagare på distans minskade kraftigt i jämförelse med 2021, då 19 procent av cirkeldeltagarna, 23 procent av deltagarna i annan folkbildningsverksamhet och 21 procent av deltagarna i kulturprogram deltog på distans. De jämförelsevis höga andelarna deltagare på distans under 2021 berodde på att studieförbunden anpassade sina verksamheter efter förutsättningarna under covid-19-pandemin.

SISU Idrottsutbildarna

SISU Idrottsutbildarna hade under 2022, i likhet med föregående år, verksamhet i alla Sveriges kommuner. Under 2022 samverkade SISU Idrottsutbildarna med knappt 7 700 föreningar i landet. Det är en ökning med 800 föreningar jämfört med 2021.

Syfte: Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Indikator: Deltagare i folkhögskolekurs efter ålder och kön

Under 2022 deltog ca 21 000 unika deltagare i folkhögskolans allmänna kurs och ca 40 000 unika deltagare i folkhögskolans särskilda kurs. Det är en minskning med ca 600 deltagare i allmän kurs och en ökning med drygt 4 000 deltagare inom särskild kurs jämfört med 2021.

Av deltagarna i allmän kurs 2022 var 57 procent kvinnor och 43 procent män. Inom särskild kurs var 68 procent kvinnor och 32 procent män. Könsfördelningen var densamma som föregående år. Under 2022 var medelåldern 29 år bland deltagarna i allmän kurs och 40 år bland deltagarna i särskild kurs. Medelåldern bland deltagarna i särskild kurs ökade något från föregående år.

Indikator: Unika studiecirkeldeltagare efter ålder och kön

Under 2022 deltog ca 345 800 unika deltagare i en studiecirkel, vilket är en ökning med ca 51 300 deltagare jämfört med föregående år. Totalt hölls ca 107 400 studiecirkelar 2022, vilket är ca 21 800 fler än 2021. Av deltagarna var 64 procent kvinnor och 36 procent män, vilket är en liten förskjutning jämfört med 2021 då 63 procent var kvinnor och 37 procent var män.

Av studieförbundens studiecirkeldeltagare 2022 hade 40 procent fyllt 65 år, jämfört med 2021 då 37 procent hade fyllt 65 år. Vidare var 47 procent av deltagarna i åldern 25–64 år, vilket är en minskning med 3 procentenheter jämfört med 2021. Av deltagarna 2022 var 5 procent 20–24 år, vilket är oförändrat från föregående år. Av deltagarna 2022 var 8 procent 13–19 år, vilket är en minskning med 1 procentenhet från föregående år.

Under 2022 hade SISU Idrottsutbildarna nära 440 000 unika deltagare i distriktens verksamheter (lärgrupp, kurs och processarbete), vilket är en ökning med 14 procent i jämförelse med 2021. Av deltagarna i lärgrupp, kurs och processarbete var 47 procent kvinnor och 53 procent män, vilket är en ökning av andelen kvinnor med 1 procentenhet jämfört med föregående år. Av deltagarna 2022 var 50 procent yngre än 25 år, 43 procent var 25–65 år och 7 procent var äldre än 65 år. Åldersfördelningen har endast förändrats marginellt jämfört med föregående år.

Indikator: Andel utrikes födda deltagare i folkhögskolans långa kurser och i studiecirkel

Under 2022 var 47 procent av deltagarna i folkhögskolans allmänna kurs utrikes födda, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Av de utrikes födda deltagarna inom allmän kurs var 65 procent kvinnor och 35 procent män. I de särskilda kurserna utgjorde utrikes födda 18 procent av deltagarna, vilket är en ökning med 1 procentenhet sedan 2021. Av de utrikes födda deltagarna inom särskild kurs var 69 procent kvinnor och 31 procent män.

Andelen utrikes födda deltagare i studieförbundens studiecirkel minskade med 1 procentenhet under 2022 jämfört med 2021. Bland studiecirkeldeltagarna var 18 procent utrikes födda. Av de utrikes födda deltagarna var 62 procent kvinnor och 38 procent män. Verksamhet inom ramen för insatsen Svenska från dag ett ingår inte i denna redovisning.

SISU Idrottsutbildarna redovisar att sju procent av deltagarna var utrikes födda, vilket är oförändrat sedan 2021.

Indikator: Andel deltagare med funktionsnedsättning i folkhögskolornas långa kurser respektive i studieförbundens studiecirkel

Under 2022 hade 36 procent av de unika deltagarna i allmän kurs en funktionsnedsättning, vilket är en ökning med 1 procentenhet jämfört med föregående år. Av dessa deltagare var 55 procent kvinnor och 45 procent män. Inom särskild kurs var andelen unika deltagare med funktionsnedsättning 13 procent, vilket är oförändrat jämfört med 2021. Av dessa deltagare var 64 procent kvinnor och 36 procent män. Inom studiecirkelna hade 4 procent av deltagarna en funktionsnedsättning 2022, vilket är i nivå med 2021. Merparten av cirkeldeltagarna med en funktionsnedsättning var kvinnor.

Under 2022 genomförde SISU Idrottsutbildarna 891 arrangemang med en eller flera deltagare med funktionsnedsättning. Från och med 2022 har SISU Idrottsutbildarna förändrat metoden för insamling av statistik för arrangemang med en eller flera deltagare med funktionsnedsättning, vilket gör att jämförelser med tidigare år inte är möjliga.

Indikator: Antal asylsökande och nyanlända som bor i anläggningsboende som deltagit i särskilda folkbildningsinsatser

Svenska från dag ett är en verksamhet för asylsökande och nyanlända som bor i anläggningsboende. Sedan våren 2022 kan verksamheten också omfatta personer som har fått uppehållstillstånd med tillfälligt skydd med stöd av EU:s massflyktsdirektiv³, t.ex. flyktingar från Ukraina. Inom ramen för Svenska från dag ett erbjuder studieförbunden dels verksamheten Svenska från dag ett och dels kursen Vardagssvenska, som har en särskild studieplan. Folkhögskolor erbjuder verksamheten Svenska från dag ett.

³ Rådets direktiv 2001/55/EG av den 20 juli 2001 om miniminormer för att ge tillfälligt skydd vid massiv tillströmning av fördrivna personer och om åtgärder för att främja en balans mellan medlemsstaternas insatser för att ta emot dessa personer och bära följderna av detta.

Sammantaget beräknas ca 15 800 unika personer ha tagit del av verksamheten 2022, varav ca 14 500 unika personer inom studieförbunden och ca 2 000 unika personer inom folkhögskolan. Det finns en viss överlappning av personer som under året deltagit i verksamhet både hos studieförbund och folkhögskola, respektive som har deltagit i både Svenska från dag ett och Vardagssvenska inom studieförbunden. Antalet deltagare har ökat med ca 8 100 unika personer jämfört med föregående år. Det ökade antalet deltagare kan i första hand förklaras av deltagare från Ukraina. Insatserna beräknas ha nått ca 36 procent av den totala målgruppen, vilket är 10 procentenheter mer än 2021.

Bland dem som deltagit i folkhögskolornas verksamhet 2022 uppgick andelen kvinnor och män till 71 procent respektive 29 procent. Bland dem som deltog i studieförbundens verksamhet 2022 var 71 procent kvinnor och 29 procent män. Andelen kvinnor som deltog i insatsen har ökat markant jämfört med föregående år, vilket förklaras av att deltagarna från Ukraina till stor del är kvinnor. Andelen kvinnor som deltog i verksamheten utgjorde en större andel än i målgruppen som helhet, där andelen kvinnor uppskattas till 52 procent.

Studieförbunden erbjöd under 2022 verksamheter i 195 kommuner, vilket är 93 kommuner fler än föregående år. Folkhögskolorna erbjöd verksamhet i 67 kommuner 2022, vilket är en ökning med 25 kommuner jämfört med föregående år.

Inom ramen för insatsen Svenska från dag ett genomförde SISU Idrottsutbildarna 423 arrangemang i 50 kommuner 2022, vilket är en minskning med 115 arrangemang och en ökning med 3 kommuner jämfört med 2021.

Syfte: Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Indikator: Andel deltagare utan gymnasieutbildning

Deltagarna i folkhögskolans allmänna kurs har kortare utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt. Andelen deltagare i allmän kurs som hade högst förgymnasial utbildning var 60 procent under 2022, vilket är en ökning med 1 procentenhet sedan 2021. Av deltagarna med högst förgymnasial utbildning var 57 procent kvinnor och 43 procent män. I befolkningen som helhet var andelen med högst förgymnasial utbildning 10 procent. På de särskilda kurserna var andelen deltagare som hade förgymnasial utbildning 15 procent, vilket är en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2021. Av deltagarna på särskild kurs med högst förgymnasial utbildning var 64 procent kvinnor och 36 procent män. Av studieförbundens cirkeldeltagare hade 15 procent högst förgymnasial utbildning, vilket är i likhet med föregående år. Av studieförbundens cirkeldeltagare med högst förgymnasial utbildning var 60 procent kvinnor och 40 procent män.

Indikator: Antal utfärdade intyg om grundläggande behörighet bland deltagare på folkhögskolans allmänna kurs

Under 2022 utfärdades folkhögskolorna 1 725 intyg om grundläggande behörighet för studier vid högskola. Av de studerande som intygen utfärdades för var 41 procent män och 59 procent kvinnor. Av de studerande var 76 procent inrikes födda och 24 procent utrikes födda. Vidare utfärdades ca 500 intyg om behörighet för studier vid yrkeshögskolan. Av de studerande som intygen utfärdades för var 51 procent kvinnor och 49 procent män, 60 procent var inrikes födda och 40 procent utrikes födda. Detta innebär att det under 2022 utfärdades ungefär lika många intyg om grundläggande behörighet till yrkeshögskolan som under 2021, men drygt 100 färre intyg om grundläggande behörighet till högskolan jämfört med 2021. Hösten 2022 sökte

6 011 personer med behörighet från folkhögskola vid universitet och högskolor, varav 3 493 personer antogs till studier.

Indikator: Antal utfärdade intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs

Folkhögskolorna utfärdade under 2022 totalt ca 1 300 intyg om avslutad eftergymnasial yrkesutbildning på särskild kurs, vilket är en minskning med ca 50 intyg jämfört med 2021. Av de deltagare som intygen utfärdades för var 69 procent kvinnor och 31 procent män.

Syfte: Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Indikator: Antal deltagare i folkhögskolors och studieförbunds kulturprogram

Studieförbunden anordnade ca 176 000 kulturprogram 2022, vilket är en ökning med ca 59 000 arrangemang jämfört med föregående år. Studieförbundens kulturprogram samlade totalt drygt 8,9 miljoner (ej unika) deltagare, vilket är en ökning med ca 4,2 miljoner deltagare jämfört med 2021.

Folkhögskolorna anordnade ca 1 830 kulturprogram 2022, vilket är 560 fler än 2021. Kulturprogrammen samlade ca 149 500 (ej unika) deltagare, vilket innebär en ökning med ca 59 100 deltagare jämfört med 2021.

SISU Idrottsutbildarnas distrikt arrangerade under 2022 sammanlagt 3 061 kulturprogram med ca 173 775 (ej unika) deltagare. Det är 1 890 fler kulturprogram än föregående år och en ökning med ca 111 000 deltagare.

Indikator: Andel kvinnor respektive män i kulturprogram

Av deltagarna i studieförbundens kulturprogram var 56 procent kvinnor och 44 procent män, vilket är 2 procentenheter färre män jämfört med föregående år. Inom folkhögskolans kulturprogram var 52 procent kvinnor och 48 procent män, vilket är i likhet med 2021. Av deltagarna i SISU Idrottsutbildarnas kulturprogram var 48 procent kvinnor och 52 procent män, vilket är i likhet med föregående år.

Övriga insatser

Yrkesinriktade utbildningar – allmän och särskild kurs

Under 2020–2022 fick folkhögskolan tillfälliga medel för att anordna yrkesinriktade utbildningar inom allmän och särskild kurs. Syftet med medlen var att möta behovet av utbildning bland vuxna som behöver återkomma i arbete efter covid-19-pandemin samt att skapa fler utbildningsplatser inom vård- och omsorgsutbildningar. De här kurserna omfattade totalt ca 2 100 deltagare under 2022, varav majoriteten var kvinnor. Bland de yrkesinriktade allmänna kurserna var huvudinriktningarna allmän (bred ämnesinriktning) samt medicin, hälsa och sjukvård vanligast, och bland de särskilda kurserna var medicin, hälsa och sjukvård samt beteendekunskap (humaniora) vanligast.

Förstärkningsbidrag och särskilt utbildningsstöd

Under 2022 avsatte Folkbildningsrådet ca 7 procent av det ordinarie statsbidraget till folkhögskolan i ett förstärkningsbidrag för extra lärarinsatser till vissa deltagare med funktionsnedsättning. Utöver detta gjordes vissa överföringar från riktade bidrag. Totalt avsattes 215,9 miljoner kronor. Detta är en ökning med ca 10 miljoner kronor jämfört med föregående år. Vidare avsattes från statsbidraget till studieförbunden ca 142,1 miljoner kronor till ett tillgänglighetsbidrag för personer med funktionsnedsättning och behov av särskilt stöd.

Under 2022 avsattes vidare ca 202 miljoner kronor i särskilt utbildningsstöd. Bidraget fördelas av Specialpedagogiska skolmyndigheten och syftar till att underlätta studier på folkhögskola för personer med funktionsnedsättning. En mindre del av stödet får lämnas till universitet och högskolor respektive Synskadades Riksförbund. Jämfört med 2021 har anslaget ökat med 9 miljoner kronor.

Studiemotiverande folkhögskolekurs

Studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) är en arbetsmarknadspolitisk insats för arbetssökande som har fyllt 16 år och som varken har grundläggande behörighet till högskoleutbildning eller gymnasieexamen. Kursen genomfördes under 2022 av 76 folkhögskolor, vilket är 16 färre jämfört med 2021. Under 2022 deltog 3 220 personer i kursen. Det är ca 900 färre personer än föregående år. Andelen utrikes födda deltagare uppgick till 74 procent, vilket är tre procentenheter högre än föregående år. Personer äldre än 24 år utgjorde 62 procent av deltagarna, vilket är en ökning med 2 procentenheter på ett år. Av deltagarna som var 25 år eller äldre var 69 procent kvinnor och 31 procent män. Bland deltagarna som var 24 år och yngre var 39 procent kvinnor och 61 procent män. Av de deltagare som studerade på en studiemotiverande folkhögskolekurs 2022 hade 15 procent av deltagarna under 25 år och 12 procent av deltagarna 25 år eller äldre gått vidare på allmän eller särskild kurs t.o.m. december 2022. Andelen deltagare som går vidare till allmän eller särskild kurs har minskat väsentligt de senaste åren, vilket enligt Folkbildningsrådet bedöms bero på att deltagargruppen har förändrats och att fler deltagare än tidigare har så svaga kunskaper i det svenska språket att de har svårt att påbörja reguljära studier.

Etableringskurs på folkhögskola

Etableringskurs på folkhögskola är en arbetsmarknadspolitisk insats som riktar sig till personer som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag. Kursen genomfördes 2022 av 38 folkhögskolor, vilket är en minskning med 18 skolor jämfört med 2021. Under 2022 deltog totalt drygt 1 000 personer i kursen, vilket är en minskning med ca 700 personer sedan 2021. Av deltagarna var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Folkbildningsrådet rapporterar att minskningen i antalet deltagare framför allt beror på att målgruppen, dvs. personer som omfattas av Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag, minskar.

Svenska för föräldralediga

Under åren 2020–2022 har Folkbildningsrådet fördelat särskilda tillfälliga medel för insatsen Svenska för föräldralediga, som framför allt riktar sig till utrikes födda kvinnor med barn som har svaga kunskaper i det svenska språket. Under 2022 deltog ca 6 600 deltagare i insatsen, som genomfördes i 137 kommuner. Detta innebär en ökning med drygt 2 000 deltagare och 27 kommuner jämfört med 2021. Av deltagarna var 82 procent kvinnor och 18 procent män.

Insatser för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden

Under 2021 och 2022 har Folkbildningsrådet fördelat tillfälliga medel för studieförbundsinsatser riktade till utrikes födda kvinnor och vid behov andra målgrupper som står långt ifrån utbildning och arbetsmarknaden. Under 2022 deltog drygt 9 500 personer i insatsen i 135 kommuner. Av dessa var 74 procent utrikes födda kvinnor och majoriteten var mellan 25 och 44 år.

Jämställdhet inom folkbildningen

Folkbildningsrådet ingår sedan 2016 i utvecklingsprogrammet Jämställdhetsintegrering i myndigheter (JiM), i syfte att utveckla jämställdhetsarbetet inom folkbildningen. För perioden 2022–2025 är Folkbildningsrådets arbete bl.a. inriktat på att utveckla metoder för uppföljning av bidragsmottagarnas systematiska jämställdhetsarbete samt

minska könsstereotypa utbud och könsstereotyp rekrytering av deltagare (se även utg.omr. 13 avsnitt 5).

Uppföljning av funktionshinderspolitiken

Folkbildningsrådet fick under 2021 i uppgift att följa upp funktionshinderspolitiken under 2021–2031. Folkbildningsrådet rapporterar att rådet under 2022 bl.a. har identifierat utvecklingsbehov i insamlingen av uppgifter om deltagare med funktionsnedsättning och har initierat en studie om studieförbundens verksamhet med deltagare med funktionsnedsättning. Studien visar bl.a. att studieförbundens verksamhet är värdefull för deltagare med funktionsnedsättning. Deltagarna lyfter framför allt fram betydelsen av att få vara en del av en gemenskap och kunna utveckla sina kreativa intressen. Samtidigt pekar studien på utmaningar med brist på resurser, behov av kompetensutveckling och utökad samarbete med andra aktörer.

Insatser för stärkande av nationella minoritetsspråk

Folkbildningsrådet har fått medel för att inom en satsning som är avsedd att pågå under perioden 2022–2024 genomföra insatser inom folkbildningen för att stärka de nationella minoritetsspråken. Folkbildningsrådet beviljade under 2022 stöd till 38 projekt med en sammanlagd initial budget på drygt 5 miljoner kronor. Totalt 11 projekt hade fokus på 2 eller flera av språken. Totalt hade 15 projekt fokus på finska, 6 på jiddisch, 12 på meänkieli, 9 på romani chib och 15 på samiska språk. Projekten hade olika inriktning och omfattade bl.a. språkutbildningar, utveckling av utbildningsmaterial, utbildning av ledare samt kulturutövning (se även utg.omr. 1 avsnitt 12).

Tolkutbildning inom folkbildningen

Utbildning till tolk för personer med dövhet, hörselnedsättning och dövblindhet, skrivtolk och kontakttolk bedrivs vid folkhögskolor och studieförbund. Två folkhögskolor bedrev teckenspråks- och dövblindtolkutbildning 2022. Antalet deltagare som 2022 påbörjade en utbildning till teckenspråkstolk var 22 personer, vilket är det lägsta antalet deltagare hittills. De allra flesta var liksom tidigare år kvinnor. Det är en minskning med tre personer i jämförelse med 2021 och en stor minskning med 24 personer i jämförelse med 2020. Detta beror på en inställd utbildningsstart. Av deltagarna slutförde 7 utbildningen med godkänt resultat 2022, vilket är en minskning jämfört med 2021 då 17 deltagare slutförde utbildningen med godkänt resultat.

Skrivtolkutbildning bedrevs på en folkhögskola 2022. Totalt påbörjade 13 personer skrivtolkutbildningen 2022, varav samtliga var kvinnor. Sammantaget har 30 deltagare slutfört utbildningen med godkänt resultat under perioden 2020–2022. Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk bedrevs av tre folkhögskolor och fem studieförbund 2022. Under 2022 slutförde 164 deltagare en utbildning till kontakttolk med godkänt resultat, varav 71 procent var kvinnor och 29 procent män. Detta kan jämföras med 2021 då 159 deltagare slutförde utbildningen med godkänt resultat. De redovisade antalen kan enligt Myndigheten för yrkeshögskolan vara underskattade och ska därför tolkas med viss försiktighet. Under 2022 fick vidare 39 personer utbildningsbevis genom validering, vilket är en ökning med 3 personer jämfört med 2021. Det innebär att sammantaget 198 personer fått utbildningsbevis som kontakttolk under 2022, jämfört med 183 personer 2021.

17.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Regeringen bedömer att syftena med statsbidraget till folkbildningen uppfylls. Regeringen noterar att folkbildningens verksamheter under 2022 nådde betydligt fler

deltagare än föregående år, men fortsatt färre deltagare än före pandemin. Framför allt studieförbundens verksamhet har minskat betydligt. Under 2022 samlade studieförbunden ca 250 000 färre studiecirkeldeltagare än 2019, dvs. före pandemin. Folkbildningens återhämtning efter pandemin behöver fortsatt följas.

Under senare år har folkbildningens verksamheter och Folkbildningsrådet kritiserats, efter att det upptäckts flera fall av fusk och felaktigheter i studieförbundens verksamhet som finansieras av statsbidraget. Riksrevisionen har genomfört en granskning av statsbidraget till studieförbunden och granskningsrapporten lämnades i september 2022 (RiR 2022:20). Regeringen har i skrivelsen Riksrevisionens rapport om statsbidraget till studieförbunden redovisat bedömningar och åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser (skr. 2022/23:50). I juni 2022 tillsatte regeringen en särskild utredare i syfte att säkerställa en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av folkbildningen samt ge folkbildningen de bästa förutsättningar att verka framöver (dir. 2022:75). Den 14 september 2023 beslutade regeringen om tilläggsdirektiv till utredaren (dir. 2023:130). Utredaren ska redovisa sitt uppdrag senast den 14 juni 2024. Regeringen har även bl.a. beslutat om skärpta krav i riktlinjerna för Folkbildningsrådet för 2023 och regleringsbrevet för anslagen för bidrag till folkbildningen 2023.

Folkbildningen stödjer verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin

Folkbildningen var en viktig aktör i framväxten av den svenska demokratin och fortsätter att spela en viktig roll i dess utveckling. Genom folkbildningens olika verksamheter ges fler människor över hela landet förutsättningar att aktivt delta i demokratin och i det demokratiska samtalet. Folkbildningen står samtidigt fortsatt inför utmaningar när det gäller att säkra att verksamheten som finansieras av statsbidraget i alla led uppfyller demokratisyftet och överensstämmer med det demokratiska samhällets principer.

Folkbildningens verksamheter drabbades hårt av pandemin och de restriktioner som vidtogs för att förhindra smittspridningen. Under 2022 lättade många av dessa restriktioner och folkbildningen är på väg tillbaka till ett nytt normalläge. Antalet deltagare i folkbildningens verksamheter 2022 är dock fortsatt mycket lägre än före pandemin. Under 2022 samlade studieförbund och folkhögskolor ca 740 000 deltagare med stöd av statliga medel, framför allt från folkbildningsanslaget. Om man även räknar med deltagarna i kulturprogrammen blir antalet mångdubbelt större. Utöver detta samlar SISU Idrottsutbildarna ett stort antal deltagare i sina verksamheter.

Folkbildningen bidrar till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen

Folkbildningen är en mötesplats för människor med olika bakgrund och förutsättningar. Folkbildningen är en betydelsefull aktör för utbildning av bland annat utrikes födda personer, personer med någon form av funktionsnedsättning och personer med kort tidigare utbildningsbakgrund. Folkhögskolans särskilda pedagogik och arbetssätt bidrar till att stärka deltagarnas självförtroende och ger personer nya perspektiv samt bättre studieresultat än de har uppnått tidigare.

Folkbildningen är betydelsefull när det gäller att nå personer som är nya i Sverige. Det särskilda statsbidraget för folkbildningens verksamhet för asylsökande och nyanlända har fortsatt att ge goda resultat och antalet deltagare har ökat. Under 2022 utgjordes de nya deltagarna främst av personer som flytt från Ukraina. Verksamheten har

bidragit till att öka kunskaperna i svenska och har gett deltagarna en meningsfull sysselsättning.

Liksom tidigare år har andelen utrikes födda deltagare i SISU Idrottsutbildarnas ordinarie verksamhet fortsatt varit låg. Regeringen fortsätter att noga följa studieförbundets arbete med att nå ökad mångfald i verksamheten.

Folkbildningen bidrar till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället

Folkbildningen har sedan sin framväxt genomfört verksamhet för personer som av olika skäl har kortare formell utbildningsbakgrund än befolkningen i genomsnitt och som står långt ifrån arbetsmarknaden. Folkbildningen spelar därigenom en viktig roll för att utjämna de utbildningsklyftor som finns i samhället och för att bidra till att fler personer kan etablera sig på arbetsmarknaden. Andelen utrikes födda, personer med funktionsnedsättning och personer med kort utbildning har sett över en längre tid ökat bland folkhögskolans deltagare och är fortsatt hög. Folkhögskolans utbildningar har särskild betydelse för dessa målgrupper.

Uppföljningar av studiemotiverande folkhögskolekurs och etableringskurs på folkhögskola har visat goda resultat. Deltagandet i insatserna och antalet folkhögskolor som erbjuder insatserna har dock minskat, vilket bl.a. beror på minskande målgrupp för etableringskurserna. Den fortsatta utvecklingen behöver följas.

Folkbildningen bidrar till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet

Genom folkbildningens kulturverksamheter och samverkan med andra kulturaktörer får människor i hela landet ökad tillgång till kultur. Folkhögskolor och studieförbund fungerar som lokala och regionala arenor där deltagare får möjlighet att delta i kulturlivet både som deltagare i utbildningar och kurser och som skapare av kultur. Folkbildningens utbud av utbildning och kurser bidrar till både bredd och spets. Studieförbund och folkhögskolor erbjuder även en arbetsmarknad för professionella konstnärer och andra yrken inom kulturområdet.

Konsekvenserna av ett minskat deltagande i bl.a. folkbildningens kulturprogram till följd av pandemin behöver följas. Ett breddat intresse för och delaktighet i kulturlivet bidrar till en levande demokrati.

Folkbildningens aktörer behöver fortsatt arbeta för att göra verksamheten inom kulturområdet tillgänglig för nya deltagare samt bredda kulturutbudet.

17.5 Politikens inriktning

Folkbildningen är viktig för både enskilda individer och för Sverige som land. Studieförbund och folkhögskolor gör det möjligt för människor i hela landet att delta i studiecirklar, kortare och längre kurser och kulturevenemang. Folkbildningen är därigenom viktig för individers kompetensutveckling och samhällets kompetensförsörjning samt för den sociala sammanhållningen i samhället. Folkbildningen bidrar till att stärka den svenska demokratin och ökar människors deltagande i samhället. Folkbildningens aktörer spelar även en viktig roll när det gäller att förbättra människors möjligheter att få eller komplettera en utbildning för etablering på arbetsmarknaden och för att tillhandahålla ett rikt kulturliv i hela Sverige. Folkbildningen utgör en betydelsefull del av det civila samhället och bidrar genom sin breda samverkan med föreningar och andra organisationer till att upprätthålla ett levande civilsamhälle.

Styrning och uppföljning av folkbildningen behöver utvecklas

Under de senaste åren har självförvaltningsmodellen kritiserats efter att bl.a. flera fall av fusk och felaktigheter har upptäckts i studieförbundens verksamheter. Genom dessa händelser med fusk och felaktigheter har behovet av en ökad transparens, effektivitet och förutsägbarhet i styrning och fördelning av statsbidrag till folkbildningen blivit tydligt. Mot bakgrund av detta bedömer regeringen att det behövs en bred reform av modellen för medelstillelse och uppföljning inom folkbildningspolitiken. Utredningen om styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden gör för närvarande en bred översyn av statens stöd till folkbildningen och ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 14 juni 2024 (dir. 2022:75, dir. 2023:130). Regeringen bedömer ändå att det i avvaktan på utredningens förslag behövs ytterligare åtgärder för att reformera stödet till folkbildningen.

Regeringen föreslår därför att riksdagen, i stället för Folkbildningsrådet, ska besluta hur stor del av statsbidraget till folkbildningen som ska gå till folkhögskolor respektive till studieförbund (se avsnitt 17.6). Folkbildningsrådet ska fortsättningsvis besluta om fördelningen av bidraget till de olika folkhögskolorna och till de olika studieförbunden. Syftet med denna förändring är att uppnå en mer ändamålsenlig fördelning av statsbidraget till folkhögskolorna och studieförbunden med hänsyn till deras olika verksamheter och förutsättningar.

Bidraget till folkhögskolor behöver förstärkas

Folkhögskolan som utbildningsform fyller en betydelsefull funktion i det svenska utbildningssystemet för såväl individers möjligheter till utbildning som för samhällets behov av kompetensförsörjning. Genom folkhögskolans breda kursutbud kan individer bl.a. få grundläggande behörighet till fortsatta studier inom högskola eller yrkeshögskola eller utbilda sig till ett yrke. Personer med funktionsnedsättning, utrikes födda och personer med kort tidigare utbildning är viktiga målgrupper för folkhögskolan.

Det behöver säkerställas att folkhögskolorna kan genomföra sin verksamhet och bibehålla antalet utbildningsplatser. Regeringen föreslår därför ytterligare resurser till folkhögskolornas utbildningsutbud.

Nyanlända, utrikes födda och personer med funktionsnedsättning viktiga målgrupper för studieförbunden

Statens stöd till folkbildningen syftar enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen bl.a. till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen. Genom sin verksamhet i hela landet fyller studieförbunden en viktig roll bl.a. när det gäller att förbättra integrationen av nyanlända och andra utrikes födda personer och öka delaktigheten i samhället bland personer med funktionsnedsättning.

Regeringen bedömer att nivån på statsbidraget till studieförbunden stegvis bör justeras till förmån för mer prioriterade åtgärder inom folkhögskolan och andra områden inom t.ex. utbildning. Samtidigt bedömer regeringen att det bidrag som i denna proposition föreslås fördelas till studieförbund kommande år fortsatt möjliggör en omfattande verksamhet av studiecirkel, annan folkbildningsverksamhet och kulturprogram, som bl.a. kan bidra till en förbättrad integration och delaktighet i samhället.

17.6 Mer ändamålsenlig fördelning av statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund

Ärendet och dess beredning

Inom Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) har promemorian Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund utarbetats (U2023/01468). En sammanfattning av promemorian finns i *bilagan avsnitt 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilagan avsnitt 2*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilagan avsnitt 3*. Remissyttrandena finns tillgängliga på regeringens webbplats och i Utbildningsdepartementet (U2023/01468).

Den föreslagna lagändringen är författningstekniskt och även i övrigt av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Regeringen har därför inte inhämtat Lagrådets yttrande över förslaget.

Statens bidrag till folkbildningen

Fördelningen av statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund fördelas av ett enskilt organ

Staten ger sedan länge statsbidrag till folkbildningen. I statens budget finns inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid anslag 14:1 *Bidrag till folkbildningen*. Genom bestämmelser i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde har staten överlämnat förvaltningsuppgiften att fördela statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan till Folkbildningsrådet. Folkbildningsrådet är en ideell organisation med tre medlemmar: Studieförbunden i samverkan som representerar studieförbund, Sveriges Kommuner och Regioner som representerar de folkhögskolor som har regioner som huvudmän och Rörelsefolk högskolornas intresseorganisation (RIO) som är representant för folkhögskolor som har folkrörelser och andra organisationer som huvudmän. Från anslag 14:1 utbetalas ett totalbelopp till Folkbildningsrådet. Folkbildningsrådet beslutar sedan om hur stor del av bidraget som ska gå till folkhögskolorna respektive studieförbunden.

Verksamheterna och förutsättningarna skiljer sig åt mellan folkhögskolor och studieförbund

Både folkhögskolor och studieförbund är en betydelsefull del av det civila samhället som bedriver viktiga verksamheter. De bedriver dock olika verksamheter. Folkhögskolan är en utbildningsform som i första hand vänder sig till personer som är 18 år eller äldre. Det finns flera typer av kurser inom folkhögskolan, bl.a. allmän och särskild kurs. Den allmänna kursen är till för personer som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. Kursen anpassas efter varje individ och kan ge grundläggande behörighet att söka vidare till högskola eller yrkeshögskola. En särskild kurs är en typ av kurs där större delen av studietiden ägnas åt ett speciellt ämnesområde. Inom såväl allmän som särskild kurs anordnas det dessutom yrkesutbildningar både på gymnasial och eftergymnasial nivå. Studieförbunden bedriver studiecirklar, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet. Studieförbunden har inte någon verksamhet som motsvarar folkhögskolornas allmänna kurser som kan ge behörighet för vidare studier.

Att folkhögskolor och studieförbund bedriver olika verksamheter gör att de påverkas olika av omvärldshändelser. I dagsläget har t.ex. många folkhögskolor en svår eko-

nomisk situation mot bakgrund av bl.a. det ekonomiska läget i Sverige och omvärlden. Folkbildningsrådet bedömer i budgetunderlaget för 2024–2026 att det behövs ytterligare resurser för att bibehålla både kvalitet och kvantitet i utbildningsformen folkhögskola. När det gäller studieförbunden redovisar Folkbildningsrådet däremot i rapporten Studieförbundens ekonomi 2021 att studieförbunden står ekonomiskt stabila med ett överskott 2021 och med ett bra eget kapital, vilket gör dem rustade för eventuella förändringar av verksamheten.

Närmare om fördelningen av statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund

Mellan 1919 och 1990 ansvarade Skolöverstyrelsen (SÖ) för fördelningen av statsbidraget till folkbildningen. Det fanns dels bidrag till studieförbunden, dels bidrag till driften av folkhögskolorna.

Stödet till folkbildningen förändrades 1991 genom riksdagens beslut med anledning av regeringens proposition om folkbildning (prop. 1990/91:82, bet. 1990/91:UbU18, rskr. 1990/91:358). Den omfattande statliga reglering som gällt tidigare ersattes av ett system med målstyrning. Riksdagen och regeringen skulle fastställa de övergripande målen och motiven för det statsbidrag som tilldelades folkbildningen årligen. Inom angivna gränser skulle sedan studieförbund och folkhögskolor själva formulera verksamhetens mål. Statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund skulle betalas ut som ett gemensamt bidrag och fördelas av folkbildningens eget organ. Den ideella organisationen Folkbildningsrådet bildades och förvaltningsuppgiften att fördela statsbidraget mellan folkhögskolor och studieförbund överlämnades till rådet genom en bestämmelse i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde. Enligt 7 b § i denna lag prövar Folkbildningsrådet frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Regeringen bestämmer i regleringsbrev för varje år de villkor som ska gälla för bl.a. anslaget 14:1. Regeringen ger också Folkbildningsrådet riktlinjer för användningen av detta anslag varje år. Regeringens möjligheter att styra Folkbildningsrådet är dock begränsade och utgår ifrån den tillsatsbaserade självförvaltningsmodellen för statsbidrag till folkbildningen. Det belopp som betalas ut till Folkbildningsrådet utgår i enlighet med självförvaltningsmodellen som ett totalbelopp. Staten är därmed vid beslut om bidragsnivå hänvisad till att utgå från folkbildningen som en helhet och kan inte ta hänsyn till folkhögskolors respektive studieförbunds olika behov, eller samhällets olika behov av verksamheterna, vid det aktuella tillfället. Hur stor del av bidraget som Folkbildningsrådet sedan fördelar till studieförbund respektive folkhögskolor bestäms fortfarande till stora delar med utgångspunkt i den fördelning som fanns när Skolöverstyrelsen ansvarade för bidragsfördelningen, vilket var 50 procent till folkhögskolor respektive studieförbund. Rådets fördelning av bidraget till folkbildningen mellan studieförbunden och folkhögskolorna har i huvudsak varit konstant. När staten funnit skäl att skjuta till ytterligare medel har detta, med nuvarande reglering, enbart kunnat ske genom beslut om särskilda satsningar som också anvisats medel i statsbudgeten. Sådana satsningar innebär att staten anger villkor om av vem, hur och vad medlen får användas till. Mellan 2018 och 2023 har t.ex. folkhögskolorna fått ca 55–59 procent av statsbidraget fördelat till sig eftersom de har omfattats av den särskilda satsningen Kunskapslyftet, som innebar stora statliga investeringar i fler utbildningsplatser inom vuxenutbildningen och folkbildningen.

Folkbildningsrådets uppgift att fördela statsbidrag till folkbildningen ska ändras

Regeringens förslag: En ändring ska göras i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde, som innebär att Folkbildningsrådet inte längre ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer. Folkbildningsrådet ska i stället pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Drygt hälften av remissinstanserna har valt att svara. Utöver det har ett antal spontana svar inkommit. Ingen av remissinstanserna eller de som inkommit med spontana yttranden har haft något att invända mot författningstexten i sig. Av de remissinstanser som har inkommit med yttrande ställer ca 40 procent sig positiva till förslaget, har inget att invända mot det eller har inga synpunkter på det, däribland *Myndigheten för ungdoms- och civilsamballesfrågor, Kammarkollegiet, Sveriges skolläda, Region Gävleborg, Region Skåne, Arvidsjaurs, Enköpings, Nordanstigs och Värnamo kommuner*. Därutöver är en mindre andel av de instanser som inkommit med spontana yttranden positiva till förslaget eller har inget att invända, däribland *Skånes folkhögskolor i samverkan, Region Gävleborg* ser positivt på en ändrad styrning av statsbidraget till studieförbund och folkhögskolor. *Region Skåne* instämmer i behovet av ett ökat statligt inflytande och bedömer utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv att medlen till folkbildningen kan nyttjas på ett mer ändamålsenligt sätt där kapaciteten hos studieförbund och folkhögskolor att möta de regionala utmaningarna ökar. *Skånes folkhögskolor i samverkan* framhåller att folkhögskolor och studieförbund har varsitt samhällsuppdrag eftersom folkhögskolorna bedriver reguljär utbildning som ger behörighet som motsvarar utbildningar i det övriga utbildningssystemet. *Östersunds kommun* ser den föreslagna lagändringen som en adekvat förändring som kan bidra till större flexibilitet och kontroll kring fördelningen. *Myndigheten för delaktighet* understryker vikten av att särskilja verksamheterna utifrån deras förutsättningar och behov och att den nya formen för medelstilldelning inte negativt påverkar möjligheten till utbildning för de grupper där folkbildningen spelar en särskilt viktig roll, såsom för personer med funktionsnedsättning.

En majoritet av de remissinstanser som har inkommit med yttrande och de som inkommit med spontana yttranden avstyrker förslaget eller ställer sig negativa till det, däribland *Folkbildningsrådet, Studieförbunden i samverkan, Sveriges Kommuner och Regioner, Folkhögskoleföreningen för regionägda folkhögskolor, Alvesta och Göteborgs kommuner, Region Gotland* och flera bildningsförbund, t.ex. *Gotlands bildningsförbund, Länsbildningsförbundet i Sörmland* och *Västmanlands länsbildningsförbund*. *Folkbildningsrådet* anser att det saknas grund för förslaget då det bygger på missvisande påståenden, såsom att olikheter mellan folkhögskolor och studieförbund motiverar ökad statlig styrning. *Studieförbunden i samverkan* ifrågasätter beskrivningen av nuvarande fördelningssystem som jämnt i sin fördelning över tid, trubbigt och utan möjlighet att ta hänsyn till verksamheternas behov.

Flera av instanserna, däribland *Folkbildningsrådet, Sveriges Kommuner och Regioner, Studieförbunden i samverkan, Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, SISU Idrottsutbildarna* och *Sveriges Riksidrottsförbund, Region Jämtland Härjedalen, Region Dalarna, Stockholms och Malmö kommuner* framför att förslaget behöver utredas djupare och ingå i en bredare bedömning av

statens folkbildningspolitik, vilket bör ske inom ramen för den pågående utredningen Styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden.

Flera instanser, däribland *Studieförbunden i samverkan*, *Studieförbundet Sensus*, *Regionerna Jämtland Härjedalen*, *Dalarna* och *Västernorrland*, *Pensionärernas riksorganisation*, *Sollefteå kommun* samt flertalet bildningsförbund framför att förslaget riskerar att skapa splittring och att studieförbunden och folkhögskolorna ställs mot varandra.

Studieförbunden i Samverkan, *flertalet studieförbund* och *bildningsförbund* och *Pensionärernas riksorganisation* anser att dagens fördelningsmodell har tjänat folkbildningen och samhällsutvecklingen väl och att folkbildningens företrädare är bäst lämpade att bedöma olika folkbildningsaktörers behov. De framhåller att självförvaltningsmodellen, civilsamhällets och folkbildningens självständighet och principen om armlängds avstånd från politiken behöver värnas.

Örebro läns bildningsförbund anser att förslaget riskerar att påverka föreningsfriheten. Även *Region Dalarna* och *Sollefteå kommun* anser att det finns en risk att studieförbundens samverkan med föreningslivet försvagas. *Studieförbunden i samverkan* framhåller också vikten för demokratin av en fri och frivillig folkbildning och delar inte analysen att förslaget inte kommer att medföra en ökad statlig styrning av innehållet i verksamheten. Erfarenheter från kultursektorn i en rapport från Myndigheten för kulturanalys 2021 visar enligt föreningen att politiskt inflytande över bidragsgivningen också medför styrning av innehållet.

Skälen för regeringens förslag: Folkhögskolor och studieförbund bedriver olika typer av verksamheter och bidrar till olika behov i samhället. Folkhögskolorna har bland annat kurser som ger behörighet till högskola och yrkeshögskola samt yrkesutbildningar både på gymnasial och eftergymnasial nivå. Studieförbunden bedriver studiecirklar, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet. Folkhögskolor och studieförbund har därmed i grunden olika förutsättningar för att genomföra sina respektive verksamheter och påverkas på olika sätt av händelser i omvärlden. Mot bakgrund av de skilda förutsättningarna för folkhögskolor respektive studieförbund behöver staten ta ansvar för att hitta ett mer ändamålsenligt sätt att fördela statsbidrag till folkbildningen. Regeringen delar alltså inte *Folkbildningsrådets* uppfattning att skillnaderna inte bör föranleda en ökad statlig styrning. Hittills har Folkbildningsrådet inte tagit någon särskild hänsyn till de olika verksamheterna även om fördelningsnyckeln har förändrats över tid. Som Folkbildningsrådet anför så har nyckeln ändrats till folkhögskolornas fördel i samband med att tillfälliga statliga satsningar på folkhögskolorna har permanentats. Regeringen kan konstatera att det visar att det är statlig styrning som föranlett förändringarna.

I dag är staten hänvisad till att utgå från folkbildningen som en helhet vid bestämmandet av bidraget till folkbildningen. När staten funnit skäl att skjuta till ytterligare medel har detta, med nuvarande reglering, enbart kunnat ske genom beslut om särskilda satsningar som också anvisats medel i statsbudgeten och villkorats i regleringsbrev. De senaste årens riktade satsningar gör det tydligt att dagens fördelningsystem är ett trubbigt instrument, som riskerar att skapa inläsningseffekter utifrån verksamheternas och samhällets föränderliga behov. Regeringen delar därmed *Skånes folkhögskolor i samverkans* och *Folkbögskoleföreningen för regionägda folkhögskolors* bedömningar att dagens fördelningsprinciper inte tar hänsyn till folkhögskolors och studieförbunds olika ekonomiska förutsättningar. Regeringen anser, i likhet med *Region Skåne*, att skillnader i uppdrag och verksamhet mellan studieförbunden och folkhögskolorna gör att en mer anpassad fördelning är nödvändig. Det faktum att bidraget fördelas som ett gemensamt belopp leder enligt regeringens uppfattning sammantaget till att bidraget får en lägre träffsäkerhet. Denna träffsäkerhet bör öka om bidraget till folkbildningen delas upp i två bidrag, dels ett till folkhögskolorna, dels ett till studieförbunden. Staten

kan därmed vid bestämmandet av storleken av de två bidragen utgå från en bred analys av studieförbundens respektive folkhögskolornas olika behov, tillsammans med det samhälleliga behovet av olika verksamheter. Därmed minskar enligt regeringens bedömning även behovet av riktade eller tillfälliga satsningar och ryckigheten i systemet. Folkbildningsrådet prövar även frågor om fördelning av statsbidrag till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Utgifter för statsbidrag till sådana organisationer bör ingå i ändamålet för anslaget för bidrag till folkhögskolan.

Att i stället, som *Region Jämtland Härjedalen*, *Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation* och *Folkhögskoleföreningen för regionägda folkhögskolor* föreslår, permanenta vissa riktade satsningar till folkhögskolorna skulle enligt regeringens uppfattning ge sämre möjlighet att under ett budgetår styra medel efter såväl verksamheternas som samhällets behov, oavsett om det är till folkhögskolor eller studieförbund. Regeringen har visserligen, som *Folkbildningsrådet* och *Studieförbunden i samverkan* anför, möjlighet att styra bidragets användning genom regleringsbrev och riktlinjer. Sådana styrmedel innebär dock inlåsnings effekter genom villkor om av vem, hur och vad medlen får användas till och leder till att regeringen i dessa fall styr verksamheternas innehåll i högre grad än om medlen skulle fördelas utan sådana villkor. Behovet av sådan detaljerad reglering minskar med en uppdelning av bidraget. Regeringen gör därför i motsats till remissinstanserna bedömningen att en uppdelning av statsbidraget är mer i linje med att bibehålla folkbildningens självständighet, vilket bl.a. *Studieförbunden i Samverkan* och *flertalet studieförbund* framhåller vikten av, än andra alternativa lösningar som regeringen kan använda för att tillgodose behoven av en högre träffsäkerhet i fördelningen av statsbidrag till folkbildningen. Regeringen delar inte heller *Örebro läns bildningsförbunds* uppfattning om att förslaget påverkar föreningsfriheten då detta inte handlar om rätten att organisera sig eller inskränker möjligheterna till det, utan endast innebär att statsbidraget delas upp i två anslagsdelar. Det generella bidraget till folkbildningen bör därför delas upp.

Regeringen anser att en uppdelning av bidraget till folkbildningen bör ske genom att det införs två anslag, ett anslag för bidrag till folkhögskolorna och ett anslag för bidrag till studieförbunden. Genom förslagen till medelstilleddelning i budgetpropositionen kommer det då att framgå för folkbildningens aktörer hur staten avser att fördela bidragen till folkbildningen. Regeringen anser därför, till skillnad från *Region Jämtland Härjedalen* och *Sveriges Kommuner och Regioner*, att en delning av statsbidraget inte kommer att försvåra den ekonomiska planeringen eller att de ekonomiska förutsättningarna blir mer oförutsägbara för aktörerna. Tvärtom blir det tydligare hur mycket medel som kommer att fördelas dels till folkhögskolor, dels till studieförbund.

Bildningsförbundet Östergötland, *Gotlands bildningsförbund*, *Kronobergs läns bildningsförbund*, *Västra Götalands bildningsförbund*, *Studieförbunden i samverkan*, *Studieförbundet Sensus*, *Region Jämtland Härjedalen*, *Region Dalarna*, *Region Västernorrland*, *Pensionärernas riksorganisation* och *Sollefteå kommun* anför att förslaget kan leda till splittring och konflikt inom folkbildningen då folkhögskolor och studieförbund kommer att ställas mot varandra. Regeringen delar inte denna uppfattning. Med två anslag kommer folkhögskolor och studieförbund inte att ställas mot varandra utan medel kommer att fördelas av staten dels till folkhögskolor, dels till studieförbunden. Liksom i dag blir det sedan upp till Folkbildningsrådet att fördela de avsatta medlen dels mellan folkhögskolor, dels mellan studieförbunden. Det kommer därmed, liksom i dag, att finnas viss konkurrens om medlen mellan folkhögskolorna respektive mellan studieförbunden, som Folkbildningsrådet hanterar.

Utredningen Styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden har i uppdrag att se över nuvarande modell för styrningen av folkbildningen. Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig över Utbildningsdepartementets promemorias förslag

till ändring i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde, bl.a. *Sveriges Kommuner och Regioner*, *Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation*, *Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation*, *SISU Idrottsutbildarna* och *Sveriges Riksidrottsförbund*, *Region Jämtland Härjedalen*, *Region Dalarna*, *Stockholms* och *Malmö kommuner*, anser att en ändring i modellen för fördelning av statsbidraget till folkbildningen inte bör göras innan det finns ett underlag i form av ett betänkande från utredningen. *Folkbildningsrådet* och *Studieförbunden i samverkan* anser att analysen i promemorian är bristfällig och i vissa delar felaktig. *Stockholms stad* och *Studieförbundet Medborgarskolan* anser att en utvärdering av Folkbildningsrådets nya bidragsmodell för fördelningen av bidraget, som börjar gälla den 1 januari 2024, bör avvaktas. Som framgår ovan anser regeringen att skillnaderna i uppdrag och verksamhet mellan studieförbunden och folkhögskolorna gör att en mer anpassad fördelning av bidraget till folkbildningen är nödvändig. En uppföljning och utvärdering av ett nytt bidragssystem kan genomföras först efter att systemet tillämpats i några år och det kommer också att dröja innan utredningens förslag har beretts, beslut kan fattas och en eventuell ändrad modell kan börja gälla. I avvaktan på utredningens förslag behövs åtgärder för att redan nu göra stödet till folkbildningen mer träffsäkert. Regeringen anser därför att det bör införas ett anslag för bidrag till folkhögskolorna och ett anslag för bidrag till studieförbunden i avvaktan på utredningens förslag och beredningen av det.

Om statsbidraget till folkbildningen delas upp och staten beslutar hur stor del av bidraget som ska gå till dels folkhögskolor, dels studieförbund, kan den förvaltningsuppgift som överlämnats till Folkbildningsrådet inte längre innebära att statsbidrag ska fördelas mellan folkhögskolor och studieförbund. En ändring föreslås därför i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde, som innebär att Folkbildningsrådet inom ramen för tilldelade medel ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Ikraftträdande

Regeringens förslag: Ändringarna i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde ska träda i kraft den 1 januari 2024.

Promemorians förslag överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Östersunds kommun* och *Region Jämtland Härjedalen* anför att eftersom det för närvarande pågår en statlig utredning om tilldelningen till folkbildningen samt att Folkbildningsrådet har beslutat en ny fördelningsmodell för tilldelningen av statsbidrag är det centralt dels för kommuner och regioner i rollen som bidragsgivare, dels för verksamheterna inom folkbildningen, att implementeringen av förändringar koordineras.

Skälen för regeringens förslag: Som anförts ovan är det angeläget att en mer ändamålsenlig modell för fördelning av statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund införs så snart som möjligt, i avvaktan på utredningens förslag. I denna proposition föreslås därför i budgeten för 2024 en uppdelning av bidraget till folkbildningen i två anslag. Den föreslagna ändringen i lagen om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde som krävs bör därför träda i kraft den 1 januari 2024.

Konsekvenser av förslaget

Konsekvenser för staten

Förslaget kommer att medföra en ökad statlig styrning och transparens. Förslaget medför däremot inga statsfinansiella konsekvenser.

Konsekvenser för kommuner och regioner

Förslaget får inte några ekonomiska konsekvenser för kommunerna eller regionerna då förslaget endast innebär att staten fördelar statsbidrag till dels folkhögskolor, dels studieförbund i stället för till folkbildningen som helhet. Förslaget innebär inte heller några nya åtaganden för kommuner eller regioner och därmed inte någon inskränkning i deras självstyre.

Konsekvenser för Folkbildningsrådet

Förslaget påverkar Folkbildningsrådet då det innebär en inskränkning i den förvaltningsuppgift som överlämnats till rådet då Folkbildningsrådet inte längre ska fördela bidraget mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer. Folkbildningsrådet kommer dock även i fortsättningen att ansvara för fördelningen av statsbidrag, dels mellan folkhögskolor, dels mellan studieförbund och dels till studerandeorganisationer inom folkhögskolor. Det innebär att Folkbildningsrådets administration i samband med uppgiften att pröva frågor om fördelning av statsbidrag bedöms kunna komma att minska något.

Konsekvenser för folkhögskolor, studieförbund och det civila samhället

Förslaget innebär en ändring i den självförvaltningsmodell som gäller för fördelningen av statsbidraget till folkbildningen och en inskränkning i den självständighet i fråga om beslut om fördelning av bidraget mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer som följer med den modellen. Däremot innebär förslaget ingen ändring i uppgiften att fördela bidraget mellan olika folkhögskolor, mellan olika studieförbund och mellan olika studerandeorganisationer. Folkhögskolor och studieförbund, som är en del av det civila samhället, är representerade i Folkbildningsrådet och har därmed möjlighet till inflytande över de beslut om fördelning av statsbidraget som Folkbildningsrådet fattar. Förslaget innebär inte någon ökad statlig styrning eller minskad självständighet när det gäller innehållet i den verksamhet som bedrivs av folkhögskolorna och studieförbunden.

Konsekvenser för personer med funktionsnedsättning, jämställdhet och integration

Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Målet ska bl.a. bidra till ökad jämställdhet. Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser ur ett funktionshinderperspektiv. Personer med funktionsnedsättning kan precis som tidigare delta i såväl folkhögskolans kurser som studieförbundens verksamhet.

Jämställdhetspolitiken i Sverige syftar till att ge lika rättigheter och möjligheter för kvinnor och män samt flickor och pojkar att forma samhället och sina egna liv (skr. 2016/17:10). Förslagen bedöms inte medföra några konsekvenser för jämställdheten.

I de integrationspolitiska målen anges att alla ska ha lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter oavsett etnisk och kulturell bakgrund. Den föreslagna förändringen får inga konsekvenser för de integrationspolitiska målen.

Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

7 b § Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Av paragrafens nuvarande lydelse framgår att den ideella föreningen Folkbildningsrådet har förvaltningsuppgiften att pröva frågor om fördelning av det statsbidrag som går till folkbildningen.

Ändringen innebär att Folkbildningsrådet inte längre ska besluta om hur stor del av statsbidraget som ska gå till dels folkhögskolor, dels studieförbund. Detta kommer i stället att bestämmas av staten. Folkbildningsrådet ska inom ramen för tilldelade medel fördela statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. I den del av statsbidraget som ska gå till folkhögskolor ingår även bidrag till studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

17.7 Staten ska liksom tidigare ha möjlighet att utse en revisor för att granska Folkbildningsrådets redovisning och förvaltning

Regeringens bedömning: Staten ska ha möjlighet att granska Folkbildningsrådets redovisning och förvaltning. Det ska dock inte, som tidigare meddelats riksdagen, ske genom myndigheten Riksrevisionsverket, vilken har avvecklats.

Skälen för regeringens bedömning: Som nämnts i föregående avsnitt beslutade staten på 1990-talet att förändra bidragsgivningen till folkbildningen och införa ett nytt system. Systemet innebar en markant förändring i ansvaret för bidragsgivningen. Folkbildningens aktörer skulle själva genom det nyskapade organet Folkbildningsrådet administrera och organisera sin verksamhet samt kontinuerligt följa upp och utvärdera att statsbidraget används i enlighet med de syften och villkor som riksdag och regering fastställt. I propositionen om folkbildning (prop. 1990/91:82) där det nya systemet för bidragsgivningen föreslogs angavs att den utvärdering som således skulle fullgöras av Folkbildningsrådet även skulle kompletteras med en fristående utvärdering. Rådets redovisning och förvaltning skulle årligen granskas av Riksrevisionsverket. Kostnaden för revisionen skulle bekostas av rådet. Genom Riksrevisionsverkets medverkan vid revisionen av rådets verksamhet skulle staten garanteras en fortlöpande insyn i rådets arbete (prop. 1990/91:82 s. 36).

Riksrevisionsverket var en myndighet som lydde under regeringen. Staten utsåg revisor i Folkbildningsrådet fram till 2003 då Riksrevisionsverket upphörde och Riksrevisionen tillkom. Sedan Riksrevisionens bildades regleras dess uppgifter i lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. Riksrevisionen får granska bl.a. hur de statsmedel används som tagits emot som stöd till en viss verksamhet, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter eller villkor har meddelats om hur medlen får användas. Beträffande dessa organ kan Riksrevisionen göra en effektivitetsrevision (2 § 6 och 4 §). I 1 § lagen om revision av

statlig verksamhet finns även en upplysning om att det i aktiebolagslagen (2005:551) och stiftelselagen (1994:1220) finns bestämmelser om att Riksrevisionen får utse revisorer i vissa typer av aktiebolag och stiftelser. Det finns dock ingen bestämmelse om att Riksrevisionen får utse revisor i Folkbildningsrådet. Riksrevisionen är, till skillnad från Riksrevisionsverket, inte en myndighet under regeringen. Riksrevisionen lyder under riksdagen och regeringen kan inte ge uppdrag till Riksrevisionen.

I 17 § förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen framgår fortfarande att staten ska ges möjlighet att utse revisor i Folkbildningsrådet. I Folkbildningsrådets stadgar anges det i 9 § att staten utser en revisor. Då det inte är reglerat hur detta ska ske förfogar regeringen fortfarande över möjligheten att se till att en revisor utses i Folkbildningsrådet.

Utredningen Styrning och uppföljning av folkbildningen – vägval inför framtiden har i uppdrag att föreslå en modell för revision av verksamheten med fördelning av statsbidraget till folkbildningen, i det fall utredaren föreslår att Folkbildningsrådet eller en annan organisation som inte är en myndighet ska fördela statsbidraget till folkbildningen. I avvaktan på utredarens förslag kommer regeringen att överväga om regeringens befintliga möjlighet att utse en revisor ska användas.

Även om riksdagens beslut i denna fråga inte behövdes och riksdagen inte heller fattade något formellt beslut finns det genom det som angavs i propositionen om folkbildning en bindning med riksdagen som behöver lösas.

17.8 Budgetförslag

17.8.1 14:1 Statsbidrag till studieförbund

Tabell 17.1 Anslagsutveckling 14:1 Statsbidrag till studieförbund

Tusental kronor

2022	Utfall	4 829 368	Anslagssparande	415
2023	Anslag	4 337 783 ¹	Utgiftsprognos	4 337 783
2024	Förslag	1 741 023		
2025	Beräknat	1 641 023		
2026	Beräknat	1 491 023		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till studieförbund och för utgifter för Folkbildningsrådets kostnader för att fördela statsbidrag i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag för det särskilda verksamhetsstödet till SISU Idrottsutbildarna, för utgifter för statsbidrag till Föreningen Nordiska Folkhögskolan i Genève och för utgifter avseende utvärdering av folkbildningen.

Kompletterande information

I förordningen om statsbidrag till folkbildningen finns bestämmelser om statsbidrag till studieförbund.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 17.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 14:1 Statsbidrag till studieförbund

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	4 337 783	4 337 783	4 337 783
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-250 000	-350 000	-500 000
varav BP24	-250 000	-350 000	-500 000
– Minskat bidrag till studieförbunden	-250 000	-350 000	-500 000
Överföring till/från andra anslag	-2 346 760	-2 346 760	-2 346 760
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	1 741 023	1 641 023	1 491 023

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I syfte att uppnå en mer ändamålsenlig fördelning av statsbidrag till folkbildningen föreslår regeringen i denna proposition att det generella bidraget till folkbildningen ska delas upp genom att det införs två anslag, dels ett för bidrag till folkhögskolor, dels ett för bidrag till studieförbund (avsnitt 17.6). Det föreslås att Folkbildningsrådet inte längre ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan utan i stället pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Det tidigare anslaget för statsbidrag till folkbildningen behöver därmed delas i anslag 14:1 *Statsbidrag till studieförbund* och anslag 14:2 *Statsbidrag till folkhögskolor*. Medel behöver överföras till det nya anslaget 14:2 *Statsbidrag till folkhögskolor*. Anslag 14:1 *Statsbidrag till studieförbund* minskas därmed med 2 346 760 000 kronor fr.o.m. 2024.

För ytterligare resurser till folkhögskolornas utbildningsutbud och andra mer prioriterade insatser minskas anslaget med 250 000 000 kronor 2024. För 2025 beräknas anslaget minska med 350 000 000 kronor. Från och med 2026 beräknas anslaget minska med 500 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 1 741 023 000 kronor anvisas under anslaget 14:1 *Statsbidrag till studieförbund* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 1 641 023 000 kronor respektive 1 491 023 000 kronor.

17.8.2 14:2 Statsbidrag till folkhögskolor

Tabell 17.3 Anslagsutveckling 14:2 Statsbidrag till folkhögskolor

Tusental kronor

2022	Utfall	Anslagssparande
2023	Anslag	0 ¹ Utgiftsprognos
2024	Förslag	2 446 760
2025	Beräknat	2 446 760
2026	Beräknat	2 446 760

¹ Inklusivt beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkhögskolor. Anslaget får även användas för utgifter för statsbidrag till studerandeorganisationer inom folkhögskolan och för utvärdering av folkhögskolan.

Kompletterande information

I förordningen om statsbidrag till folkbildningen finns bestämmelser om statsbidrag till folkhögskolor.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 17.4 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 14:2 Statsbidrag till folkhögskolor

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹			
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	100 000	100 000	100 000
<i>varav BP24</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>	<i>100 000</i>
– Stöd till folkhögskolornas utbildningsutbud	100 000	100 000	100 000
Överföring till/från andra anslag	2 346 760	2 346 760	2 346 760
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 446 760	2 446 760	2 446 760

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

I syfte att uppnå en mer ändamålsenlig fördelning av statsbidrag till folkbildningen föreslår regeringen i denna proposition att det generella bidraget till folkbildningen ska delas upp genom att det införs två anslag, dels ett för bidrag till folkhögskolor, dels ett för bidrag till studieförbund (avsnitt 17.6). Det föreslås att Folkbildningsrådet inte längre ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan utan i stället pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Det tidigare anslaget för statsbidrag till folkbildningen behöver därmed delas i anslag 14:1 *Statsbidrag till studieförbund* och anslag 14:2 *Statsbidrag till folkhögskolor*. Medel överförs från anslag 14:1 *Statsbidrag till studieförbund* till anslag 14:2 *Statsbidrag till folkhögskolor* och anslaget ökas därför med 2 346 760 000 kronor fr.o.m. 2024.

För ytterligare resurser till folkhögskolornas utbildningsutbud ökas anslaget med 100 000 000 kronor 2024. Från och med 2025 beräknas anslaget öka med 100 000 000 kronor.

Regeringen föreslår att 2 446 760 000 kronor anvisas under anslaget 14:2 *Statsbidrag till folkhögskolor* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 2 446 760 000 kronor respektive 2 446 760 000 kronor.

17.8.3 14:3 Bidrag till tolkutbildning

Tabell 17.5 Anslagsutveckling 14:3 Bidrag till tolkutbildning

Tusental kronor

2022	Utfall	47 967	Anslagssparande	12 364
2023	Anslag	48 831 ¹	Utgiftsprognos	49 908
2024	Förslag	55 331		
2025	Beräknat	57 331		
2026	Beräknat	57 331		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för statsbidrag till tolkutbildning. Anslaget får i begränsad omfattning även användas för utgifter för administration, utveckling, validering, utvärdering och rekryteringsfrämjande insatser.

Kompletterande information

I förordningen (2012:140) om statsbidrag för viss utbildning som rör tolkning och teckenspråk finns bestämmelser om bidrag till kontakttolkutbildning och om bidrag till teckenspråkstolkutbildning.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 17.6 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 14:3 Bidrag till tolkutbildning

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	48 831	48 831	48 831
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	6 500	8 500	8 500
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	55 331	57 331	57 331

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 55 331 000 kronor anvisas under anslaget 14:3 *Bidrag till tolkutbildning* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 57 331 000 kronor respektive 57 331 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2024 för anslaget 14:3 *Bidrag till tolkutbildning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2025–2029.

Skälen för regeringens förslag: Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar bidrag till tolkutbildningar som genomförs vid folkhögskolor och studieförbund. Kontakttolkutbildningarna är ettåriga och tvååriga medan teckenspråkstolkutbildningarna är treåriga och fyraåriga. Detta innebär att Myndigheten för yrkeshögskolan behöver fatta beslut om bidrag för flera kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under

2024 för anslaget 14:3 *Bidrag till tolkutbildning* besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2025–2029.

Tabell 17.7 Beställningsbemyndigande för anslaget 14:3 Bidrag till tolkutbildning

Tusental kronor

	Utfall 2022	Prognos 2023	Förslag 2024	Beräknat 2025	Beräknat 2026	Beräknat 2027–2029
Ingående åtaganden	72 423	99 088	86 000			
Nya åtaganden	81 577	35 743	86 000			
Infriade åtaganden	-54 912	-48 831	-52 000	-57 000	-47 000	-16 000
Utestående åtaganden	99 088	86 000	120 000			
Beslutat/förslaget bemyndigande	120 000	120 000	120 000			

17.8.4 14:4 Särskilt utbildningsstöd

Tabell 17.8 Anslagsutveckling 14:4 Särskilt utbildningsstöd

Tusental kronor

2022	Utfall	202 150	Anslagssparande	8
2023	Anslag	202 158 ¹	Utgiftsprognos	200 602
2024	Förslag	202 158		
2025	Beräknat	202 158		
2026	Beräknat	202 158		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utgifter för särskilt utbildningsstöd som ges till folkhögskolor och universitet och högskolor samt för analyser av och utveckling av folkhögskolornas och lärosätenas lärmiljöer. Anslaget får även användas för statsbidrag för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

Kompletterande information

I förordningen (2011:1163) om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd finns bestämmelser om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd och särskilda utbildningsinsatser.

Skälen för regeringens förslag**Tabell 17.9 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 14:4 Särskilt utbildningsstöd**

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	202 158	202 158	202 158
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer			
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	202 158	202 158	202 158

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 202 158 000 kronor anvisas under anslaget 14:4 *Särskilt utbildningsstöd* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 202 158 000 kronor respektive 202 158 000 kronor.

18 Spelmarknaden

18.1 Mål för området

I avsnitt 3.4 anges de mål som riksdagen har beslutat för spelmarknadsområdet.

18.2 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

Följande indikatorer används för att bedöma resultatet för området:

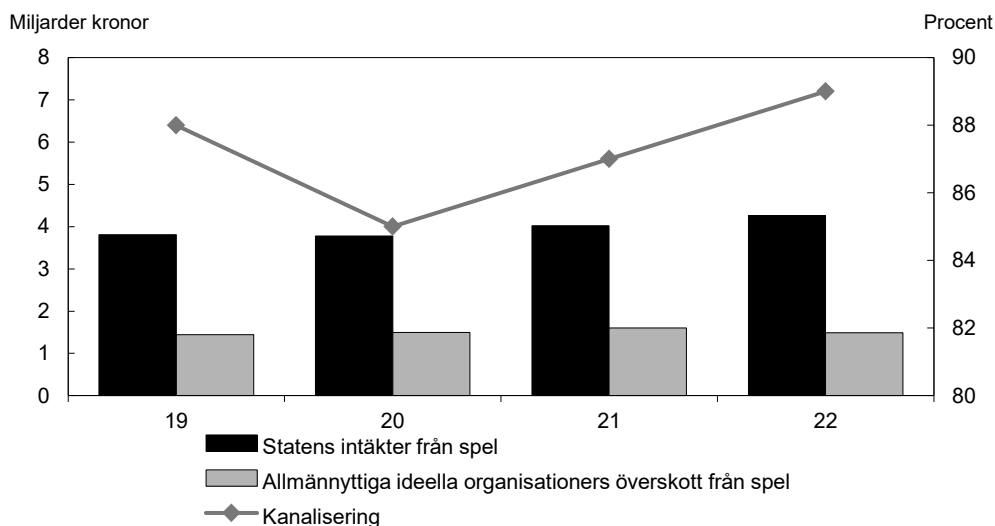
- kanaliseringsgraden (dvs. hur stor del av spelandet på den konkurrensutsatta marknaden som sker hos aktörer med licens i Sverige)
- statens intäkter från spel
- allmännyttiga ideella organisationers överskott från spel
- antal avstängda på spelpaus.se.

Indikatorerna visar vissa aspekter av spelmarknaden utifrån målen. För att uppnå en rättvisande resultatbedömning används även rapporter och undersökningar från Spelinspektionen.

18.3 Resultatredovisning

Statens intäkter från spel och kanaliseringsgraden ökar

Diagram 18.1 Statens intäkter från spelskatt, folkrörelsernas överskott från spel och kanaliseringsgraden

Källor: Spelinspektionen och Statskontoret.

Kanaliseringsgraden beräknas 2022 ha uppgått till 89 procent, vilket var en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2021 (se diagram 18.1). Uppgifterna som ligger till grund för beräkningarna bygger delvis på uppskattningar och bör därför tolkas med viss försiktighet.

Indikatorn statens inkomster från spel består i denna proposition endast av statens inkomster från spelskatten. I tidigare budgetpropositioner har även intäkter från

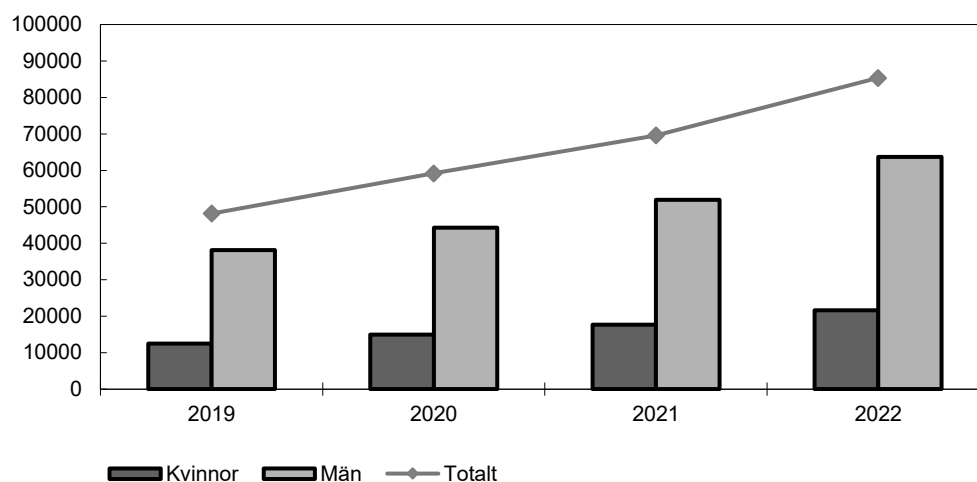
bolagsskatten och utdelningen från AB Svenska Spel inkluderats i indikatorn. Dessa intäkter bedöms inte utgöra rättvisande mått för spelpolitikens måluppfyllelse. Varken en sänkning av bolagsskatten eller en förändring av AB Svenska Spels andelar av spelmarknaden bör påverka bedömningen av om målen för spelmarknaden uppfyllts.

Statens intäkter från spelskatten ökade från 3,8 miljarder kronor 2019 till 4,3 miljarder kronor 2022. Jämfört med 2021 ökade intäkterna med drygt 6 procent. De allmännyttiga ideella organisationernas intäkter från spel har legat på en relativt stabil nivå, mellan 2019–2022. Intäkterna uppgick till 1,5 miljarder kronor 2022, vilket var en minskning med drygt 6 procent jämfört med 2021.

Antalet personer som stänger av sig från spel ökar

Diagram 18.2 Antal avstängda på spelpaus.se

Antal personer

Källa: Spelinspektionen.

Det nationella självavstängningsregistret spelpaus.se lanserades i samband med omregleringen av spelmarknaden 2019, och innebär att individer kan stänga av sig från allt spel under en tidsperiod eller tills vidare med möjlighet att bryta avstängningen var tolfte månad. Antalet avstängda personer har ökat varje år sedan tjänsten lanserades. År 2022 var drygt 85 000 personer avstängda, vilket var en ökning med 23 procent jämfört med 2021 (se diagram 18.2). Sedan tjänsten startades har ca 25 procent av de som använt tjänsten varit kvinnor. I undersökningen Allmänheten om spel 2022 svarade 62 procent av de som spelat det senaste året att de känner till möjligheten att stänga av sig från spel på spelpaus.se. Det var en ökning med 3 procentenheter jämfört med 2021. Uppgifter om kön saknas. Spel om pengar ingår även i regeringens folkhälsopolitik och målet för samhällets insatser mot spelberoende är att minska skadeverkningarna av överdrivet spelande, se utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg avsnitt 4 Folkhälsopolitik.

Uppdrag till Spelinspektionen att öka kunskapen om självavstängningsregistret

Regeringen gav i regleringsbrevet för budgetåret 2023 Spelinspektionen i uppdrag att under 2023 kartlägga anledningarna till att personer stänger av sig från spel via det nationella självavstängningsregistret spelpaus.se och hur stor andel av de som stänger av sig från spel som väljer att spela hos olicensierade spelbolag. Myndigheten ska vidare utreda förutsättningarna för och behovet av att kunna erbjuda fler eller andra alternativ för avstängning på spelpaus.se. Uppdraget ska redovisas senast den 31 oktober 2023.

Stora brister i spelbolagens följsamhet till spellagstiftningen

Resultat från Spelinspektionens tillsyn

I samband med att spelmarknaden omreglerades 2019 avskaffades det statliga monopolet och ett licenssystem infördes. Resultaten från Spelinspektionens tillsyn indikerar att det finns omfattande brister i spelbolagens efterlevnad av det nya regelverket. Tillsynen resulterar i hög grad i beslut om ingripande till följd av bristande regelefterlevnad. En stor del av Spelinspektionens tillsynsbeslut överklagas. En bidragande orsak är att det saknas praxis för många frågor inom spellagstiftningen. Eftersom lagstiftningen fortfarande är relativt ny är klargöranden på rättsområdet särskilt betydelsefulla både för myndigheten och för de som ska följa reglerna. Den 9 maj 2023 meddelade Högsta förvaltningsdomstolen dom i ett mål om varning och sanktionsavgift enligt spellagen (2018:1138). I avgörandet klargjorde domstolen hur sanktionsavgiftens storlek ska bestämmas.

En stärkt spelreglering och åtgärder mot matchfixning

En förstärkt spelreglering

Riksdagen beslutade den 23 november 2022 att anta ett antal av förslagen i propositionen En förstärkt spelreglering (prop. 2021/22:242, bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29). Ändringarna i spellagen innebär att spelregleringen förstärks och bidrar till att säkerställa en långsiktigt hållbar spelmarknad med ett starkt konsumentskydd. Vidare får Spelinspektionen ytterligare verktyg för att stänga ute olicensierat spel från den svenska marknaden och minska skadeverkningarna av spel. Införandet av lagen (2022:1672) om skyldighet att lämna uppgifter om utvecklingen på spelmarknaden medför en ökad möjlighet att följa upp utvecklingen på spelmarknaden. Den nya lagen och de flesta lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Med anledning av förslagen i Spelmarknadsutredningens slutbetänkande Ökat skydd och stärkt reglering på den omreglerade spelmarknaden (SOU 2020:77) beslutade regeringen i december 2022 om ändringar i förordningen (2018:1476) med instruktion för Spelinspektionen, spelförordningen (2018:1475), förordningen (1999:1135) om misstankeregister och förordningen (1999:1134) om belastningsregister samt om upphävande av automatspelsförordningen (2004:1062). Betänkandet är därmed slutbehandlat.

Åtgärder för att säkerställa en sund och säker spelmarknad

Riksdagen beslutade den 11 maj 2023 om förslagen i propositionen Åtgärder för att säkerställa en sund och säker spelmarknad (prop. 2022/23:33, bet. 2022/23:KrU7, rskr. 2022/23:189). Ändringarna i spellagen innebär att möjligheten att blockera betalningar till och från spelbolag som saknar nödvändig licens förstärks, vilket bedöms förbättra möjligheterna att motverka olovlig spelverksamhet. Spelinspektionen ges vidare en möjlighet att köpa speltjänster online under dold identitet (s.k. testköp) för att kontrollera sådan verksamhet. Lagändringarna innebär även utökade möjligheter för licenshavare och idrottsförbund att behandla personuppgifter inom ramen för arbetet mot matchfixning, en möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om kontrollrutiner för att upptäcka och motverka matchfixning och en skyldighet för licenshavare att på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om brott i samband med spel. Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2023.

Uppdrag om ett stärkt samarbete för att bekämpa olaglig spelverksamhet

Regeringen gav den 4 maj 2023 Spelinspektionen och Finansinspektionen i uppdrag att se över hur myndigheternas samarbete kan stärkas för att motverka olaglig spel-

verksamhet på den svenska spelmarknaden samt förebygga och förhindra penningtvätt (Fi2023/01556). Myndigheterna ska bl.a. analysera hur de kan utveckla sitt samarbete för att öka möjligheterna att blockera betalningsförmedling till och från olovliga spelverksamheter. Uppdraget ska delredovisas senast den 31 oktober 2023 och slutredovisas senast den 30 april 2024.

Personuppgiftsbehandling inom ramen för omsorgsplikten enligt spellagen

Inom Finansdepartementet har promemorian Personuppgiftsbehandling inom ramen för omsorgsplikten enligt spellagen tagits fram. I promemorian föreslås bl.a. att spelagens bestämmelser om behandling av personuppgifter ska kompletteras med en bestämmelse om att personuppgifter ska få behandlas inom ramen för en licenshavares arbete med omsorgsplikten. Syftet med förslagen är att stärka konsumentskyddet på spelområdet. Promemorian har remitterats och förslagen bereds för närvarande i Regeringskansliet.

18.4 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

Måluppfyllelsen för målet att spelmarknaden ska värna intäkterna till det allmänna är god. Intäkterna från spelskatten har fortsatt att öka i ungefär samma takt 2022 som under 2020 och 2021. Intäkterna till de allmännyttiga ideella verksamheterna har däremot minskat något. Intäkterna steg dock efter omregleringen 2019 och har sedan dess varit på en relativt stabil nivå. Måluppfyllelsen bedöms därför som tillfredställande.

Beräkningen av kanaliseringsgraden visar att kanaliseringen fortsätter att öka, vilket indikerar att en större del av spelmarknaden står under offentlig kontroll. Det gör spelmarknaden mer säker, ökar statens intäkter från spel och bidrar till en sund konkurrens. Resultaten från Spelinspektionens tillsyn visar dock att det finns brister i de licensierade spelbolagens regelefterlevnad. För att uppnå önskvärd måluppfyllelse avseende säkerhet och konsumentskydd för spelarna och att spel inte ska kunna användas för kriminell verksamhet behöver det säkerställas att spelbolagen följer gällande regelverk. Flera lagändringar har genomförts som ger ytterligare verktyg till Spelinspektionen att granska såväl licensierade som olicensierade spelbolag. Åtgärderna bedöms i nuläget vara tillräckliga för att uppnå önskvärd måluppfyllelse men regeringen följer utvecklingen noga. Tillsynen och arbetet mot matchfixning är fortsatt avgörande för att säkerställa en sund och säker spelmarknad.

Antalet personer som valt att stänga av sig från spel genom självavstängningsregistret spelpaus.se och kännedomen om registret fortsätter att öka. Möjligheten för personer med spelproblem att stänga av sig från spel är en viktig del av konsumentskyddet som bidrar till att spelproblemen kan minska.

18.5 Politikens inriktning

Spelmarknaden ska inte kunna missbrukas för kriminell verksamhet. I många fall är sådan verksamhet organiserad och internationellt förgrenad. Olovlig spelverksamhet och matchfixning är en inkomstkälla för kriminella nätverk och aktörer på spelmarknaden bedöms löpa stor risk för penningtvätt. Det är en prioriterad fråga för regeringen att olicensierad spelverksamhet stängs ute från spelmarknaden samt att allvarliga problem som penningtvätt och matchfixning förhindras. Sanktionerna vid sådana överträdelser ska vara avskräckande och effektiva.

Licenssystemet och omregleringen i övrigt för den svenska spelmarknaden trädde i kraft den 1 januari 2019. Regelverket behöver värnas och fortsätta att utvecklas. Regeringen har sedan den tillträdde vidtagit åtgärder för att stärka den svenska spelregleringen, för att bl.a. skapa bättre förutsättningar för att stänga ute olicensierad spelverksamhet och minska skadeverkningarna av spel. För att säkerställa att åtgärderna får effekt föreslår regeringen en utökning av Spelinspektionens anslag. Det behövs bl.a. för att Spelinspektionen ska kunna bedriva en aktiv tillsyn över spelmarknaden, utöka arbetet mot olaglig spelverksamhet och stärka sin samverkan med Finansinspektionen (Fi2023/01556). Ett utökat anslag behövs även för att göra Spelinspektionen till en sådan nationell plattform som krävs för att uppfylla kraven i Europarådets konvention om manipulation av resultat inom idrott, den s.k. Macolinkonventionen.

Förtroendet för spelmarknaden behöver öka. Regeringen kommer följa utvecklingen för att minska skadeverkningarna av spel och stärka konsumentskyddet. Spelinspektionens pågående uppdrag att följa upp utvecklingen av spelandet och spelproblemen på spelmarknaden samt uppdrag att öka kunskapen om det nationella självavstängningsregistret spelpaus.se kommer att utgöra ett viktigt underlag i det fortsatta arbetet. En utredare har vidare getts i uppdrag att göra en översyn av regleringen för partipolitiska lotterier (Fi2023/02035).

18.6 Budgetförslag

18.6.1 15:1 Spelinspektionen

Tabell 18.1 Anslagsutveckling 15:1 Spelinspektionen

Tusental kronor

2022	Utfall	77 350	Anslagssparande	-75
2023	Anslag	80 732 ¹	Utgiftsprognos	80 111
2024	Förslag	90 410		
2025	Beräknat	98 320 ²		
2026	Beräknat	103 695 ³		

1 Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2023 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

2 Motsvarar 95 050 tkr i 2024 års prisnivå.

3 Motsvarar 97 883 tkr i 2024 års prisnivå.

Ändamål

Anslaget får användas för Spelinspektionens förvaltningsutgifter.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 18.2 Förändringar av anslagsnivån 2024–2026 för 15:1 Spelinspektionen

Tusental kronor

	2024	2025	2026
Anvisat 2023¹	78 332	78 332	78 332
Pris- och löneomräkning ²	2 333	5 108	7 123
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	9 745	14 880	18 240
<i>varav BP24³</i>	<i>9 745</i>	<i>14 545</i>	<i>17 545</i>
– Justering av anslag till följd av slopad avgift för årlig revision	-248	-248	-248
– Ökad tillsyn och arbete mot olicensierat spel och matchfixning	10 800	15 600	18 600
– Generell besparing i statsförvaltningen	-807	-807	-807
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	90 410	98 320	103 695

1 Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2022 (bet. 2022/23:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

2 Pris- och löneomräkningen baseras på anvisade medel 2023. Övriga förändringskomponenter redovisas i löpande priser och inkluderar därmed en pris- och löneomräkning. Pris- och löneomräkningen för 2025–2026 är preliminär.

3 Exklusive pris- och löneomräkning.

För att förstärka myndighetens tillsyn och arbete mot olicensierat spel och matchfixning ökas anslaget med 10 800 000 kronor för 2024. För 2025 beräknas anslaget öka med 15 600 000 kronor och fr.o.m. 2026 med 18 600 000 kronor för samma ändamål.

Anslaget minskas med 807 000 kronor för 2024 till följd av en generell besparing och beräknas fr.o.m. 2025 minskas med motsvarande belopp (se Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Regeringen föreslår att 90 410 000 kronor anvisas under anslaget 15:1 *Spelinspektionen* för 2024. För 2025 och 2026 beräknas anslaget till 98 320 000 kronor respektive 103 695 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 18.3 Avgiftsfinansierad verksamhet vid Spelinspektionen

Tusental kronor

	Ack. resultat t.o.m. 2022	Resultat 2023	Verksamhetens intäkter 2024	Kostnader som ska täckas 2024	Resultat 2024	Ack. resultat utgående 2024
Avgiftsbelagda verksamheter där intäkterna inte disponeras av myndigheten						
<i>Offentligrättslig verksamhet</i>						
Kontroll och tillsyn	84 357	18 000	50 000	40 000	10 000	112 357
Licenser/tillstånd och registrering	-10 635	5 500	8 300	25 000	-16 700	-21 835

Källa: Spelinspektionen.

Avgifterna som redovisas mot inkomsttitel 9455 *lotteriavgifter* motsvarar endast delvis den aktuella verksamhetens kostnader. De åtgärder som är att betrakta som rättsvårdande är sedan 2007 anslagsfinansierade.

Bilaga

Mer ändamålsenlig fördelning av statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning av promemorian Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund	2
2	Promemorians lagförslag.....	3
3	Förteckning över remissinstanserna	4

1 Sammanfattning av promemorian Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund

I promemorian föreslås en ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde. I den lagen anges för närvarande att Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Avsikten är att det ska vara staten, och inte Folkbildningsrådet, som ska besluta hur stor del av statsbidraget till folkbildningen som ska gå till dels folkhögskolor, dels studieförbund. Lagen ändras så att Folkbildningsrådet ska pröva frågor om fördelning av statsbidrag till folkhögskolor, till studieförbund och till studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2024.

2 Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Härigenom föreskrivs att 7 b § lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag *mellan* folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

7 b §¹

Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag *till* folkhögskolor, *till* studieförbund och *till* studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2024.

¹ Senaste lydelse 2000:1369.

3 Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttrande över promemorian Ökat statligt inflytande över statsbidraget till folkhögskolor och studieförbund inkommit från Alvesta kommun, Arbetarnas bildningsförbund, Arvidsjaurs kommun, Enköpings kommun, Folkbildningsrådet, Folkhögskoleföreningen för regionägda folkhögskolor, Folkuniversitetet, Göteborgs kommun, Kammarkollegiet, Malmö kommun, Munkedals kommun, Myndigheten för delaktighet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Nordanstigs kommun, Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, Region Dalarna, Region Gotland, Region Gävleborg, Region Skåne, Rørelsefolkhögskolornas intresseorganisation, Sensus studieförbund, Sollefteå kommun, Specialpedagogiska skolmyndigheten, Stockholms kommun, Studieförbundet, Studieförbunden i samverkan, Studieförbundet Bilda för kyrka och samhälle, Studieförbundet Medborgarskolan, Studieförbundet SISU Idrottsutbildarna och Sveriges Riksidrottsförbund, Studieförbundet Vuxenskolan, Sveriges Kommuner och Regioner, Värnamo kommun och Östersunds kommun.

Spontana yttranden har inkommit från Bildningsförbundet Östergötland, Blekinge Läns bildningsförbund, Centerpartiet Perstorp, Dalarnas bildningsförbund, Förbundet Vi Unga, Gotlands bildningsförbund, Hallands bildningsförbund, Kronobergs läns bildningsförbund, Länsbildningsförbundet Sörmland, Pensionärernas riksorganisation, Region Jämtland Härjedalen, Region Sörmland, Region Värmland, Region Västernorrland, Skånes Folkhögskolor i samverkan, Socialdemokraterna i Region Sörmland, Sveriges Skolledare, Västmanlands länsbildningsförbund, Västra Götalands bildningsförbund, Västra Götalandsregionen och Örebro läns bildningsförbund.

Följande remissinstanser har beretts tillfälle att yttra sig, men har förklarat sig avstå eller har inte inkommit med yttrande: Bodens kommun, Dorotea kommun, Eda kommun, Eksjö kommun, Funktionsrätt Sverige, Gagnefs kommun, Hylte kommun, Höganäs kommun, Ibn Rushd studieförbund, Karlsborgs kommun, Karlskrona kommun, Kiruna kommun, Kristinehamns kommun, Kulturens bildningsverksamhet, Landskrona kommun, Luleå kommun, Marks kommun, Munkedal kommun, Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, Oxelösunds kommun, Region Uppsala, Riksdagens ombudsmän, Skinnskattebergs kommun, Sundbybergs kommun, Sveriges Dövas Riksförbund, Synskadades Riksförbund och Upplands-Bro kommun.